

Μουσείο Μπενάκη

Τόμ. 8, Αρ. 8 (2008)

ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ

Χρονικά

Μουσείο Μπενάκη

doi: [10.12681/benaki.58](https://doi.org/10.12681/benaki.58)

Βιβλιογραφική αναφορά:

Μπενάκη Μ. (2008). Χρονικά. *Μουσείο Μπενάκη*, 8(8), 209–293. <https://doi.org/10.12681/benaki.58>

ΧΡΟΝΙΚΑ

Άποψη της έκθεσης *Παύλος Κοζαλίδης: Αναζητώντας τη χαμένη πατρίδα* στο Κτήριο της οδού Κουμπάρη (φωτ.: Λ. Κουργιαντάκης).

Α. ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ

ΣΤΟ ΚΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΚΟΥΜΠΑΡΗ

□ *Christakis – Σαμαρκάνδη*

6-24 Φεβρουαρίου 2008

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη

Η έκθεση του Τάσου Χριστάκη, εικαστικού καλλιτέχνη και καθηγητή της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών, βασίστηκε στον διάλογο που αναπτύσσεται ανάμεσα σε ένα έργο τριών διαστάσεων, που δανείζει τον τίτλο του στην έκθεση, και σε έργα δύο διαστάσεων. Με βασικά υλικά το ξύλο, το χαρτί και το κάρβουνο, τα έργα του Χριστάκη χαρακτηρίζονται από τη λακωνική διατύπωση και τη φειδωλή χρήση των μέσων. Η τραχύτητα της γραφής και ο βίαιος τρόπος που “σκάβεται” το χαρτί, δημιουργούν

ανοιχτούς τόπους (ξέφωτα) για να φωτιστούν οι μορφές, ενεργοποιώντας τις έννοιες της απόδρασης και του αναπόδραστου.

Κατάλογος: *Christakis [Σαμαρκάνδη]* (Αθήνα 2008).

□ *Παύλος Κοζαλίδης: Αναζητώντας τη χαμένη πατρίδα*
5 Μαρτίου - 13 Απριλίου 2008

Επιμέλεια έκθεσης: Παύλος Κοζαλίδης

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη - Τμήμα Φωτογραφικών Αρχείων

Ο φωτογράφος Παύλος Κοζαλίδης (γενν. 1961) ξεκίνησε να επισκέπτεται την περιοχή της Μαύρης Θάλασσας (Τουρκία, Γεωργία, Ουκρανία και Ρωσία), αναζητώντας τις ρίζες των μελών της οικογένειάς του που εκδιώχθη-

Άποψη της έκθεσης *Αντώνης Βεζιρτζής: 1950-1981*
στο Κτήριο της οδού Κουμπάρη (φωτ.: Λ. Κουργιαντάκης).

καν από τη γενέτειρά τους και έφτασαν πρόσφυγες στον Πειραιά. Στην πορεία του αυτή και ύστερα από αρκετά ταξίδια (1995-2003), κατέγραψε με τη μηχανή του εικόνες της ζωής των Ελλήνων ποντιακής καταγωγής που έχουν απομείνει στην περιοχή, διατηρώντας τη γλώσσα και τα έθιμά τους. Οι φωτογραφίες της έκθεσης, που έγιναν ύστερα από παραγγελία του Μουσείου Μπενάκη, μετέφεραν, μέσα από την ιδιαίτερη ματιά του πρωτοεμφανιζόμενου φωτογράφου, την ατμόσφαιρα μιας σχετικά άγνωστης αλλά κάποτε σφύζουσας κοινότητας Ελλήνων της διασποράς.

Κατάλογος: Γ. Ιμοιρίδου, *Παύλος Κοζαλίδης. Αναζητώντας τη χαμένη πατρίδα* (κέιμ. Θ. Αυγερινού, Γ. Ιμοιρίδου, Α. Μόσχοβη, εκδ. Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2008, έκδοση: ελληνική/αγγλική, ISBN 978-960-8347-89-2).

□ *Αντώνης Βεζιρτζής: 1950-1981*

23 Απριλίου - 25 Μαΐου 2008

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη

Στην έκθεση του Μουσείου Μπενάκη – την τρίτη που αφιερώθηκε στο έργο του ιδιαίτερου αυτού καλλιτέχνη που πέθανε νέος, ύστερα από εκείνη του 1984 στο Ωδείο Αθηνών και του 1998 στη Ζάκυνθο – παρουσιάστηκαν αφηρημένα τοπία, με γύψο και ξύλο, τα οποία φιλοτέχνησε ο Βεζιρτζής ήδη από τα χρόνια των σπουδών του στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών, αλλά και κάποια από τα μεγάλα σιδερένια καράβια που κατασκεύασε προς το τέλος της σύντομης ζωής του από συνταιριαγμένα objets trouvés. Πέρα από τις δύο αυτές βασικές κατηγορίες, εκτέθηκαν ζωγραφικά έργα και σχέδια, καθώς και

λίγα μικρά γλυπτά, από γύψο και ορείχαλκο.

Κατάλογος: *Αντώνης Βεζιρτζής 1950-1981* (εκδ. Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2008, έκδοση: ελληνική, ISBN 978-960-8347-92-2).

□ *Εξερευνώντας την Ελλάδα: φωτογραφίες 1898-1913. Συλλογή Hubert Pernot*

11 Ιουνίου - 31 Αυγούστου 2008

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη - Τμήμα Φωτογραφικών Αρχείων και Εκδόσεις Ολκός

Χορηγοί: Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών, Ίδρυμα Μποδοσάκη, Αθηναϊκή Ζυθοποιία, Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού

Χορηγός επικοινωνίας: Εφημερίδα *City Press*

Για πρώτη φορά παρουσιάστηκε στο ευρύτερο κοινό επιλογή από το μοναδικό υλικό της Συλλογής H. Pernot που φυλάσσεται στη Βιβλιοθήκη του Νεοελληνικού Ινστιτούτου της Σορβόνης. Περιλαμβάνοντας φωτογραφίες από την Ελλάδα του Γάλλου γλωσσολόγου Hubert Pernot (1870-1946), η συλλογή αποτελεί πολύτιμο τεκμήριο για τη φυσιογνωμία των πόλεων, της υπαίθρου, των μνημείων και της ζωής των Ελλήνων στις αρχές του 20ού αιώνα. Ο δημιουργός, εξάιρετος νεοελληνιστής με πλούσιο ερευνητικό και συγγραφικό έργο, συνδέθηκε στενά με τον τόπο και την ελληνική πραγματικότητα της εποχής. Ανήσυχος και τολμηρός διανοητής, πίστευε προδρομικά στη δύναμη της φωτογραφίας, την οποία και χρησιμοποίησε με σκοπό να τεκμηριώσει τις έρευνές του, αλλά και να κινήσει το ενδιαφέρον του γαλλικού κοινού για την Ελλάδα. Ταξίδεψε στον ελλαδικό χώρο την πρώ-

Άποψη της έκθεσης Γιάννης Μιγάδης: *το χρώμα της μνήμης* στο Κτήριο της οδού Κουμπάρη (φωτ.: Λ. Κουργιαντάκης).

τη δεκαπενταετία του 20ού αιώνα, συλλέγοντας φωτογραφικά θέματα που συνθέτουν μια μοναδική τοιχογραφία του τόπου λίγο πριν από τους Βαλκανικούς πολέμους, μια πραγματική εξερεύνηση του τοπίου και των κατοίκων από το 1898 έως το 1913.

Κατάλογος: *Εξερευνώντας την Ελλάδα: φωτογραφίες 1898-1913. Συλλογή Hubert Pernot από το Νεοελληνικό Ινστιτούτο της Σορβόνης* (επιμ. Α. Κουμαριανού, έρευνα υλικού Φ. Κωνσταντίνου, εκδ. Ολκός, ISBN 978-960-8154-57-5).

□ Γιάννης Μιγάδης: *το χρώμα της μνήμης*

24 Σεπτεμβρίου - 9 Νοεμβρίου 2008

Επιμέλεια έκθεσης: Αφροδίτη Κούρια

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη

Χορηγοί: Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών ΑΕ, Elounda Peninsula All Suite Hotel, Γκαλερί ΕΨΙΛΟΝ

Χορηγός επικοινωνίας: LIFO

Η αναδρομική έκθεση κάλυψε όλο το φάσμα της δουλειάς του σύγχρονου αυτού καλλιτέχνη, με έμφαση στους τρεις μεγάλους θεματικούς κύκλους της ζωγραφικής του: πρόσωπα, τοπία, νεκρές φύσεις-αντικείμενα. Πρώιμα έργα, σχέδια, καθώς και μακέτες σκηνικών και κοστούμιών για το θέατρο πλαισίωσαν τον κορμό της έκθεσης. Το έργο του Γιάννη Μιγάδη δεν επιδέχεται κατατάξεις σε σχολές και κινήματα. Καλλιτέχνης της εποχής του αλλά όχι δέσμιός της, με στέρεη εικαστική παιδεία από τον Παρθένη, με καταβολές στον Τσαρούχη, με φόντο τη ζωγραφική της “ελληνικότητας” και με γόνιμη θητεία στο θέατρο, ο Μιγάδης χάραξε με συνέπεια έναν

πολύ προσωπικό δρόμο, ενσωματώνοντας δημιουργικά τους προσωπικούς και τους ιστορικούς χρόνους.

Κατάλογος: *Γιάννης Μιγάδης. Το χρώμα της μνήμης* (εκδ. Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2008, έκδοση: ελληνική/αγγλική, ISBN 978-960-8347-97-7).

□ Francisco Toledo, ΦΑΝΤΑΣΤΙΚΑ ΟΝΤΑ. Αφιέρωμα στον Χόρχε Λούις Μπόρχες

19 Νοεμβρίου 2008 - 11 Ιανουαρίου 2009

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη και Πρεσβεία του Μεξικού στην Ελλάδα, σε συνεργασία με τον Οργανισμό Τουρισμού του Μεξικού

Χορηγοί: Υπουργείο Εξωτερικών Μεξικού, Οργανισμός Τουρισμού του Μεξικού, Γκαλερί Anril, Επιχειρηματικό Συμβούλιο Ελλάδος - Λατινικής Αμερικής

Η πρώτη αυτή παρουσίαση στην Ελλάδα των έργων του διάσημου σύγχρονου Μεξικανού ζωγράφου Francisco Toledo, ο οποίος θεωρείται από τους σημαντικότερους καλλιτέχνες της πατρίδας του, αποτέλεσε μοναδική ευκαιρία για το ελληνικό κοινό να γνωρίσει αυτή τη συλλογή, η οποία είχε ταξιδέψει με μεγάλη επιτυχία τόσο στην Αμερική όσο και την Ασία. Η συλλογή «Φανταστικά Όντα», που περιλαμβάνει 46 έργα (μελάνια και ακουαρέλες) φιλοτεχνημένα το 1983, προοριζόταν να εικονογραφήσει μια ειδική έκδοση του βιβλίου *Handbook of Fantastic Zoology* του Αργεντινού συγγραφέα Jorge Luis Borges, η οποία πέτυχε, όπως ειπώθηκε, ένα παραδεισένιο πάντρεμα της λογοτεχνίας με τη ζωγραφική, μια τέλεια ισορροπία ανάμεσα στο σύνολο των φανταστικών όντων που δημιούργησε ο Borges, και τις δυνατές, αλλά

Αποψη της έκθεσης *Βλάσης Κανιάρης. Γενέθλιον* στο Κτήριο της οδού Κουμπάρη (φωτ.: Λ. Κουργιαντάκης).

και ευαίσθητες εικόνες που συνέλαβε ο Toledo. Η συλλογή αγοράστηκε από την περίφημη αίθουσα τέχνης Galería ARVIL της πόλης του Μεξικού, η οποία συνέβαλε σημαντικά στη διατήρηση του έργου ως σύνολο.

Κατάλογος: *Toledo - Fantastic Zoology- Borges* (έκδοση: αγγλική, ISBN 970-18-4379-7).

□ *Βλάσης Κανιάρης. Γενέθλιον*

18 Δεκεμβρίου 2008 - 6 Απριλίου 2009

Επιμέλεια έκθεσης: Μάνος Στεφανίδης

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη

Χορηγός: NOVA

Με αφορμή τα ογδοντάχρονα του Βλάση Κανιάρη, το Μουσείο Μπενάκη διοργάνωσε αναδρομική έκθεση του διακεκριμένου αυτού εκπροσώπου της ελληνικής avant garde και καταλυτικής προσωπικότητας της λεγόμενης γενιάς του '60. Το έργο του καλλιτέχνη παρουσιάστηκε διαχρονικά, με συμβολική αφηγηρία το 1948, σε σχέση με τα μόνιμα εκθέματα του Μουσείου Μπενάκη, τα οποία υποστηρίζουν παράλληλα μια διαχρονική συνέχεια της ελληνικής τέχνης. Έτσι, φιγούρες, εικόνες και tableaux vivants, που αποτελούνται από ράκη, παλιά αντικείμενα, γύψους ή σύρματα, αντιπαράτεθηκαν σε δημιουργίες από την πρώιμη χαλκοκρατία, τη γεωμετρική και την αρχαϊκή περίοδο, την κλασική εποχή, το Βυζάντιο ή τη λαϊκή τέχνη της μεταβυζαντινής Ελλάδας. Τέλος, έμφαση δόθηκε στα σχέδια-σημειώσεις που φιλοτέχνησε ο Βλάσης Κανιάρης από το 1947 έως τη δεκαετία του 1960, από τα οποία επιλέχθηκαν γύρω στα 200 (croquis, μακέτες για παραστάσεις και ταινίες, εξώφυλλα βιβλίων, εικο-

νογράφηση περιοδικών, σημειώσεις κατασκευαστικού χαρακτήρα ή πρώτες εγγραφές μελλοντικών έργων). Η έκθεση αποτέλεσε ένα παιχνίδι ανάμεσα στην επιστήμη, την ιστορία της τέχνης, τη μουσειολογία και την ιδεολογικοποιημένη εκδοχή της τέχνης.

Κατάλογος: Μ. Στεφανίδης, *Βλάσης Κανιάρης. Γενέθλιον* (εκδ. Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2008, έκδοση: ελληνική, ISBN 978-960-476-012-1).

ΣΤΟ ΚΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

□ *Η Τέχνη στην Πρώτη Σελίδα – 72 καλλιτέχνες δημιουργούν τα εξώφυλλα μιας εφημερίδας*

16 Ιανουαρίου - 10 Φεβρουαρίου 2008

Επιμέλεια έκθεσης: Αγγελική Μπιρμπίλη

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη και Εφημερίδα *Athens Voice*

Χορηγοί: BOMBAY SAPPHIRE, SHOP, NEOSSET

Υποστηρικτές: METRON ANALYSIS, MONOTEZ, Lloyd's Γ. Καραβίας & Συνεργάτες

Χορηγός επικοινωνίας: KOSMOS 93.6 FM

Η έκθεση περιλάμβανε τα πρωτότυπα έργα των 72 καλλιτεχνών οι οποίοι φιλοτέχνησαν τα ισάριθμα εξώφυλλα της εφημερίδας *Athens Voice* για όλο το 2007. Παράλληλα παρουσιάστηκε η ειδική εγκατάσταση με τίτλο «Στείλε ένα μήνυμα στην πόλη σου».

□ *Διαδρομές Design Routes*

30 Ιανουαρίου - 23 Μαρτίου 2008

Επιμέλεια έκθεσης: Δημήτρης Θ. Αρβανίτης

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη, Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο

Χορηγοί: Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης – Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού, Εθνική Τράπεζα Ελλάδος, ΟΤΕ ΑΕ, Μεταλλικά Κατασκευαί Ελλάδος ΑΕ, ΜΙΧΑΛΗΣ ΟΡΦΑΝΟΣ ΑΕΒΕ, ΝΙΚΟΣ ΣΔΡΑΛΗΣ Κορνίζες Πλαίσια Χορηγοί επικοινωνίας: εφ. *Η Καθημερινή*, εφ. *LIFO*, KOSMOS 93.6 FM

Η έκθεση παρουσίασε, μέσα από αντιπροσωπευτικά δείγματα, την καλλιτεχνική δημιουργία του Φρέντυ Καραμπόττ, της Αγνής Κατζουράκη και του Μιχάλη Κατζουράκη, οι οποίοι εμφανίστηκαν γύρω στα τέλη της δεκαετίας του 1950 στον χώρο των γραφιστικών τεχνών και της οπτικής επικοινωνίας, σηματοδοτώντας την αρχή της μετεξέλιξης του design από την εμπειρική κατάσταση στην

Άποψη της έκθεσης *Διαδρομές Design Routes*
στο Κτήριο της οδού Πειραιώς (φωτ.: Α. Κουργιαντάκης).

πλήρη ανάπτυξή του σε νέα τέχνη. Το «Κ+Κ – Διαφημιστικών Κέντρον Αθηνών» («Κ+Κ – Athens Publicity Centre»), το οποίο ίδρυσαν τον Οκτώβριο του 1962 με εταίρους τους Δ. Τσόπελα και Π. Καναβό, παρήγε με μεγάλη επιτυχία αφίσες, λογότυπα και διαφημίσεις που καθιέρωσαν μια νέα διαφημιστική γλώσσα και διαμόρφωσαν μια διεθνώς αναγνωρίσιμη εικόνα της ελληνικότητας.

Κατάλογος: Δ.Θ. Αρβανίτης, *Design Διαδρομές. Φρέντυ Κάρμπονι – Μιχάλης & Αγνή Κατζουράκη* (εκδ. Ελληνικό Λογοτεχνικό Ιστορικό Αρχείο – Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2008, έκδοση: ελληνική/αγγλική, ISBN 978-960-201-190-4).

□ *Βασίλης Θεοχαράκης. Ζωγραφική 1952-2007*

30 Ιανουαρίου - 2 Μαρτίου 2008

Επιμέλεια έκθεσης: Τάκης Μαυρωτάς

Διοργάνωση: Ίδρυμα Εικαστικών Τεχνών και Μουσικής Β. Μ. Θεοχαράκη

Αναδρομική έκθεση ζωγραφικής του Βασίλη Θεοχαράκη με αντιπροσωπευτικά έργα του μορφοπλαστικού του ιδιώματος από την περίοδο 1952-2007, με στόχο την όσο το δυνατόν πληρέστερη παρουσίαση της εξελικτικής του πορείας. Οι περισσότεροι από 100 πίνακες της έκθεσης αποκάλυψαν τον πλούτο των ζωγραφικών διατυπώσεων και

των προσωπικών κατακτήσεων του γνωστού καλλιτέχνη, μαθητή του μεγάλου ζωγράφου Σπύρου Παπαλουκά.

Κατάλογος: *Θεοχαράκης. Ζωγραφική 1952-2007* (χαιρετ. Α. Δεληβορριάς, Cl. Strinati, κείμε. Χρ. Χρήστου, Μ. Λαμπράκη-Πλάκα, Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαίος, Μ. Μιχαηλίδου, Cl. Maulard, Ντ. Ηλιοπούλου-Ρογκάν, Δ. Παπαστάμος, Ν. Μισιρλή, Χ. Καμπουρίδης, Τ. Μαυρωτάς, Σ. Παπάς, G. Xuriguera, εκδ. Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2008, έκδοση: ελληνική/αγγλική, ISBN 978-960-7597-47-2).

□ *Παναγιώτης Φατοσέας. Πρόσωπα των Κυθίων, 1920-1938*

22 Φεβρουαρίου - 23 Μαρτίου 2008

Επιμέλεια έκθεσης: Γιάννης Σταθάτος

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη - Τμήμα Φωτογραφικών Αρχείων

Έκθεση του έργου του Κυθήριου φωτογράφου Παναγιώτη Φατοσέα (1888-1938), ο οποίος είχε ιδρύσει το 1920 το πρώτο φωτογραφείο του νησιού. Εκτός από τα επίσημα πορτραίτα που ήταν το κυριότερο μέρος της παραγωγής του, ο Φατοσέας φωτογράφησε τοπία και απαθανάτισε εκδρομές, πανηγύρια και άλλα χαρακτηριστικά στιγμιότυπα της προπολεμικής ζωής των Κυθίων. Το αρχείο του, από 1.700 περίπου γυάλινες αρνητικές πλάκες, συνιστά τόσο

Άποψη της έκθεσης *Το σχήμα του τόπου. 40 χρόνια Αρχιτεκτονικά Θέματα* στο Κτήριο της οδού Πειραιώς (φωτ.: Λ. Κουργιαντάκης).

πολύτιμη ιστορική μαρτυρία, όσο και σημαντική καλλιτεχνική έκφραση.

□ *Το σχήμα του τόπου. 40 χρόνια Αρχιτεκτονικά Θέματα*
19 Μαρτίου - 11 Μαΐου 2008

Γενική επιμέλεια – Συντονισμός έκθεσης: Νίκος Καλογήρου

Επιστημονική επιμέλεια: Αντρέας Γιακουμάτος

Οργάνωση – Καλλιτεχνική επιμέλεια: Αλκμήνη Πάκα
Σχεδιασμός: Νίκος Καλογήρου, Αλκμήνη Πάκα, Αναστάσιος Τέλλιος

Διοργάνωση: Τμήμα Αρχιτεκτόνων Πολυτεχνικής Σχολής Θεσσαλονίκης με τη συμβολή του Ελληνικού Ινστιτούτου Αρχιτεκτονικής, σε συνεργασία με το Μουσείο Μπενάκη - Αρχαία Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής και με την υποστήριξη του Υπουργείου Πολιτισμού

Χορηγοί: CARTEGO, METAXIOTIS, STRUCTURA

Έκθεση αφιερωμένη στην προσφορά των περιοδικών *Αρχιτεκτονικά Θέματα* (1967-) και *Θέματα Χώρου + Τεχνών* (1970-), που πραγματοποιήθηκε με την ευκαιρία της αναγόρευσης του Ορέστη Δουμάνη, εκδότη και διευθυντή των δύο επιθεωρήσεων αρχιτεκτονικής, σε επίτιμο διδάκτορα του Τμήματος Αρχιτεκτόνων του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Διατρέχοντας την ιστορία της ελληνικής αρχιτεκτονικής του 20ού αιώνα, όπως αυτή παρουσιάστηκε μέσα από τις σελίδες των δύο περιοδικών, η έκθεση ανέδειξε την οπτική των έργων αυτών εντύπων

ως προς την επιλογή των αρχιτεκτονικών έργων και των θεωρητικών κειμένων.

Κατάλογος: Α. Γιακουμάτος (επιμ. - ανθολογία κειμένων), *Το σχήμα του τόπου. 40 χρόνια Αρχιτεκτονικά Θέματα* (εκδ. Libro, Αθήνα 2008).

□ *Ναταλία Μελά*

28 Μαρτίου - 4 Μαΐου 2008

Επιμέλεια έκθεσης: Αλεξάνδρα Τσουκαλά

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη

Χορηγοί: Société Générale-Private Banking, Καίτη Κυριακοπούλου

Δωρητής: Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος

Στη μεγάλη αυτή αναδρομική έκθεση της γλύπτριας Ναταλίας Μελά, που κάλυψε όλες τις φάσεις της καλλιτεχνικής της δημιουργίας, παρουσιάστηκαν περισσότερα από 160 έργα, τα οποία προέρχονταν από την προσωπική συλλογή της γλύπτριας, την Εθνική Γλυπτοθήκη, το Πολεμικό Μουσείο, καθώς και ιδιωτικές συλλογές της Ελλάδας και του εξωτερικού. Παράλληλα, οι επισκέπτες είχαν την ευκαιρία να βρεθούν μέσα σε μια πιστή αναπαράσταση του εργαστηρίου της δημιουργού, με όλα τα βασικά εργαλεία, τα προπλάσματα και κάποια ημιτελή έργα, καθώς και να παρακολουθήσουν δύο σύντομες ταινίες για τη ζωή και το έργο της Ναταλίας Μελά, σε σκηνοθεσία Μαίρης Παπαληού και Μαίρης Κουτσούρη.

Κατάλογος: *Ναταλία Μελά* (εκδ. Ωκεανίδα – Μουσείο

Άποψη της έκθεσης *Ναταλία Μελά*
στο Κτήριο της οδού Πειραιώς (φωτ.: Λ. Κουργιαντάκης).

Μπενάκη, Αθήνα 2008, έκδοση: ελληνική, ISBN 978-960-8347-87-8, έκδοση: αγγλική, ISBN 978-960-8347-90-8).

□ *Bernard Plossu 1963-2006. Η ποίηση της περιπλάνησης*
2-26 Απριλίου 2008

Επιμέλεια έκθεσης: Βαγγέλης Ιωακειμίδης, Sylvain Morand
Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη - Τμήμα Φωτογραφικών
Αρχείων, Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης

Αφιερωμένη στο έργο του κορυφαίου Γάλλου φωτογράφου Bernard Plossu, η έκθεση παρουσίασε φωτογραφίες από τα ταξίδια του στο Μεξικό, την Αφρική, την Ινδία, την Καλιφόρνια, το Νέο Μεξικό και τη Νότια Αμερική (1963-2006), αλλά και ανέκδοτες από την Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη και τα Δωδεκάνησα της δεκαετίας 1988-1999. Το ταξίδι αποτελούσε απλώς ένα σκηνικό εν κινήσει για τον δημιουργό, που κατάφερε να αποδώσει στα έργα του εικόνες και αισθήσεις φευγαλέες, και να διαμορφώσει τη δική του γεμάτη λυρισμό “άυλη γραφή”. Παράλληλα προβλήθηκε η βραβευμένη ταινία μικρού μήκους του Hedi Tahar, *Marseille en autobus*.

□ *Είκοσι χρόνια Κύκλος 1988-2008*
2-27 Απριλίου 2008

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη, Φωτογραφικός Κύκλος

Χορηγοί: Ίδρυμα Ιωάννου Φ. Κωστόπουλου, με την υποστήριξη της Pernod Ricard Hellas

Μεγάλη έκθεση για τη συμπλήρωση 20 χρόνων λειτουργίας του Φωτογραφικού Κύκλου, του σωματείου που ίδρυσε το 1988 ο Πλάτων Ριβέλλης με μερικούς μαθητές του. Σε 20 οθόνες υπολογιστών προβλήθηκαν 700 φωτογραφίες των εν ενεργεία 75 μελών του, για να τονιστεί η ζωτικότητα και η διάρκεια της δουλειάς του σωματείου. Με τον πρωτότυπο αυτό τρόπο παρουσίασης υποστηρίχθηκε η νέα ψηφιακή τεχνολογία, η οποία δημιούργησε και συνεχίζει να δημιουργεί ανατροπές συνηθειών και αντιλήψεων στον φωτογραφικό χώρο. Ταυτόχρονα υπογραμμίστηκε η πάγια πεποίθηση της πλειοψηφίας του Φωτογραφικού Κύκλου ότι σημασία έχει το περιεχόμενο της φωτογραφικής εικόνας και ενισχύθηκαν οι προσπάθειές του να διαδίδονται οι φωτογραφίες με προσιτό και απλό τρόπο.

□ *Το Ελληνικό Design: 50 Χρόνια Σχολή Βακαλό*
7 Μαΐου - 1 Ιουνίου 2008

Επιμέλεια έκθεσης: Μαρία Παναγίδου
Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη, Σχολή Βακαλό Art and Design

Χορηγοί: Εφημερίδα *Athens Voice*, Αφοί Κοντορούση ΟΕ, Γρηγόρης Σαβούρδος, ELF media group, ΕΨΑ ΑΕ, Μαρίνα Νήσου Λέρου, Εύρος ΑΕ, Μπουτάρη Οινοποιητική, LG Electronics Ελλάς ΑΕ, Πλαίσιο Computers ΑΕΒΕ

Στην έκθεση, που διοργανώθηκε με αφορμή τη συμπλήρωση 50 χρόνων από την ίδρυση της Σχολής Βακαλό Art and Design, παρουσιάστηκαν έργα 33 διακεκριμένων

Άποψη της έκθεσης *Ο αρχιτέκτονας Θουκυδίδης Π. Βαλεντίνης* στο Κτήριο της οδού Πειραιώς (φωτ.: Λ. Κουργιαντάκης).

αποφοίτων της, μεταξύ των οποίων των Μιχάλη Ασλάνη (μόδα), Δαμιανού Ζαρίφη (σκηνογραφία), Γιάννη Κόκκου (σκηνογραφία), Κώστα Κουτάγια (φωτογραφία), Δώρας Μάντζαρη (graphic design – υπεύθυνης Οπτικής Επικοινωνίας Ολυμπιάδας 2004), Νίκου Πάνου (εικονογράφηση), Γιώργου Πάτοα (σκηνογραφία), Ροδάνθης Σεντούκα (graphic design – έμβλημα Ολυμπιάδας 2004). Η Σχολή Βακαλό ιδρύθηκε το 1958 από τον σκηνογράφο και ζωγράφο Γιώργο Βακαλό, την ποιήτρια και τεχνοκρτικό Ελένη Βακαλό, τον ζωγράφο Παναγιώτη Τέτση και τον εκδότη του περιοδικού *Ζυγός* Φραντζή Φραντζισκάκη, με σκοπό να καλύψει το κενό που υπήρχε στη χώρα μας σχετικά με την εκπαίδευση στις εφαρμοσμένες εικαστικές τέχνες. Μένοντας πιστή στον αρχικό της στόχο, η Σχολή Βακαλό επιμένει, μαζί με την εξειδικευμένη εκπαίδευση, να παρέχει σφαιρική μόρφωση και να καλλιεργεί το δημιουργικό ταλέντο, την κριτική σκέψη και το ήθος.

□ *Ο αρχιτέκτονας Θουκυδίδης Π. Βαλεντίνης*
9 Μαΐου - 8 Ιουνίου 2008
Επιμέλεια έκθεσης: Χρύσα Σαχανά, Αιμιλία Στεφανίδου, Σοφία Τσιτιρίδου, Αλίκη Σαμουηλίδου
Διοργάνωση: Τμήμα Αρχιτεκτόνων Πολυτεχνικής Σχολής Θεσσαλονίκης, σε συνεργασία με το Μουσείο Μπενάκη - Αρχαία Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής

Αφιερωμένη στο έργο του σημαντικού αρχιτέκτονα και καθηγητή του ΕΜΠ Θουκυδίδα Π. Βαλεντίνης (1908-1982), η έκθεση παρακολούθησε την εξελικτική του διαδρομή και ανέδειξε τους σταθμούς της δημιουργικής του πορείας. Το αρχείο του Θουκυδίδα Βαλεντίνης δωρίστηκε από τα παιδιά του αρχιτέκτονα, Μαρία και Παναγιώτη Βαλεντίνη, στα Αρχαία Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής του Μουσείου Μπενάκη.

Κατάλογος: *Ο αρχιτέκτονας Θουκυδίδης Π. Βαλεντίνης* (εκδ. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης - Τμήμα Αρχιτεκτόνων - Εκδόσεις Νήσος - Μουσείο Μπενάκη - Αρχαία Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής, Αθήνα 2008, έκδοση: ελληνική, ISBN 978-960-8392-46-5).

□ *ΣΤΕΡΗΣ. Έργα από τη συλλογή Κουτουλάκη*
23 Μαΐου - 27 Ιουλίου 2008
Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη
Χορηγός: Όμιλος ALAPIS

Αφιερωμένη στον πρωτοποριακό ζωγράφο του μεσοπολέμου Γεράσιμο Στέρη, η έκθεση περιλάμβανε περίπου 300 έργα από τη Συλλογή Κουτουλάκη, τα οποία αρχικά ανήκαν στον Εμμανουήλ Σεγρεδάκη, γκαλερίστα και αφοσιωμένο διαχειριστή του έργου του καλλιτέχνη. Η έκθεση ήταν χωρισμένη σε θεματικές ενότητες: προσωπογραφίες, γυμνά, τοπία, μυθολογικές σκηνές, αφαιρετικές συνθέσεις, μελέτες και σχέδια. Επρόκειτο για την πρώτη μεγάλη παρουσίαση του σημαντικού Έλληνα δημιουργού μετά τις αφιερωμένες στο έργο του εκθέσεις της Γλυπτοθήκης του Μονάχου το 1980 και της Εθνικής Πινακοθήκης το 1982. Η παρουσίαση εμπλουτίστηκε από προβολές της ταινίας της Γκαίη Αγγελή, *Γεράσιμος Στέρης*.

Κατάλογος: *ΣΤΕΡΗΣ. Έργα από τη Συλλογή Κουτουλάκη* (εκδ. Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2008, έκδοση: ελληνική/αγγλική, ISBN 978-960-8347-93-9).

□ *Ένα καμένο δέντρο επισκέπτεται την Αθήνα πριν το καλοκαίρι*
9-27 Ιουνίου 2008
Σύλληψη: Ομάδα ROOTLESSROOT
Υλοποίηση: Josef Frucek, Λίντα Καπετανέα, Δημήτρης Νασιάκος
Βίντεο: Χριστόδουλος Χριστοδούλου
Ηχητική εγκατάσταση: Βασίλης Ματζούκης, Μάρθα Φριντζήλα
Διοργάνωση: Ομάδα ROOTLESSROOT, με την υποστή-

Άποψη της έκθεσης ΣΤΕΠΗΣ. Έργα από τη συλλογή Κουτουλάκη στο Κτήριο της οδού Πειραιώς (φωτ.: Λ. Κουργιαντάκης).

Άποψη της έκθεσης Σύγχρονα μνημεία: 1981-2008. Έργα από τη Συλλογή Sandretto Re Rebaudengo στο Κτήριο της οδού Πειραιώς (φωτ.: Λ. Κουργιαντάκης).

ριξη και τη συνεργασία του Μουσείου Μπενάκη και την υποστήριξη του Δασαρχείου Πάρνηθας και του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Πάρνηθας

Η ομάδα χορού ROOTLESSROOT “προσκάλεσε” ένα καμένο δέντρο να επισκεφτεί την Αθήνα πριν από το καλοκαίρι. Ένα δέντρο που μεγάλωνε για δεκαετίες, αλλά χρειάστηκαν μόνο λίγες ώρες για να καεί, ήρθε στην Αθήνα του σίδερου και του τοιμέντου, στην πόλη όπου δεν χωράει το πράσινο, ώστε η παρουσία του έξω από το κτήριο του Μουσείου Μπενάκη στην οδό Πειραιώς, η πραγματική επαφή μαζί του, η υφή και η μυρωδιά του να προξενήσουν εντονότερη αίσθηση από οποιαδήποτε εικόνα στην οθόνη και να πλήξουν τη γενική αδιαφορία.

□ *Legorreta + Legorreta: Όψεις και χρώμα. Μυστήριο και μαγεία στην αρχιτεκτονική*

12 Ιουνίου - 27 Ιουλίου 2008

Επιμέλεια έκθεσης: Άννα Σκιαδά

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη και Ελληνικό Ινστιτούτο Αρχιτεκτονικής, σε συνεργασία με την Πρεσβεία του Μεξικού στην Ελλάδα, το Υπουργείο Εξωτερικών του Μεξικού και το Μουσείο San Ildefonso της Πόλης του Μεξικού

Χορηγοί: ER-LAC Construction Technology Applications Intracat, ΟΡΦΕΥΣ ΒΕΪΝΟΓΛΟΥ Διεθνείς Διαμεταφορές

ΑΕ, ABANICO Κέντρο Σπουδών Ισπανικής και Πορτογαλικής Γλώσσας

Χορηγοί επικοινωνίας: εφ. *LIFO*, greekarchitects, περιοδικό *SOL LATINO*, με την υποστήριξη του KOSMOS 93.6 FM

Αφιερωμένη στο μεξικανικό αρχιτεκτονικό γραφείο Legorreta + Legorreta, που από την ίδρυσή του το 1964 παραμένει πιστό στη μεξικάνικη αισθητική συνδυάζοντάς τη με την άρτια γνώση των νέων τεχνολογιών, η έκθεση παρουσίασε στο ελληνικό κοινό αντιπροσωπευτικά έργα του γραφείου μέσα από 100 περίπου φωτογραφίες, 25 σχέδια, τέσσερα προπλάσματα μεγάλων διαστάσεων, αντικείμενα, βιβλία και DVD.

Κατάλογος: *LEGORRETA + LEGORRETA* (εκδ. Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2008, έκδοση: ελληνική, ISBN 978-960-8347-95-3).

□ *Σύγχρονα μνημεία: 1981-2008. Έργα από τη Συλλογή Sandretto Re Rebaudengo*

19 Ιουνίου - 27 Ιουλίου 2008

Επιμέλεια έκθεσης: Ilaria Bonacossa

Διοργάνωση: Φεστιβάλ Αθηνών, Fondazione Sandretto Re Rebaudengo, Μουσείο Μπενάκη

Από τη σημαντική συλλογή της Patrizia Sandretto Re Rebaudengo επιλέχθηκαν για την έκθεση 29 έργα σύγχρονης γλυπτικής 23 διάσημων καλλιτεχνών: Maurizio

Άποψη της αναδρομικής έκθεσης JOSEF KOUDELKA στο Κτήριο της οδού Πειραιώς (φωτ.: Λ. Κουργιαντάκης).

Cattelan, Flavio Favelli, Katharina Fritsch, Giuseppe Gabbione, Isa Genzken, Liam Gillick, Douglas Gordon, Lothar Hempel, Thomas Hirschhorn, Jim Isermann, Sarah Lucas, Cady Noland, Tobias Rehberger, David Robbins, Bojan Sarcevic, Yinka Shonibare, Rosemarie Trockel, Nobuko Tsuchiya, Patrick Tuttofuoco, Piotr Uklanski, Richard Wentworth, Pae White και Rachel Whiteread. Δημιουργημένα από ετερόκλητα υλικά, τα γλυπτά της έκθεσης θέτουν υπό αμφισβήτηση τις σημερινές αξίες και σχολιάζουν τη σύγχρονη πραγματικότητα.

Κατάλογος: *Σύγχρονα μνημεία: 1981-2008. Έργα από τη Συλλογή Sandretto Re Rebaudengo* (εκδ. Φεστιβάλ Αθηνών – Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2008, έκδοση: ελληνική).

□ JOSEF KOUDELKA. *Αναδρομική έκθεση*

18 Σεπτεμβρίου - 23 Νοεμβρίου 2008

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη, με τη συνεργασία των φωτογραφικών πρακτορείων Magnum Photos και Aréiron Photos, και με την υποστήριξη του Γαλλικού Ινστιτούτου Αθηνών και της Πρεσβείας της Τσεχικής Δημοκρατίας στην Αθήνα

Χορηγός: Γ. Καραβίας & Συνεργάτες

Χορηγοί Επικοινωνίας: εφ. *Το Βήμα*, LIFO, ERT AE

Αφιερωμένη στον μεγάλο σύγχρονο Τσέχο φωτογράφο

Josef Koudelka, η έκθεση συγκέντρωσε περίπου 300 φωτογραφίες από όλες τις περιόδους της 40χρονης δημιουργίας του και από την ποικίλη θεματική γκάμα που τον απασχόλησε κατά διαστήματα. Παρουσιάστηκαν σπάνια πρωτότυπα τυπώματα από τα τέλη της δεκαετίας του 1950 και τις αρχές της δεκαετίας του 1960 με θέμα θεατρικές παραστάσεις και μορφολογικούς πειραματισμούς, επιλεγμένα έργα από τις εμβληματικές σειρές *Τσιγγάνοι* και *Εισβολή* που τον καθιέρωσαν διεθνώς, μέχρι και ορισμένες από τις πανοραμικές του λήψεις των τελευταίων ετών, οι οποίες μαρτυρούν την αμετάκλητη καταστροφή του φυσικού τοπίου. Η επιλογή έγινε από τον Josef Koudelka και αποκάλυπτε τον κόσμο όπως τον είδε ο ίδιος ο δημιουργός.

Κατάλογος: *KOUDELKA* (εκδ. Aréiron Photos – Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2008, έκδοση: ελληνική, ISBN 978-960-89773-3-4)· *Εισβολή Πράγα 68* (εκδ. Aréiron Photos – Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2008, έκδοση: ελληνική, ISBN 978-960-89773-2-7).

□ *Κάρολος Κουν – Θέατρο Τέχνης*

26 Σεπτεμβρίου - 16 Νοεμβρίου 2008

Επιμέλεια – Σχεδιασμός έκθεσης: Λίλη Πεζανού

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη, Πολιτιστικό Ίδρυμα Τραπεζής Κύπρου, Θέατρο Τέχνης

Άποψη της έκθεσης *Κάρολος Κουν – Θέατρο Τέχνης* στο Κτήριο της οδού Πειραιώς (φωτ.: Λ. Κουργιαντάκης).

Χορηγός: Τράπεζα Κύπρου

Χορηγοί Επικοινωνίας: ΕΡΤ ΑΕ, εφ. *LIFO*, *Το Έθνος*, *Αξία*

Η έκθεση διοργανώθηκε με αφορμή τη συμπλήρωση 100 χρόνων από τη γέννηση του Κάρολου Κουν και στόχο είχε να παρουσιάσει τη δημιουργική του πορεία, τις αισθητικές του επιλογές, αλλά και τις επιρροές που δέχτηκε από άλλους Έλληνες και ξένους καλλιτέχνες. Περιλάμβανε κοστούμια και σκηνικά αντικείμενα, μακέτες σκηνικών και κοστούμιών των σπουδαιότερων Ελλήνων σκηνογράφων και ενδυματολόγων που εργάστηκαν για το Θέατρο Τέχνης, καθώς και πλούσιο φωτογραφικό υλικό. Μέσα από το σύνολο των εκθεμάτων καταγράφηκε το έργο του μεγάλου Έλληνα σκηνοθέτη, από τις πρώτες παραστάσεις του Θεάτρου Τέχνης στο Θέατρο Αλίκης, το 1942, έως την τελευταία του στο υπόγειο του Ορφέα, το 1987. Παράλληλα, αναδείχθηκε το μέγεθος της προσφοράς του μέσω του εύρους των συνεργασιών του Θεάτρου Τέχνης με το σύνολο σχεδόν του μεταπολεμικού ελληνικού θεάτρου.

Κατάλογος: *Κάρολος Κουν – Παραστάσεις* (εκδ. Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2008, έκδοση: ελληνική, ISBN 978-960-8347-99-1).

□ *ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΔΕΚΑΒΑΛΛΑΣ. Από τη μεγάλη κλίμακα στη μικρή*

2 Οκτωβρίου - 9 Νοεμβρίου 2008

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη - Αρχαία Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής

Χορηγοί: ΑΡΓΟΣ του Τύπου της Ανατολής, περιοδικό *Δομές*

Αφιερωμένη στο έργο του Κωνσταντίνου Δεκαβάλλα (γενν. 1925), ενός από τους σημαντικότερους αρχιτέκτονες της σύγχρονης Ελλάδας, η έκθεση περιλάμβανε έργα και μελέτες του, από τη μεγάλη κλίμακα της αρχιτεκτονικής μέχρι τη μικρότερη, πραγματοποιημένα και μη, που καλύπτουν το διάστημα από τα σπουδαστικά του χρόνια έως σήμερα.

Κατάλογος: *ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΔΕΚΑΒΑΛΛΑΣ. Από τη μεγάλη κλίμακα στη μικρή* (εκδ. Μουσείο Μπενάκη - Αρχαία Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής, Αθήνα 2008, έκδοση: ελληνική/αγγλική, ISBN 978-960-476-000-8).

□ *Εγκατάσταση της Μαρίας Λοϊζίδου 'Living small'*

24 Οκτωβρίου - 23 Νοεμβρίου 2008

Διοργάνωση: Μαρία Παναγίδου artproductions, σε συνεργασία με το Μουσείο Μπενάκη

Χορηγοί: Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού Κυπριακής Δημοκρατίας, Cyprus Airways, SolidPlus, Γ. Καραβίας & Συνεργάτες

Η εγκατάσταση, που αναπτύχθηκε στο αίθριο του Μουσείου, αποτελείτο από δύο θερμοκήπια τύπου tunnel, διαφορετικών διαστάσεων. Το εσωτερικό των θερμοκηπίων φιλοξένησε συναρμογές χειροποίητων κατασκευών, αντικειμένων και σχεδίων σε διαστάσεις και υλικά προσαρμοσμένα στον περιβάλλοντα χώρο. Το σκεπτικό της εγκατάστασης συνίστατο στην έννοια της ταξινόμησης και της διαφύλαξης ενός εν εξελίξει αντικειμένου και της “καλλιέργειάς” του η οποία, στη συγκεκριμένη περίπτωση, ταυτιζόταν με την ίδια την εικαστική χειρονομία.
Κατάλογος: *Μαρία Λοϊζίδου. Living small book* (εκδ. Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2008, έκδοση: ελληνική, ISBN 978-960-476-005-3, έκδοση: αγγλική, ISBN 978-960-476-004-6).

□ *Γιάννης Παππάς. Σπουδές για τον Ελευθέριο Βενιζέλο* 21 Νοεμβρίου 2008 - 25 Ιανουαρίου 2009

Επιμέλεια έκθεσης: Λίλη Πεζανού

Διοργάνωση: Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών και Μελετών Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος και Μουσείο Μπενάκη, υπό την αιγίδα της Βουλής των Ελλήνων

Μεγάλος Χορηγός: Αγροτική Τράπεζα Ελλάδος

Έκθεση διαρθρωμένη σε δύο όμορα και επικοινωνούντα πεδία: το ένα αποκάλυπτε τη μακρά προετοιμασία του γλύπτη Γιάννη Παππά προκειμένου να επιτύχει την απόδοση της προσωπικής του γνώμης και αντίληψης για την προσωπικότητα του Βενιζέλου, τον οποίο είχε γνωρίσει ο καλλιτέχνης σε νεαρή ηλικία, και το άλλο αφορούσε το τελικό αποτέλεσμα των έργων (τέσσερις ανδριάντες και μία προτομή), τα οποία αναδεικνύουν στοιχεία χαρακτηριστικά της προσωπικότητας και του έργου του Βενιζέλου, συνδέοντάς το με την ελληνική ιστορία και τη συλλογική μνήμη της ελληνικής κοινωνίας.

Κατάλογος: *Γιάννης Παππάς. Σπουδές για τον Ελευθέριο Βενιζέλο* (εκδ. Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2008, έκδοση: ελληνική, ISBN 978-960-476-014-5).

□ *Η Δημιουργική Φωτογραφία στην Αρχαιολογία*

3 Δεκεμβρίου 2008 - 25 Ιανουαρίου 2009

Επιμέλεια έκθεσης: Σωκράτης Μαυρομματής

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη

Χορηγός: ABB

Στην έκθεση παρουσιάστηκαν φωτογραφίες που καλύπτουν μια περίοδο από το 1853 έως σήμερα των φωτογράφων James Robertson, Δημήτριου Κωνσταντίνου, William

James Stillman, Πέτρου Μωραΐτη, Κωνσταντίνου Αθανασίου, Anton Silberhuber, Frédéric Boissonnas, Walter Hege, Herbert List, Goesta Hellner και Σωκράτη Μαυρομματή. Οι φωτογραφίες επιλέχθηκαν ως χαρακτηριστικά δείγματα τόσο της κάθε εποχής, όσο και της εικαστικής πρόθεσης και υποκειμενικής οπτικής των φωτογράφων, οι οποίες τελικά και καθόρισαν τις διαφορετικές αποτυπώσεις της αντικειμενικής πραγματικότητας.

Κατάλογος: *Η Δημιουργική Φωτογραφία στην Αρχαιολογία* (εκδ. Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2008, έκδοση: ελληνική, ISBN 978-960-476-006-0, έκδοση: αγγλική, ISBN 978-960-476-007-7).

□ *Παντελής Λαζαρίδης «Parkour. Στάσεις, Παραβάσεις, Ελιγμοί 1961-2008»*

3 Δεκεμβρίου 2008 - 11 Ιανουαρίου 2009

Επιμέλεια έκθεσης: Έφη Στρούζα

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη, με την υποστήριξη του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Αποτελώντας αναδρομή στο καλλιτεχνικό έργο του Παντελή Λαζαρίδη, από το 1961 έως σήμερα, η έκθεση περιλάμβανε περίπου 250 έργα: ζωγραφικά και πλαστικά, συναρμογές-assemblages, περιβάλλοντα, κατασκευές και εγκαταστάσεις, ψηφιακά έργα μεγάλων διαστάσεων, ηχοκατασκευές, βιντεοκατασκευές, καθώς και “εργαστήριο”, που πρότεινε τη διαδραστική σχέση με τον θεατή-πολίτη και παρείχε τη δυνατότητα δημιουργικών δράσεων.

Κατάλογος: *Παντελής Λαζαρίδης: Parkour. Στάσεις, Παραβάσεις Ελιγμοί 1961-2008* (εκδ. Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2008, έκδοση: ελληνική, ISBN 978-960-476-013-8).

□ *JACQUES LACARRIÈRE. Η Ελλάδα μέσα από το φακό του*

4 Δεκεμβρίου 2008 - 4 Ιανουαρίου 2009

Διοργάνωση: Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών και Μουσείο Μπενάκη, σε συνεργασία με την Galerie Le Château d'Eau - Toulouse

Ο Jacques Lacarrière (1925-2005), συγγραφέας και ταξιδευτής, υπήρξε ένας από τους πιο προσεκτικούς παρατηρητές της Ελλάδας. Από το 1947 έως το 1966 διέμεινε στη χώρα μας αρκετές φορές, αντλώντας έμπνευση για βιβλία και ταξιδιωτικές αφηγήσεις. Έχοντας πάντα μαζί τη φωτογραφική του μηχανή στις διάφορες περιπλανήσεις του ανά τη χώρα, αποτύπωσε εικόνες σπάνιας ευαισθησίας.

ΣΤΗΝ ΟΙΚΙΑ ΔΕΛΤΑ

□ *Αναδρομή στην Κηφισιά*

18 Δεκεμβρίου 2008 - 31 Μαρτίου 2009

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη - Τμήμα Ιστορικών Αρχείων και Χειρογράφων

Αφιερωμένη στην Κηφισιά, το μοναδικό ίσως προάστιο της Αθήνας που διαχρονικά ενέπνευσε ταξιδιώτες, καλλιτέχνες και πνευματικούς ανθρώπους, η έκθεση συγκέντρωσε βιβλία περιηγητών του 19ου και του 20ού αιώνα με σχετικές περιγραφές, φωτογραφίες, ιστορικά τεκμήρια, καθώς και διάφορα αναμνηστικά που αναφέρονται στην καθημερινή και την κοινωνική ζωή, τα ξενοδοχεία της, τις αθλητικές δραστηριότητες, την αρχιτεκτονική της κ.ά.

ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΙΣΛΑΜΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

□ *Αλ-χαττ, η μαγική γραφή. Ένας εικαστικός διάλογος με τα εκθέματα του Μουσείου*

22 Ιανουαρίου - 20 Απριλίου 2008

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη - Μουσείο Ισλαμικής Τέχνης

Μέσα από 17 εικαστικές κατασκευές η καλλιτέχνης Ειρήνη Γκόκου άνοιξε έναν διάλογο με τον χώρο –τόσο τον φυσικό όσο και τον πολιτισμικό–, αλλά και με τα ίδια τα εκθέματα του Ισλαμικού Μουσείου. «Αλ-χαττ» είναι η γραφή ως πορεία και διαδρομή, που στη συνέχεια μετα-

τρέπεται σε εικόνα, σύμβολο και φυλαχτό, καθορίζοντας τον νέο τόπο αναφοράς των εικαστικών της αναζητήσεων. Ο διάλογος επεκτάθηκε και στον χώρο της μουσικής, όπου ο Μιχάλης Ανδρονίκου με τις 12 “χειροποίητες” μουσικές συνθέσεις του αυτοσχεδίασε, αναζητώντας το νόημα και το μυστήριο της γραφής μέσα από τους ήχους.

□ *Μοντέρνος Αραβικός Κόσμος*

2 Ιουλίου - 28 Σεπτεμβρίου 2008

Σχεδιασμός: Beetroot Design Group

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη - Μουσείο Ισλαμικής Τέχνης, Apeiron Photos, φωτοειδησιογραφικό πρακτορείο VII και Ίδρυμα Stanley, με τη δημιουργική συνεργασία της Beetroot Design Group

Παρουσιάζοντας εικόνες των διάσημων φωτογράφων Alexandra Boulat, Gary Knight, Antonin Kratochvil και Joachim Ladefoged από την Αίγυπτο, την Ιορδανία, το Κουβέιτ, τον Λίβανο, τη Συρία και τα Ενωμένα Αραβικά Εμιράτα, η έκθεση αποσκοπούσε, μέσα από την πολυσυλλεκτικότητα του υλικού, στην κατανόηση της σύγχρονης εικόνας της Ανατολής, στην καλλιέργεια του ιδανικού της πολυπολιτισμικότητας, και τελικά στην απομυθοποίηση και αποδαιμονοποίηση της Ανατολής στα μάτια της Δύσης. Οι φωτογράφοι αυτοί συμμετείχαν σε project του Ίδρυματος Stanley που τους ανέθεσε να αποτυπώσουν το μοντέρνο πρόσωπο του αραβικού κόσμου και τη σύγχρονη καθημερινότητα της ζωής στη Μέση Ανατολή. Η έκθεση πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο των επετειακών εκδηλώσεων για τα 20 χρόνια της Apeiron Photos.

Β. ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΜΠΕΝΑΚΗ ΕΚΤΟΣ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ

□ *Γιώργος Σισιλιάνος. Ο συνθέτης στην πρωτοπορία της σύγχρονης μουσικής*

Θεσσαλονίκη, Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης (15 Μαΐου - 1 Ιουνίου 2008)

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη - Τμήμα Ιστορικών Αρχείων και Χειρογράφων

Αφιερωμένη σε έναν σημαντικό συνθέτη της έντεχνης ελληνικής μουσικής, η έκθεση περιλάμβανε χειρόγραφα, θεωρητικές μελέτες, φωτογραφίες, συνεντεύξεις, επιστολές, βραβεία και άλλο αρχαικό υλικό αντιπροσωπευτικό της δημιουργίας του Γιώργου Σισιλιάνου.

□ *The Greeks. Art treasures from the Benaki Museum, Athens*

Κεμπέκ, Canadian Museum of Civilization (30 Μαΐου - 28 Σεπτεμβρίου 2008)

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη, σε συνεργασία με το Canadian Museum of Civilization

Συνεχίζοντας την περιοδεία της ανά τον κόσμο, η έκθεση, με τη διαχρονική επιλογή αντικειμένων από τις συλλογές του Μουσείου Μπενάκη, φιλοξενήθηκε το 2008 στον Καναδά. Η παρουσίαση περιλάμβανε 194 αντιπροσωπευτικά έργα οκτώ σχεδόν χιλιετιών –από τους προϊστορικούς χρόνους έως την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους τον 19ο αι-

ώνα— τα οποία παρείχαν τη δυνατότητα στους επισκέπτες να παρακολουθήσουν μαζί με τη διαδρομή της ελληνικής τέχνης και τις ιστορικές περιπέτειες της Ελλάδας.

□ *Δημήτρης Φάμπας, ο πρωτοπόρος και δεξιοτέχνης της κιθάρας (1921-1996)*

Λαύκος Πηλίου, Πολιτιστικό Κέντρο Συλλόγου Λαυκιωτών «Η Δράση» (10-25 Ιουλίου 2008)

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη - Τμήμα Ιστορικών Αρχείων και Χειρογράφων

Η έκθεση πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Β' Διεθνούς Φεστιβάλ Κιθάρας Λαύκου, που υπήρξε ο τόπος καταγωγής του Δημήτρη Φάμπα. Περιλάμβανε αρχαικό υλικό (προσωπικά έγγραφα, φωτογραφίες, έντυπα, δίσκοι κ.ά.) μέσα από το οποίο παρουσιαζόταν η καλλιτεχνική διαδρομή του συνθέτη από τα μαθητικά του χρόνια έως τον θάνατο.

□ *Πανηγύρι-Λούνα Παρκ στην Ελλάδα του Ιου μισού του 20ού αιώνα*

Ναύπλιο, Δημοτική Πινακοθήκη Ναυπλίου (Βουλευτικό) (9 Ιουλίου - 30 Αυγούστου 2008)

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη - Τμήμα Παιχνιδιών και Παιδικής Ηλικίας, σε συνεργασία με τη Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης Ναυπλίου και το Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα

Η έκθεση, που πραγματοποιήθηκε με αφορμή το 5ο Παγκόσμιο Συνέδριο της International Toy Research Association, σκοπό είχε να δώσει την αίσθηση ενός πραγματικού πανηγυριού των αρχών του 20ού αιώνα, περιλαμβάνοντας γυρολόγους και τους πάγκους τους με τα παιχνίδια, τη σκηνή του Καραγκιόζη και ένα αυτοσχέδιο carousel σε φυσικό μέγεθος.

□ *N. Χατζηκυριάκος-Γκίκας, ο πρωτεϊκός*

Θεσσαλονίκη, Δημοτική Πινακοθήκη Θεσσαλονίκης (14 Οκτωβρίου - 10 Δεκεμβρίου 2008)

Επιμέλεια έκθεσης: Μιλτιάδης Παπανικολάου

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη - Πινακοθήκη N. Χατζηκυριάκου-Γκίκα, σε συνεργασία με τη Δημοτική Πινακοθήκη Θεσσαλονίκης

Αφιερωμένη στην τέχνη του Νίκου Χατζηκυριάκου-Γκίκα, η έκθεση, που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο των 43ων Δημητρίων, περιλάμβανε λάδια, σχέδια, σκηνικά και άλλα αντιπροσωπευτικά έργα από τη συλλογή της Πινακοθήκης N. Χατζηκυριάκου-Γκίκα.

Κατάλογος: Μ. Παπανικολάου, *N. Χατζηκυριάκος-Γκίκας, ο πρωτεϊκός* (εκδ. Δημοτική Πινακοθήκη Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 2008, έκδοση: ελληνική, ISBN 978-960-6602-55-9).

□ *Byzantium 330-1453*

Λονδίνο, Royal Academy of Arts (25 Οκτωβρίου 2008 - 22 Μαρτίου 2009)

Επιμέλεια έκθεσης: Robin Cormack, Μαρία Βασιλάκη
Διοργάνωση: Royal Academy of Arts, σε συνεργασία με το Μουσείο Μπενάκη

Η έκθεση αποσκοπούσε να αναδείξει την αίγλη της Βυζαντινής αυτοκρατορίας μέσα από την ποικιλία, την ποιότητα και τη μακροβιότητα της καλλιτεχνικής της παραγωγής. Συγκέντρωσε 400 αντικείμενα από τα μεγαλύτερα μουσεία του κόσμου που εκπροσωπούν όλα τα είδη της βυζαντινής τέχνης από την ίδρυση της Κωνσταντινούπολης (330 μ.Χ.) έως την κατάκτησή της από τους Οθωμανούς (1453 μ.Χ.): ψηφιδωτά, τοιχογραφίες, έργα γλυπτικής σε χαλκό, μάρμαρο, ελεφαντοστό και στεατίτη, δείγματα μεταλλοτεχνίας, εικονογραφημένα χειρόγραφα, φορητές εικόνες και κοσμήματα.

Κατάλογος: R. Cormack – M. Vassilaki, *Byzantium 330-1453* (εκδ. Royal Academy of Arts, London 2008, έκδοση: αγγλική, ISBN 978-1-905711-27-7).

□ *Joyas Griegas, Siglos XVII al XIX. Colección Museo Benaki (Ελληνικά κοσμήματα, 17ος-19ος αι. Συλλογή Μουσείου Μπενάκη)*

Λίμα, Instituto Cultural Peruano Norteamericano (30 Οκτωβρίου - 7 Δεκεμβρίου 2008)

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη - Τμήμα Νεοελληνικού Πολιτισμού και Νεοελληνικής Τέχνης, σε συνεργασία με την Πρεσβεία της Ελλάδας στη Λίμα

Γεγονός ιδιαίτερης σημασίας για τις πολιτιστικές σχέσεις ανάμεσα στην Ελλάδα και το Περού, η έκθεση, μέσα από 80 περίπου επιλεγμένα κοσμήματα, ανέδειξε τις γόνιμες διαδικασίες που επιτελέστηκαν στον ελληνικό χώρο από τον 15ο αιώνα και μετά, με τη δημιουργική αφομοίωση στοιχείων της ευρωπαϊκής Δύσης και της ισλαμικής Ανατολής, και υπογράμμισε τον ρόλο της Ελλάδας ως κόμβου συνάντησης ανθρώπων και ιδεών.

Κατάλογος: *Joyas Griegas, Siglos XVII al XIX. Colección Museo Benaki* (επιμ. P. P. Alaya – F. Torres – E. Georgoula, εκδ. Museo Benaki – Instituto Cultural Peruano Norteamericano, Atenas, Lima 2008, έκδοση: ισπανική).

Γ. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΑΛΛΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΜΕ ΔΑΝΕΙΣΜΟ ΕΡΓΩΝ

- *Κούκλες*. Χίος, Ομήρειο Πνευματικό Κέντρο (5-15 Μαρτίου 2008). Συμμετοχή του Τμήματος Παιχνιδιών και Παιδικής Ηλικίας.
- *Η Τέχνη στην Τέχνη*. Αθήνα, Πολιτιστικό Κέντρο «ΜΕΛΙΝΑ» (1η Απριλίου - 8 Μαΐου 2008). Συμμετοχή του Τμήματος Ζωγραφικής, Χαρακτικών και Σχεδίων.
- *Μνήμη Καβάφη, εβδομήντα πέντε χρόνια από το θάνατό του*. Αθήνα, Γεννάδειος Βιβλιοθήκη (17 Απριλίου - 30 Ιουνίου 2008). Συμμετοχή του Τμήματος Ιστορικών Αρχείων και Χειρογράφων.
- Εκδήλωση *Οικείες Ιστορίες*. Αθήνα, Ίδρυμα Άγγελου και Λητώς Κατακουζηνού (Σεπτέμβριος 2008). Συμμετοχή της Πινακοθήκης Ν. Χατζηκυριάκου-Γκίκα.
- *Ιωάννης Καποδίστριας*. Ναύπλιο, Εθνική Πινακοθήκη - Παράρτημα Ναυπλίου (27 Σεπτεμβρίου - 14 Δεκεμβρίου 2008). Συμμετοχή του Τμήματος Ζωγραφικής, Χαρακτικών και Σχεδίων.
- *Από τη Σάρκωση Του Λόγου στη Θέωση του Ανθρώπου, Βυζαντινές και Μεταβυζαντινές Εικόνες από την Ελλάδα*. Βουκουρέστι, Εθνικό Μουσείο Τέχνης της Ρουμανίας (6 Οκτωβρίου 2008 - 15 Ιανουαρίου 2009). Συμμετοχή του Τμήματος Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Συλλογής.
- *Worshipping Women: Ritual and Reality in Classical Athens*. Νέα Υόρκη, Alexander S. Onassis Public Benefit Foundation (10 Δεκεμβρίου 2008 - 9 Μαΐου 2009). Συμμετοχή του Τμήματος Προϊστορικής, Αρχαίας Ελληνικής και Ρωμαϊκής Συλλογής.

Δ. ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ

ΣΤΟ ΚΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΚΟΥΜΠΙΑΡΗ

- Δημερίδα με θέμα *Η ιστορία της Τέχνης στην εκπαίδευση. Μια πρώτη προσέγγιση* (18-19 Ιανουαρίου 2008)

Στη δημερίδα σχολιάστηκε από τους ομιλητές η θέση της Ιστορίας της Τέχνης στην πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση. Την πρώτη μέρα οι εισηγήσεις αφορούσαν τις δύο πρώτες βαθμίδες (αναλυτικά προγράμματα, σχολικά εγχειρίδια, πολιτιστικά προγράμματα, Καλλιτεχνικά Γυμνάσια, ΠΕΚ-επιμορφωτικά προγράμματα για καθηγητές), ενώ η δεύτερη μέρα ήταν αφιερωμένη στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (Φιλοσοφικές Σχολές, Σχολές Καλών Τεχνών, Παιδαγωγικά Τμήματα, Πολυτεχνικές Σχολές) και στα Προγράμματα διαρκούς Επιμόρφωσης Ενηλίκων.

Διοργάνωση: Εταιρεία Ελλήνων Ιστορικών Τέχνης

- Προβολή του ντοκιμαντέρ με τίτλο *Αθήνα – Σπάρτη* (15 Φεβρουαρίου 2008)

Το ντοκιμαντέρ, εμπνευσμένο από την ομώνυμη έκθεση που παρουσιάστηκε στο Ωνάσειο Πολιτιστικό Κέντρο της Νέας Υόρκης (6 Δεκεμβρίου 2006 - 12 Μαΐου 2007), προλόγισε ο διευθυντής του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου και επιμελητής της έκθεσης Νικόλαος Καλτσάς.

Διοργάνωση: Κοινοφελές Ίδρυμα Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης, Σύνδεσμος Υποτρόφων του Ιδρύματος Ωνάση

- Συνέντευξη τύπου για το βιβλίο της Μαρίας Ηλιού και του Αλέξανδρου Κιτρορέφ *Το Ταξίδι – Το Ελληνικό Όνειρο στην Αμερική* (18 Φεβρουαρίου 2008)

Βασισμένο στο ομότιτλο ντοκιμαντέρ, το φωτογραφικό αυτό λεύκωμα αφηγείται την ιστορία της μετανάστευσης και της εγκατάστασης των Ελλήνων στην Αμερική από το 1890 έως το 1980 μέσα από τις φωτογραφίες που η Μαρία Ηλιού και ο μη κερδοσκοπικός οργανισμός Πρωτεύας ανακάλυψαν στα αμερικανικά αρχεία. Περιλαμβάνει κείμενα των Δημήτρη Αρβανιτάκη, Μαρίας Ηλιού, Αλέξανδρου Κιτρορέφ, George Tselos και Νίκου Μπακουνάκη. Την έρευνα, επιμέλεια και επιλογή των φωτογραφιών είχε η Μαρία Ηλιού. Ιστορικός σύμβουλος της έκδοσης ήταν ο Αλέξανδρος Κιτρορέφ. Για το βιβλίο μίλησαν οι Άγγελος Δεληβορριάς, διευθυντής του Μουσείου Μπενάκη, Μαρία Ηλιού, σεναριογράφος-σκηνοθέτης, Αλέξανδρος Κιτρορέφ, ιστορικός, Άλκη Ξανθάκης, ιστορικός της φωτογραφίας, και Νίκος Μπακουνάκης, δημοσιογράφος-πανεπιστημιακός.

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη, Εκδόσεις Πρωτεύας

□ Παρουσίαση των βιβλίων του Δ.Ν. Μαρωνίτη με τίτλο *Δ. Σολωμός, Μελετήματα και Κ.Π. Καβάφης, Μελετήματα* (19 Φεβρουαρίου 2008)

Τα βιβλία αυτά συγκέντρωσαν μελετήματα, δημοσιευμένα στο παρελθόν αλλά και ανέκδοτα, του σημαντικού φιλολόγου Δ.Ν. Μαρωνίτη γύρω από το έργο των δύο μεγάλων ποιητών, εγκαινιάζοντας έτσι την εξάτομη σειρά εκδόσεων *Γραφή και Ανάγνωση* με κείμενα του ίδιου μελετητή για τους σπουδαιότερους εκπροσώπους της νεοελληνικής ποίησης. Για τα βιβλία μίλησαν ο Νάσος Βαγενάς, ο Γιώργης Γιατρομανωλάκης και ο Δημήτρης Δασκαλόπουλος.

Διοργάνωση: Εκδόσεις Πατάκη

□ Ετήσια απονομή βραβείου της Εταιρείας Συγγραφέων (29 Φεβρουαρίου 2008)

Το βραβείο του 2008 απονεμήθηκε στον Edmund Keeley, γνωστότατο μεταφραστή σημαντικών Ελλήνων ποιητών, όπως του Καβάφη, του Σεφέρη και του Ελύτη. Παράλληλα, η εκδήλωση περιλάμβανε την παρουσίαση και τη διανομή του νέου ημερολογίου της εταιρείας με θέμα τη σάτιρα.

Διοργάνωση: Εταιρεία Συγγραφέων

□ Βραδιά ανάγνωσης με την ευκαιρία της έκδοσης *Βιβλίο του έργου και του χρόνου* του Γιάννη Κιουρτσάκη (5 Μαρτίου 2008)

Με την έκδοση αυτή ολοκληρώθηκε η τριλογία *Το Ίδιο και το Άλλο*, που εγκαινιάστηκε με το *Σαν Μυθιστόρημα* και συνεχίστηκε με το *Εμείς οι Άλλοι*. Ωστόσο, παρά τη θέση του στην τριλογία, το τρίτο αυτό βιβλίο μπορεί εξίσου να διαβαστεί χωριστά, μετά ή ακόμη και πριν από τα άλλα δύο. Κατά τη διάρκεια της παρουσίασης, ο συγγραφέας διάβασε αποσπάσματα και από τα τρία βιβλία και ακολούθησε συζήτηση με το κοινό.

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη – Εκδόσεις Κέδρος

□ Διάλεξη του Σταύρου Αρβανιτόπουλου με θέμα «Ανάκτορα στις έδρες των ηγεμόνων του υστεροβυζαντινού κόσμου: Κωνσταντινούπολη, Μυστράς, Άρτα, Τραπεζούντα» (5 Μαρτίου 2008)

Ο ομιλητής παρουσίασε τα ιστορικά στοιχεία και τα βασικά κατασκευαστικά, μορφολογικά και τυπολογικά χαρακτηριστικά των σωζόμενων ανακτορικών συγκροτημάτων στα κέντρα του κατακερματισμένου βυζαντινού κόσμου κατά την περίοδο μεταξύ των δύο

αλώσεων (1204-1453) στη Βασιλεύουσα, τη Μικρά Ασία (Νυμφαίο, Τραπεζούντα) και τον ελλαδικό χώρο (Άρτα, Μυστράς). Ακόμη, έγινε μια απόπειρα αποκατάστασης της λειτουργίας τους με βάση τις γραπτές πηγές της περιόδου, τα κείμενα των νεότερων μελετητών και την ερευνητική εργασία του ίδιου του ομιλητή.

Διοργάνωση: Φίλοι Μουσείου Μπενάκη

□ Συνέντευξη τύπου για την ανακοίνωση της δωρεάς των βιβλίων του Πλάτωνα Ριβέλλη στο Μουσείο Μπενάκη (12 Μαρτίου 2008)

Η ευτυχής και πολύχρονη συνεργασία του Φωτογραφικού Κύκλου με το Μουσείο Μπενάκη ενέπνευσε την ιδέα και αποτέλεσε το έναυσμα της γενναιόδωρης απόφασης του ιδρυτή του Πλάτωνα Ριβέλλη καθώς και των άλλων μελών του Σωματείου να εμπιστευτούν τη φωτογραφική τους βιβλιοθήκη στο Μουσείο Μπενάκη. Με το πέρασμα του χρόνου το Τμήμα Φωτογραφικών Αρχείων του Μουσείου Μπενάκη διαμόρφωσε, μέσα από δωρεές, αγορές και ανταλλαγές με άλλα ιδρύματα, μια καταρτισμένη φωτογραφική βιβλιοθήκη. Στα 2.800 βιβλία που ήδη διέθετε, ήρθε να προστεθεί η πολύτιμη βιβλιοθήκη του Φωτογραφικού Κύκλου, δημιουργώντας μια μοναδική πηγή πληροφοριών για τους φωτογράφους και τους μελετητές της φωτογραφίας.

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη

□ Παρουσίαση του βιβλίου *Οδυσσέας Ανόμητος. Η αναζήτηση της Ομηρικής Ιθάκης* (14 Μαρτίου 2008)

Οι συγγραφείς Robert Bittlestone, James Diggle και John Underhill αφηγούνται τη διανοητική και ερευνητική διαδρομή τους στην αναζήτηση της ομηρικής Ιθάκης και συζητούν για την πορεία των ερευνών που διεξάγονται στο νησί της Κεφαλονιάς από το 2003 έως σήμερα, με σκοπό τη διαλεύκανση αυτού του αινίγματος. Το βιβλίο κυκλοφόρησε από τις Εκδόσεις Πολύτροπον.

Διοργάνωση: Εκδόσεις Πολύτροπον – Μουσείο Μπενάκη

□ Παρουσίαση του βιβλίου της Πολύνας Κοσμάδακη *Τίτσα Χρυσοχοϊδη* (7 Απριλίου 2008)

Η μονογραφία της Πολύνας Κοσμάδακη είναι αφιερωμένη στο έργο της γλύπτριας Τίτσας Χρυσοχοϊδη (1906-1990), η οποία υπήρξε μία από τις πρώτες Ελληνίδες καλλιτέχνιδες που ασχολήθηκαν αποκλειστικά με την τέχνη της γλυπτικής και συμμετείχε στην εγκαθίδρυση του πιο “κλασικού” από τα ρεύματα της ελληνικής

γλυπτικής του δεύτερου μισού του 20ού αιώνα. Στην έκδοση παρουσιάζονται 85 γλυπτά, προπλάσματα και σχέδια, τα οποία συνοδεύονται από ευρετήριο 205 έργων από το 1932 έως τον θάνατο της καλλιτέχνης, χρονολόγιο και κατάλογο δημοσιευμάτων. Για το βιβλίο μίλησαν οι Άγγελος Δεληβορριάς, διευθυντής του Μουσείου Μπενάκη, Δώρα Μαρκάτου, επίκουρη καθηγήτρια Ιστορίας της Τέχνης στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, και Ευγένιος Δ. Ματθιόπουλος, επίκουρος καθηγητής Ιστορίας της Τέχνης στο Πανεπιστήμιο Κρήτης. Το βιβλίο κυκλοφόρησε από τις Εκδόσεις του Μουσείου Μπενάκη.

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη

□ Ομιλία του ιστορικού τέχνης Frank Zoellner με θέμα: «Making big books: Leonardo da Vinci and his fellow artists» (10 Μαΐου 2008)

Αφορμή για την ομιλία υπήρξε η έκδοση στα ελληνικά του βιβλίου του Zoellner για τη μεγάλη αυτή μορφή της ιταλικής Αναγέννησης.

Διοργάνωση: Εταιρεία Ελλήνων Ιστορικών Τέχνης

□ Συνέντευξη τύπου για την ανακοίνωση της δωρεάς του αρχείου του φωτογράφου Κώστα Μπαλάφα στο Μουσείο Μπενάκη (20 Μαΐου 2008)

Με την ευκαιρία της τιμητικής εκδήλωσης για τον Έλληνα φωτογράφο Κώστα Μπαλάφα, το Μουσείο Μπενάκη γνωστοποίησε στο κοινό τη σημαντική δωρεά του αρχείου του καλλιτέχνη στο Ίδρυμα. Για το έργο του φωτογράφου μίλησαν οι Άγγελος Δεληβορριάς, διευθυντής του Μουσείου Μπενάκη, Μαρίνος Γεροουλάνος, μέλος της Δ.Ε. του Μουσείου Μπενάκη, Αλέκος Παπαδόπουλος, βουλευτής Β' Αθηνών - τέως υπουργός, Ηρακλής Παπαϊωάννου, επιμελητής του Μουσείου Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης, Φανή Κωνσταντίνου, σύμβουλος του Τμήματος Φωτογραφικών Αρχείων του Μουσείου Μπενάκη. Η εκδήλωση εμπλουτίστηκε με προβολή της ταινίας του Κώστα Μπαλάφα *Μια πόλη με παλιά αρχοντιά και λόγια παράδοση*, που παρουσιάζει τη ζωή στα Γιάννενα και χρονολογείται στα 1970.

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη

□ Παρουσίαση του βιβλίου *Natalia Melá* (28 Μαΐου 2008)

Για την έκδοση, που είχε κυκλοφορήσει ήδη τον Μάρτιο 2008 με αφορμή την ομότιτλη έκθεση της σημαντικής Ελληνίδας γλύπτριας στο Μουσείο Μπενάκη, μίλησαν οι

Ντένης Ζαχαρόπουλος, ιστορικός τέχνης και διευθυντής του Μακεδονικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης, Νέλλη Ανδρικοπούλου, συγγραφέας-μεταφράστρια, Τάκης Θεοδωρόπουλος, συγγραφέας, Ισμήνη Καπάνταη, συγγραφέας, και Αλέκος Λεβίδης, ζωγράφος. Το βιβλίο αυτό, που επιμελήθηκε η Ναταλία Τσουκαλά, κυκλοφόρησε από το Μουσείο Μπενάκη και τις Εκδόσεις Ωκεανίδα.

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη – Εκδόσεις Ωκεανίδα

□ Εκδήλωση «Η εικόνα του Αγίου Νικολάου του ζωγράφου Άγγελου» (23 Ιουνίου 2008)

Η εκδήλωση αποτέλεσε την πρώτη δημόσια παρουσίαση της εικόνας του αγίου Νικολάου που φέρει την υπογραφή του γνωστού Κρητικού ζωγράφου Άγγελου (ΧΕΙΡΑΓΓΕΛΟΥ), η δράση του οποίου τοποθετείται στον βενετοκρατούμενο Χάνδακα (Ηράκλειο) το πρώτο μισό του 15ου αιώνα.

Για την εικόνα, που εκτίθεται ως παρακαταθήκη στη μόνιμη συλλογή του Μουσείου Μπενάκη, μίλησαν οι Παναγιώτης Βοκοτόπουλος, ακαδημαϊκός, Μαρία Βασιλάκη, αναπληρώτρια καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Δημήτρης Ζυμάρης, ιστορικός, Στέργιος Στασινόπουλος, υπεύθυνος του Τμήματος Συντήρησης του Μουσείου Μπενάκη, και Λένα Βρανοπούλου, συντηρήτρια του Μουσείου Μπενάκη. Την εκδήλωση προλόγισε ο διευθυντής του Μουσείου Άγγελος Δεληβορριάς.

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη

□ Ομιλία του ιστορικού τέχνης Donald Preziosi, ομότιμου καθηγητή Ιστορίας και Θεωρίας της Τέχνης στο Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνιας, Λος Άντζελες (UCLA), με θέμα «Art, Religion and Amnesia: Plato's Dilemma» (25 Ιουνίου 2008)

Διοργάνωση: Εταιρεία Ελλήνων Ιστορικών Τέχνης

□ Παρουσίαση του νέου συλλογικού τόμου του Μουσείου Μπενάκη *A Singular Antiquity. Archaeology and Hellenic Identity in twentieth-century Greece* (1 Ιουλίου 2008)

Στον νέο αυτό συλλογικό τόμο του Μουσείου Μπενάκη, που αποτελεί το 3ο παράρτημα του ετήσιου περιοδικού του Ιδρύματος, δημοσιεύθηκε μεγάλο μέρος των εργασιών του διεθνούς συνεδρίου με τίτλο *Αρχαιολογία, Αρχαιότητα και Ελληνικότητα στην Ελλάδα του εικοστού αιώνα* (Κτήριο της οδού Πειραιώς, 10-12 Ιανουαρίου 2007). Για τον τόμο μίλησαν οι επιστημονικοί επιμελητές

της έκδοσης Δημήτρης Δαμάσκος και Δημήτρης Πλάντζος. Η έκδοση πραγματοποιήθηκε χάρη στη γενναιοδωρη χορηγία του Ιδρύματος Προποντίς.

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη

□ Συνέντευξη τύπου για την παρουσίαση του πρώτου ψηφιακού μουσείου «Γεώργιος Ιακωβίδης» (10 Ιουλίου 2008)

Το Μορφωτικό και Πολιτιστικό Ίδρυμα Νικόλαος Γ. Παπαδημητρίου και οι συνεργάτες του παρουσίασαν στο κοινό την ιδέα για τη δημιουργία ενός υψηλής τεχνολογίας ψηφιακού μουσείου τέχνης αφιερωμένου στον Έλληνα ζωγράφο Γεώργιο Ιακωβίδη και στη γενέτειρά του, τα Χύδηρα της Λέσβου.

Διοργάνωση: Ίδρυμα Νικόλαος Γ. Παπαδημητρίου

□ Συνέντευξη τύπου για την έκθεση *Byzantium 303-1453* (9 Σεπτεμβρίου 2008)

Η βυζαντινολόγος Μαρία Βασιλάκη, η οποία επιμελήθηκε την έκθεση μαζί με τον επίσης βυζαντινολόγο Robin Cormack, “ξενάγησε” τους δημοσιογράφους στη μεγάλη αυτή διοργάνωση πριν από τα επίσημα εγκαίνια της στις 25 Οκτωβρίου 2008 στους χώρους της Royal Academy of Arts του Λονδίνου. Η έκθεση, που περιλάμβανε 400 έργα βυζαντινής τέχνης από τα μεγαλύτερα μουσεία του κόσμου, διήρκεσε έως τις 22 Μαρτίου 2009.

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη

□ Αφιέρωμα στη Μάνη (26 Σεπτεμβρίου 2008)

Για την ιστορία και τη δημοτική ποίηση της Μάνης, την ομορφιά και τον πλούτο της γης της μίλησαν οι Αιμιλία Γερούλανου, Άγγελος Δεληβορριάς και Νίκος Βασιλάτος. Η βραδιά ολοκληρώθηκε με την προβολή ενός εξαιρετικού ντοκιμαντέρ που πρόβαλε μια Μάνη άγρια αλλά και φιλόξενη, περήφανη και δεμένη με την παράδοση.

Διοργάνωση: Φίλοι Μουσείου Μπενάκη

□ Συνέντευξη τύπου για την παρουσίαση του Μουσείου Σπυρόπουλου (30 Σεπτεμβρίου 2008)

Το Ίδρυμα Γιάννη και Ζωής Σπυροπούλου απέκτησε ένα διατηρητέο κτήριο του 1930 στο κέντρο της Αθήνας, με πρόθεση να μεταφέρει εκεί το Μουσείο Σπυρόπουλου από τις παλιές του εγκαταστάσεις στο σπίτι του ζωγράφου στην Εκάλη και να στεγάσει τις πολύτιμες συλλογές των έργων του. Το υπό διαμόρφωση νέο Μουσείο Σπυρό-

πουλου θα φιλοξενεί επίσης και εκδηλώσεις σύγχρονης τέχνης στο πλαίσιο ενός μοντέρνου πολυχρηστικού εικαστικού οργανισμού.

Διοργάνωση: Μουσείο Σπυρόπουλου

□ Παρουσίαση του βιβλίου της Γιόνας Μικέ-Παιδούση *Κόκκινος Επιτάφιος* (7 Οκτωβρίου 2008)

Στο βιβλίο της λαογράφου Γιόνας Μικέ-Παιδούση, που κυκλοφόρησε από τις Εκδόσεις Βιβλιόραμα, ξεδιπλώνεται η καθημερινότητα της Κατοχής στα χωριά της Ερμιονίδας στη βορειοανατολική Πελοπόννησο, με καμβά τη σταδιακή ανάπτυξη της ΕΠΟΝ στις περιοχές αυτές, τις ελπίδες και τις αντιδράσεις που γέννησε το εαμικό κίνημα, την ένταξη σε αυτό ατόμων από τα ανώτερα κοινωνικά στρώματα, τη στάση της τοπικής κοινωνίας. Για το βιβλίο μίλησαν οι Γιώργος Λεωτσάκος, μουσικολόγος-μουσικοκριτικός-ιστορικός νεοελληνικής μουσικής, Ηλίας Νικολακόπουλος, καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, Δημήτρης Παπαχρήστος, συγγραφέας-δημοσιογράφος. Τη συζήτηση συντόνισε ο Τάσος Σακελλαρόπουλος.

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη – Εκδόσεις Βιβλιόραμα

□ Ομιλία της ερευνήτριας Γιούλης Σπαντιδάκη με θέμα: «Τα αποτελέσματα της έρευνας για το μεσαιωνικό γερμανικό κίνημα στο Μουσείο Μπενάκη» (9 Οκτωβρίου 2008)

Στην ομιλία της η Γιούλη Σπαντιδάκη παρουσίασε μερικά από τα ευρήματα της πολύμηνης συστηματικής μελέτης που είχε αφιερώσει στο σπάνιο αυτό έκθεμα του Μουσείου Μπενάκη: την ακριβή σύσταση των ινών του κεντήματος, την τεχνική κατασκευής των ποικίλων κλωστών του, καθώς και τις διαφορετικές βελονιές για τα επιμέρους τμήματα. Παράλληλα, τεκμηρίωσε τη χρονολόγησή του με βάση σύγχρονα έργα των γερμανικών χωρών, αποσαφήνισε το εικονογραφικό του θέμα και ταύτισε τις εικονιζόμενες μορφές.

Διοργάνωση: Φίλοι Μουσείου Μπενάκη

□ Ελεύθερη ανάγνωση της *Ιλιάδας* σε μετάφραση Δ.Ν. Μαρωνίτη (22, 29 Οκτωβρίου· 5, 12, 19, 26 Νοεμβρίου· 3 Δεκεμβρίου 2008)

Κύκλος ελεύθερων αναγνώσεων των επτά πρώτων ραφωδιών (Α'-Η') από την ομηρική *Ιλιάδα*, σε μετάφραση Δ.Ν. Μαρωνίτη, που αφηγούνται την πρώτη μέρα του ιλιαδικού πολέμου. Μετά την ανάγνωση κάθε ραφωδίας ακολουθούσε συζήτηση.

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη

□ Διάλεξη του προέδρου των Φίλων του Μουσείου Μπενάκη Νίκου Βασιλάτου με θέμα: «Ο ρομαντισμός στην Τέχνη και ως στάση ζωής» (20 Νοεμβρίου 2008)

Αφιερωμένη στο αρχικά καλλιτεχνικό αυτό κίνημα που συν τω χρόνω απέκτησε και κοινωνικές διαστάσεις, η διάλεξη εμπλουτίστηκε με προβολή εικόνων από πίνακες Ευρωπαίων ρομαντικών ζωγράφων, εστιάζοντας μεταξύ άλλων σε ένα προσφιλέ διασημο έργο, τη *Σφαγή της Χίου* του Γάλλου Eugène Delacroix.

Διοργάνωση: Φίλοι Μουσείου Μπενάκη

□ Συνέδριο με θέμα *Teriad και σύγχρονοι συλλέκτες: συνομιλία της παράδοσης με το σύγχρονο – Βιογραφίες, Συλλογές και Θεσμοί της Τέχνης στην Ελλάδα και την Ευρώπη* (29 Νοεμβρίου 2008)

□ Παρουσίαση του βιβλίου *Αντώνης Σαμαράκης. Ποιήματα* (5 Δεκεμβρίου 2008)

Το βιβλίο, που κυκλοφόρησε από τις Εκδόσεις Καστανιώτη, συγκέντρωσε νεανικά ποιήματα του γνωστού πεζογράφου Αντώνη Σαμαράκη, αποκαλύπτοντας αυτή τη λιγότερο προβεβλημένη πλευρά του πλούσιου συγγραφικού του ταλέντου. Για το βιβλίο μίλησαν οι Ευάγγελος Βενιζέλος, Λευτέρης Παπαδόπουλος, Σεραφείμ Φυντανίδης και Θανάσης Θ. Νιάρχος. Χαιρετισμό απήθυνε ο δήμαρχος Αθηναίων Νικήτας Κακλαμάνης, ενώ αποσπάσματα από το βιβλίο διάβασαν οι ηθοποιοί Ρένη Πιττακή και Άγγελος Αντωνόπουλος.

Διοργάνωση: Εκδόσεις Καστανιώτη

□ Παρουσίαση της έκδοσης *Byzantium 330-1453*, σε επιμέλεια Robin Cormack και Μαρίας Βασιλάκη, από τις Εκδόσεις της Royal Academy of Arts (11 Δεκεμβρίου 2008)

□ Ομιλία της βυζαντινολόγου και διευθύντριας του Centre for Hellenic Studies στο King's College του Λονδίνου, Judith Herrin με τίτλο «Η συναρπαστική ζωή του Βυζαντίου» (12 Δεκεμβρίου 2008)

Αφορμή για την ομιλία υπήρξε η κυκλοφορία στα ελληνικά από τις Εκδόσεις Ωκεανίδα του βιβλίου της *Τι είναι το Βυζάντιο;*, στο οποίο η Herrin κάνει μια συνολική αποτίμηση της βυζαντινής περιόδου και ξεναγεί τον αναγνώστη σε όλες τις πτυχές αυτής της φαντασμαγορικής,

γεμάτης εκπλήξεις αυτοκρατορίας που διήρκεσε πάνω από 10 αιώνες.

Διοργάνωση: Εκδόσεις Ωκεανίδα

□ Τιμητική εκδήλωση για την Έλλη Σολωμονίδου-Μπαλάνου με αφορμή την έκδοση *ΣΧΕΔΙΑ 1987-2007* (16 Δεκεμβρίου 2008)

Το βιβλίο, που κυκλοφόρησε από τις Εκδόσεις Λούσης Μπρατζιώτη, περιλαμβάνει σχέδια της γνωστής Ελληνίδας σκιτσογράφου από παραστάσεις θεάτρου, μουσικής και χορού, αλλά και την καθημερινή ζωή.

Διοργάνωση: Εκδόσεις Λούσης Μπρατζιώτη

□ Ομιλία της αγιογράφου Ανθής Βαλσαμάκη με θέμα «Η απεικόνιση της Γέννησης στη Βυζαντινή Αγιογραφία» (18 Δεκεμβρίου 2008)

Μέσα από παραδείγματα φορητών εικόνων και τοιχογραφιών, η ομιλήτρια εξήγησε πώς η μακραίωνη εικονογραφική παράδοση του Βυζαντίου διαμόρφωσε την παράσταση της Γέννησης όπως τη γνωρίζουμε σήμερα και στην οποία συναπεικονίζονται πολλές περιφερειακές δευτερεύουσες σκηνές.

Διοργάνωση: Φίλοι Μουσείου Μπενάκη

ΣΤΟ ΚΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

□ Παρουσίαση του βιβλίου του Χρήστου Ράπτη *Εγώ, ο εγγονός ενός Έλληνα. Η Θεσσαλονίκη του Νικολά Σαρκοζί* (9 Ιανουαρίου 2008)

Για το βιβλίο, που κυκλοφόρησε από τις Εκδόσεις Καστανιώτη, μίλησαν η Ντόρα Μπακογιάννη, υπουργός Εξωτερικών, και ο Θεόδωρος Πάγκαλος, βουλευτής ΠΑΣΟΚ - τέως υπουργός.

Διοργάνωση: Εκδόσεις Καστανιώτη

□ Συναντήσεις της Πέμπτης (10 Ιανουαρίου - 12 Ιουνίου 2008)

Στις «Συναντήσεις», που προλόγισε και συντόνισε ο πρόεδρος του Φωτογραφικού Κύκλου Πλάτων Ριβέλλης, στόχος ήταν η γνωριμία τόσο με το έργο νέων δημιουργών της φωτογραφίας και της σκηνοθεσίας από την Ελλάδα και γνωστών φωτογράφων και σκηνοθετών από τον παγκόσμιο κινηματογράφο, όσο και με τις ενδιαφέρουσες απόψεις επιλεγμένων διανοητών. Οι συνολικά 16 παρουσιάσεις, που έγιναν τις Πέμπτες από τον Ια-

νουάριο έως τον Ιούνιο 2008, ήταν ανοιχτές στο κοινό και περιλάμβαναν προβολές, σχολιασμό, συζητήσεις, ομιλίες και διαλέξεις. Στη διάρκεια της χρονιάς παρουσιάστηκε το έργο ή οι θεωρητικές θέσεις των Νίκου Κυπουργού (10 Ιανουαρίου 2008)· Γιώργου Παλιεράκη, Μάνιας Μπενίση και Ευτύχη Ανδρεαδάκη (17 Ιανουαρίου 2008)· Ευγενίας Βεγλερή (24 Ιανουαρίου 2008)· Φωτογραφικής Ομάδας του Νέου Ηρακλείου Αττικής (31 Ιανουαρίου 2008)· Michelangelo Antonioni (7 Φεβρουαρίου 2008)· Περικλή Αντωνίου, Μαριάννας Κάραλη και Γιώργου Μεσσαριτάκη (14 Φεβρουαρίου 2008)· Ross Daly (21 Φεβρουαρίου 2008)· Παύλου Σούρα (6 Μαρτίου 2008)· Roberto Rossellini (20 Μαρτίου 2008)· Φωτογραφικής Ομάδας «Όψεις» από τη Σταυρούπολη Θεσσαλονίκης (27 Μαρτίου 2008)· Βασίλη Αλεξάκη (3 Απριλίου 2008)· Nicholas Ray (10 Απριλίου 2008)· Νίκου Κωνσταντινίδη και Κατερίνας Παττακού (17 Απριλίου 2008)· Ευαγγελίας Κρασιώτη, Τασίας Βουτυροπούλου και Ελένης Λεούση (8 Μαΐου 2008)· Nancy Lieberman από τη διάσημη φωτογραφική γκαλερί Howard Greenberg της Νέας Υόρκης (15 Μαΐου 2008)· Λίας Ζαννή και Πάνου Ροζάκη (22 Μαΐου 2008)· Νίκου Φραγκάκη (29 Μαΐου 2008)· Άγγελου Μίχα, Βασίλη Ραγουζαρίδη, Σοφίας Βικάτου και Δημήτρας Μασσάρου (5 Ιουνίου 2008)· Kenji Mizoguchi (12 Ιουνίου 2008).

Διοργάνωση: Φωτογραφικός Κύκλος, σε συνεργασία με το Μουσείο Μπενάκη

□ Συναυλία της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών με τίτλο *Έργα χαμένα και κερδισμένα* (11 Ιανουαρίου 2008)

Το Τρίο Αθηνών, με τον Χάρη Χατζηγεωργίου (βιολί), την Ντάνα Χατζηγεωργίου (βιολοντσέλο) και τη Βίκυ Στυλιανού (πίανο), ερμήνευσε τα έργα των Σ. Μιχαηλίδη, *Τρίο*· Σ. Ραχμάνινοφ, *Τρίο* αρ. 1· Cl. Debussy, *Τρίο*.

Διοργάνωση: Κρατική Ορχήστρα Αθηνών, σε συνεργασία με το Μουσείο Μπενάκη

□ Συναυλία της Ορχήστρας των Χρωμάτων με τίτλο *Η φωνή του μπαρόκ* (13 Ιανουαρίου 2008)

Η βραδιά πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του κύκλου συναυλιών και εκδηλώσεων με τίτλο *Σε μέλλοντα χρόνο*, που επιμελήθηκε η Ορχήστρα Χρωμάτων με στόχο τη γνωριμία του κοινού με τα σύγχρονα ρεύματα της μουσικής. Συνδυάζοντας έργα σύγχρονης και παλιάς μουσικής από διάφορες χώρες, η κάθε συναυλία εστίαζε σε μία διαφορετική ενότητα. Στη συγκεκριμένη μουσι-

κή εκδήλωση ερμηνεύτηκαν τα έργα: Marco Rosano, *Stabat Mater* (αποσπάσματα) για κόντρα tenόρο και βιολί, βιόλα, βιολοντσέλο και organ (synthi)· Κορνήλιος Σελαμισής, *Τραγούδι για κόντρα tenόρο και μικρό σύνολο*· Γιώργος Κουρουπός, *Casanova* για κόντρα tenόρο και οργανικό σύνολο (αποσπάσματα από τη μουσική του ομώνυμου χοροδράματος της Carol Armitaz)· Γιώργος Κουμντάκης, *Χιονάνθρωπος* για κόντρα tenόρο, δύο τρομπέτες, κόρνο, βιόλα και δύο βιολοντσέλα· Ch. W. Gluck, *Ορφέας και Ευρυδίκη*, μπαλέτο αρ. 28-29 για ορχήστρα και την άρια «Que riuo cel» για κόντρα tenόρο και ορχήστρα. Την Ορχήστρα των Χρωμάτων διηύθυνε ο Μίλτος Λογιάδης και σολίστ ήταν ο Νίκος Σπανός.

Διοργάνωση: Ορχήστρα των Χρωμάτων, σε συνεργασία με το Μουσείο Μπενάκη

Χορηγός: Κοινοφελές Ίδρυμα Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης
Χορηγοί επικοινωνίας: Η ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΕΧΝΗ +ζωή, classicalmusic.gr

□ Τελετή απονομής των Κρατικών Λογοτεχνικών Βραβείων για τα έτη 2006 και 2007 (14 Ιανουαρίου 2008)

Στην εκδήλωση ο υπουργός Πολιτισμού Μιχάλης Λιάπης απένειμε 11 βραβεία που αφορούσαν την εξαιρετική επίδοση σε τρεις βασικές κατηγορίες: τη λογοτεχνία (ποίηση, διήγημα, μυθιστόρημα, δοκίμιο-κριτική, χρονικό-μαρτυρία), τη λογοτεχνική μετάφραση (από τα ελληνικά σε ξένη γλώσσα, από ξένη γλώσσα στα ελληνικά) και το παιδικό βιβλίο (κείμενο, εικονογράφηση, γνώσεις).

Διοργάνωση: Διεύθυνση Γραμμάτων Υπουργείου Πολιτισμού

□ Συναυλία της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών (25 Ιανουαρίου 2008)

Το πρόγραμμα της εκδήλωσης, που ήταν αφιερωμένη στη σύγχρονη ελληνική μουσική, περιλάμβανε τα έργα: Σ. Κατσαρού, *Midnight's Windspirits*· Κ. Τσοούγκρας, *Octet*· Λ. Τόνια, *Ικεσία IV*· Α. Πηρουσιά-Παυλάκη, *Chord in Light*· Κ. Χιζάρης, *Intention III*. Τη μουσική διεύθυνση του Μικρού Ενόργανου Συνόλου της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών είχε ο Άλκης Παναγιωτόπουλος.

Διοργάνωση: Κρατική Ορχήστρα Αθηνών, σε συνεργασία με το Μουσείο Μπενάκη

□ Προβολή του ντοκιμαντέρ *ΠΑΤΡΙΣ* (30 Ιανουαρίου 2008)

Το ντοκιμαντέρ, συμπαραγωγή της ΕΡΤ, του γραφείου

παραγωγής TEXNIS και του Βιομηχανικού Μουσείου Ερμούπολης Σύρου, είχε ως θέμα το ναυάγιο στον όρμο Κούντουρο της Κέας το 1868 του ελληνικού ατμόπλοιου «Πατρίς» που είχε κατασκευαστεί το 1860 στα ναπηγεία του Τάμεση. Ερευνώντας, χάρη στη βοήθεια της καταδυτικής ομάδας UFR-Team, τα υπολείμματα του ναυαγίου και πραγματοποιώντας εντυπωσιακές υποβρύχιες λήψεις, η ταινία αυτή αποτελεί ένα μικρό δείγμα αξιοποίησης των πολιτιστικών θησαυρών της χώρας που περιμένουν την έρευνα και την προβολή.

□ *Η Περσεφόνη, Το όνειρο και Το τελευταίο δέντρο των Χριστουγέννων* (2 Φεβρουαρίου 2008)

Η βραδιά περιέλαβε τις τρεις παιδικές όπερες που είχαν παρουσιαστεί από το Εθνικό Ωδείο.

□ Ομιλία του Απόστολου Δοξιάδη με θέμα «Μαθηματικά και αφήγηση» (5 Φεβρουαρίου 2008)

Με την εκδήλωση αυτή εγκαινιάστηκε κύκλος διαλέξεων γύρω από ζητήματα διδασκαλίας των μαθηματικών, οι οποίες απευθύνονταν στους καθηγητές μαθηματικών, τους καθηγητές άλλων ειδικοτήτων, όπως και σε γονείς, μαθητές και το ευρύτερο κοινό. Μέσα στη χρονιά μίλησαν επίσης ο Πέτρος Δελλαπόρτας, «Θέματα τύχης και στρατηγικής» (4 Μαρτίου 2008)· και ο Τεύκτος Μιχαηλίδης, «Ένα βιβλίο μας αφηγείται την ιστορία του: το Παλίμψηστο του Αρχιμήδη» (13 Μαΐου 2008).

Διοργάνωση: Ομάδα Θαλής + Φίλοι

□ Συζήτηση στρογγυλής τραπέζης με θέμα «Ολυμπιακή προετοιμασία για το 2008» (6 Φεβρουαρίου 2008)

Το Ίδρυμα Α.Γ. Λεβέντη, στο πλαίσιο της απόφασής του να ενισχύσει την προσπάθεια αθλητών εν όψει της προετοιμασίας των Ολυμπιακών Αγώνων του 2008 στο Πεκίνο, αλλά και να συμβάλει στην αξιοποίησή τους σε σχέση με την ανάπτυξη του ελληνικού αθλητισμού, είχε θεσμοθετήσει από το 1999 την ετήσια απονομή Υποτροφιών Ολυμπιακής Προετοιμασίας σε αθλητές και αθλήτριες ατομικών αθλημάτων από την Ελλάδα και την Κύπρο. Στο ίδιο πλαίσιο πραγματοποιήθηκε και η συζήτηση με θέμα την «Ολυμπιακή Προετοιμασία για το 2008», στην οποία συμμετείχαν οι Ι. Βασιλειάδης, πρόεδρος Επιτροπής Ολυμπιακής Προετοιμασίας· Β. Σεβαστής, πρόεδρος Ομοσπονδίας ΣΕΓΑΣ· Χρ. Χούμας, εθνικός προπονητής Κολύμβησης· Φ. Συρίγος, δημοσιογράφος-αθλητικογράφος· Π. Ιακωβάκης,

μέλος της Ελληνικής Ολυμπιακής Ομάδας Στίβου. Τη συζήτηση συντόνισε ο πρώην πρόεδρος της Επιτροπής Ολυμπιακής Προετοιμασίας και αρχηγός της Ολυμπιακής Ομάδας Γ. Παπαδογιαννάκης. Η εκδήλωση ολοκληρώθηκε με την απονομή των υποτροφιών Ολυμπιακής Προετοιμασίας σε αθλητές και αθλήτριες ατομικών αθλημάτων από τον υπουργό Πολιτισμού Μιχάλη Λιάπη.

Διοργάνωση: Ίδρυμα Α.Γ. Λεβέντη

□ Συναυλία του Νέου Ελληνικού Κουαρτέτου με τίτλο *Τσέχοι Συνθέτες* (11 Φεβρουαρίου 2008)

Το Νέο Ελληνικό Κουαρτέτο, διεθνούς αναγνώρισης συγκρότημα μουσικής δωματίου με τους Γιώργο Δεμερτζή (βιολί), Δημήτρη Χανδράκη (βιολί), Αγγέλα Γιαννάκη (βιόλα) και Άγγελο Λιακάκη (τσέλο), ερμήνευσε τα έργα: Leos Janacek, Κουαρτέτο αρ. 1 *Η Σονάτα του Kreutzer*· Bohuslav Martinu, Κουαρτέτο αρ. 3 (1929)· και Antonin Dvorak, Κουαρτέτο σε λα ύφεση μεϊζονα opus 105.

Διοργάνωση: Νέο Ελληνικό Κουαρτέτο, σε συνεργασία με το Μουσείο Μπενάκη

□ Ημερίδα Ευρωπαϊκού Προγράμματος PROMET (15 Φεβρουαρίου 2008)

Με αφορμή την ολοκλήρωση του τριετούς ευρωπαϊκού προγράμματος PROMET για τη μελέτη και την προστασία των μουσειακών συλλογών με μεταλλικά αντικείμενα, διοργανώθηκε ημερίδα με θέμα την παρουσίαση των δραστηριοτήτων και των επιτευγμάτων του προγράμματος. Στο PROMET συμμετείχαν 21 εταίροι από 11 χώρες της μεσογειακής λεκάνης: Αίγυπτος, Γαλλία, Ελλάδα, Ιταλία, Ιορδανία, Μάλτα, Μαρόκο, Ισπανία, Αραβική Δημοκρατία της Συρίας, Τουρκία και Δημοκρατία της Τσεχίας. Σκοπός του προγράμματος ήταν η ανάπτυξη και η προώθηση μιας κοινής στρατηγικής για τη μελέτη και την προστασία των μουσειακών συλλογών με μεταλλικά αντικείμενα στις χώρες της Μεσογείου, μέσα από την ανάπτυξη νέων μεθόδων για την άντληση πληροφοριών και πρωτότυπων φορητών συστημάτων εξέτασης και ανάλυσης. Κατά τη διάρκεια του προγράμματος επιστήμονες συντηρητές ανέπτυξαν νέα υλικά για την αποτελεσματικότερη προστασία των μετάλλων.

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη, σε συνεργασία με το Εθνικό Κέντρο Έρευνας Φυσικών Επιστημών «ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ» και το ΤΕΙ Πειραιά

□ Προβολή του ντοκιμαντέρ *Αθήνα – Σπάρτη* (15 Φεβρουαρίου 2008)

Το ντοκιμαντέρ, παραγωγή του Κοινωφελούς Ιδρύματος Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης, ήταν εμπνευσμένο από την ομώνυμη έκθεση που είχε παρουσιαστεί στα τέλη του 2006 στο Ωνάσειο Πολιτιστικό Κέντρο της Νέας Υόρκης. Η ταινία σκιαγραφεί την πολιτιστική, πολιτική και οικονομική ιστορία των δύο αρχαίων πόλεων-κρατών, την παράλληλη πορεία αλλά και τη σύγκρουσή τους, μέσα από τα έργα που παρουσιάστηκαν στην έκθεση και τις θέσεις Ελλήνων και ξένων επιστημόνων.

Διοργάνωση: Κοινωφελές Ίδρυμα Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης

□ Συναυλία της Ορχήστρας των Χρωμάτων με τίτλο *Ανήκομεν εις την Δύσιν*; (17 Φεβρουαρίου 2008)

Το πρόγραμμα αυτής της μουσικής εκδήλωσης, που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του κύκλου συναυλιών της Ορχήστρας Χρωμάτων με τον γενικό τίτλο *Σε μέλλοντα χρόνο*, περιλάμβανε τα έργα: Καλλιόπη Τσουπάκη, *Δύχνος τοις ποσί μου*, για κλαρινέτο, δύο βιολιά, βιόλα και βιολοντσέλο, με σολίστ τη Marie-Cécile Boulard (κλαρινέτο)· Θόδωρος Αντωνίου, *Colours*, για σαντούρι, κλαρινέτο, φαγκότο, τρομπέτα, δύο βιολιά, βιόλα, βιολοντσέλο και δύο κοντραμπάσα, με σολίστ την Αγγελίνα Τκάτσεβα (σαντούρι)· José Manuel López López, *Viento de Otoño*, για σύνολο 18 οργάνων· Ιάννης Ξενάκης, *Επίκυκλος*, για βιολοντσέλο και 12 μουσικούς, με σολίστ τον Μαρσέλ Σπινέι. Την Ορχήστρα των Χρωμάτων διηύθυνε ο Μίλτος Λογιάδης.

Διοργάνωση: Ορχήστρα των Χρωμάτων, σε συνεργασία με το Μουσείο Μπενάκη

□ Συναυλία με τίτλο *Ορφεΐα Αρμονία* (19 Φεβρουαρίου 2008)

Στη συναυλία η Κρατική Ορχήστρα Αθηνών συνεργάστηκε με την Ορχήστρα Αρχαίων Ελληνικών Οργάνων του Ινστιτούτου «Αριστοτέλης». Το πρόγραμμα της εκδήλωσης περιλάμβανε απαγγελίες αποσπασμάτων από τον Ξενοφάνη και των Ορφικών Ύμνων των αφιερωμένων στον Διόνυσο, καθώς και τα μουσικά κομμάτια: Οργανικό, Α΄ Στάσιμον από την τραγωδία *Ορέστης* του Ευριπίδη, Επιτάφιος του Σεικίλου, Δελφικός Ύμνος στον Απόλλωνα, Οργανικό κομμάτι από τη Μεσσήνη, Παιάν, Οργανικό κομμάτι από τα Βράσνα, Απόσπασμα από την τραγωδία *Αίας*, Οργανικό κομμάτι από το Πήλιο, Β΄ Δελφικός Ύμνος στον Απόλλωνα, Τρεις Ύμνοι του

Μεσομήδους (στον Ήλιο, στη Μούσα, στη Νέμεση).

□ *Με το βλέμμα της Nelly's* (20 Φεβρουαρίου 2008)

Επρόκειτο για ένα μουσικό, θεατρικό και εικαστικό δρώμενο που επιμελήθηκε, σκηνοθέτησε και ερμήνευσε η ηθοποιός Μάγδα Μαυρογιάννη. Συνδυάζοντας τον λόγο, τη ζωντανή μουσική και τον χορό, μετέφερε στη σκηνή, με σύγχρονο τρόπο, τη ζωή της γνωστής φωτογράφου Nelly's (Ελλη Σεραϊδάρη), η οποία με τη ζωή και το έργο της ύμνησε τον ελληνικό πολιτισμό. Στην παράσταση ο λόγος της Nelly's συνοδεύθηκε από φωτογραφίες της, κίνηση και μουσική των Καλομοίρη, Κωνσταντινίδη, Μητρόπουλου, Σοπέν, Σούμπερτ, Ραβέλ και Γκέρσουιν. Πιάνο έπαιξε ο Κάρολος Ζουγανέλης, τραγούδησε ο βαρύτονος Γιάννης Ιδομενέως, χόρεψε η Λία Τσολάκη, την εικαστική επιμέλεια είχε ο Δημήτρης Ντάσιος, ενώ τον ρόλο του αφηγητή υποδύθηκε η Μάγδα Μαυρογιάννη.

Διοργάνωση: Εταιρεία specs'arts

□ Παρουσίαση του βιβλίου του Παναγιώτη Κουνάδη, *Ο αυιγματικός κύριος Μίνως: από τη Φιλαρμονική της Πρέβεζας στην κορυφή της ελληνικής δισκογραφίας* (25 Φεβρουαρίου 2008)

Το βιβλίο κυκλοφόρησε από τις Εκδόσεις Κατάρτι.

Διοργάνωση: Δισκογραφική Εταιρεία MINOS-EMI

□ Εκδήλωση *Οι γειτονιές των Ποιτών* με μουσική της Πηγής Λυκούδη (27 Φεβρουαρίου 2008)

Η ημερομηνία (27 Φεβρουαρίου 2008) προσδιόρισε τον τίτλο και το ρεπερτόριο της βραδιάς. Εξήντα πέντε χρόνια πριν, στις 27 Φεβρουαρίου, «ο ενάρετος και σεμνός» Κωστής Παλαμάς πέρασε στην ιστορία, έγινε ιστορία των ελληνικών γραμμάτων, ιστορία της Ελλάδας. *Οι γειτονιές των Ποιτών* περιλάμβαναν ένα τραγούδι σε στίχους Κωστή Παλαμά και τραγούδια σε στίχους Οδυσσέα Ελύτη, Λευτέρη Παπαδόπουλου και Γιάννη Π. Ιωαννίδη, καθώς και ορχηστικά κομμάτια που είχε συνθέσει η Πηγή Λυκούδη. Τα τραγούδια ερμήνευσαν ο Αλέξανδρος Χατζής, η Αγνή, η Πένυ Ξενάκη, ο Ηρακλής Ζάκκας, ο Νίκος Καρακαλλπάκης και η Αμέρισσα, πλαισιωμένοι από πενταμελή ορχήστρα με τη συνθέτρια στο πιάνο. Απήγγειλε ο Δημοσθένης Αμπράζης. Τα έσοδα της βραδιάς διατέθηκαν για τους σκοπούς των Φίλων του Μουσείου Μπενάκη.

Διοργάνωση: Φίλοι του Μουσείου Μπενάκη

Χορηγός: KOKKORIS OPTICS

□ Συναυλία του Νέου Ελληνικού Κουαρτέτου με τίτλο *Σουμπερτιάδα* (3 Μαρτίου 2008)

Το πρόγραμμα της μουσικής βραδιάς, που ήταν αφιερωμένη στον μεγάλο Αυστριακό συνθέτη, περιλάμβανε τα έργα του Franz Schubert: Κουιντέτο σε ντο μείζονα οργάνο 163 (Βύρων Φιδετζής, δεύτερο βιολοντσέλο)· *Μικρή Συλλογή Τραγουδιών* (Τάσσης Χριστογιαννόπουλος, Θανάσης Αποστολόπουλος, πιάνο)· Κουιντέτο σε λα μείζονα οργάνο 114 *Η πέστροφα* (Θανάσης Αποστολόπουλος, πιάνο· Βασίλης Παπαβασιλείου, κοντραμπάσο).

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη

□ Συναυλία χάλκινων πνευστών και κρουστών της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών (5 Μαρτίου 2008)

Το πρόγραμμα της μουσικής εκδήλωσης περιλάμβανε τα έργα: C.M.V. Weber, *Fanfare & Marcia vivace*, για 13 πνευστά (διασκευή Αλέκος Κάτσιος)· E. Sachse, Κοντσέρτινο για τρομπέτα σε μι ύφεση μείζ· T. Susato, Οκτώ αναγεννησιακοί χοροί από το *The Danserye*, για 12 πνευστά και κρουστά (διασκευή Αλέκος Κάτσιος)· H. Tomasi, *Λειτουργικές Φανφάρες*· C. Orff, *Carmina Burana* (διασκευή για χάλκινα και κρουστά Αλέκος Κάτσιος). Σολίστ ήταν ο Ιωάννης Καραμπέτσος (τρομπέτα), ενώ τη μουσική διεύθυνση είχε ο Χάρης Ηλιάδης.

Διοργάνωση: Κρατική Ορχήστρα Αθηνών, σε συνεργασία με το Μουσείο Μπενάκη

□ Franz Schubert, *Χειμωνιάτικο Ταξίδι* (8 Μαρτίου 2008)

Το πρόγραμμα της μουσικής εκδήλωσης περιλάμβανε τον Κύκλο των 24 τραγουδιών για φωνή και πιάνο που απαρτίζουν το έργο *Χειμωνιάτικο ταξίδι* (*Wintereise*) του Φραντς Σούμπερτ σε ποίηση του Βίλχελμ Μύλλερ. Τα τραγούδια μιλούν για τον απεγνωσμένο και χωρίς ανταπόκριση έρωτα που βιώνει ένας μελαγχολικός οδοιπόρος κατά την περιπλάνησή του στη χειμωνιάτικη φύση. Πρόκειται για έναν από τους πιο σημαντικούς και αγαπητούς κύκλους τραγουδιών με εξαιρετικά μεγάλη δισκογραφία, ο οποίος σπάνια ερμηνεύεται από γυναικείες φωνές. Στην εκδήλωση τραγούδησε η σοπράνο Λένια Ζαφειροπούλου και πιάνο έπαιξε ο Michael Gees.

Διοργάνωση: Μουσική Εταιρεία Αθηνών

□ Τιμητική εκδήλωση για τον Αλέξανδρο Αργυρίου (11 Μαρτίου 2008)

Στην εκδήλωση, με την οποία το Μουσείο Μπενάκη

τίμησε τον γνωστό κριτικό και ιστορικό της νεοελληνικής λογοτεχνίας Αλέξανδρο Αργυρίου, μίλησαν οι Παναγιώτης Μουλλάς (ομότιμος καθηγητής Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης), Δημήτρης Ραυτόπουλος (κριτικός λογοτεχνίας), Ευριπίδης Γαραντούδης (καθηγητής Πανεπιστημίου Κρήτης), Ελισάβετ Κοτζιά (κριτικός λογοτεχνίας - δημοσιογράφος), Αλέξης Πολίτης (καθηγητής Πανεπιστημίου Κρήτης) και Χρήστος Παπουτσάκης (εκδότης του περιοδικού *Αντί*). Η εκδήλωση εντασσόταν σε μια σειρά από ετήσιες εκδηλώσεις, με τις οποίες το Μουσείο Μπενάκη τιμά το έργο ξεχωριστών ανθρώπων του πνεύματος, αναδεικνύοντας τη σημασία τόσο των επιστημονικών τους καταθέσεων, όσο και της κοινωνικής τους προσφοράς γενικότερα.

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη

□ Συναυλία της Συμφωνικής Ορχήστρας του Δήμου Αθηναίων (14 Μαρτίου 2008)

Αφιέρωμα στο παλιό ελληνικό τραγούδι με τον Γιάννη Βογιατζή και την Κλειώ Δενάρδου.

Διοργάνωση: Συμφωνική Ορχήστρα του Δήμου Αθηναίων

□ Συναυλία της Συμφωνικής Ορχήστρας Πνευστών Emory Wind Ensemble του Πανεπιστημίου Emory της Ατλάντα (15 Μαρτίου 2008)

Διεύθυνση Ορχήστρας Scott Stewart

□ Συναυλία της Ορχήστρας των Χρωμάτων «Ο ήχος του χρώματος» (16 Μαρτίου 2008)

Το πρόγραμμα της μουσικής βραδιάς, που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του κύκλου συναυλιών της Ορχήστρας των Χρωμάτων με γενικό τίτλο *Σε μέλλοντα χρόνο*, περιλάμβανε τα έργα: Αριστείδης Στρογγύλης, *About energy*, για βιολί, κλαρίνο, βιόλα, τρομπόνι, πιάνο και κρουστά· Νικόλαος Τζώρτζης, *Sama*, για φλάουτο, με σολίστ τη Μαριλένα Δωρή· George Crumb, *Madrigals Book 1*, για μέτζο σοπράνο, βιμπράφωνο και κοντραμπάσο, τραγούδι: Μαργαρίτα Συγγενιώτου· Γωγώ Καλοδίκη, *Μετάβαση*, για κλαρίνο, κλαρίνο μπάσο, βιμπράφωνο, πιάνο, βιολί, βιόλα, βιολοντσέλο, κοντραμπάσο· Μηνάς Μπορμπουδάκης, *Photonic constructions*, για φλάουτο, κλαρίνο, κλαρίνο μπάσο, πιάνο, κρουστά, βιολί, βιόλα, βιολοντσέλο· Olivier Messiaen, *Oiseaux Exotiques*, για πιάνο, ξύλινα πνευστά και κρουστά, με σολίστ την Αλεξάνδρα Παπαστεφάνου. Την Ορχήστρα των Χρωμάτων διηύθυνε ο Μίλτος Λογιάδης.

Διοργάνωση: Ορχήστρα των Χρωμάτων, σε συνεργασία με το Μουσείο Μπενάκη

□ Διάλεξη του αρχιτέκτονα καθηγητή Αλέξανδρου Τομπάζη με θέμα «Τι και γιατί βιοκλιματική αρχιτεκτονική;» (17 Μαρτίου 2008)

Ο ομιλητής, ένας από τους σημαντικότερους Έλληνες αρχιτέκτονες, με 45 χρόνια συνεχούς δημιουργικής παρουσίας στον ελλαδικό και τον διεθνή χώρο, ανέπτυξε τα πλεονεκτήματα που απορρέουν από την εφαρμογή των αρχών του βιοκλιματικού σχεδιασμού σε κτήρια δημόσιου και ιδιωτικού χαρακτήρα, τις οικονομικές παραμέτρους της οικοδόμησης νέων ή της προσαρμογής υφισταμένων κτισμάτων σε αυτές, καθώς και την εμπειρία που αποκτήθηκε από την εφαρμογή τους στη χώρα μας ήδη από τη δεκαετία του 1980.

Διοργάνωση: Φίλοι Μουσείου Μπενάκη

□ Παρουσίαση των βιβλίων *Έννοιες της τέχνης τον 20ό αιώνα* (επιμ. Π. Πούλος) και *Από τη μινιμαλιστική στην εννοιολογική τέχνη* (επιμ. Ν. Δασκαλοθανάσης) (19 Μαρτίου 2008)

Διοργάνωση: Εκδοτικός Οργανισμός της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών

□ Τιμητική εκδήλωση για τον Νικηφόρο Βρεττάκο στο πλαίσιο του εορτασμού της Παγκόσμιας Ημέρας Ποίησης (21 Μαρτίου 2008)

Το αφιέρωμα συμπεριέλαβε ομιλίες των Ερατοσθένη Καφωμένου (καθηγητή Πανεπιστημίου Ιωαννίνων), Vincenzo Rotolo (ομότιμο καθηγητή Πανεπιστημίου Παλέρμο), Τίτου Πατρίκιου (ποιητή), Βαγγέλη Αθανασόπουλου (καθηγητή Πανεπιστημίου Αθηνών), Ντέιβιντ Κόνολι (αναπληρωτή καθηγητή Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης), Ελένης Τζινιέρη-Τζανετάκου (διευθύντριας Αρχείου Νικηφόρου Βρεττάκου)· προβολή της ταινίας της Αθανασίας Δρακοπούλου, *Περιοριστικά Στοιχεία*· έκθεση αρχαιακού υλικού (στο Κεντρικό κτήριο του Μουσείου από τις 21 Μαρτίου έως τις 20 Απριλίου 2008).

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη

□ Ημερίδα με θέμα «Η όπερα στην Ελλάδα σήμερα και οι προοπτικές ανάπτυξής της στο μέλλον» (24 Μαρτίου 2008)

Διοργάνωση: Σωματείο Πρωταγωνιστών της Εθνικής Λυρικής Σκηνής

□ Συναυλία των Μουσικών Συνόλων του Δήμου Αθηναίων (30 Μαρτίου 2008)

Η Συμφωνική Ορχήστρα, υπό τη μουσική διεύθυνση του Ελευθέριου Καλκάνη, και η Μεικτή Δημοτική Χορωδία, υπό τη διδασκαλία του Σταύρου Μπερή, ερμήνευσαν παλιά αγαπημένα αθηναϊκά τραγούδια. Το πρόγραμμα της συναυλίας περιλάμβανε γνωστά τραγούδια των Διονύση Σαββόπουλου, Γιώργου Μουζάκη, Μίμη Γλέσσα, Γεράσιμου Λαβράνου, Ζακ Ιακωβίδη, Μάνου Χατζιδάκι, Χρήστου Χαιρόπουλου, Κώστα Κλάββα, Γιώργου Κατσαρού, Θεόφραστου Σακελλαρίδη, Νίκου Χατζηποστόλου, Αττίκ και Μιχάλη Σουγιούλ. Τραγούδησαν ο Γιάννης Βογιατζής και η Κλειώ Δενάρδου.

Διοργάνωση: Μουσικά Σύνολα του Δήμου Αθηναίων, σε συνεργασία με το Μουσείο Μπενάκη

□ Συνέδριο *Μ. Καραγάτσης. Ιδεολογία και ποιητική* (4-5 Απριλίου 2008)

Στο συνέδριο, που διοργανώθηκε με αφορμή τη συμπλήρωση 100 χρόνων από τη γέννηση του Μ. Καραγάτση (1908-1960), φιλόλογοι και ιστορικοί επιχειρήσαν να φωτίσουν από διαφορετικές σκοπιές τη λογοτεχνική δημιουργία του Καραγάτση, τοποθετώντας τον άνθρωπο και το έργο του μέσα στο λογοτεχνικό και το ιστορικό-πολιτικό κλίμα της εποχής του. Οι διανοητικές προϋποθέσεις, οι τρόποι σύλληψης και πραγμάτωσης του λογοτεχνικού έργου, οι τομές και οι συνέχειες, οι συγχρονισμοί και οι αποκλίσεις από τα υπάρχοντα ρεύματα, αλλά και τα σχήματα σύλληψης και ερμηνείας της ιστορικής πραγματικότητας, αποτέλεσαν ορισμένους από τους άξονες της προβληματικής του Συνεδρίου.

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη

□ Συζήτηση με τίτλο «Σύγχρονη αρχιτεκτονική στην Ελλάδα – εντάσεις, διαθλάσεις, παραλλαγές» (7 Απριλίου 2008)

Η συζήτηση πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της έκθεσης *Το σχήμα του τόπου. 40 χρόνια αρχιτεκτονικά δέματα*. Συμμετείχαν οι Αντρέας Γιακουμάτος, Πάνος Δραγώνας, Νίκος Καλογήρου, Τάσος Κωτσιόπουλος, Παντελής Νικολακόπουλος, Λόης Παπαδόπουλος, Δημήτρης Παπαλεξόπουλος. Οι θεματικές ενότητες που απασχόλησαν τους συνομιλητές ήταν: οι έννοιες της ποιότητας και της πρωτοπορίας στη σύγχρονη ελληνική αρχιτεκτονική, οι αρχιτεκτονικές αιχμές της τελευταίας δεκαετίας, η εξάρτηση της ελληνικής πραγματικότητας από την ξένη

εμπειρία, η σχέση κτηρίου και αστικού τοπίου.

Διοργάνωση: Τμήμα Αρχιτεκτόνων Πολυτεχνικής Σχολής Θεσσαλονίκης, με τη συμβολή του Ελληνικού Ινστιτούτου Αρχιτεκτονικής σε συνεργασία με το Μουσείο Μπενάκη - Αρχαία Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής και με την υποστήριξη του Υπουργείου Πολιτισμού

□ *Ηλέκτρα αντουργός* από το Χοροθέατρο Ροές (8-19 Απριλίου 2008)

Η νέα αυτή παραγωγή του Χοροθέατρου Ροές παρουσίασε τον μύθο της Ηλέκτρας, κατά την εκδοχή του Ευριπίδη, ο οποίος δίνοντας βαρύτητα στην ψυχολογική αλήθεια των ηρώων του έθεσε τις βάσεις για το νεότερο ευρωπαϊκό θέατρο. Εμπνευσμένη από την αρχαία τραγωδία, η χορογραφία της Σοφίας Σπυράτου δημιούργησε μια παράσταση που συνδυάζει σύγχρονες χορευτικές τεχνικές και αφηγηματικές μεθόδους. Η *Ηλέκτρα Αντουργός* αποτελεί σπουδή στις πολύπλοκες σχέσεις εξουσίας, πάθους και μίσους που αναπτύσσονται ανάμεσα στον Ορέστη, την Κλυταιμνήστρα και την Ηλέκτρα. Επεισόδια, χορικά, μονόλογοι και προβολές νίдео κρατούν το αφηγηματικό νήμα της παράστασης.

Σύλληψη ιδέας – Χορογραφία – Σκηνοθεσία: Σοφία Σπυράτου

Μουσική: Michael Nyman

Ποίηση: Στρατής Πασχάλης

Διοργάνωση: Χοροθέατρο Ροές, με την υποστήριξη του Μουσείου Μπενάκη

□ Ομιλία της γλύπτριας τοπίου Νέλλας Γκόλαντα με τίτλο «H άρση του αδιάφορου στις σύγχρονες μεγαλουπόλεις με εργαλείο τις συνολικές αισθητικές παρεμβάσεις – ART TOTAL» (11 Απριλίου 2008)

Η Νέλλα Γκόλαντα υποστήριξε την ολοκλήρωση της σύγχρονης τέχνης μέσα από τη βίωσή της από την ανθρώπινη κοινότητα, μέσα στις αναταράξεις της ζωής.

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη – Πανελλήνιος Σύλλογος Αρχιτεκτόνων Τοπίου

□ Συναυλία της Ορχήστρας των Χρωμάτων με τίτλο *Γύρω από ένα Ταγκό* (20 Απριλίου 2008)

Το πρόγραμμα της μουσικής βραδιάς, που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του κύκλου συναυλιών της Ορχήστρας των Χρωμάτων με γενικό τίτλο *Σε μέλλοντα χρόνο*, περιλάμβανε τα έργα: Βασίλης Κίτσος, *TangAthino*, α' παγκόσμια εκτέλεση της αναθεωρημένης εκδοχής από

το Κουαρτέτο «Tangos a Cuatro»: Τάσος Ροσόπουλος, *Ο Κολυμβητής*, α' παγκόσμια εκτέλεση από το Κουαρτέτο «Tangos a Cuatro»: Γιώργος Κουμεντάκης, *Μελωδία γραφομηχανής*, για βιολί, μπαγιάν, κοντραμπάσο, πιάνο, α' παγκόσμια εκτέλεση από το Κουαρτέτο «Tangos a Cuatro»: Astor Piazzolla, *Tango* (από τα τρία ταγκό για ορχήστρα), για μπαντονεόν και ορχήστρα, με σολίστ τον Κωνσταντίνο Ράπτη· Νίκος Πλατύραχος, *Με βανίλια και συννεφιά*, α' παγκόσμια εκτέλεση από το Κουαρτέτο «Tangos a Cuatro»: Astor Piazzolla, *Τέσσερις Εποχές* (Otoño porteño, Invierno porteño, Primavera porteña, Verano porteño), σε διασκευή Νίκου Πλατύραχου, για τέσσερις σολίστ και ορχήστρα εγχόρδων, με σολίστ το Κουαρτέτο «Tangos a Cuatro» (Κωνσταντίνος Καρακατσάνης – βιολί, Κωνσταντίνος Ράπτης – μπαντονεόν και μπαγιάν, Ευγένιος Πολίτης – κοντραμπάσο, Ερατώ Αλακιοζίδου – πιάνο). Την Ορχήστρα των Χρωμάτων διηύθυνε ο Μίλτος Λογιαδάς.

Διοργάνωση: Ορχήστρα των Χρωμάτων, σε συνεργασία με το Κουαρτέτο «Tangos a Cuatro» και το Μουσείο Μπενάκη

□ Βραδιά αφιερωμένη στα 100 χρόνια από τη γέννηση του Κωνσταντίνου Κυδωνιάτη (7 Μαΐου 2008)

Το Μουσικό Σύνολο της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών «Ηχώχρωμα» ερμήνευσε τα παρακάτω έργα: Κ. Κυδωνιάτης, *Βυζαντινό Τρίπτυχο*, α' εκτέλεση με την ΚΟΑ Κ. Κυδωνιάτης, Κοντσέρτο για πιάνο και ορχήστρα κρουστών, αρ. 3, α' εκτέλεση με την ΚΟΑ Α. Honegger, Συμφωνία αρ. 2 για έγχορδα και τρομπέτα, με σολίστ την Εύη Γιαμοπούλου στο πιάνο και τον Παναγιώτη Καίσαρη στην τρομπέτα. Τη μουσική διεύθυνση είχε ο Νικόλαος Χαλιάσας.

Διοργάνωση: Κρατική Ορχήστρα Αθηνών, σε συνεργασία με το Μουσείο Μπενάκη

□ Συναυλία της Ορχήστρας των Χρωμάτων με τίτλο *Ανήκομεν εις την Δύσιν*; (10 Μαΐου 2008)

Το πρόγραμμα της μουσικής βραδιάς, που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του κύκλου συναυλιών της Ορχήστρας των Χρωμάτων με γενικό τίτλο *Σε μέλλοντα χρόνο*, περιλάμβανε τα έργα: Καλλιόπη Τσουπάκη, *Λύχνος τοις ποσί μου*, για κλαρινέτο, δύο βιολιά, βιόλα και βιολοντσέλο, με σολίστ τη Marie-Cécile Boulard (κλαρινέτο)· Θόδωρος Αντωνίου, *Colours*, για σαντούρι, κλαρινέτο, φαγκότο, τρομπέτα, δύο βιολιά, βιόλα, βιολοντσέλο

και δύο κοντραμπάσα, με σολίστ την Αγγελίνα Τκάτσεβα (σαντούρι)· José Manuel López López, *Viento de Otoño*, για σύνολο 18 οργάνων· Ιάννης Ξενάκης, *Επίκυκλος*, για βιολοντσέλο και 12 μουσικούς, με σολίστ τον Μαρσέλ Σπινέι. Την Ορχήστρα των Χρωμάτων διηύθυνε ο Μίλτος Λογιάδης.

Διοργάνωση: Ορχήστρα των Χρωμάτων, σε συνεργασία με το Μουσείο Μπενάκη

□ Απονομή λογοτεχνικών βραβείων του περιοδικού *Διαβάζω* (12 Μαΐου 2008)

Την εκδήλωση άνοιξε ο διευθυντής του περιοδικού *ΔΙΑΒΑΖΩ* Γιάννης Μπασκόζος και παρουσίασε ο δημοσιογράφος Παύλος Τσίμας. Απονεμήθηκαν τα βραβεία: Τιμητικό Βραβείο Προσφοράς στο Βιβλίο, Βραβείο Ποίησης, Βραβείο Δοκιμίου, Βραβείο Εικονογραφημένου Παιδικού Βιβλίου, Βραβείο Λογοτεχνικού Βιβλίου για μεγάλα παιδιά, Βραβείο Πρωτοεμφανιζόμενου Συγγραφέα, Βραβείο Διηγήματος, Βραβείο Μυθιστορήματος.

Διοργάνωση: Περιοδικό *ΔΙΑΒΑΖΩ*

□ Ομιλία του αρχιτέκτονα Francesco Dal Co με θέμα «Carlo Scarpa, 1906-1978» (14 Μαΐου 2008)

Ο διεθνούς φήμης καθηγητής Ιστορίας της Αρχιτεκτονικής Francesco Dal Co παρουσίασε τον αρχιτέκτονα Carlo Scarpa, μια πολυδιάστατη προσωπικότητα του μοντέρνου κινήματος που κατέλειπε σημαντικά κτήρια στη γενέτειρά του Ιταλία. Τον ομιλητή προλόγισε ο καθηγητής της Αρχιτεκτονικής Σχολής του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου Παναγιώτης Τουρναϊώτης.

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη - Αρχαία Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής

□ Διεθνής Ημέρα Μουσείων – Τιμητική εκδήλωση για το Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης (18 Μαΐου 2008)

Στο πλαίσιο της Διεθνούς Ημέρας Μουσείων το Μουσείο Μπενάκη τίμησε έναν αδελφό οργανισμό, το Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, για τη συμβολή του στη μελέτη και την ανάδειξη του ελληνικού πολιτισμού. Στην εκδήλωση μίλησαν οι Άγγελος Δεληβορριάς, διευθυντής του Μουσείου Μπενάκη· Ξανθίπη Χόιπελ, πρόεδρος του Μακεδονικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης· Κατερίνα Κοσκινά, καλλιτεχνική διευθύντρια Ιδρύματος Ιωάννου Φ. Κωστόπουλου· Δημήτρης Δημητριάδης, συγγραφέας· και Ντένης Ζαχαρόπουλος, καλλιτεχνικός

διευθυντής του Μακεδονικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης. Τη συζήτηση μπροστά στο κοινό και τις κάμερες συντόνισε η Κατερίνα Ζαχαροπούλου, στο ύψος της εκπομπής της ΕΤ1 «Η Εποχή των Εικόνων».

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη

□ *Ζάτονα 1968. 40 χρόνια*: Τιμητική εκδήλωση για τον Έλληνα συνθέτη Μίκη Θεοδωράκη (19 Μαΐου 2008)

Στην εκδήλωση παρουσιάστηκε το βιβλίο με τίτλο *Δεν είναι μυστικό η λευτεριά να το προδώσεις* και μίλησαν οι Αδαμάντιος Πεπελάσης, καθηγητής Οικονομικών - πρώην Διοικητής Αγροτικής Τραπεζής· Χριστόφορος Αργυρόπουλος, πρόεδρος του Ιδρύματος Μελίνα Μερκούρη και της Ένωσης Ελλήνων Ποινικολόγων· Ηλίας Νικολακόπουλος, καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών. Συντονιστής ήταν ο Τάσος Πετρόπουλος, πρόεδρος του Μουσείου Μίκη Θεοδωράκη. Κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης προβλήθηκε η ταινία του Ζυλ Ντασέν *Η Δοκιμή*, η οποία γυρίστηκε το 1974 και ολοκληρώθηκε λίγο μετά την πτώση της δικτατορίας στην Ελλάδα.

Διοργάνωση: Μουσείο Μίκη Θεοδωράκη – Μουσείο Μπενάκη

□ Ημερίδα με θέμα *Ο αρχιτέκτονας Θουκυδίδης Π. Βαλεντίς (1908-1982) και το έργο του* (20 Μαΐου 2008)

Στην εκδήλωση, που διοργανώθηκε στο πλαίσιο της σχετικής έκθεσης, μίλησαν οι Δημήτρης Φατούρος, Μάρω Καρδαμίτση-Αδάμη, Δημήτρης Αντωνάκης, Νικόλαος Καλογήρου, Αγνή Παπαϊωάννου, Χρύσα Σαχανά και Αιμιλία Στεφανίδου.

Διοργάνωση: Τμήμα Αρχιτεκτόνων Πολυτεχνικής Σχολής Θεσσαλονίκης, σε συνεργασία με το Μουσείο Μπενάκη - Αρχαία Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής

□ Εκδήλωση αφιερωμένη στον ποιητή Ηλία Σιμόπουλο (25 Μαΐου 2008)

Διοργάνωση: Φίλοι Ηλία Σιμόπουλου

□ Παρουσίαση του έργου *Ψηφιακή τεκμηρίωση και ανάδειξη συλλογών και αρχείων του Μουσείου Μπενάκη*, στο πλαίσιο του επιχειρησιακού προγράμματος «Κοινωνία της Πληροφορίας» (27 Μαΐου 2008)

Στην εκδήλωση παρουσιάστηκαν το συνολικό έργο, το νέο σύστημα τεκμηρίωσης και διαχείρισης συλλογών και αρχείων, ο αναβαθμισμένος διαδικτυακός τόπος του

Μουσείου Μπενάκη και οι διαδραστικές εφαρμογές «Η Αθήνα μέσα από τα μάτια των περιηγητών: 17ος-19ος αιώνας» και «Οι Έλληνες Σκηνογράφοι και το Αρχαίο Δράμα».

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη - Τμήμα Πληροφορικής

□ Συναυλία της Κρατικής Ορχήστρας με το Μουσικό Σύνολο Ηχώχρωμα (28 Μαΐου 2008)

Το πρόγραμμα της συναυλίας περιλάμβανε τα έργα: P. Constantinescu, Κοντσέρτο για έγχορδα· W.A. Mozart, Κοντσέρτο αρ. 27, για πιάνο και ορχήστρα σε σι ύφεση μείζ., KV 595· F.J. Haydn, Συμφωνία αρ. 84 σε μι ύφεση μείζ. Σολίστ ήταν ο Andrei Licaret (πιάνο), ενώ τη μουσική διεύθυνση είχε ο Παναγιώτης Διαμαντής.

Διοργάνωση: Κρατική Ορχήστρα Αθηνών, σε συνεργασία με το Μουσείο Μπενάκη

□ Διεθνές Συμπόσιο με θέμα *Προστασία εκθεμάτων μουσείων από σεισμούς* (2-4 Ιουνίου 2008)

Με γνώμονα τη μεγάλη επικινδυνότητα ενός σεισμού τόσο για τα μουσειακά αντικείμενα, όσο και για τους επισκέπτες και το προσωπικό, το συνέδριο αποσκοπούσε: να ευαισθητοποιήσει την επιστημονική κοινότητα ως προς τη σημασία της προστασίας εκθεμάτων και συλλογών από σεισμικές δονήσεις· να παρουσιάσει εμπειριστατωμένες εργασίες με τις νεότερες εξελίξεις στον χώρο της αντισεισμικής προστασίας των εκθεμάτων σε Μουσεία· να συμβάλει στην ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών, καθώς και στην ανάπτυξη δικτύου συνεργασίας· και να προχωρήσει στην έκδοση των πρακτικών του Συνεδρίου, προκειμένου να προωθηθεί η τεχνογνωσία στον ευαίσθητο χώρο της προστασίας των μουσειακών εκθεμάτων.

Διοργάνωση: Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο

□ Προβολή του ντοκιμαντέρ του Φώτη Κωνσταντινίδη με τίτλο *Καλλιόπη Παπαλεξοπούλου (1809-1898) μια θρυλική ηρωίδα* (2-4 Ιουνίου 2008)

Η εκδήλωση ήταν αφιερωμένη στη μνήμη της Καλλιόπης Παπαλεξοπούλου, της αρχόντισσας του Ναυπλίου, η οποία πρωτοστατώντας στην επανάσταση του 1862, αγωνίστηκε για την επικράτηση του συντάγματος και την κατάρρευση της οθωνικής μοναρχίας. Την εκδήλωση συντόνισε η Λένα Χατζηπέτρου και προλόγισε ο δήμαρχος Ναυπλίου Παναγιώτης Γ. Αναγνωσταράς. Μίλησαν η καθηγήτρια και τέως Πρόεδρος της Βουλής

των Ελλήνων Άννα Ψαρούδα-Μπενάκη, ο φιλόλογος και ιστορικός Τάσος Γούναρης και ο συγγραφέας και ιστορικός Γεώργιος Ρούβαλης.

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη, με την υποστήριξη της Βουλής των Ελλήνων

□ Ομιλία του Ricardo Legorreta (5 Ιουνίου 2008)

Στο πλαίσιο της έκθεσης *Legorreta + Legorreta. Όψεις και χρώμα. Μυστήριο και μαγεία στην αρχιτεκτονική*, ο ιδρυτής του ομώνυμου γραφείου παρουσίασε το έργο του στο ελληνικό κοινό.

□ Συναυλία προς τιμήν του Κάρολου Τρικολίδη (6 Ιουνίου 2008)

Το Σύνολο Χάλκινων Πνευστών της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών, μαζί με μέλη της Κρατικής Ορχήστρας Θεσσαλονίκης, ερμήνευσαν τα μουσικά έργα: A. Schoenberg, *Fanfare on motifs of die Gurre - Lieder*, για χάλκινα πνευστά και κρουστά· L. Grondahl, Κοντσέρτο, σε διασκευή του L. Stewart· T. Susato, «Πέντε αναγεννησιακοί χοροί» από το *The Danserye*, για σύνολο χάλκινων πνευστών, κρουστών και δύο άρπες, σε διασκευή του W. Hilgers. Σολίστ ήταν ο Σπύρος Φαρούγγιας (τρομπόνι) και τη Μουσική Διεύθυνση είχε ο Κάρολος Τρικολίδης.

□ Φεστιβάλ synch (13-15 Ιουνίου 2008)

Οι πολυσύνθετες διοργανώσεις synch, που περιλάμβαναν προβολές, εγκαταστάσεις και συναυλίες δημιουργών από την Ελλάδα και τον υπόλοιπο κόσμο, πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο των εκδηλώσεων του Ελληνικού Φεστιβάλ.

Διοργάνωση: Ελληνικό Φεστιβάλ

Καλλιτεχνική επιμέλεια: Γιώργος Καρναβάς, Δημήτρης Παπαϊωάννου

□ *Emotion Pictures*— 2ο Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ με θέμα την αναπηρία (21-23 Ιουνίου 2008)

Το *Emotion Pictures* για δεύτερη χρονιά παρουσίασε πλούσιο και εξαιρετικά ενδιαφέρον πρόγραμμα με 30 ταινίες από όλο τον κόσμο. Οι ταινίες αυτές, με ποικίλο περιεχόμενο και σκεπτικό, από χώρες, όπως το Αφγανιστάν, το Βιετνάμ, η Ρωσία, τα νησιά του Ειρηνικού Ωκεανού και η Ιαπωνία, μιλούσαν για την αναπηρία ή αναφέρονταν σε συναφή κοινωνικά θέματα, όπως ο πόλεμος και η περιβαλλοντική καταστροφή. Μετά την προβολή

των ταινιών έγινε συζήτηση με τη συμμετοχή καλλιτεχνών και προσωπικοτήτων από την Ταϊτή, την Αγγλία και το Αφγανιστάν, οι οποίοι αγωνίζονται να φέρουν στο προσκήνιο θέματα που κρατούνται συστηματικά στο περιθώριο.

Διοργάνωση: Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας - Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης, με πρωτοβουλία του Υπουργού Επικρατείας και του Κυβερνητικού Εκπροσώπου, και το Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου

□ Ρεσιτάλ – Αυτοσχεδιασμοί με τον Fazıl Say και τον Burhan Öcal (1 Ιουλίου 2008)

Σε ένα ρεσιτάλ κλασικής μουσικής και τζαζ αυτοσχεδιασμών, ο Say εκτέλεσε στο πρώτο μέρος έργα των Haydn και Mozart, ενώ στο δεύτερο, μαζί με τον Burhan Öcal στα κρουστά, έπαιξαν τζαζ.

Διοργάνωση: Φεστιβάλ Αθηνών

□ Συναυλία *Στους δρόμους της Ανατολής* (2 Ιουλίου 2008)

Η συναυλία του συγκροτήματος «Έν Χορδαίς» περιλάμβανε μουσική και τραγούδια από τη βυζαντινή κληρονομιά της Μεσογείου, καθώς και σύγχρονες δημιουργίες. Διοργάνωση: Σύνδεσμος Υποτρόφων του Κοινοφελούς Ιδρύματος Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης

□ Θέατρο σε τροχόσπιτο *Κάσπαρ Χάουζερ: Η ιστορία ενός ανθρώπου* των Δημήτρη Βαρβαντάκη και Γρηγόρη Χατζάκη (5-6 Ιουλίου 2008)

Στη θεατρική αυτή προσαρμογή, επιχειρήθηκε η παρουσίαση της ιστορίας του Κάσπαρ Χάουζερ, η μάχη της ανθρώπινης φύσης με τη λογική, του πολιτισμένου κόσμου με τα ένστικτά του, του ανθρώπου με τον ίδιο του τον εαυτό, μέσω τριών ηθοποιών. Ο πρώτος υποδύθηκε την αινιγματική μορφή του Κάσπαρ Χάουζερ και ο δεύτερος όλους αυτούς – άντρες και γυναίκες – με τους οποίους ήρθε σε επαφή. Το τρίτο πρόσωπο – ένας δημοσιογράφος στη δική μας εποχή – προσπάθησε να ενώσει τα κομμάτια του παζλ της αινιγματικής ζωής του ήρωα, του οποίου, όπως αναγραφόταν στον τάφο του, «*η γέννηση ήταν άγνωστη, ενώ ο θάνατος μυστηριώδης*».

Διοργάνωση: Φεστιβάλ Αθηνών

□ Θέατρο σε τροχόσπιτο *Εδώ* του Γιώργου Νανούρη (9-10 Ιουλίου 2008)

Ο νεαρός ηθοποιός Γιώργος Νανούρης μετέφερε στη

σκηνή του Τροχόσπιτου οκτώ αληθινές ιστορίες-μαρτυρίες μεταναστών που διάβασε σε αθηναϊκές εφημερίδες, δημοσιευμένες από τον Αλβανό δημοσιογράφο-συγγραφέα Γκαζμέντ Καπλάνι. Τέσσερις πρωτοεμφανιζόμενοι, ταλαντούχοι ηθοποιοί ήρθαν σε επαφή με τους μετανάστες και μοιράστηκαν μαζί τους τις εμπειρίες τους και τις περιπέτειές τους ζωντανεύοντάς τες επί σκηνής.

Διοργάνωση: Φεστιβάλ Αθηνών

□ Ημερίδα *Τεκμηρίωση και Επιμέλεια Πολιτισμικών Πληροφοριών: από τη Θεωρία στην Πράξη* (13 Σεπτεμβρίου 2008)

Στόχος της ημερίδας ήταν να αναδειχθεί η ανάγκη συντονισμού και συνεργασίας των ελληνικών πολιτιστικών φορέων που παράγουν ψηφιακό περιεχόμενο και να προωθηθεί η ανάληψη αξιόλογων πρωτοβουλιών για την παραγωγή ελληνικών προτύπων, σε αντιστοιχία με εκείνα άλλων χωρών. Παρουσιάστηκαν ομιλίες σχετικές με τα ζητήματα που προκύπτουν κατά την υλοποίηση προγραμμάτων ψηφιοποίησης και τεκμηρίωσης πολιτισμικών αγαθών και ακολούθησε συζήτηση στρογγυλής τράπεζας. Στο πλαίσιο της ημερίδας λειτούργησε έκθεση poster με τα έργα ελληνικών πολιτιστικών οργανισμών με δραστηριοποίηση στον τομέα της ηλεκτρονικής τεκμηρίωσης.

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη - Τμήμα Πληροφορικής

□ Διεθνές Συνέδριο CIDOC 2008 με θέμα *Η Ψηφιακή Επιμέλεια των Πολιτιστικών Αγαθών* (15-18 Σεπτεμβρίου 2008)

Το Συνέδριο της Διεθνούς Επιτροπής Τεκμηρίωσης (CIDOC), η οποία αποτελεί μέρος της Διεθνούς Επιτροπής Μουσείων (ICOM), απευθυνόταν σε επιμελητές, υπεύθυνους συλλογών, τεκμηριωτές, αρχειονόμους και ειδικούς στη μουσειακή πληροφορία. Διερευνώντας ένα ευρύ πεδίο θεωρίας, μεθοδολογιών, επαγγελματικής πρακτικής και τεχνολογικών θεμάτων που συνδέονται με την αξιολόγηση, την ψηφιοποίηση, τη διαχείριση, τη διατήρηση, την πρόσβαση και τη χρήση του ψηφιακού πολιτισμικού κεφαλαίου, περιλάμβανε συζητήσεις στρογγυλής τράπεζας γύρω από ζητήματα σχετικά με τη συνεργασία μουσείων, αρχείων και βιβλιοθηκών, την ευρωπαϊκή στρατηγική για την ψηφιακή επιμέλεια και τη βελτίωση της ποιότητας, της διαθεσιμότητας και της μακρόβιας χρήσης του ψηφιακού πολιτιστικού αποθέματος. Οι σύνεδροι είχαν επιπλέον τη

δυνατότητα να παρακολουθήσουν σεμινάρια και να λάβουν μέρος στη δραστηριότητα των ομάδων εργασίας του CIDOC. Τα πρακτικά του συνεδρίου εκδόθηκαν σε CD-ROM, ενώ το μεγαλύτερο μέρος τους έγινε προσβάσιμο και από τον διαδικτυακό τόπο του συνεδρίου www.cidoc2008.gr.
 Οργανωτική επιτροπή: Άγγελος Δεληβορριάς, Πάντος Πάντος, Ιφιγένεια Διονυσιάδου, Παύλος Χραμπάνης, Κωστής Δάλλας, Τέτη Χατζηνικολάου, Νικολέττα Μέντη
 Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη - Τμήμα Πληροφορικής, Ελληνικό Τμήμα της Διεθνούς Επιτροπής Μουσείων (ICOM)

□ Θεατρική παράσταση *Rodokanakis rediscovered 1908-2008. Το Βυσσίσι Τριαντάφυλλο* (20-24 Σεπτεμβρίου 2008)

Το Μουσείο Μπενάκη φιλοξένησε τις τελευταίες παραστάσεις της δράσης *Rodokanakis rediscovered 1908-2008*, που όλο το καλοκαίρι περιόδεψε σε τόπους και χώρους της Ελλάδας σχετικούς με την πολύπλευρη προσωπικότητα του Πλάτωνα Ροδοκανάκη (1883-1919), ενός ξεχασμένου εκπροσώπου του βραχύβιου ελληνικού αισθητισμού. Οι δράσεις περιλάμβαναν μια σύντομη παρουσίαση, από διαφορετικό κάθε φορά ομιλητή, εκείνης της πλευράς του Ροδοκανάκη που συνδεόταν με τον εκάστοτε χώρο, και την παράσταση *Το Βυσσίσι Τριαντάφυλλο*, που σκηνοθέτησε ο Γιώργος Σαχίνης χρησιμοποιώντας αυτούσιο το ομώνυμο αφήγημα του Ροδοκανάκη.

Διοργάνωση: Αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία «ΟΧΙ ΠΑΙΖΟΥΜΕ», με την υποστήριξη των ΔΗΠΕΘΕ Β. Αιγαίου και The John S. Fafalios Foundation

□ *Γιάννης Χρήστος: Ο νέος δρόμος* (29 Σεπτεμβρίου 2008)

Στο πλαίσιο των εκδηλώσεων του αφιερώματος του Μουσείου Μπενάκη στον Κάρολο Κουν, η ομιλία-παρουσίαση του συνθέτη Φίλιππου Τσαλαχούρη περιέλαβε προβολές και ζωντανά παραδείγματα, με στόχο να αναδειχθεί ο τρόπος αντιμετώπισης του Χορού από τον Κάρολο Κουν και τον Γιάννη Χρήστου, όπως αυτός προέκυψε από τη συνεργασία τους. Στην εκδήλωση συμμετείχε χορός ηθοποιών από αποφοίτους της Δραματικής Σχολής του Θεάτρου Τέχνης – Καρόλου Κουν.

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη

□ Συναυλία της Ορχήστρας των Χρωμάτων *Μάνος Χατζιδάκις. Μουσικές από παραστάσεις του Θεάτρου Τέχνης* (5 Οκτωβρίου 2008)

Στη συναυλία, που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του αφιερώματος του Μουσείου Μπενάκη στον Κάρολο Κουν, ακούστηκαν μουσικά κομμάτια που συνέθεσε ο Μάνος Χατζιδάκις για τις παραστάσεις: *Κύκλος με την κιμωλία*, για τραγούδι και πιάνο (τραγούδι: Τάσσης Χριστογιαννόπουλος, πιάνο: Βίκυ Στυλιανού)· *Ματωμένος γάμος*, για τραγούδι, βιολοντσέλο και πιάνο (τραγούδι: Ειρήνη Κυριακίδου, βιολοντσέλο: Βαγγέλης Νίνα, πιάνο: Βίκυ Στυλιανού)· αποσπάσματα από τους *Όρνιθες* του Αριστοφάνη (τραγούδι: Ειρήνη Κυριακίδου, Τάσσης Χριστογιαννόπουλος, Χορωδία: Βαλέρι Ορέσκιν, Λώρα Βοβώνη, Κυριακή Τροχάνη, Βαγγέλης Μανιάτης). Την Ορχήστρα των Χρωμάτων διηύθυνε ο Μίλτος Λογιάδης.

□ Συναυλία της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών (9 Οκτωβρίου 2008)

Το πρόγραμμα της μουσικής βραδιάς περιλάμβανε τα έργα: W.A. Mozart, Κουαρτέτο σε ρε ελάσσονα, KV 421· B. Bartók, *Αντιθέσεις*, για κλαρινέτο, βιολί και πιάνο, Sz 111, BB 116· A.A. Saygun, Κουαρτέτο αρ. 3, έργο 43. Τα έργα ερμήνευσε το Νέο Ελληνικό Κουαρτέτο. Συμμετείχαν οι Σπύρος Μουρικής (κλαρινέτο) και Θανάσης Αποστολόπουλος (πιάνο).

□ Συναυλία *Φίλιππος Τσαλαχούρης... σμιλεύοντας τη σιωπή* (12 Οκτωβρίου 2008)

Έργα μουσικής δωματίου με την ευκαιρία της συμπλήρωσης 20 χρόνων από τη σύνθεση του πρώτου έργου του Φίλιππου Τσαλαχούρη.

□ Αφιέρωμα στον Κάρολο Κουν (18-19 Οκτωβρίου 2008 και 1-2 Νοεμβρίου 2008)

Στο πλαίσιο του αφιερώματος του Μουσείου Μπενάκη στον Κάρολο Κουν διοργανώθηκε κύκλος προβολών από το αρχείο του Μίμη Κουγιουμτζή. Το πρόγραμμα της εκδήλωσης, που ήταν κοινό και για τα δύο διήμερα, περιλάμβανε τις προβολές: *Αφιέρωμα στον δάσκαλό μας*, ντοκιμαντέρ των Μίμη Κουγιουμτζή και Σάκη Μανιάτη με αφορμή τον εορτασμό 40 χρόνων από την ίδρυση του Θεάτρου Τέχνης, 1977· *Ο ήχος του όπλου*, προβολή της βιντεοσκοπημένης παράστασης του έργου της Λούλας Αναγνωστάκη (σκηνοθεσία: Κάρολος Κουν, σκηνοκάκοστουμία: Γιώργος Πάτσας, μουσική επιμέλεια: Ρηνιώ Παπανικόλα), 1988· κινηματογραφικό ντοκουμέντο από τη σειρά ΜΟΝΟΓΡΑΜΜΑ που γυρίστηκε το 1982 στο Θέατρο Τέχνης και στο σπίτι του Καρόλου Κουν (παρα-

γωγή: Γιώργος Σγουράκης, σκηνοθεσία: Κώστας Αριστόπουλος, φωτογραφία: Νίκος Γαρδέλης, διεύθυνση παραγωγής: Ηρώ Σγουράκη από το Αρχείο Ηρώς και Γιώργου Σγουράκη· βιντεοσκοπημένη παράσταση των *Αχαρνέων* του Αριστοφάνη στο Αρχαίο Θέατρο Επιδαύρου το 1986 (μετάφραση: Λεωνίδας Ζενάκος, σκηνοθεσία: Κάρολος Κουν, σκηνικά-κοστούμια: Διονύσης Φωτόπουλος, μουσική: Χρήστος Λεοντής)· *Μόνος φέρω φορτίο βαρύ*, ταινία του Μίμη Κουγιουμτζή, 1994· βιντεοσκοπημένη παράσταση των *Περσών* του Αισχύλου στο Αρχαίο Θέατρο Επιδαύρου το 1976 (μετάφραση: Πάνος Μουλλάς, σκηνοθεσία: Κάρολος Κουν, σκηνικά-κοστούμια: Γιάννης Τσαρούχης, μουσική: Γιάννης Χρήστου).

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη – Θέατρο Τέχνης

□ Παρουσίαση του βιβλίου *Logicomix* των Α. Δοξιάδη, Χ. Παπαδημητρίου, Α. Παπαδάτου (20 Οκτωβρίου 2008)

Το βιβλίο, που κυκλοφόρησε από τις Εκδόσεις Ίκαρος, είναι μυθιστόρημα μαζί και κόμικς, ιστορία και μυθολογία, παραμύθι και δοκίμιο. Μια παρέα φίλων στη σύγχρονη Αθήνα –που δεν είναι άλλη από τους δημιουργούς του βιβλίου– προσπαθεί ταυτόχρονα να αφηγηθεί και να καταλάβει τη μεγάλη περιπέτεια της αναζήτησης των θεμελίων των μαθηματικών, περιπέτεια που σημάδεψε ανεξίτηλα την εποχή μας.

Διοργάνωση: Εκδόσεις Ίκαρος

□ Συναυλία της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών με το Μουσικό Σύνολο Ηχώχρωμα (21 Οκτωβρίου 2008)

Η μουσική εκδήλωση περιλάμβανε τα έργα: Γ. Πονηρίδης, Πρελούδιο και Φούγκα για ορχήστρα εγχόρδων· Δ. Νικολάου, Κοντσέρτο αρ. 3, για σαξόφωνο και ορχήστρα εγχόρδων, *Ελληνικά*, α΄ εκτέλεση με την ΚΟΑ· Α. Παναγιωτόπουλος, Δύο σπουδές για έγχορδα, α΄ παγκόσμια εκτέλεση· Ι. Παπαδάτος, Συμφωνία αρ. 2 για μεσόφωνο και ορχήστρα, α΄ εκτέλεση με την ΚΟΑ. Σολίστ ήταν ο Ευστάθιος Μαυρομάτης (σαξόφωνο), τραγούδησε η μεσόφωνος Αγγελική Καθαρίου και τη μουσική διεύθυνση είχε ο Άλκης Παναγιωτόπουλος.

□ Συναυλία της Ορχήστρας των Χρωμάτων με τίτλο *Σε ποίηση...* (26 Οκτωβρίου 2008)

Το πρόγραμμα της μουσικής βραδιάς, που ήταν αφιερωμένη στη μελοποιημένη ποίηση, περιλάμβανε τα έργα: Νίκος Βασιλείου, *Έξι τραγούδια σε ποίηση Μίλτον Σαχτούρη*, για ανδρική φωνή, γυναικεία φωνή, πιάνο και

τρίο εγχόρδων (σολίστ: Δημήτρης Πλατανιάς, Χριστίνα Γιαννακοπούλου)· Κυριάκος Σφέτσας, *Ιόνιος Λύρα*, σε ποίηση Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, για φωνή και έγχορδα (σολίστ: Μαργαρίτα Συγγενιώτου)· Περικλής Κούκος, *Το νησί των ποιητών*, για φωνή, πιάνο και έγχορδα (σολίστ: Θεοδώρα Μπάκα)· Aaron Copland, *Οκτώ ποιήματα της Emily Dickinson*, για φωνή και ορχήστρα (σολίστ: Μαργαρίτα Συγγενιώτου). Την Ορχήστρα των Χρωμάτων διηύθυνε ο Μίλτος Λογιάδης.

Διοργάνωση: Ορχήστρα των Χρωμάτων – Μουσείο Μπενάκη

□ Συναυλία της Αθηναϊκής Συμφωνικής Ορχήστρας Νέων με τίτλο *Μουσικές... για λίγους* (30 Οκτωβρίου 2008)

Στη συναυλία ερμηνεύτηκαν έργα των: Νίκου Σκαλκώτα, Johann Sebastian Bach, Jean Francaix και Alfred Schnittke. Σολίστ ήταν οι Άννα-Ρόζα Μαρή (φλάουτο), Σέργιος Μαγιατίης (φαγγότο) και Λενιώ Λιάτσου (πιάνο).

□ Συναυλία του Χρήστου Λεοντή με τίτλο *Οι μουσικές μου από το Θέατρο Τέχνης* (3 Νοεμβρίου 2008)

Η συναυλία πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του αφιερώματος του Μουσείου Μπενάκη στον Κάρολο Κουν.

□ Αφιέρωμα στον Κάρολο Κουν (4 Νοεμβρίου 2008)

Στο πλαίσιο των εκδηλώσεων του αφιερώματος προβλήθηκε από το αρχείο της ΕΡΤ η μαγνητοσκοπημένη συνέντευξη «Συνομιλία Καρόλου Κουν και Δ.Ν. Μαρωνίτη. *Το αρχαίο δράμα και ένας σύγχρονος δάσκαλος*», σε σκηνοθεσία του Ανδρέα Αντωνιάδη. Ακολούθησε συζήτηση με τον καθηγητή Δ.Ν. Μαρωνίτη και τη θεατρολόγο Ελένη Βαροπούλου.

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη

□ Συνέδριο με τίτλο *Αριστοτέλης, κορυφαίος διδάσκαλος και στοχαστής* (6-8 Νοεμβρίου 2008)

Διοργάνωση: Πανελλήνια Ένωση Φιλολόγων

□ Αφιέρωμα στον Κάρολο Κουν (10 Νοεμβρίου 2008)

Στο πλαίσιο των εκδηλώσεων του αφιερώματος πραγματοποιήθηκε η πρώτη παρουσίαση του ντοκιμαντέρ του Λάκη Παπαστάθη, *Κάρολος Κουν*. Προλόγισαν ο σκηνοθέτης Λάκης Παπαστάθης και η θεατρολόγος Δηώ Καγγελάρη.

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη

□ Συναυλία της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών με το Μουσικό Σύνολο Ηχώχρωμα (11 Νοεμβρίου 2008)

Το πρόγραμμα της μουσικής βραδιάς περιλάμβανε τα έργα: Μ. Βάρβογλης, *Στοχασμός*, για ορχήστρα εγχόρδων· Δ. Ανδρωνής, *Πέντε διαδρομές στο χρόνο*, α' εκτέλεση με την ΚΟΑ· Κ. Atteberg, Σουίτα αρ. 3 για βιολί, βιόλα και ορχήστρα εγχόρδων, έργο 19,1, α' εκτέλεση με την ΚΟΑ· Μ. Αλεξιάδης, *Δωρικό κοντσέρτο*, για ορχήστρα εγχόρδων, α' εκτέλεση με την ΚΟΑ· Σ. Μιχαηλίδης, *Βυζαντινό Αφιέρωμα*, α' εκτέλεση με την ΚΟΑ, Αρχαϊκή σουίτα για φλάουτο, όμποε, άρπα και ορχήστρα εγχόρδων, με σολίστ τους Άννα Ποιμενίδη-Lundström (βιολί), Σοφία Ποιμενίδη-Lundström (βιόλα), Νίκο Νικόπουλο (φλάουτο), Δημήτρη Βάμβα (όμποε), Γεωργία Ξαγαρά (άρπα). Τη μουσική διεύθυνση είχε ο Χρίστος Μητσάκης.

□ Αφιέρωμα στον Jules Dassin (13-15 Νοεμβρίου 2008)

Το αφιέρωμα στον Jules Dassin περιλάμβανε προβολές ταινιών που σκηνοθέτησε ο ίδιος.

Διοργάνωση: Ίδρυμα Μελίνα Μερκούρη – Μουσείο Μπενάκη

□ Αφιέρωμα στον Κάρολο Κουν (16 Νοεμβρίου 2008)

Στο πλαίσιο των εκδηλώσεων του αφιερώματος του Μουσείου Μπενάκη στον Κάρολο Κουν, διοργανώθηκε συζήτηση στορογγυλής τράπεζας με τίτλο *Κάρολος Κουν: μια θεατρική ιδιοφυΐα και μια τομή στο Ελληνικό Θέατρο*. Πήραν μέρος οι Νικηφόρος Παπανδρέου, Δημήτρης Σπάθης, Νίκος Χουρμουζιάδης και η Ελένη Βαροπούλου, η οποία και συντόνισε τη συζήτηση.

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη

□ Συναυλία του Κουαρτέτου εγχόρδων της Ορχήστρας των Χρωμάτων (16 Νοεμβρίου 2008)

Το πρόγραμμα της συναυλίας περιλάμβανε τα έργα: Άλκης Μπαλτάς, Κουαρτέτο εγχόρδων· Felix Mendelssohn, Κουαρτέτο opus 81, Andante, Scherzo· Franz Schubert, *Θάνατος και κόρη*, Κουαρτέτο σε ρε ελάσσονα D 810, Allegro, Andante con moto, Scherzo, Presto.

Διοργάνωση: Ορχήστρα των Χρωμάτων – Μουσείο Μπενάκη

□ Παρουσίαση της δεύτερης (σημαντικά αναθεωρημένης και πολύ εμπλουτισμένης) έκδοσης του βιβλίου του Πλάτωνα Ριβέλλι, *Η φανερό γοητεία και η κρυφή συγκίνηση του κινηματογράφου. Δώδεκα σκηνοθέτες και το έργο τους* (20 Νοεμβρίου 2008)

□ Συμπόσιο με τίτλο *Ελευθέριος Βενιζέλος και πολιτιστική πολιτική* (21-22 Νοεμβρίου 2008)

Το Συμπόσιο αποσκοπούσε να παρουσιάσει τα νέα πολιτιστικά στοιχεία που αναδείχθηκαν κατά την περίοδο Βενιζέλου (1910-1936), στοιχεία βασισμένα στην πολιτική νεωτερικότητα που ενέπνευσε τόσο ο ίδιος, όσο και η παράταξη που αυτός συγκρότησε και της οποίας ηγήθηκε. Εξετάστηκαν η θεσμική διάσταση και η εφαρμογή της δημόσιας πολιτικής σε θέματα που αφορούσαν την ανάπτυξη κρατικών πολιτιστικών φορέων ή παρεμβάσεων: Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών, Ακαδημία Αθηνών, ανασκαφές αρχαιολογικών χώρων, φορείς διαχείρισης και προβολής πολιτιστικής κληρονομιάς. Συζητήθηκε επίσης η καλλιτεχνική δημιουργία της περιόδου: ζωγραφική, χαρακτική, σχέση λογοτεχνίας και εικαστικών, γλυπτική· έμμεση, άμεση και συμβολιστική παρουσία του Βενιζέλου στη λογοτεχνία, αποτύπωση των ρευμάτων της περιόδου μέσα από τα λογοτεχνικά περιοδικά και την κινηματογραφική παραγωγή στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου· και ο Βενιζέλος στο λαϊκό και το δημοτικό τραγούδι, η μουσική παιδεία και η εθνική μουσική της περιόδου.

Διοργάνωση: Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών και Μελετών «Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος» – Μουσείο Μπενάκη, υπό την αιγίδα της Βουλής των Ελλήνων

Μεγάλος Χορηγός: Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος

□ Παρουσίαση του βιβλίου *Το Οδοιπορικό ενός Συλλέκτη. Συλλογή Βασίλη Δ. Κορκολόπουλου* (24 Νοεμβρίου 2008)

Διασώζοντας από τη λήθη σπάνια αντικείμενα λαϊκής τέχνης από όλο το φάσμα των ανθρώπινων δραστηριοτήτων του πρόσφατου παρελθόντος (όπλα, παλάσκες, μεδουλάρια, φυλακτά, ρολόγια κ.ά.), ο Βασίλης Κορκολόπουλος αναζήτησε τον μίτο που θα τον οδηγούσε σε ξεχασμένα στρώματα του ελληνικού πολιτισμού.

Διοργάνωση: Εκδόσεις Καπόν

□ Συναυλία της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών με το μουσικό σύνολο Ηχώχρωμα (25 Νοεμβρίου 2008)

Το πρόγραμμα της μουσικής εκδήλωσης περιλάμβανε τα έργα: Ν. Ξαθούλης, Κοντσέρτο για αρχαία ελληνική σάλπιγγα και έγχορδα, α' εκτέλεση με την ΚΟΑ· Σπ. Μάζης, *Inventions II*, για σύνολο εγχόρδων και πιάνο, α' εκτέλεση με την ΚΟΑ· Χρ. Παπαγεωργίου, *In memoriam*, για φωνή, όμποε, σύνολο εγχόρδων και πιάνο, α' εκτέλε-

ση με την ΚΟΑ· Ν. Ταήλор, *Olivia Donna*, για φωνή και σύνολο εγχόρδων· Ρ. Πυλαρινός, *Adagio*, για σύνολο εγχόρδων, α' εκτέλεση με την ΚΟΑ· Γ. Δούσης, *Ωρό-σφαιρα*, για πέντε πνευστά, κρουστά, πιάνο και σύνολο εγχόρδων, α' εκτέλεση με την ΚΟΑ· Α. Ιωαννίδης, *En τω μινί Αθύρ*, Σουίτα από τη μουσική για την παράσταση του Χοροθεάτρου Ροές, α' εκτέλεση με την ΚΟΑ. Σολίστ ήταν ο Νίκος Ξανθούλης (σάλπιγγα), τραγουδούσε η σοπράνο Αλθαία-Μαρία Παπούλια και τη μουσική διεύθυνση είχε ο Ραφαήλ Πυλαρινός.

□ Παρουσίαση της έκδοσης *Κ. Πορφύρης: για τον πολιτισμό, την ιστορία και την πολιτική* (26 Νοεμβρίου 2008)

Στον τόμο συγκεντρώθηκαν, υπό την επιμέλεια των Δημήτρη Αρβανιτάκη και Κωνσταντίνου Παπαχρίστου, επιλεγμένα κείμενα του διανοητή της Αριστεράς Κωνσταντίνου Πορφύρη για πολιτιστικά, ιστορικά και πολιτικά ζητήματα. Το βιβλίο κυκλοφόρησε από το Μουσείο Μπενάκη και τις Εκδόσεις Πλατύφορος.

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη – Εκδόσεις Πλατύφορος

□ Ημερίδα *TÉRIADE και σύγχρονοι συντελεστές/ συλλέκτες της σύγχρονης Τέχνης. Συνομιλία της παράδοσης με το σύγχρονο: Βιογραφίες, Συλλογές και Θεσμοί της Τέχνης στην Ελλάδα και την Ευρώπη* (28 Νοεμβρίου 2008)

Στην ημερίδα συζητήθηκε κυρίως η ιστορία της τέχνης, καθώς και βιογραφίες καλλιτεχνών και άλλων συντελεστών της (επιμελητών, εκδοτών, θεωρητικών), οι οποίοι διαμόρφωσαν, κυρίως στον Μεσοπόλεμο, την εικόνα της σύγχρονης ελληνικής τέχνης, αλλά και σημαντικά κοινωνικά και καλλιτεχνικά περιβάλλοντα που συντέλεσαν σε αυτό. Δόθηκε έμφαση στη σύγχρονη θεωρητική ανάγνωση της σχέσης παραδοσιακού - σύγχρονου, όπως αυτή μετασχηματίζεται στο δίπολο κέντρο - περιφέρεια, διεθνές - τοπικό, καθώς και στην προβολή ως προς το τι είναι ο άλλος, η άλλη κουλτούρα και οι προτάσεις που προκύπτουν για την τέχνη και τον πολιτισμό σε έναν ενιαίο κόσμο. Τέλος, παρουσιάστηκε η σύγχρονη τέχνη ως πλαίσιο κοινωνικής συμμετοχής και ως παράγοντας κοινωνικής και οικονομικής-πολιτισμικής ανάπτυξης. Παράλληλα, έγινε λόγος για τα λειτουργικά και θεσμικά προβλήματα των σύγχρονων συλλογών και μουσείων.

Διοργάνωση: Εργαστήριο Κοινωνικής και Πολιτισμικής Ψηφιακής Τεκμηρίωσης Πανεπιστημίου Αιγαίου, με τη συνεργασία και την υποστήριξη του Ιδρύματος Ιωάννου

Φ. Κωστόπουλου

Χορηγός: Ίδρυμα Ιωάννου Φ. Κωστόπουλου

□ Ημερίδα με θέμα *Η δημιουργική φωτογραφία στην αρχαιολογία* (30 Νοεμβρίου 2008)

Η ημερίδα διοργανώθηκε με αφορμή την ομότιτλη έκθεση και περιέλαβε ομιλίες Ελλήνων και Αμερικανών ειδικών, οι οποίοι ανέπτυξαν θέματα όπως: η αξιολόγηση της δημιουργικής αρχαιολογικής φωτογραφίας στην αρχαιολογική έρευνα και διδασκαλία, η εικαστική πρόθεση σε σχέση με την πραγματικότητα και την αρχαιολογική τεκμηρίωση, η γενικότερη εικόνα της Ελλάδας μέσω φωτογραφιών αρχαιολογικών χώρων και μνημείων, η δυσарέσκεια που προκαλούσαν τα αρχαία ερείπια στους επισκέπτες του 19ου και στις αρχές του 20ού αιώνα, όπως και οι τρόποι, τα μέσα και οι προσπάθειες των φωτογράφων να μεταφέρουν το συναίσθημα και τη “ματιά” τους στην απεικόνιση αρχαιοτήτων. Μετά τις ομιλίες ακολούθησε συζήτηση και επίσκεψη στην έκθεση, που συνοδεύτηκε από ομότιτλο κατάλογο.

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη

Χορηγός: ABB

□ Συναυλία της Ορχήστρας των Χρωμάτων με τίτλο *Ιστορίες για μικρούς και μεγάλους* (7 Δεκεμβρίου 2008)

Το πρόγραμμα της βραδιάς περιλάμβανε τα μουσικά έργα: Αριστείδης Στρογγύλης, *Η μάχη με τον τίγρη*, για αφηγητή και μικρό σύνολο· Νίκος Ξανθούλης, *Ο Ευτυχισμένος πρίγκιπας του Oscar Wilde*, σε διασκευή και στίχους της Μαρίας Μπουράνη, για αφηγητή, δύο τραγουδιστές, παιδική χορωδία και ορχήστρα δωματίου, με σολίστ τους Τάσο Αποστόλου, Ρένα Σφηνιά, την Παιδική Χορωδία Εκπαιδευτηρίων Μαλλιάρα (διδασκαλία χορωδίας: Νίκος Μαλλιάρης)· Γιώργος Κουρουπός, *Η συνέλευση των ζώων*, σε κείμενο του Περικλή Κοροβέση, για αφηγητή, παιδική χορωδία και μικρό σύνολο, με σολίστ τον Τάσο Αποστόλου και την Παιδική Χορωδία της Σχολής Μωραΐτη (διδασκαλία χορωδίας: Valery Oreshkin). Την Ορχήστρα των Χρωμάτων διηύθυνε ο Μίλτος Λογιαδής.

Διοργάνωση: Ορχήστρα των Χρωμάτων – Μουσείο Μπενάκη

□ Παρουσίαση της 17ης ετήσιας έκδοσης του περιοδικού *Επίλογος* και τιμητική εκδήλωση για τη Νάνα Μούσχουρη (9 Δεκεμβρίου 2008)

Διοργάνωση: Περιοδικό *Επίλογος*

□ Ημερίδα αφιερωμένη στο έργο του Ν.Γ. Πεντζίκη (13 Δεκεμβρίου 2008)

Η ημερίδα, αφιερωμένη στο πολυσχιδές συγγραφικό και ζωγραφικό έργο του Νίκου-Γαβριήλ Πεντζίκη, διοργανώθηκε με αφορμή τη συμπλήρωση 100 χρόνων από τη γέννηση και 15 χρόνων από την εκδημία του.

Διοργάνωση: Εκδόσεις Άγρα

□ Συναυλία της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών με το Σύνολο Μουσικής Δωματίου της Ορχήστρας Πατρών (15 Δεκεμβρίου 2008)

Το πρόγραμμα της εκδήλωσης περιλάμβανε τα μουσικά έργα: J. Haydn, Κουαρτέτο σε σολ ελάσσονα, έργο 74, αρ. 3· B. Martinů, Σεξτέτο, α' πανελλήνια εκτέλεση· F. Mendelssohn-Bartholdy, Οκτέτο σε μι ύφεση μείζονα, έργο 20.

□ Σεμινάριο με θέμα *Φωτορεπορτάζ και περιοδικά σήμερα* (16-17 Δεκεμβρίου 2008)

Το διήμερο σεμινάριο πραγματοποιήθηκε με αφορμή

τη συμπλήρωση 20 χρόνων λειτουργίας του διεθνούς φωτογραφικού πρακτορείου Apeiron Photos και απευθυνόταν σε φοιτητές και επαγγελματίες του φωτογραφικού χώρου. Περιλάμβανε διαλέξεις, παρουσιάσεις, συζητήσεις και κριτικές φωτογραφικών portfolio. Καλεσμένοι ήταν Έλληνες και ξένοι φωτογράφοι, photo editors από πρακτορεία και περιοδικά.

Διοργάνωση: Φωτογραφικό πρακτορείο Apeiron Photos

□ Βραδιά παιδικής όπερας με τίτλο *Χριστογεννιάτικες μουσικές ιστορίες* (20 Δεκεμβρίου 2008)

Το πρόγραμμα της βραδιάς περιλάμβανε τα έργα: *Το Όνειρο των Χριστογεννών* και *Καλά Χριστούγεννα Κύριε Σκρουτζ*. Συμμετείχαν οι παιδικές χορωδίες του Εθνικού Ωδείου (Κεντρικό και Παράρτημα Παπάγου), καθηγητές, σπουδαστές και μουσικά σύνολα. Τη διδασκαλία-διεύθυνση είχε η Βάγια Παπαγιαννοπούλου, ενώ την παρουσίαση-σκηνοθετική επιμέλεια η Μάγδα Μαυρογιάννη.

Διοργάνωση: Εθνικό Ωδείο Αθηνών

Ε. ΑΥΤΟΝΟΜΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΚΔΟΣΕΙΣ

□ Μ. Ηλιού – Α. Κιτρορέφ, *Το Ταξίδι – Το Ελληνικό Όνειρο στην Αμερική 1890-1980* (εκδ. Μουσείο Μπενάκη – Εκδόσεις Πρωτέας, Αθήνα 2008, έκδοση: ελληνική, ISBN Μουσείου Μπενάκη 978-960-8347-88-5, ISBN Πρωτέα 978-960-98174-0-0).

□ Ε. Λούντζης, *Δύο Δοκίμια για την Ιστορία του Χριστιανισμού*, μτφρ. Ν. Λούντζης (= *Βιβλιοθήκη του Μουσείου Μπενάκη, Ιστορία 2*, Αθήνα 2008, έκδοση: ελληνική, ISSN 1790-7578, ISBN 978-960-8347-85-4).

□ D. Arvanitakis – P. Kitromilides (επιμ.), *The Greek World under Ottoman and Western Domination: 15th-19th Centuries* (εκδ. Alexander S. Onassis Public Benefit Foundation [USA] – Benaki Museum, New York, Athens 2008, έκδοση: αγγλική, ISBN 978-0-9776598-3-8).

□ Α. Ματθαίου – Σ. Μπουρνάζος – Π. Πολέμη (εκδοτ. φροντίδα), *Στην τροχιά του Φίλιππου Ηλιού. Ιδεολογικές χρήσεις και εμμονές στην ιστορία και την πολιτική* (= *Βιβλιοθήκη του Μουσείου Μπενάκη, Ιστορία 3*, Αθήνα 2008, έκδοση: ελληνική, ISSN 1790-7578, ISBN 978-960-8347-94-6).

□ Γ. Αλυσανδράτος, *Κείμενα για τον επαναστατικό Ριζοσπαστισμό* (εκδοτ. φροντίδα Δ. Αρβανιτάκης) (= *Βιβλιοθήκη του Μουσείου Μπενάκη, Ιστορία 4*, Αθήνα 2008, έκδοση: ελληνική, ISSN 1790-7578, ISBN 978-960-476-011-4).

□ Π. Πολέμη (επιμ. με τη συνεργασία των Α. Ματθαίου και Ε. Ριζάκη), *«Διά του Γένους τον φωτισμόν». Αγγελίες προεπαναστατικών εντύπων (1734-1821) από τα κατάλοιπα του Φίλιππου Ηλιού* (= *Βιβλιολογικό Εργαστήριο «Φίλιππος Ηλιού», Ιστορία 5*, Αθήνα 2008, έκδοση: ελληνική, ISSN 1790-7578, ISBN 978-960-476-017-6).

□ Ε. Κριαράς, *Γράμματα ξένων μελετητών και άλλων λογίων 1 (1938-1995)* (= *Βιβλιοθήκη του Μουσείου Μπενάκη, Φιλολογία 2*, Αθήνα 2008, έκδοση: ελληνική, ISSN 1790-7578, ISBN 978-960-476-009-1).

□ Κώστας Μπαλάφας – Η Χώρα μου (εκδ. Μουσείο Μπενάκη – Εκδόσεις Ποταμός, Αθήνα 2008, έκδοση: ελληνική, ISBN Μουσείου Μπενάκη 978-960-476-008-4, ISBN Εκδόσεων Ποταμός 978-960-6691-34-8).

- ❑ *Ta Ιστορικά* 48 (Ιούνιος 2008) (εκδ. Εκδοτικός Οίκος Μέλισσα – Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2008, έκδοση: ελληνική, ISSN 1105-1663).
- ❑ D. Damaskos – D. Plantzos (επιμ.), *A Singular Antiquity. Archaeology and Hellenic Identity in Twentieth-Century Greece* (= *Museum Benaki*, 3rd Supplement, εκδ. Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2008, έκδοση: αγγλική, ISSN 1109-4109, ISBN 978-960-8347-96-0).
- ❑ Π. Μαυρομούστακος (επιστ. επιμ.), *Κάρολος Κορν. Οι παραστάσεις* (εκδ. Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2008, έκδοση: ελληνική, ISBN 978-960-8347-99-1).
- ❑ *Αρχείο Οικογένειας Νίκου Πλουμπίδη* (ταξινόμ. - επιμ. Αλ. Π. Ζάννας, πρόλ. Α. Δεληβορριάς, σημείωμα Δ. Ν. Πλουμπίδη, εκδ. Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2008, έκδοση: ελληνική, ISBN 978-960-476-003-9).
- ❑ Δ. Αρβανιτάκης – Κ. Παπαχρίστου (εκδοτ. φροντίδα), *Κ. Πορφύρης. Κείμενα για τον πολιτισμό, την ιστορία και την πολιτική* (εκδ. Μουσείο Μπενάκη – Εκδόσεις Πλατύφορος, Αθήνα 2008, έκδοση: ελληνική, ISBN 978-960-8347-91-5, 978-960-86183-7-4).
- ❑ Σ. Βλίζος (επιμ.), *Η Αθήνα κατά τη Ρωμαϊκή Εποχή. Πρόσφατες ανακαλύψεις, νέες έρευνες* (= *Μουσείο Μπενάκη*, 4ο Παράρτημα, εκδ. Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2008, έκδοση: ελληνική/αγγλική/γερμανική, ISSN 1109-4109, ISBN 978-960-476-002-2).
- ❑ Α. Μακρυνικόλα – Σ. Μπουρνάζος (επιμ.), *Διεθνές Συνέδριο. Ο ποιητής και ο πολίτης Γιάννης Ρίτσος. Οι εισηγήσεις* (εκδ. Μουσείο Μπενάκη – Εκδόσεις Κέδρος, Αθήνα 2008, έκδοση: ελληνική, ISBN 978-960-8347-98-4, 978-960-04-3595-5).
- ❑ Κ. Μιλάνου – Χ. Βουρβοπούλου – Λ. Βρανοπούλου – Α.-Ε. Καλλιγά (επιμ.), *Εικόνες με την υπογραφή «Χειρ Αγγέλου». Η τεχνική ενός Κρητικού ζωγράφου του 15ου αι.* / Κ. Milanou – C. Vourvoulou – L. Vranopoulou – A.-E. Kalliga, *Icons by the hand of Anghelos. The Painting Method of a fifteenth-century Cretan Painter* (εκδ. Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2008, έκδοση: ελληνική/αγγλική, ISBN 978-960-476-016-9).
- ❑ *Ta Ιστορικά* 49 (Δεκέμβριος 2008) (εκδ. Εκδοτικός Οίκος Μέλισσα – Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2008, έκδοση: ελληνική, ISSN 1105-1663).
- ❑ *Μουσείο Μπενάκη* 7, 2007 (εκδ. Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2008, έκδοση: ελληνική/αγγλική, ISSN 1109-4109).

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΜΗΜΑΤΩΝ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ

Άγγελος Δεληβορριάς (διευθυντής). Γραμματεία: Ελίζα Καβράκη (υπεύθυνη γραμματείας). Επιστημονικός συνεργάτης: Σταύρος Βλίζος

Δημοσιεύσεις

Ο Άγγελος Δεληβορριάς:

– δημοσίευσε άρθρο με τίτλο «The Benaki Museum of Islamic Art» στο περιοδικό *HALL, Carpet, Textile and Islamic Art* (156) 60-61·

– δημοσίευσε άρθρο με τίτλο «The worship of Aphrodite in Athens and Attica» στο: N. Kaltsas – A. Shapiro (επιμ.), *Worshipping Women: Ritual and Reality in Classical Athens* (κατάλογος έκθεσης, Alexander S. Onassis Public Benefit Foundation, New York 2008) 106-13·

– δημοσίευσε άρθρο με τίτλο «Όταν ένα μουσείο μετασχηματίζεται και μεγαλώνει» στο περιοδικό *Ilissia* του Βυζαντινού και Χριστιανικού Μουσείου Αθηνών, 28-29·

– δημοσίευσε άρθρο με τίτλο «Erotic discourse in the iconography of Greek 'folk' art» στο περιοδικό *Μουσείο Μπενάκη* 7 (2008) 95-122·

– συνέγραψε άρθρο με τίτλο «Ο Φώτης Κόντογλου, ο Γιάννης Τσαρούχης και η παραδοσιακή αρχιτεκτονική της Χαλκίδας στο Μουσείο Μπενάκη» για τον τιμητικό τόμο *Τεκταιθέντα*, αφιερωμένο στην Ξ. Σκαρπιά-Χόιπελ (υπό έκδοση)·

– συνέγραψε άρθρο με τίτλο «Die Seltenheit eines mythologischen Themas und sein Verschlüsselungsmechanismus» για τον τιμητικό τόμο *Κεραυνία. Beiträge zu antiken Heiligtümern und Kulturen*, αφιερωμένο στην Prof. Dr. Uta Kron (υπό έκδοση).

Ομιλίες

Ο Άγγελος Δεληβορριάς:

– μίλησε προς τιμήν του Δημήτρη Παντερμαλή σε εκδήλωση αφιερωμένη στους καθηγητές Ι. Κουκιάδη και Δ. Παντερμαλή (Τελλόγγλειο Ίδρυμα Τεχνών Α.Π.Θ., 5 Απριλίου 2008)·

– μίλησε σε εκδήλωση αφιερωμένη στη Μαρία Αναγνωστοπούλου (Σπίτι της Κύπρου, 19 Ιουνίου 2008)·

– μίλησε στα εγκαίνια της Δημοτικής Πινακοθήκης Βιάννου σε εκδήλωση αφιερωμένη στον Νίκο Γιανναδάκη (Βιάννος, 14 Σεπτεμβρίου 2008)·

– μίλησε στην καθιερωμένη προς τιμήν του Johann Joachim Winckelmann ετήσια εκδήλωση με θέμα «Die Kultbildgruppe im Athener Herphaisteion über die Beweiskraft miteinander verbundener Hypothesen» (Χαϊδελβέργη, 5 Δεκεμβρίου 2008).

Διακρίσεις

Ο Άγγελος Δεληβορριάς:

– βραβεύτηκε με την τιμητική διάκριση *xenia* (19 Νοεμβρίου 2008)·

– βραβεύτηκε με την τιμητική διάκριση *Commendatore O.S.S.I. a Lei conferita* Le dal Signor Presidente della Repubblica από την Ιταλική Πρεσβεία στην Αθήνα (2 Ιουνίου 2008).

Ο επιστημονικός συνεργάτης Σταύρος Βλίζος:

– μίλησε με θέμα «Kult, Architektur und Transformation: Das Heiligtum des Apollo Amyklaios in Lakonien», στα Αρχαιολογικά Ινστιτούτα των πανεπιστημίων Mainz, Bonn, München, Wien και στην Αρχαιολογική Εταιρεία του Βερολίνου (27 Οκτωβρίου - 4 Νοεμβρίου 2008)·

– μίλησε με θέμα «Probleme der Ikonographie und Zuschreibung: zu einer Statuengruppe aus dem frühkeiserzeitlichen Piräus», στο Αρχαιολογικό Ινστιτούτο του πανεπιστημίου Humboldt (Βερολίνο, 29 Οκτωβρίου 2008)·

– μίλησε με θέμα «Cult, Architecture and Transformation: The Sanctuary of Apollo at Amyklai in Laconia», στο Department of Classics, University of California (Berkeley, 14 Φεβρουαρίου 2008)·

– ανέλαβε την επιστημονική επιμέλεια του τόμου *Η Αθήνα κατά την ρωμαϊκή εποχή: Πρόσφατες ανακαλύψεις, νέες έρευνες, Πρακτικά Διεθνούς Συμποσίου, Αθήνα, Μουσείο Μπενάκη, 19-21 Οκτωβρίου 2006, Μουσείο Μπενάκη* Παράρτημα 4 (2008), όπου και δημοσίευσε άρθρο με τίτλο «Γλυπτά από την περιοχή νοτίως του Ολυμπίου», 411-23·

– συμμετείχε στην ερευνητική ομάδα του προγράμματος «Το Ιερό του Απόλλωνα στις Αμύκλες», που διεξάγεται σε συνεργασία με την Ε' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων στη Σπάρτη, ως υπεύθυνος ανασκαφικών εργασιών, καταγραφής, ταξινόμησης, μελέτης και έρευνας των ευρημάτων του μνημείου από τις παλαιότερες και τις νέες ανασκαφικές διερευνήσεις·

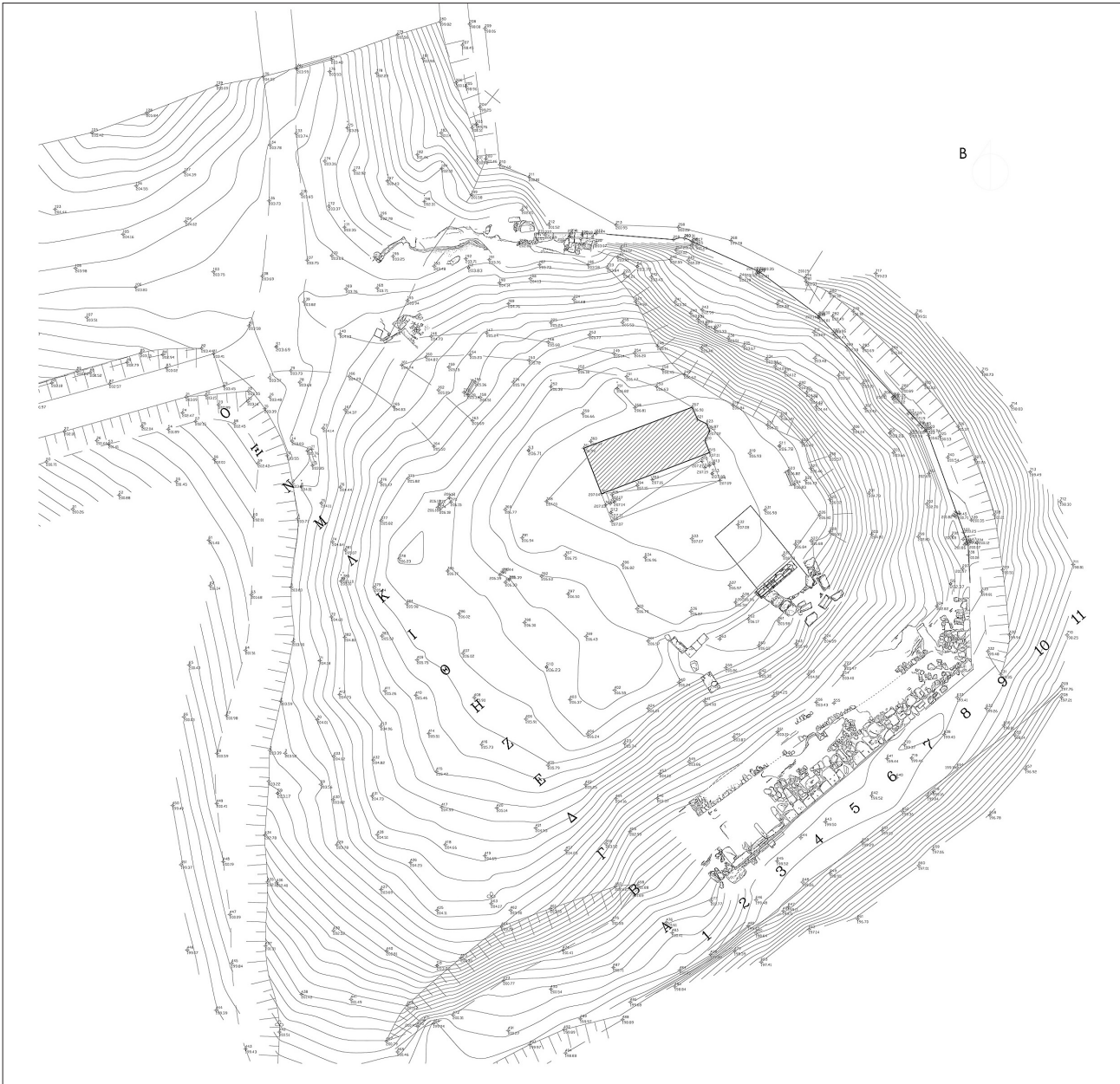
Εικ. 1. Το βορειοδυτικό πέρας του περιβόλου με τον επανατοποθετημένο τελευταίο σωζόμενο δόμο (φωτ.: Σ. Βλίζος).

Εικ. 2. Κατάλοιπα κατασκευών της ύστερης αρχαιότητας (φωτ.: Σ. Βλίζος).

Εικ. 3-4. Πάνω: τμήμα ενεπίγραφης ερμαϊκής στήλης του 4ου αι. μ.Χ. Κάτω: ο μνημειακός αναλημματικός τοίχος της γεωμετρικής περιόδου (φωτ.: Σ. Βλίζος).

Σχ. 1. Κάτοψη του αρχαιολογικού χώρου (σχέδιο: Θ. Μπιλής).

– δίδαξε στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο τη θεματική ενότητα «Δημόσιος και ιδιωτικός βίος στην Ελλάδα, Ι: Αρχαιότητα, Βυζάντιο»
 – δίδαξε στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο στο Τμήμα Αρχαιολογίας και Βιβλιοθηκονομίας.

Ερευνητικό πρόγραμμα Αμυκλών

Κατά τις ερευνητικές εργασίες του έτους 2008 με φορέα

την Ε' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, πήραν μέρος, υπό την εποπτεία του καθηγητή Άγγελου Δεληβορριά, ο καθηγητής Μανόλης Κορρές, οι αρχιτέκτονες Μαρία Μαγνήσαλη και Θεμιστοκλής Μπιλής, ο αρχαιολόγος Σταύρος Βλίζος και οι φοιτήτριες κλασικής αρχαιολογίας του πανεπιστημίου του Münster, Erna Müller και Sofia Nomicos. Όπως και κατά τις εργασίες των ετών 2005-2007, σημαντική και πολύτιμη υπήρξε η

συμπαράσταση της Πνευματικής Εστίας της Σπάρτης και του νομάρχη Λακωνίας Κωνσταντίνου Φούρκα. Οι δαπάνες της τρίτης φάσης των εργασιών καλύφθηκαν από τον όμιλο επιχειρήσεων Λαυρέντη Λαυρεντιάδη, τα Ιδρύματα Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης και Ιωάννου Φ. Κωστοπούλου, και το Μουσείο Μπενάκη.

Κατά το διάστημα από 18 Αυγούστου έως 26 Σεπτεμβρίου 2008 πραγματοποιήθηκαν αναλυτικά οι εξής εργασίες (βλ. σχέδιο 1):

– ολοκληρώθηκε η σχεδιαστική αποτύπωση και η αρχιτεκτονική μελέτη του μνημειακού εξωτερικού περιβόλου με στόχο, μεταξύ άλλων, και το ενδεχόμενο μελλοντικής τμηματικής αποκατάστασης. Παράλληλα συνεχίστηκε ανασκαφικά η αναζήτηση του βορειοδυτικού του πέρατος. Στον χώρο αυτό (τετράγωνο Ξ7) επανατοποθετήθηκε ο τελευταίος σωζόμενος δόμος στην αρχική του θέση πάνω στο διατηρούμενο τμήμα της θεμελίωσης (εικ. 1). Στην ίδια περιοχή (τετράγωνα Ν3, Ξ3, Ξ4) εντοπίστηκαν ίχνη από μεταγενέστερες κατασκευές, μιας δεξαμενής και ενός αγωγού (εικ. 2), στον οποίο χρησιμοποιήθηκε ως οικοδομικό υλικό τμήμα υστερορωμαϊκής ενεπίγραφης ερμαϊκής στήλης (εικ. 3) και τμήμα από τον στυλοβάτη αρχαϊκής δωρικής κιονοστοιχίας, από τα αρχιτεκτονικά μέλη του θρόνου του Απόλλωνα. Τα κατάλοιπα των μεταγενέστερων κατασκευών πρέπει να σχετίζονται με την πλημμελώς ερευνημένη παλαιοχριστιανική βασιλική, η οποία είχε εντοπιστεί από τον Χρήστο Τσουντα το 1890·

– κατά την αφαίρεση των επιχώσεων του περιβόλου περιουλλέχθηκε πλήθος κεραμικής, κυρίως γεωμετρικών χρόνων, ενώ στα ύστερα οικοδομήματα βρέθηκαν, μεταξύ άλλων, δύο νομίσματα βυζαντινών χρόνων και ένα δαχτυλίδι της ίδιας περιόδου·

– ολοκληρώθηκε η ανασκαφική έρευνα στη νότια πλευρά του ιερού, με σκοπό την αποκάλυψη του προγενέστερου, επίσης μνημειακού εσωτερικού αναλημματικού τοίχου των γεωμετρικών χρόνων (Τχ 1), μήκους 30 μ. και πάχους 1,80 μ. (εικ. 4). Οι διαστάσεις του καθώς και ο μεγάλος αριθμός των λίθων που βρέθηκαν πεσμένοι, τόσο στην εσωτερική, όσο και στην εξωτερική του παρειά, επιβεβαιώνουν ότι πρόκειται για κατασκευή εντυπωσιακού μεγέθους. Κατά την αφαίρεση των επιχώσεων, εκτός από την άφθονη κεραμική, των γεωμετρικών κυρίως χρόνων, βρέθηκε μεγάλος αριθμός από χάλκινα αντικείμενα της ίδιας εποχής, μεταξύ των οποίων τα αγαλμάτια μιας όρθιας γυναικείας μορφής και ενός ταύρου, ένας πέλεκυς μικρών διαστάσεων και μία

περόνη, που συντηρήθηκαν στο εργαστήριο της Ε' ΕΠΚΑ· – ολοκληρώθηκε ο συστηματικός έλεγχος των επιχώσεων από τις ανασκαφές του Τσουντα, που είχαν συγκεντρωθεί κατά μήκος της ανατολικής πλευράς του λόφου της Αγίας Κυριακής σε απόσταση 5 μ. από τον εξωτερικό περίβολο. Με τις εργασίες αυτές διαμορφώθηκε ένας διάδρομος πλάτους 3-8 μ. για την έστω και προσωρινή επίσκεψη και περιήγηση του αρχαιολογικού χώρου. Από το κοσκίνισμα των χωμάτων συγκεντρώθηκαν αρκετά ευρήματα, μεταξύ των οποίων μια χάλκινη φιάλη, θραύσματα κεραμίδων με ενσφράγιστες επιγραφές, όπου διακρίνονται αποσπασματικά οι λέξεις ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ ΕΝ ΑΜΥΚΛΑΙΟΙ, καθώς και τμήματα γυάλινων αγγείων ρωμαϊκών χρόνων·

– από τον καθηγητή Μανόλη Κορρέ, σε συνεργασία με τους αρχιτέκτονες Μαρία Μαγνήσαλη και Θεμιστοκλή Μπιλή, μελετήθηκαν διεξοδικά οι ασβεστολιθικοί δόμοι του κολοσσικού βήθρου που στηρίζει το ύψους 13 μ. ξόανο του Απόλλωνα και είχαν επαναχρησιμοποιηθεί για τη θεμελίωση της παλαιοχριστιανικής βασιλικής στα τετράγωνα Δ-Ε4, Ε6-Ε7·

– συνεχίστηκε η σχεδιαστική αποτύπωση, φωτογράφιση και τεκμηρίωση των εντοιχισμένων στην εκκλησία της Αγίας Κυριακής αρχιτεκτονικών μελών·

– για την προστασία του αρχαιολογικού χώρου περιφράχθηκε στο σύνολό της η ήδη απαλλοτριωμένη περιοχή, έτσι ώστε να αποτραπούν προσωρινά καταστροφές και βανδαλισμοί, μέχρις ότου αποφασιστεί η τελική ανάδειξη του ιερού·

– συνεχίστηκε η σχεδιαστική αποτύπωση, φωτογράφιση και τεκμηρίωση των αρχιτεκτονικών μελών που απόκεινται στην αυλή του Αρχαιολογικού Μουσείου της Σπάρτης·

– από την καθηγήτρια κλασικής αρχαιολογίας του πανεπιστημίου Αθηνών Γεωργία Κοκκορού-Αλευρά και τον δρα Γιάννη Μανιάτη, υπεύθυνο Εργαστηρίου Αρχαιομετρίας του ΕΚΕΦΕ «ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ», ολοκληρώθηκαν οι εργασίες αναζήτησης και εντοπισμού των λατομείων απ' όπου προέρχονται τα μαρμάρια δομικά στοιχεία των οικοδομημάτων του ιερού. Συγκεκριμένα πρόκειται για δύο λατομεία στον Ταΰγετο στις θέσεις Γυναίκα και Πλατυβούνι·

– στο πλαίσιο της έρευνας με στόχο τον εντοπισμό επιπλέον αρχιτεκτονικών μελών από τα κτίσματα του ιερού, συμπληρώθηκαν ειδικές καρτέλες και εντοπίστηκαν σε γενικό χάρτη οι θέσεις των βυζαντινών και των μεταβυζαντινών μνημείων της ευρύτερης περιοχής. Η εργασία βρίσκεται σε εξέλιξη.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗΣ, ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΡΩΜΑΪΚΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ

Προσωπικό

Ειρήνη Παπαγεωργίου (υπεύθυνη τμήματος), Αγγελική Ζήβα. Εθελόντρια (Νοέμβριος-Δεκέμβριος 2008): Αντωνία Πανταζοπούλου

Το προσωπικό του τμήματος ασχολήθηκε με την προετοιμασία της έκθεσης *Από τη χώρα του χρυσόμαλλον δέρατος: Θησαυροί της αρχαίας Κολχίδας* (Μουσείο Μπενάκη, 21 Ιανουαρίου - 6 Απριλίου 2009), του συνοδευτικού της καταλόγου και της ημερίδας που διοργανώθηκε στο πλαίσιο αυτής της εκδήλωσης.

Δωρεές

- Ελένη Γκλαβάνη-Miller: χάλκινη οκτώσχημη πόρπη από τη Μακεδονία, γεωμετρικής περιόδου
- Άγγελος Δεληβορριάς: τρεις χάλκινες πόρπες, γεωμετρικών χρόνων
- Σούλα Μπόζη: πέντε χάλκινα και δύο ασημένια νομίσματα, κλασικής εποχής.

Δημοσιεύσεις – Δραστηριότητες

- Η Ειρήνη Παπαγεωργίου συνέβαλε με το κεφάλαιο «Children and Adolescents in Minoan Crete», στο: Μ. Andreadaki-Vlazaki – G. Rethemiotakis – N. Dimopoulou-Rethemiotaki (επιμ.), *From the Land of the Labyrinth: Minoan Crete, 3000-1100 B.C.* (κατάλογος έκθεσης, Alexander S. Onassis Public Benefit Foundation, New York 2008) 89-95.
- η Ειρήνη Παπαγεωργίου συνέγραψε λήμματα για το Ν. Kaltsas – Α. Shapiro (επιμ.), *Worshipping Women: Ritual and Reality in Classical Athens* (κατάλογος έκθεσης, Alexander S. Onassis Public Benefit Foundation, New York 2008) 316-17 αρ. 141· 320-21 αρ. 143.
- η Ειρήνη Παπαγεωργίου δημοσίευσε, με την αρχαιολόγο Κική Μπίρταχα, το άρθρο «Η εικονογραφία του πιθήκου στην Εποχή του Χαλκού. Η περίπτωση των τοιχογραφιών από το Ακρωτήρι Θήρας», στο: Χρ. Ντούμας (επιμ.), *Ακρωτήρι Θήρας. Τριάντα χρόνια έρευνας 1967-1997. Επιστημονική Συνάντηση, 19-20 Δεκεμβρίου 1997* (Αθήνα 2008) 287-316.

ΤΜΗΜΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ

Προσωπικό

Αναστασία Δρανδάκη, Άννα Μπαλλιάν (υπεύθυνες τμήματος), Μάρα Βερούκοκου

Δωρεές

- Στυλιανός Λιάγγης, στη μνήμη της Ιφιγένειας Λιάγγη: δύο χάλκινα πολυκάνδηλα, μεσοβυζαντινών χρόνων
- Σούλα Μπόζη: 11 βυζαντινά νομίσματα, δύο χάλκινα δαχτυλίδια, μία χάλκινη περόνη
- Μαρία Μπουρδάκου: εικόνα με τον άγιο Αθανάσιο, 1873· εικόνα με την Παναγία Οδηγήτρια συνοδευόμενη από δύο ιεράρχες, 19ου αι.
- Δημήτρης Παπαχαλαράμπος: χάλκινο εικονίδιο με παράσταση στρατιωτικού αγίου.

Κληρονομίες

- Αθανάσιος Κωνσταντινίδης: εικόνα με τη Θεοτόκο Ρόδον το Αμάραντον, τον Χριστό ένθρονο, αγίους και τις σκηνές της Σταύρωσης και της Ανάστασης. Η εικόνα

φέρει χρονολογία 25 Σεπτεμβρίου 1811.

Αγορές

- Εικόνα με τον άγιο Ονούφριο και τον άγιο Πέτρο τον Αθωνίτη, 18ου αι.

Δημοσιεύσεις – Δραστηριότητες

- Η Αναστασία Δρανδάκη συνέταξε 11 λήμματα για τον κατάλογο της έκθεσης R. Cormack – M. Vassilaki (επιμ.), *Byzantium 330-1453* (Royal Academy of Arts, London 2008).
- στον ίδιο κατάλογο για έργα της συλλογής συνέγραψαν η Αιμιλία Γερουλάνου 10 λήμματα, η Άννα Μπαλλιάν έξι λήμματα, ο Γιάννης Βαραλής δύο λήμματα, η Ναταλία Πούλου-Παπαδημητρίου ένα λήμμα, η Brigitte Pitarakis τρία λήμματα, η Βασιλική Φωσκόλου ένα λήμμα και η Roberta Cortopassi τρία λήμματα.
- η Αναστασία Δρανδάκη συνέταξε τέσσερα λήμματα για τον κατάλογο της έκθεσης *Από τη Σάρκωση Του Λόγου*

στη *Θέωση του Ανθρώπου, Βυζαντινές και Μεταβυζαντινές Εικόνες από την Ελλάδα* (Εθνικό Μουσείο Τέχνης της Ρουμανίας, Βουκουρέστι 2008)·

– στον ίδιο κατάλογο λήμμα για έργο της συλλογής συνεργάστη η Πανωραία Μπενάτου.

ΤΜΗΜΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΕΙΜΗΛΙΩΝ

Προσωπικό

Κάτε Συνοδινού (υπεύθυνη τμήματος), Στέλλα Γκίκα, Γιούλα Ρίσκα, Σοφία Χανδακά. Εθελόντρια (Σεπτέμβριος-Οκτώβριος 2008): Αντωνία Πανταζοπούλου

Το προσωπικό του τμήματος ανταποκρίθηκε σε ερωτήσεις επισκεπτών για μεμονωμένα εκθέματα και διευκόλυνε την έρευνα γύρω από συλλογές και ενότητες μουσειακών αντικειμένων:

- η Ζωή Μητροτάκη συνέχισε την έρευνά της για τα κρητικά κεντήματα·
- ο Δημοσθένης Δημητρόπουλος μελέτησε τις ταμπakoθήκες·
- η Hary Louise Hart από το J.P. Getty Museum ασχολήθηκε με τα υφαντά της Εύας Σικελιανού·
- ο Robert Elgood μελέτησε τη συλλογή των όπλων.

Επίσης, το προσωπικό του τμήματος συμμετείχε στις οργανωτικές εργασίες των εκθέσεων *Os Griegos. Tesouros do Museu Benaki, Atenas* (Λισαβόνα, Μουσείο Calouste Gulbenkian, 27 Σεπτεμβρίου 2007 - 6 Ιανουαρίου 2008)· *The Greeks* (Quebec, Canadian Museum of Civilization, 29 Μαΐου - 28 Σεπτεμβρίου 2008)· και *Joyas Griegas, siglos XVII al XIX. Colección Museo Benaki* (Λίμα, Πρεσβεία της Ελλάδας, 30 Οκτωβρίου - 7 Δεκεμβρίου 2008).

Η εθελόντρια Αντωνία Πανταζοπούλου κατέγραψε και φωτογράφησε τη Δωρεά Σωκράτη Σεφεριάδη.

Δωρεές

- Έρση Ανδρέου-Fellows: πουκάμισο, σιγκούνι και μπόλια από φορεσιά της Τανάγρας· τζάκος Αράχωβας· ζωνάρι Ηπείρου·
- Αλίκη Βαρβέρη: σερβίτιο φαγητού από πορσελάνη κατασκευής H. & G. Bavaria Heinrich/Ivory Body Supreme· μαχαιροπήρουνα κατασκευής Sheffield England·
- Δέσποινα Γερούλανου: δύο χρυσοκέντητα μαξιλάρια·
- Δέσποινα Γρυπάρη: μαξιλάρι και μαχραμάς από τη Σκύρο·

άκρη ποδόγυρου από πουκάμισο φορεσιάς της Κρήτης·

– Ίδρυμα Κοινωνικών Ιστορικών Ερευνών «Σταύρος Καλλέργης»: τουφέκι τύπου Γκρα που ανήκε στην οικογένεια Καλλέργη·

– Μαίρη Κουτσούρη: χρυσοκέντητος επενδύτης (πίρπιρι) από την Ήπειρο·

– Όλγα Μαλαπέτσα-Περάκη: τμήματα παιδικής φορεσιάς Αττικής (σιγκούνι, ποδιά)·

– Ρούλα Μιχαηλίδου: εξαρτήματα γυναικείας ενδυμασίας από το Καστελόριζο (πουκάμισο, γιλέκι, πασούμια)·

– Γιόνα Παϊδούση: φαλίδι για την κουρά των προβάτων· ζυγαριά·

– Νότης Παναγιωτόπουλος: κάλυμμα κρεβατιού και μαξιλαροθήκες που κεντήθηκαν το 1922 από μαθήτριες της Βασιλικής Σχολής (Αθήνα)·

– Γκαμπριέλα Παπαεθυμίου: τμήματα ενδυμασιών από την Τρανσυλβανία (ποδιές, ζωνάρι), γύρω στο 1890·

– Ειρήνη Παπαϊωάννου: βεντάλια από ταρταρούγα και φτερά στρουθοκαμήλου, αγορασμένη στην Αθήνα το 1920-1930·

– Αυγή Προυκάκη: ξυλόγλυπτο μπροστοκάσελο από την Πάρο·

– Σωκράτης Σεφεριάδης: ενδυματολογικό, φωτογραφικό και έντυπο υλικό από διάφορες περιοχές της Ελλάδας, της μητέρας του Έρσης Χατζημιχάλη, κόρης της γνωστής λαογράφου Αγγελικής Χατζημιχάλη·

– Πέτρος Σπεντζόπουλος: ελληνική προπολεμική σημαία· εξαρτήματα ενδυμασιών Αττικής, Σαρακατσάνων Θράκης (σιγκούνι, ποδιές, κάλτσες κ.λπ.)·

– Marie-Louise Φέρλα: κοστούμι χωρικής σχεδιασμένο το 1956 από τον Γιάννη Τσαρούχη για το corps de ballet της Α' πράξης του μπαλέτου *Zizél*·

– Θωμάς Χρισταντώνης-Μπούτλας, στη μνήμη της συζύγου του Κωνσταντίνιας Χρισταντώνης-Μπούτλας: λευκές μάλλινες φλοκάτες σαρακατσάνικης προέλευσης·

– Αλίκη Χριστοπούλου-Λιβέρη: επίχρυση ζώνη με πόρπη από τα Ιωάννινα.

Αγορές

- Τρεις μαρμάρινες ανάγλυφες πλάκες
- αγορίστικη αστική φορεσιά, εποχής Όθωνα
- ανδρικός επενδύτης από την Ήπειρο
- δύο ζάρφια από τη Σαφράμπολη, ζώνη, φέσι με «παράδες»
- χρυσή αλυσίδα ρολογιού από τη Ρωσία, μέσων 19ου αι.

Δημοσιεύσεις – Δραστηριότητες

- Η Κάτε Συνοδινού συνέγραψε λήμματα για τον κατάλογο της έκθεσης *Joyas Griegas, siglos XVII al XIX. Colección Museo Benaki* (Atenas, Lima 2008).
- η Κάτε Συνοδινού πραγματοποίησε ξεναγήσεις σε ομάδες φοιτητών, σωματεία ελληνικών και ξένων μουσείων, καθώς και σε επίσημους επισκέπτες του Ιδρύματος

– η Σοφία Χανδακά συμμετείχε με το άρθρο «Βίοι παράλληλοι: Μια ανθρωπολογική προσέγγιση στο συλλέγειν», στο: *Το οδοιπορικό ενός συλλέκτη. Συλλογή Βασίλη Δ. Κορκολόπουλου* (Αθήνα 2008) 32-47.

– η Σοφία Χανδακά συνέχισε τη διδασκαλία δύο μαθημάτων στο Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας: το προπτυχιακό μάθημα με τίτλο «Ανθρωπολογία και Μουσεία» και το μεταπτυχιακό σεμινάριο με τίτλο «Μουσεία, Αντικείμενα και Εκθέσεις: Θεωρία και πρακτικές της ανθρωπολογίας των μουσείων»

– η Σοφία Χανδακά συμμετείχε στην Οργανωτική Επιτροπή για τη διοργάνωση του Συνεδρίου *Τραγουδώντας (σ)την Ευρώπη: πολιτικές του θεάματος στον διαγωνισμό τραγουδιού της eurovision* (Βόλος, 29 Φεβρουαρίου - 2 Μαρτίου 2008).

ΤΜΗΜΑ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ, ΧΑΡΑΚΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΩΝ

Προσωπικό

Φανή-Μαρία Τσιγκάκου (υπεύθυνη τμήματος), Δανάη Φιλίππου, Πανωραία Μπενάτου. Επιστημονικοί συνεργάτες: Πολύνα Κοσμαδάκη, Κωνσταντίνος Παπαχρίστου

Δωρεές

- Μαριλένα Βυζαντίου-Λιακοπούλου και Αλέξανδρος Λιακόπουλος: ελαιογραφία με τίτλο *Ο Ερχομός της Νύχτας* του Ντίκου Βυζάντιου
- Πρόδρομος Εμφιετζόγλου: ελαιογραφία με τίτλο *Σκοτεινές ακτίνες στο Τοπίο* του Ντίκου Βυζάντιου
- Αρίσταρχος Ζάννης: μία ελαιογραφία, μία λιθογραφία και δύο σχέδια του Γιώργου Μανουσάκη
- Ελένη Κωνσταντίδη: ελαιογραφία του Ντίκου Βυζάντιου
- Αθανάσιος Κωνσταντινίδης: πήλινο πρόπλασμα του Γιανούλη Χαλεπά
- Γιάννα Μαυροϊδη: δύο ελαιογραφίες του Γιώργου Μαυροϊδη
- Λένα Μητροπία: τέσσερα σχέδια του Νικολάου Λύτρα
- Γιάννης Μιγάδης: δύο ακρυλικά με τίτλους *Αναμνηστική Πόζα* και *Σύνθεση* σχέδιο με τίτλο *Κρητικοί* δύο μακέτες σκηνικών
- Γιάννης Μόραλης: δίπλωμα με το οποίο του απονεμήθηκε ο τίτλος του «Fellow» από το International Institute of Arts and Letters, 1962· Χάλκινο Μετάλλιο Πανελληνίας· Ταξίαρχης του Φοίνικος, 1965· Χρυσό Μετάλλιο Διεθνούς Εκθέσεως Μονάχου, 1973· Αριστείο Καλών Τεχνών της

Ακαδημίας Αθηνών, 1979· Χρυσούν Μετάλλιον Τιμής του Δήμου Αθηναίων, 1988· Ταξίαρχης του Τάγματος της Τιμής, 1998· Στεφάνι του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, 2002· χειρόγραφο Παντελή Πρεβελάκη, *Ο Άρτος των Αγγέλων*

– Κληροδότημα Ζυλ Ντασέν: *Τοιχογραφία με παράσταση Λαϊκών Τοπίων*

– Δωροθέα Πάλλη: δύο προσωπογραφίες του Leo και της Evelyne Pally ζωγραφισμένες από τον Michel Boulad

– Στέλλα Τυρεκίδου: τρεις ελαιογραφίες της ίδιας

– Σωματείο «Οι Φίλοι του Μουσείου Μπενάκη»: ποσό 2.000 € για την αγορά δίσκων, τα εξώφυλλα των οποίων έχει φιλοτεχνήσει ο Γιάννης Μόραλης· ελαιογραφία με γυναικείο γυμνό του Δημήτρη Βιτωρόρη γλυπτό με ανδρικό γυμνό του Θανάση Απάρτη.

Αγορές

– Σχέδιο με πενάκι του Φώτη Κόντογλου, από Δημοπρασία Βέργου (15 Μαΐου 2008)

– πίνακας του Σωτήρη Σπαθάρη με θέμα το Θέατρο Σκηνών, 1944, από Δημοπρασία Βέργου (15 Μαΐου 2008)

– σχέδιο με μολύβι του Γιάννη Τσαρούχη *Δύο Κρητικοί*, από Δημοπρασία Βέργου (20 Νοεμβρίου 2008).

Δημοσιεύσεις – Δραστηριότητες

– Η Φανή-Μαρία Τσιγκάκου συνέγραψε εισαγωγικό κείμενο και 20 λήμματα για τον κατάλογο *Thomas Hope*

Regency Patron: A Passion for the Antique (Yale 2008) που συνόδευε την ομότιτλη έκθεση (Λονδίνο, Victoria and Albert Museum, Μάρτιος-Ιούνιος 2008, και Νέα Υόρκη, Bard Graduate Center, Ιούλιος-Οκτώβριος 2008)·

– η Φανή-Μαρία Τσιγκάκου διοργάνωσε την έκθεση *Romancing the Acropolis* (Nashville, The Parthenon Museum, Απρίλιος-Ιούλιος 2008) και συνέγραψε τα συνοδευτικά κείμενα. Στα εγκαίνια της έκθεσης έδωσε διάλεξη με θέμα «Athens through the Eyes of Artists-Travellers»·

– η Φανή-Μαρία Τσιγκάκου επιμελήθηκε την έκθεση *Ελληνικές Ενδυμασίες από το Μουσείο Μπενάκη* (Μόναχο, Staatliche Antikensammlungen und Glyptothek, 26 Ιουνίου - 20 Ιουλίου 2008) και συνέγραψε τα συνοδευτικά κείμενα·

– η Φανή-Μαρία Τσιγκάκου επιμελήθηκε το ετήσιο ημερολόγιο του Μουσείου με θέμα *Η Ελληνική ενδυμασία σε εικονογραφημένες εκδόσεις* (Αθήνα 2008)·

– η Φανή-Μαρία Τσιγκάκου έκανε ομιλία με θέμα «Philhellenic Images as Pictorial and Political Statements» στην *16th Annual Runciman Lecture* (Λονδίνο, King's College, 16 Φεβρουαρίου 2008)·

– η Φανή-Μαρία Τσιγκάκου συνεχίζει την επεξεργασία των κειμένων και λημμάτων για την έκδοση του Σχολιασμένου Καταλόγου Βρετανών Καλλιτεχνών του Μουσείου Μπενάκη·

– η Πολύνα Κοσμαδάκη ασχολήθηκε με τη συγκέντρωση υλικού σχετικού με τη γενιά του '30, στο πλαίσιο της προετοιμασίας μόνιμης έκθεσης που θα παρουσιάζεται στην Πινακοθήκη Ν. Χατζηκυριάκου-Γκίκα και θα σκιαγραφεί την τέχνη και τα γράμματα στην Ελλάδα του μεσοπολέμου·

– η Πολύνα Κοσμαδάκη ανέλαβε τον σχολιασμό και την εικονογράφηση των σημαντικότερων εικαστικών γεγονότων της περιόδου 1960-1993 για το *Χρονολόγιο εικαστικών τεχνών 1917-1993: η πρόσληψη της νεωτερικότητας στην*

Ελλάδα, που συνέγραψε μαζί με τον Ευγένιο Μαθιόπουλο. Το *Χρονολόγιο* θα ενταχθεί στην εφαρμογή πολυμέσων που θα υποστηρίζει τη μόνιμη έκθεση με θέμα τη γενιά του '30, η οποία θα παρουσιαστεί στην υπό ανάπλαση Πινακοθήκη Ν. Χατζηκυριάκου-Γκίκα·

– η Πολύνα Κοσμαδάκη διοργάνωσε την πρώτη συνάντηση εργασίας της ερευνητικής ομάδας του προγράμματος «Παρίσι – Αθήνα, το διπλό ταξίδι» στην Αθήνα τον Μάιο του 2008 και συμμετείχε στη δεύτερη συνάντηση που πραγματοποιήθηκε στο Παρίσι τον Νοέμβριο του 2008·

– η Πολύνα Κοσμαδάκη συνέγραψε άρθρο με τίτλο «Από τη νεορομαντική ποίηση στην ελληνοκεντρική ζωγραφική. Οι *Αποδημίες* του Κώστα Ουράνη διά χειρός Σπύρου Βασιλείου», *Μουσείο Μπενάκη* 7 (2008) 137-55·

– η Πολύνα Κοσμαδάκη μίλησε με θέμα «Η συμμετοχή της Ελλάδας στην Έκθεση Διακοσμητικών Τεχνών στο Παρίσι το 1925: μια απόπειρα πολιτιστικής διπλωματίας», στο συμπόσιο *Ελευθέριος Βενιζέλος και Πολιτιστική Πολιτική* (Μουσείο Μπενάκη, Κτήριο οδού Πειραιώς, 21-22 Νοεμβρίου 2008)·

– ο Κωνσταντίνος Παπαχρίστου επιμελήθηκε, μαζί με τον Δημήτρη Αρβανιτάκη, τον τόμο *Κ. Πορφύρης: Κείμενα για τον πολιτισμό, την ιστορία και την πολιτική* (Αθήνα 2008)·

– ο Κωνσταντίνος Παπαχρίστου επιμελήθηκε τους καταλόγους *Αντώνης Βεζυρτζής, 1950-1981* (Αθήνα 2008) και *Άννα Κινδύνη, 1914-2003* (Αθήνα 2008)·

– ο Κωνσταντίνος Παπαχρίστου συνέγραψε άρθρο με τίτλο «Άννα Κινδύνη: Το έργο της περιόδου 1945-1965. Εικαστικές και ιδεολογικές συγγένειες», *Μουσείο Μπενάκη* 7 (2008) 157-67·

– ο Κωνσταντίνος Παπαχρίστου συμμετείχε στη διημερίδα του Κρατικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης με θέμα *Έλληνες Συλλέκτες – Συλλεκτική δραστηριότητα*.

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ Ν. ΧΑΤΖΗΚΥΡΙΑΚΟΥ-ΓΚΙΚΑ

Προσωπικό

Ιωάννα Προβίδη (υπεύθυνη τμήματος), Ιωάννα Μωραΐτη, Νίκος Π. Παΐσιος, Εθελοντές: Κωνσταντίνος Φιολάκης, Μαρία Βαλάση, Αγγελική Μπολέτση

Στη διάρκεια της χρονιάς το προσωπικό του τμήματος συνέχισε την καταλογογράφηση του αρχείου Γκίκα και εξυπηρέτησε μεγάλο αριθμό μελετητών.

Τους τελευταίους μήνες του 2008 περατώθηκαν οι εργασίες ανάπλασης στην πολυκατοικία της οδού Κριεζώτου 3. Το κτήριο που προσφέρθηκε από τον Ν. Χατζηκυριάκο-Γκίκα και στεγάζει το παράρτημα του Μουσείου, αναμένεται να παραδοθεί σύντομα, ώστε να αρχίσουν οι εργασίες επανέκθεσης της «Οικίας και Μουσείου Ν. Χ. Γκίκα».

Στους τρεις πάνω ορόφους του κτηρίου, που θα είναι αφιερωμένοι στον Γκίκα, θα παρουσιάζεται το έργο του ζωγρά-

φου. Στους υπόλοιπους (1ος, 2ος και 3ος όροφος) πρόκειται να οργανωθεί το νέο τμήμα του Μουσείου, το αφιερωμένο στη γενιά του '30, ενώ στο ισόγειο θα λειτουργήσει πωλητήριο.

Για τις ανάγκες της επικείμενης επαναλειτουργίας της Πινακοθήκης Γκίκα προετοιμάστηκε η δίγλωσση εφαρμογή πολυμέσων με τίτλο «Ο Ν. Χατζηκυριάκος-Γκίκας και η Γενιά του '30». Πρόκειται για ένα ηλεκτρονικό έκθεμα-εφαρμογή που θα συμπληρώνει τη βασική έκθεση με επιπλέον στοιχεία και εικόνες και θα είναι προσβάσιμο στους επισκέπτες της Πινακοθήκης. Για την ανάπτυξη της εφαρμογής συγκεντρώθηκε το σύνολο των γνωστών έργων του

Χατζηκυριάκου-Γκίκα (πίνακες, σχέδια, χαρακτηριστικά, σκηνικά, γλυπτά), τόσο αυτών που ανήκουν στην Πινακοθήκη Γκίκα, όσο και εκείνων που περιλαμβάνονται σε ιδιωτικές συλλογές –πολλά από τα οποία χρειάστηκε να ψηφιοποιηθούν– καθώς και μια σειρά από προσωπικές φωτογραφίες του καλλιτέχνη. Παράλληλα ψηφιοποιήθηκε το μεγαλύτερο μέρος των δημοσιευμένων κειμένων: α) που αφορούν τον Γκίκα (κριτικές, αλληλογραφία, συνεντεύξεις κ.λπ.)· και β) που έχουν γραφτεί από τον ίδιο. Τα κείμενα αυτά, μαζί με το παραπάνω φωτογραφικό υλικό, θα πλαισιώσουν το βιογραφικό του Γκίκα και θα δώσουν την ευκαιρία στον χρήστη να αποκτήσει μια συνολική εικόνα για τη ζωή και το έργο του καλλιτέχνη.

ΤΜΗΜΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ

Προσωπικό

Μαρία Αργυριάδη (υπεύθυνη τμήματος), Δέσποινα Καρακομνηνού, Νόρα Χατζοπούλου, Ευγενία Μαλιαρίτη. Εθελόντρια: Χαρά Ιωακείμoglou

Το προσωπικό του τμήματος συνέχισε, και αυτή τη χρονιά, την καταγραφή, αποδελτίωση και φωτογράφιση των αντικειμένων της συλλογής, καθώς και των νέων δωρεών και αποκτημάτων. Παράλληλα –και σε συνεργασία με τη Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης Ναυπλίου και το Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα– το τμήμα απασχολήθηκε με την προετοιμασία της έκθεσης *Πανηγύρι – Λούνα Παρκ*, που παρουσιάστηκε στο πλαίσιο του 5ου Συνεδρίου της International Toy Research Association (Ναύπλιο, Δημοτική Πινακοθήκη, 9 Ιουλίου - 30 Αυγούστου 2008).

Επίσης συνεργάστηκε με το Πωλητήριο για τη δημιουργία αντιγράφων και επιστολικών δελταρίων.

Η Βιβλιοθήκη του Μουσείου Μπενάκη ανέλαβε τη συντήρηση 10 βιβλίων του 19ου και των αρχών του 20ού αιώνα που ανήκουν στις συλλογές του τμήματος.

Δωρεές

- Ξένη Αναστασίου: δύο ασημένιες κουδουνίστρες με οστίνες λαβές και ένα ασημένιο ποτήρι, αρχών 20ού αι.·
- Μαρίλλα Βεντούρα-Ντάντος: ξύλινο κρεβάτι κούκλας και ξύλινο καρότσι, γύρω στο 1930·
- Μαρία Δήμου: χειροποίητο τσίγκινο παιχνίδι από την Γκάνα της Αφρικής, τέλος 20ού αι.·

- Αθανάσιος Δράκος: παιχνίδια, φωτογραφίες, ρούχα και έντυπο οικογενειακό υλικό από την Κωνσταντινούπολη·
- Αχιλλέας Έξαρχος: τέσσερα πολεμικά άρματα-παιχνίδια (τρία γερμανικής κατασκευής, δεκαετίας 1930 και ένα ελληνικό, δεκαετίας 1960)·

– Πέτρος Μεθενίτης: λαστιχοντούφεκο κατασκευασμένο από τον ίδιο·

– Ελένη Μιχαήλου: φωτογραφικό υλικό, προσωπικά αντικείμενα και παιχνίδια που ανήκαν στη θεία της Έβη Αθανασιάδου·

– Καλλιόπη Μιχ. Παχάκη: συλλογή παιχνιδιών, β' μισού 20ού αι.·

– Ανθούλα Πέτρου: παιχνίδια, δεκαετίας 1940·

– Αθηνά Σαρλή: ξύλινο φορτηγό-παιχνίδι πιθανότατα αγγλικής προέλευσης, δεκαετίας 1930·

– Σοφία Σοφικίτη: παιχνίδια και βιβλία·

– Μάνια Τεχριτζόγλου: συλλογή από βιβλία παιδικής λογοτεχνίας, παραμύθια, εκπαιδευτικά έντυπα και 12 τεύχη της μηνιαίας παιδικής έκδοσης *Η ζωή του παιδιού* (1962), δεμένα σε τόμο.

Αγορές

– Μηχανική κούκλα της γερμανικής εταιρείας Simon & Halbig, γύρω στο 1910·

– ασημένια κουδουνίστρα-σφυρίχτρα από τη Σμύρνη, τέλους 19ου αι.·

– δύο κούκλες με ελληνικές κεντημένες ενδυμασίες (γυναίκεια και ανδρική), 19ου αι. (φωτ. 2).

Δερμάτινο βαλιτσάκι με παιχνίδια και προσωπικά αντικείμενα της Ήβης Αθανασιάδου, 1930-1940. Αθήνα, Μουσείο Μπενάκη - Τμήμα Παιδικής Ηλικίας και Παιχνιδιών, αρ. ευρ. ΤΠΠ 7496.

Δημοσιεύσεις – Δραστηριότητες

- Η Μαρία Αργυριάδη μίλησε με θέμα «Παιδικά έθιμα στην Ελλάδα μέσα στον κύκλο του χρόνου» στο *5ο Συνέδριο της International Toy Research Association* (Ναύπλιο, Κτήριο Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, 9-11 Ιουλίου 2008)·
- η Μαρία Αργυριάδη δημοσίευσε άρθρο με τίτλο «Τα ελληνικά παιχνίδια κατά τον 19ο και 20ό αιώνα», στο περιοδικό της Σχολής Ι.Μ. Παναγιωτοπούλου *Δελτίο*·
- η Μαρία Αργυριάδη μίλησε για «Το Θρησκευτικό Παιχνίδι» στην ημερίδα με θέμα *Το Παιχνίδι Ψυχαγωγία – δημιουργία – έκφραση*, που διοργάνωσε ο Εκπαιδευτικός Όμιλος Ξυνή (Αθήνα, Στοά του Βιβλίου, 17 Μαΐου 2008)·
- η Μαρία Αργυριάδη συνέγραψε το άρθρο «Τα ελληνικά εμπορικά παιχνίδια κατά τον 20ό αιώνα, από την οικοτεχνία στη βιομηχανική παραγωγή», στον συλλογικό τόμο *Το ελληνικό παιχνίδι – διαδρομές στην ιστορία του* που εκδόθηκε από το Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης και το Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο (Αθήνα 2008)·
- η Μαρία Αργυριάδη ανέλαβε να γράφει κείμενο αφιερωμένο στην Ήβη Αθανασιάδου, η οποία στις 12 Οκτωβρίου 1944, μόλις 17 χρονών, έχασε τη ζωή της από Γερμανό αξιωματικό, την ώρα που έγραφε μαζί με άλλα παιδιά πατριωτικά συνθήματα σε τοίχους σπιτιών στο Π. Φάληρο.

ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ

Προσωπικό

Βαλεντίνη Τσελίκα (υπεύθυνη τμήματος), Ελευθερία Γκούφα, Μαρία Δημητριάδου, Αλέκος Π. Ζάννας, Ειρήνη Ζαφειριάδου-Μαύρου, Βάσω Κομπιλάκου. Εθελόντριες: Ειρήνη Γ. Παπαϊωάννου, Εύη Παυλώφ, Καίτη Τσαλίκη, Αντιγόνη Στυλιανοπούλου, Μαρία Νόνη

Σε όλη τη διάρκεια της χρονιάς το τμήμα δέχθηκε στους χώρους του συνολικά 185 ερευνητές, οι οποίοι συμβουλευτήκαν διάφορα αρχεία και εξυπηρετήθηκαν από το προσωπικό με την παροχή φωτοτυπιών και φωτογραφιών. Παράλληλα ανταποκρίθηκε, μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, σε αιτήματα και ερωτήματα ενός σημαντικού αριθμού ερευνητών.

Με την ίδια επιτυχία συνεχίστηκαν τα μαθήματα εκμάθησης τουρκικής γλώσσας και οθωμανικής γραφής.

Δωρεές

- Ίδρυμα Δροσίνη: τρεις φωτογραφίες της οικίας Δέλτα·
- Ίδρυμα Σταύρου Καλλέργη: αρχείο Σταύρου Καλλέργη·
- Ευάγγελος Κατσίκης: δίσκος με ηχογραφημένη ομιλία του Γεώργιου Παπανδρέου στη Βουλή για τον «Ανένδοτο»·
- Αλίκη Κελαϊδίτου: έγγραφο σε οθωμανική γραφή·
- Αγγέλα Κοκκόλα: αρχείο Ανδρέα Παπανδρέου·
- Όμηρος Κοντούλης: αντίγραφα φωτογραφιών από την κηδεία του Δ. Βερναρδάκη, 1907·
- Εμμανουήλ Κριαράς: αρχείο Εμμανουήλ Κριαρά·
- Κούλα Ξυδού: επιστολές προς την Όλγα Τσερπατσένκο, 1940·
- Πανεπιστήμιο Κρήτης: DVD για τον Νίκο Καζαντζάκη·
- Βασίλης Πάστρας: σημειωματάρια, 1912-1913·
- Μόλλυ Πινιατόρου: αρχείο συμβολαιογράφου Ιωάννου Μπούκουρη, 19ου αι·
- Θωμάς Ταμβάκος: δύο CD με έργα και δισκογραφία Γ.Α. Παπαϊωάννου.

Εμπλουτισμός Βιβλιοθήκης

Το τμήμα εμπλουτίστηκε με 264 βιβλία, από τα οποία το μεγαλύτερο μέρος προέρχεται από τη δωρεά της βιβλιοθήκης της Αργίνης Γούτου και των αρχείων Αλέκου Ξένου και Νίκου Δήμου.

Δημοσιεύσεις – Δραστηριότητες

- Η Βαλεντίνη Τσελίκα προετοίμασε τα κείμενα για την έκθεση *Δημήτρης Φάμπας ο πρωτοπόρος και δεξιότηχνης της κιθάρας (1921-1996)* (Λαύκος Πηλίου, Ιούλιος 2008)·
- η Βαλεντίνη Τσελίκα συνέταξε κείμενα και προετοίμασε τις μεταφράσεις για την έκθεση *Αναδρομή στην Κηφισιά*, που εγκαινιάστηκε στις 17 Δεκεμβρίου 2008 στον εκθεσιακό χώρο των Ιστορικών Αρχείων·
- η Βαλεντίνη Τσελίκα δημοσίευσε άρθρο με τίτλο «Το αρχείο του Άθω Ρωμάνου», *Ενημερωτικό Δελτίο των Φίλων του Μουσείου Μπενάκη* 2 (2008) 8-11·
- η Βαλεντίνη Τσελίκα συνέχισε την καταλογογράφηση του αρχείου Γιάννη Δάλλα στο οποίο προστέθηκε νέο υλικό·
- η Βαλεντίνη Τσελίκα ταξινόμησε και καταλογογράφησε το αρχείο του συνθέτη Αλέκου Ξένου (1912-1995)·
- η Μαρία Δημητριάδου ασχολήθηκε με την προετοιμασία της πεντάτομης έκδοσης του *Αρχείου Αγώνος*·
- η Μαρία Δημητριάδου ασχολήθηκε με την καταγραφή του αρχείου Νίκου Δήμου και με την επιλογή υλικού για τη σχετική έκθεση·
- η Μαρία Δημητριάδου μετέφρασε στα αγγλικά τις λεζάντες της έκθεσης *Αναδρομή στην Κηφισιά*·

– η Μαρία Δημητριάδου ανέλαβε τον υπομνηματισμό του υλικού της έκθεσης *Μνήμη Καβάφη, εβδομήντα πέντε χρόνια από το θάνατό του* (Αθήνα, Γεννάδειος Βιβλιοθήκη, 17 Απριλίου - 30 Ιουνίου 2008)·

– η Μαρία Δημητριάδου μίλησε με θέμα «Ιστορικά Αρχεία Μουσείου Μπενάκη. Η ποικιλομορφία ενός ιδιωτικού αρχείου» στη διημερίδα *Διαχείριση και Προστασία Αρχαιολογικού Υλικού και Νέες Τεχνολογίες* (Κέρκυρα, 13-14 Νοεμβρίου 2008)·

– ο Αλέκος Π. Ζάννας ταξινόμησε το πρωτογενές υλικό και επιμελήθηκε τον τόμο *Αρχείο Οικογενείας Νίκου Πλουμπιδή* (Αθήνα 2008)·

– ο Αλέκος Π. Ζάννας εκπροσώπησε το Μουσείο Μπενάκη σε συναντήσεις στα ΑΣΚΙ για τη δημιουργία δικτύου με αρχεία ελληνικών πολιτικών κομμάτων και προσωπικοτήτων. Στις συναντήσεις που συνεχίζονται ακόμα, συμμετέχουν οι εξής φορείς: Ίδρυμα Βενιζέλου, Ίδρυμα Γ. Παπανδρέου, Αρχεία Πρωθυπουργού, Ίδρυμα Κ. Μητσotάκη, ΕΛΙΑ, Ίδρυμα Κ. Καραμανλή·

– ο Αλέκος Π. Ζάννας ολοκλήρωσε την ταξινόμηση των αρχείων Ντόρας Λούντρα-Ηλιοπούλου·

– ο Αλέκος Π. Ζάννας συνεχίζει την ταξινόμηση του αρχείου Κακαρά·

– ο Αλέκος Π. Ζάννας έχει αναλάβει τις επαφές με σκοπό την απόκτηση νέων αρχείων·

– η Ρενάτα Ζαφειριάδου-Μαύρου ασχολήθηκε με την ψηφιοποίηση διάφορων αρχείων για τις ανάγκες του τμήματος και των εκθέσεων στις οποίες αυτό συμμετείχε, καθώς και με την εισαγωγή στοιχείων στη βάση δεδομένων.

ΤΜΗΜΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ

Προσωπικό

Φανή Κωνσταντίνου (σύμβουλος τμήματος), *Αλίκη Τσίργιαλου* (υπεύθυνη τμήματος), Αρχοντία Αδαμοπούλου, Ντέση Γρίβα, Χρυσούλα Δεπόλλα, Γεωργία Ιμοιρίδου, Λεωνίδα Κουργιαντάκης, Μαρία Μάττα, Ελένη Τσάκωνα, Όλγα Χαρδαλιά. Εθελόντριες: Ντόρα Κατσικάκη, Πόπη Κασωτάκη, Ρούλα Μιχαηλίδου, Βούλα Ανδρουλιδάκη, Ειρήνη Αποστόλου, Γαλήνη Νότι. Στο πλαίσιο της πρακτικής τους άσκησης εργάστηκαν οι φοιτητές: Ερατώ Καρτάκη, Κάλλια Κυριακάκου, Γιάννης Βασσάλος, Βαγγέλης Καβούδης.

Δωρεές

– Χρήστος Αδαμόπουλος: φωτογραφικό αρχείο Μαρίας Τότοικα (5.446 αρνητικά, 2.819 contact, 5.405 φωτογραφίες και 279 διαφάνειες), 1950-1980·

– Γιάγκος Αθανασόπουλος: 192 φωτογραφικές λήψεις του ίδιου που απαθανατίζουν τη συμπεριφορά των τουριστών στον αρχαιολογικό χώρο της Ακρόπολης·

– Μαριλένα Βαρότση: φωτογραφικός εξοπλισμός Κωνσταντίνου Γ. Βαρότση (φωτογραφική μηχανή ρωσικής κατασκευής ΚΙΕV, φωτογραφική μηχανή POLAROID LAND AUTOMATIC 100, κινηματογραφική μηχανή CHINON 471, φλας ORION, μηχανήμα προβολής διαφανειών, μεγεθυντήρας ελβετικής κατασκευής OMAG

και εξαρτήματα σκοτεινού θαλάμου)·

– Νίκος Βασιλάτος: 470 έγχρωμες φωτογραφίες του ίδιου, με κάστρα από διάφορες περιοχές της Ελλάδας·

– Mary Vougas: φωτογραφική μηχανή PAILLARD-BOLEX H16 REFLEX και δύο φωτόμετρα WESTON MASTER·

– Θαλασσινή Δούμα: φωτογραφία αγάλματος της Αφροδίτης κατά τον τύπο του Πραξιτέλη από τη σειρά «Χρόνος», με πιστοποιητικό γνησιότητας·

– Μάρω Καρδαμίτση-Αδάμη: 39 γυάλινα αρνητικά του Ευάγγελου Καρδαμίτση, αρχές 20ού αι.· 11 πρωτότυπες φωτογραφικές εκτυπώσεις του Κυθήριου φωτογράφου Παναγιώτη Φατοσέα· 22 φωτογραφίες (πορτραίτα και στιγμιότυπα κοινωνικής ζωής), 20ού αι.·

– Κώστας Μπαλάφας: 33 πρωτότυπες φωτογραφικές εκτυπώσεις· 76 κινηματογραφικές ταινίες· 251 κασέτες και ταινίες ήχου·

– Δέσποινα Δημ. Νικήτα: το φωτογραφικό της αρχείο (15.628 μαυρόασπρα αρνητικά), 1956-1976·

– Άννα Ραφαηλίδη: φωτογραφικό αρχείο Ευδόκιμου (Κίμωνα) Ραφαηλίδη (4.732 μαυρόασπρα και 16 έγχρωμα αρνητικά, 4.761 έγχρωμες διαφάνειες με θέμα κυρίως το ελληνικό ηπειρωτικό και νησιωτικό τοπίο), 1960-1983·

– Πλάτων Ριβέλλης: βιβλιοθήκη Φωτογραφικού Κύκλου (3.500 φωτογραφικά βιβλία, κυρίως λευκώματα, και θεωρητικά συγγράμματα για την τέχνη της φωτογραφίας)·

– Τάσος Σακελλαρόπουλος: μικρού μήκους κινηματογραφική ταινία, με τίτλο *Ελευθέριος και Σοφοκλής Βενιζέλος. Δύο μεγάλες μορφές της νεωτέρας Ελληνικής πολιτικής*·

– Δημήτρης Φασούλης: 39 έγχρωμες φωτογραφίες της Μονής Θεοτόκου Ζέρμας, Ιωάννινα·

– Ανδρέας Χαραμής: επτά έγχρωμες φωτογραφίες του κόττου «Αελλώ» που ανήκε στον Αντώνη Μπενάκη.

Αγορές

– 37 στερεοσκοπικές φωτογραφίες των εταιρειών Underwood & Underwood, H.C. White και Keystone View Company με θέματα από όλη την Ελλάδα·

– 11 πρωτότυπες φωτογραφίες 19ου αιώνα με ελληνικά θέματα.

Δημοσιεύσεις – Δραστηριότητες

– Η Φανή Κωνσταντίνου μίλησε με θέμα «Ο Ηπειρώτης φωτογράφος Κώστας Μπαλάφας» στην ημερίδα *Η γενέθλια γη των Τζουμέρκων τιμά τον Κώστα Μπαλάφα* που οργάνωσε το Μουσείο Μπενάκη, η Ιστορική και Λαογραφική Εταιρεία Τζουμέρκων και ο Δήμος Αθαμανίας (Βουργαρέλι Άρτας, 9 Αυγούστου 2008)·

– η Αλίκη Τσίργιαλου μίλησε με θέμα «Το Φωτογραφικό Αρχείο του Μουσείου Μπενάκη, 35 χρόνια λειτουργίας» στο *2ο Συνέδριο Βιβλιοθηκών Τέχνης* που οργάνωσε η Βιβλιοθήκη Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών (Αθήνα, 1-2 Φεβρουαρίου 2008)·

– η Αλίκη Τσίργιαλου συμμετείχε στην κριτική επιτροπή για το βραβείο Δήμου Κυθήρων στο πλαίσιο των *Φωτογραφικών Συναντήσεων Κυθήρων* (Κύθηρα, 26-28 Σεπτεμβρίου 2008)·

– η Αλίκη Τσίργιαλου μίλησε με θέμα «Η φωτογραφική μας κληρονομιά: προστασία, μελέτη και προβολή» στο επιμορφωτικό σεμινάριο *Διαχείριση και Προστασία Αρχαιολογικού Υλικού και Νέες Τεχνολογίες* που οργάνωσε το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, σε συνεργασία με το Περιφερειακό Ινστιτούτο Επιμόρφωσης Ιονίων Νήσων (Κέρκυρα, 13-14 Νοεμβρίου 2008)·

– η Μαρία Μάττα μίλησε με θέμα «Φωτογραφίες Αρχαιολογικών Προδιαγραφών» σε εκπαιδευτικό σεμινάριο που οργάνωσε στο πλαίσιο του Μήνα Φωτογραφίας (Αθήνα, 18 Νοεμβρίου 2008)·

– η Αλίκη Τσίργιαλου και η Μαρία Μάττα μίλησαν με θέμα «Η φωτογραφική μας κληρονομιά: αρχειοθέτηση, συντήρηση και προβολή» στο *Διεθνές Συμπόσιο «Συλλογές Φωτογραφίας: από τις στρατηγικές στις πολιτικές»* που οργάνωσε το Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης (Θεσσαλονίκη, 12-14 Δεκεμβρίου 2008)·

– η Χρυσούλα Δεπόλλα συμμετείχε με την ομιλία «Cataloguing and digital imaging the Photographic Collection of the Benaki Museum» στο ετήσιο συνέδριο της Διεθνούς Επιτροπής Τεκμηρίωσης του ICOM *Ψηφιακή επιμέλεια των πολιτισμικών αγαθών*, που διοργάνωσε το Μουσείο Μπενάκη (Κτήριο οδού Πειραιώς, 15-18 Σεπτεμβρίου 2008).

ΑΡΧΕΙΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ

Προσωπικό

Μαργαρίτα Σάκκα (υπεύθυνη τμήματος), Ελένη Αρβανίτη, Αλεξάνδρα Καραγεώργου, Ναταλία Μπούρα, Πωλύνα Μπορίσοβα. Εθελόντριες: Αλεξάνδρα Βαϊνά-Παπαϊωάννου, Άννα Γεωργιάδου, Αριστέα Παπανικολάου-Κρίστενσεν

Συνεχίστηκε η καταγραφή του αρχαιακού υλικού, η διοργάνωση εκθέσεων εντός και εκτός του Μουσείου, η εξυπηρέτηση ερευνητών, σπουδαστών, υποψηφίων διδασκόντων κ.λπ., καθώς και η παραχώρηση αντιγράφων αρχαιακού υλικού σε ιδιώτες, σε κρατικούς και επιστημονικούς φορείς. Οργανώθηκε επίσης η ετήσια συνάντηση της ελληνικής ομάδας του DO.CO.MO.MO. Από τον Σεπτέμβριο και έως το τέλος του έτους το προσωπικό του τμήματος απασχολήθηκε κυρίως με το πρόγραμμα «Κοινωνία της Πληροφορίας». Ωστόσο, οι όποιες έκτακτες ανάγκες ικανοποιήθηκαν.

Δωρεές

– Μάρω Καρδαμίτση-Αδάμη: 116 βιβλία, 195 αρχιτεκτονικά περιοδικά, 20 βιογραφικά υπομνήματα, ανάτυπα ανακοινώσεων συνεδρίων και φωτοτυπημένα αντίγραφα τευχών αρχιτεκτονικού ενδιαφέροντος

– Δημήτρης και Σουζάνα Αντωνάκη - Εργαστήριο 66: τμήμα του αρχιτεκτονικού τους αρχείου που περιλαμβάνει 52 προπλάσματα αρχιτεκτονικών μελετών, φωτογραφίες και πινακίδες με σχέδια από έκθεση του έργου τους

– Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών: 83 πινακίδες με έγχρωμα σχέδια κτηρίων από τον Παύλο Χ. Πατρινό, αρχιτέκτονα-διακοσμητή

– Μαρία και Παναγιώτης Θ. Βαλεντής: αρχιτεκτονικό αρχείο του πατέρα τους, καθηγητή Θουκυδίδη Βαλεντή

– Κωστής Γκάρτζος: το αρχιτεκτονικό και πολεοδομικό του αρχείο, καθώς και σειρά αρχιτεκτονικών περιοδικών

– Στ. Λεφάκη και Πελ. Αστροεινίδου: «Μελέτη αποκατάστασης της κατοικίας του Ορέστη Κρασιά»

– Πολυτίμη Λυκιαρδοπούλου: πρόπλασμα, φωτογραφίες και φωτοαντίγραφα σχεδίων της έπαυλης Θ. Μανεισιώτη, έργου του Κ. Καφαμπέλη

– Μάνος Μποφάντης: τρία προπλάσματα κατοικιών, το αρχιτεκτονικό αρχείο του πατέρα του Μιχάλη Μποφάντη, εμπειροτέχνη μηχανικού (βοηθού του αρχιτέκτονα Βασίλη Τσαγρή)

– Κώστας Ξανθόπουλος, Μαργαρίτα Μίληση και συνεργάτες: μελέτες νοσοκομειακών μονάδων, προπλάσματα και όργανα σχεδίασης

– Θ. Πάντζαρης: σχέδια του Εθνικού Θεάτρου και σχέδια κινηματογράφου επί της πλατείας Αριστοτέλους στη Θεσσαλονίκη

– Σοφία, Κωνσταντίνα και Μαρία Πελέκου: η διπλωματική τους εργασία με θέμα «Επανάχρηση βιομηχανικού κελύφους στη Νέα Ιωνία» (τρία προπλάσματα, 17 αφίσες σχεδίων και ένα DVD)

– Σπύρος Στάικος: το αρχιτεκτονικό του αρχείο, όργανα σχεδίασης, βιβλία, αρχιτεκτονικά περιοδικά και έπιπλα

– Αναστασία Τζάκου: συμπληρωματική δωρεά τμήματος του αρχιτεκτονικού της αρχείου (122 σχέδια)

– Έξι σχέδια του πλυντηρίου, του μαγειρείου και των κοιτώνων του Νοσοκομείου «Η Σωτηρία», έργου του Περικλή Γεωργακόπουλου.

Επίσης, τη βιβλιοθήκη του τμήματος εμπλούτισαν με βιβλία και περιοδικά οι: Γ.Γ.Ε.Τ. Υ.Α., Αλεξάνδρα Καραδήμου-Γερολύμπου, Εφορεία Νεωτέρων Μνημείων Κεντρικής Μακεδονίας, Μαρία Ζαγορησίου, Διονύσης Ζήβας, Νίκος Θανάπουλος, Αλεξάνδρα Καραγεώργου, Δημήτρης Κονταργύρης, Π.Ι.Ο.Π., Πολυτεχνική Σχολή Α.Π.Θ., Αγγελική Σβωρόνου, Μ. Ανανιάδου-Τζημοπούλου, ΥΠ.Π.Ο., Φίλοι του Μουσείου Αραβαντινού.

Αγορές

– Μελέτη του κτηρίου του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

– δύο σχέδια του Αρχαιολογικού Μουσείου των Ε. Ziller και Α. Μεταξά.

Δραστηριότητες – Δημοσιεύσεις

– Οι Μάρω Καρδαμίτση-Αδάμη, Γιάννης Κίζης και Σταύρος Μαμαλούκος έγραψαν κείμενα για το βιβλίο *Ήπειρος, Θεσσαλία, Μακεδονία* (Αθήνα 2008), με φωτογραφίες από το φωτογραφικό αρχείο του Αριστοτέλη Ζάχου. Την επιμέλεια της έκδοσης είχε η Ναταλία Μπούρα

– η Μάρω Καρδαμίτση-Αδάμη συμμετείχε με την ανακοίνωση «Αρχιτεκτονικές σπουδές και αρχιτεκτονικά αρχεία» στο *14ο συνέδριο του ICAM* (Όσλο, Μάιος 2008)

– η Μάρω Καρδαμίτση-Αδάμη μίλησε με θέμα «Η ναοδομία στην Ελλάδα τον 20ό αιώνα», στο *Α' Συνέδριο Ναοδομίας* (Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθη-

νών) και στο *Συνέδριο της Αρχιεπισκοπής Αθηνών* (Αθήνα, Μάρτιος 2008)·

– η Μάρω Καρδαμίτση-Αδάμη μίλησε για τα «Αρχαία Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής» στο *Συνέδριο των Βιβλιοδομηκών Τέχνης*, που οργάνωσε η Α.Σ.Κ.Τ. (Αθήνα, Φεβρουάριος 2008), καθώς και σε αντίστοιχο συνέδριο στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο (Κέρκυρα, Νοέμβριος 2008)·

– η Μάρω Καρδαμίτση-Αδάμη μίλησε με θέμα «Ο Θουκυδίδης Βαλεντίς και το σχολικό κτίριο» στη σχετική ημερίδα που οργανώθηκε στο πλαίσιο της αρχιτεκτονικής έκθεσης (Κτήριο οδού Πειραιώς, 20 Μαΐου 2008)·

– η Μάρω Καρδαμίτση-Αδάμη ξενάγησε στους χώρους των Αρχαίων τους Φίλους του Θεατρικού Μουσείου και τους Φίλους του Μουσείου Μπενάκη·

– η Μαργαρίτα Σάκκα συμμετείχε στη *13η Συνάντηση της Εταιρείας Μελετών Ν.Α. Αττικής* με θέμα «Το αρχιτεκτονικό έργο του Βασίλειου Νικολαΐδη στα Μεσόγεια»·

– η εθελόντρια Άννα Γεωργιάδου ασχολήθηκε με την καταγραφή του αρχείου Κλέωνα Κραντονέλλη·

– η εθελόντρια Αλεξάνδρα Βαϊνά-Παπαϊωάννου συνέχισε την καταγραφή και ταξινόμηση του αρχείου Ντίνου Παπαϊωάννου.

ΤΜΗΜΑ ΙΣΛΑΜΙΚΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ

Προσωπικό

Άννα Μπαλλιάν (υπεύθυνη τμήματος), Μίνα Μωραΐτου

Δωρεές

– Καίτη Γεωργακοπούλου-Witt: αραβικό χειρόγραφο με μικρογραφία, 20ού αι·

– Ελένη Γκλαβάνη-Miller: επιστήθιο κόσμημα από τη Βόρεια Αφρική, 20ού αι·

– Γεώργιος Θαλάσσης: μεταξωτό ύφασμα από την Τουρκία, αρχών 20ού αι·

– Ανδρονίκη Καλενδέρη: οκτώ πιάτα από πορσελάνη επιζωγραφισμένα τη δεκαετία του 1950 στην Κωνσταντινούπολη, ένα ζευγάρι σκουλαρίκια και ένα διάδημα από επίχρυσο ασημί με τρκουάζ και ημιπολύτιμους λίθους από το Ουζμπεκιστάν·

– Στυλιανός Λιάγγης: μαρμάρινη βάση (κίλγκα) από την Αίγυπτο, 14ου-16ου αι· μαρμάρινο πιάτο από την Τουρκία, 19ου-αρχών 20ού αι· κεραμικά πλακίδια από το μαουσολείο του Ταμερλάνου στη Σαμαρκάνδη, 14ου αι·

– Γιώργης Μαγγίνης: κεραμικό δοχείο ναργιλέ κατασκευασμένο στην Κίνα για την ινδική αγορά, 17ου αι·

– Νότης Παναγιωτόπουλος: μικροσκοπικό δερματόδετο Κοράνι, 20ού αι. και οστέινος πήχης με ασημένια επένδυση στα άκρα, 18ου-19ου αι.

Κληρονομίες

– Αθανάσιος Κωνσταντινίδης: κέντημα τύπου *suzani* από την Κεντρική Ασία, αρχών 20ού αι.

Δημοσιεύσεις – Δραστηριότητες

– Στο περιοδικό *HALI* 156 (2008), τεύχος αφιερωμένο

στο Μουσείο Ισλαμικής Τέχνης, δημοσιεύθηκαν τα άρθρα: Α. Delivorrias, «The Benaki Museum of Islamic Art»· Μ. Moraitou, «Early Islamic Textiles» και «Woodcarving»· J. Theologou – Α. Ozoline – J. Sartzetakis, «Fustat Carpet Fragments»· Μ. Sardi, «Mamluk Textiles»· Α. Ballian, «Medieval Islamic Metalwork» και «Ottoman Silk and Velvets»· J. Carswell, «Ottoman pottery»·

– η Άννα Μπαλλιάν συνέβαλε με το άρθρο «Αφιερόματα στο θεό ενός σβησμένου κόσμου» στο: Γ. Σεφέρης, *Τρεις Μέρρες στα Μοναστήρια της Καππαδοκίας* (επιμ. Ι. Πετροπούλου) που εξέδωσε το Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών σε συνεργασία με την εφημερίδα *TA NEA* (Αθήνα 2008)·

– η Άννα Μπαλλιάν συνέγραψε οκτώ λήμματα για τον κατάλογο της έκθεσης R. Cormack – M. Vassilaki (επιμ.), *Byzantium 330-1453* (Royal Academy of Arts, London 2008)·

– η Άννα Μπαλλιάν συμμετείχε με την ανακοίνωση «Liturgical Silver in the Armenian and Greek Orthodox Church during the Ottoman Period» στο διεθνές συνέδριο *Culture of Cilician Armenia*, που διοργάνωσε το Οικουμενικό Καθολικοσάτο της Κιλικίας (Λίβανος, Antelias, 14-18 Ιανουαρίου 2008)·

– η Άννα Μπαλλιάν μίλησε με θέμα «Έλληνες Συλλέκτες Ισλαμικής Τέχνης και το Μουσείο της Ισλαμικής Τέχνης» στο Μορφωτικό Ίδρυμα της Αιγυπτιακής Πρεσβείας (Αθήνα, 29 Ιανουαρίου 2008)·

– η Άννα Μπαλλιάν συμμετείχε, ύστερα από πρόσκληση του Ιδρύματος Dar al-Athar al-Islamiyyah του Κουβέιτ, στο ετήσιο πρόγραμμα διαλέξεων με θέμα «Islamic Metalwork at the Benaki Museum» (Κουβέιτ, 18 Φεβρουαρίου 2008)·

– η Μίνα Μωραΐτου, ύστερα από πρόσκληση του Εργα-

στηρίου Εφαρμογών Εικονικής Πραγματικότητας στην Εκπαίδευση, του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, μίλησε για το Μουσείο Ισλαμικής Τέχνης και τις συλλογές του Μουσείου Μπενάκη στην παρουσίαση των αποτελεσμάτων του έργου *ESCUTIS, Ανάδειξη και διατήρηση πολιτιστικής κληρονομιάς με εργαλεία της Κοινωνίας της Πληροφορίας, Ίκνη Μουσουλμανικού πολιτισμού*, της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας Interreg IIIB Archimed (Ιωάννινα, 14 Ιουνίου 2008).

– η Μίνα Μωραΐτου συμμετείχε με την ανακοίνωση «Fatimid woodwork» στο διεθνές συνέδριο *Spaces and Visions*, που οργάνωσε η ένωση Historians of Islamic Art As-

sociation στους χώρους του Πανεπιστημίου της Πενσυλβάνια (ΗΠΑ, Φιλαδέλφεια, 16-18 Οκτωβρίου 2008).

– η Μίνα Μωραΐτου συμμετείχε με την ανακοίνωση «Iznik pottery with Greek inscriptions» στο διεθνές συνέδριο *Beyond Boundaries – Islamic art across cultures*, που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο των εγκαινίων του νέου Μουσείου Ισλαμικής Τέχνης στην Ντόχα, Κατάρ (Ντόχα, 24-25 Νοεμβρίου 2008).

– η Μίνα Μωραΐτου συνέγραψε επτά λήμματα για τον κατάλογο της έκθεσης R. Cormack – M. Vassilaki (επιμ.), *Byzantium 330-1453* (Royal Academy of Arts, London 2008).

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Προσωπικό

Πίτσα Τσάκωνα (υπεύθυνη Βιβλιοθήκης), Γεωργία Αγγέλου, Πανωραία Γαϊτάνου, Ντίνα Ευαγγελίου, Ειρήνη Κουροπούλου, Μαρία Κωσταρίδου, Σπύρος Κωστούλας, Ιωάννα Πατελάρου. Έκτακτη συνεργάτης: Katrin Schnaprauff. Από το Τμήμα Βιβλιοθηκονομίας των ΤΕΙ Αθηνών, πραγματοποίησαν την εξάμηνη πρακτική τους άσκηση οι σπουδάστριες Βασιλική Αθανασοπούλου, Ειρήνη Ρισάνου, Αντριάνα Καλούδη, Νικολέτα Μπεζεριάνη, Στέλλα Βαζαίου, Αθανασία Τσιαμπούλα, Γεωργία Πετράκη και Ηρώ Κορροβέση. Δίμηνη πρακτική άσκηση υλοποίησε και η φοιτήτρια του Πανεπιστημίου Αθηνών, Τμήμα Φιλολογίας, Νικολέτα Τσαγκάρη.

Εμπλουτισμός – Ενημέρωση

Το 2008 η Βιβλιοθήκη εμπλουτίστηκε με πολλές δωρεές, αγορές και ανταλλαγές. Συγκεκριμένα καταγράφηκαν στο βιβλίο εισαγωγής 3.904 νέα βιβλία και περιοδικά. Από αυτά τα 3.294 προέρχονται από δωρεές, τα 543 από αγορές και συνδρομές, και τα 61 από ανταλλαγές.

Οι δωρεές αυτή τη χρονιά ήταν πολλές, μεγάλες και σημαντικές. Από τις πολυτιμότερες, η δωρεά του Διονύση Φωτόπουλου περιλάμβανε, εκτός από 430 βιβλία τέχνης, θεάτρου και λογοτεχνίας, και πάνω από 1.000 ζωγραφικά έργα του σκηνογράφου Αθανάσιου Σουντουλίδη, 900 φωτογραφίες, 150 φύλλα με κολάζ από σπαράγματα εφημερίδων και περιοδικών, 60 θεατρικά προγράμματα από τη δωρεά του Άγγελου Δεληβορριά καταχωρίστηκαν 660 εκδόσεις τέχνης, ιστορίας και λογοτεχνίας από τη δωρεά του Αλέκου Π. Ζάννα καταγράφηκαν 417 βιβλία τέχνης,

ιστορίας και λογοτεχνίας (από τη συλλογή της θείας του Αργίνης Γούτου). Η φίλη του Μουσείου Μαίρη Βρυάκου κατέθεσε 377 εκδόσεις τέχνης, παράδοσης και λαογραφίας. Ο Αναστάσιος Γαβαθάς, συμπληρώνοντας τη μεγάλη του δωρεά του 2007, προσέφερε 292 βιβλία ιστορικά και λογοτεχνικά και 110 φυλλάδια (ανάτυπα και σπαράγματα από περιοδικά και μονογραφίες). Η Αριάδνη Ζαννίδη κληροδότησε όλα τα βιβλία της στο Μουσείο Μπενάκη: περίπου 400 εκδόσεις, τις οποίες παρέδωσε ο Ηλίας Δαραδήμος, εκτελεστής της διαθήκης. Η Φαίδρα Ζαμπαθά-Παγουλάτου προσέφερε 300 λογοτεχνικά και ιστορικά βιβλία ο Δημήτρης Αρβανιτάκης 115 μονογραφίες και ανάτυπα η Εμμανουέλα Παυλίδου 61 φιλολογικές εκδόσεις και η Αγγελική-Παυλίνα Σβορώνου τη σειρά του περιοδικού *Διάπλασις των Παίδων* και μεγάλη αριθμό τευχών από το γαλλικό περιοδικό *L'architecture d'aujourd'hui*.

Παρακάτω σημειώνονται αλφαβητικά τα ονόματα των δωρητών αυτής της χρονιάς, τόσο ιδιωτών όσο και επιστημονικών φορέων: Ανδρέας Αβδελόπουλος, Βασίλειος-Απόλλων Αναγνωστάκης, Δημήτρης Αρβανιτάκης, Μαρία Βασιλάκη, Άννα Βενέζη-Κοσμετάτου, Ιωάννης-Ανδρέας Βλάχος, Ελευθέριος Αγγ. Βούρβαχης, Μυρσίνη Βρακά, Κώστας Βρεττάκος, Μαίρη Βρυάκου, Αναστάσιος Γαβαθάς, Αιμιλία Γερουλάνου, Ειρήνη Γερουλάνου, Ανδρέας Γεωργίου, Άννα-Ιωάννα Γουήλ-Μπαδιερτάκη, Ελένη Γρυπάρη, Άγγελος Δεληβορριάς, Μάρκος Δραγούμης, Pierre Ennes, Φαίδρα Ζαμπαθά-Παγουλάτου, Αλέκος Π. Ζάννας, Αριάδνη Ζαννίδη, Γεώργιος Ζέρβας, Νικόλαος Ηλιόπουλος, Λευτέρης Κακλαμάνης, Νατάσα Καραγγέλου, Αμαλία Καραπασχαλίδου, Ευάγγελος Κατοίκης, Γε-

ώργιος Κητής, Μαίρη Κουτσούρη, Χαρά Κωνσταντινίδη, Ίλια Λακίδου, Ιωάννης Κ. Μαζαράκης-Αινιάν, Αναστασία Μάλαμα, Ελπίδα Μανιάτη-Σίτα, Μαρία Μανουσάκη, Χρήστος Μαργαρίτης, Ευγένιος Μαθιόπουλος, Φωφώ Μαυρικού, Χρήστος Μεράντζας, μητροπολίτης Θεσσαλονίκης Άνθιμος, μητροπολίτης Ξάνθης Παντελεήμων, Κυριάκος Μητροστάκης, Γιάννης Μουγογιάννης, Διονύσης Μουσομούτης, Στυλιανός Μπαϊρακτάρης, Λίνος Μπενάκης, Αλίκη Ξένου, Ηλίας Οικονομάκης, Νικόλαος Παπαδάκης, Τριαντάφυλλος Πατρασκίδης, Εμμανουέλα Παυλίδου, Πλάτων Ριβέλλης, Αλέξανδρος Ρωμάνος, Μάριος Σαββουλίδης, Αγγελική-Παυλίνα Σβωρόνου, Διονύσης Σέρρας, Σωκράτης Σεφεριάδης, Σίμος Συμεωνίδης, Ελένη Τσαλδάρη, Φανή-Μαρία Τσιγκάκου, Ιωάννης Τσουκαλάς, Ερμηνεία Φωτιάδου, Διονύσης Φωτόπουλος, Νίκη Ψαρράκη-Μπελεσιώτη Αγιορείτικη Εστία, Αδελφότητα Δροσοπηγιωτών, Αναγνωστήριο Καλύμνου «Αι Μούσαι», Απειρωτάν (εκδοτικός οίκος), Αρχαιολογικό Ινστιτούτο Αιγαϊακών Σπουδών, Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, Βυζαντινό Μουσείο Θεσσαλονίκης, Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας, Δήμος Ερμούπολης, Δήμος Χανίων, Εβραϊκό Μουσείο της Ελλάδος, Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Εμπορική Τράπεζα, Επιγραφικό Μουσείο, Εταιρεία Στήριξης Σπουδών Προϊστορικής Θήρας, Εταιρεία Τσιμέντων Τιτάν, 11η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, 16η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, Ίδρυμα Κωνσταντίνος Καραμανλής, Ίδρυμα Ιωάννου Φ. Κωστοπούλου, Ίδρυμα Ιωάννου Σ. Λάτση, Ισραηλιτική Κοινότητα Βόλου, Μέλισσα (εκδοτικός οίκος), Νομοματικό Μουσείο, Πανεπιστήμιο Πειραιώς, Πατριαρχείο Αλεξανδρείας, Πρεσβεία Ελβετίας, Σπίτι της Κύπρου, Σύλλογος Μηλεών Πηλίου, Σύνδεσμος των εν Αττική Λακεδαιμονίων, Τράπεζα Ελλάδος, Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Υπουργείο Πολιτισμού, Φίλοι Ακροπόλεως, Φίλοι Μουσείου Μπενάκη, University Studio Press.

Ανταλλαγές

Εκτός από τα 70 μουσεία και επιστημονικά ιδρύματα στα οποία το Μουσείο Μπενάκη αποστέλλει σε πάγια βάση το περιοδικό του, η Βιβλιοθήκη, παράλληλα, επεξέτεινε τις ανταλλαγές εκδόσεων με τους παρακάτω φορείς:

– στην Ελλάδα: Ακαδημία Αθηνών, Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, Βυζαντινό Μουσείο Αθηνών, Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή, Εθνική Πινακοθήκη, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών - Ινστιτούτο Νε-

οελληνικών Ερευνών, Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας, Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, Ηπειρωτική Εταιρεία, Ίδρυμα Παναγιώτη και Έφης Μιχελί, Ιόνιο Πανεπιστήμιο, Ιταλική Αρχαιολογική Σχολή, Φιλανδικό Ινστιτούτο Αθηνών

– στο εξωτερικό: Abegg-Stiftung, Académie Roumaine, Dumbarton Oaks Center, Hermitage, Musée National d'Histoire et d'Art Luxembourg, Musei Civici Veneziani, Museo Casa da la Moneda, Museum of Applied Art Belograd, The National Art Center of Tokyo, Polish Academy, Slovak Academy.

Εργασίες – Λειτουργία

– Στην κεντρική Βιβλιοθήκη του Μουσείου συνεχίστηκαν οι τακτικές καθημερινές δραστηριότητες, όπως παραγγελίες βιβλίων στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, παραλαβές δωρεών, εισαγωγή των νεοεισερχόμενων βιβλίων και περιοδικών, αποστολές εκδόσεων του Μουσείου, καταλογογράφηση, ταξινόμηση, θεματική ευρετηρίαση και καταχώριση του υλικού στο ηλεκτρονικό πρόγραμμα της συλλογής. Στον κατάλογο της Βιβλιοθήκης καταχωρίστηκαν περισσότερες από 10.000 εγγραφές, τόσο βιβλίων που ανήκουν στην κεντρική συλλογή, όσο και τόμων από τις συλλογές των μουσειακών παραρτημάτων (Τμήμα Φωτογραφικών Αρχείων, Τμήμα Ιστορικών Αρχείων και Χειρογράφων, Αρχεία Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής, Τμήμα Παιχνιδιών και Παιδικής Ηλικίας, Βιβλιολογικό Εργαστήριο).

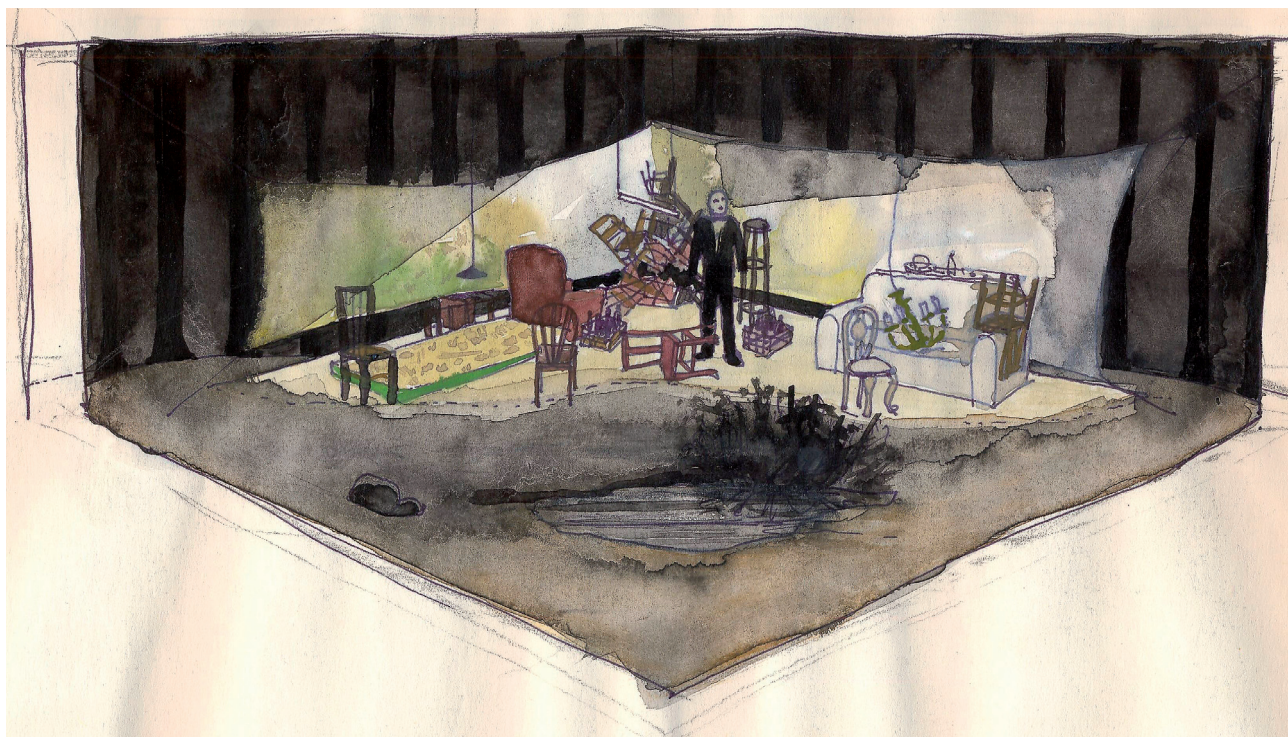
Με τις νέες εγγραφές της κεντρικής Βιβλιοθήκης ασχολήθηκαν οι συνάδελφοι Ντίνα Ευαγγελίου και Γεωργία Αγγέλου, η οποία, εκτός από τις καταχωρίσεις των περιοδικών, βοήθησε και στην καταγραφή των βιβλίων του Τμήματος των Φωτογραφικών Αρχείων. Τα νέα βιβλία και περιοδικά τοποθετήθηκαν στα ράφια της Βιβλιοθήκης από τον Σπύρο Κωστούλα, ο οποίος έκανε και τον διαχωρισμό των διπλών αντιτύπων

– εξακολούθησε, με σταθερό ρυθμό, η παρακολούθηση της βιβλιοδεσίας και η συντήρηση των φθααρμένων βιβλίων με τη φροντίδα της Πίτσας Τσάκωνα

– συνεχίστηκαν οι αποδελτιώσεις άρθρων από περιοδικά, πρακτικά συνεδρίων και αφιερωματικούς τόμους από τους σπουδαστές των ΤΕΙ με την επιμέλεια της Πίτσας Τσάκωνα

– η παραλαβή των μεγάλων δωρεών έγινε με τη φροντίδα της Πίτσας Τσάκωνα και τη βοήθεια του Σπύρου Κωστούλα. Από τους ίδιους πραγματοποιήθηκαν και οι 35 αποστολές εκδόσεων του Μουσείου σε σχολεία και μουσεία

– τον Ιανουάριο του 2008 όλο το προσωπικό της Βιβλιο-

Αθανάσιος Σουντουλίδης, Μακέτα σκηνικού για παράσταση του έργου *Baal* του Bertolt Brecht, 1979. Ακουαρέλα, 23,5 x 34 εκ.
Από τη δωρεά του Διονύση Φωτόπουλου.

θήκης απασχολήθηκε με την εκ νέου σύντομη καταγραφή 20.000 βιβλίων και λυτών χαρακτηρισμών της συλλογής Ευστάθιου Φινόπουλου για το Νομικό Τμήμα του Μουσείου Μπενάκη. Στην εργασία αυτή συνέβαλαν και οι συνάδελφοι Έλενα Τομπούλογλου, Μαρία Κρέτση και Έφη Μπερτσιά

– η Πίτσα Τσάκωνα τακτοποίησε εκατοντάδες περιοδικά από τη συλλογή Ζήσιμου Λορεντζάτου στο Τμήμα Ιστορικών Αρχείων και Χειρογράφων

– οι σπουδαστές των ΤΕΙ ολοκλήρωσαν την καταχώριση στο ηλεκτρονικό πρόγραμμα των τόμων από τη δωρεά του Φίλιππου Ηλιού στο Βιβλιολογικό Εργαστήριο

– η Ειρήνη Κουροπούλου αποτελείωσε την καταγραφή των λυτών χαρακτηρισμών (περίπου 1.000) της συλλογής Φινόπουλου, συγκεντρώνοντας στοιχεία σχετικά με τους ζωγράφους και τους χαρακτές. Παράλληλα, ενημέρωσε το Αρχείο των Καλλιτεχνών, αντίτυπο του οποίου παρέδωσε στη συνάδελφο Φανή-Μαρία Τσιγκάκου για τις ανάγκες του τμήματός της. Πραγματοποίησε διορθώσεις στα πεδία των εγγραφών των χαρακτηρισμών, ασχολήθηκε με φωτογραφίες και βοήθησε σε διάφορα τμήματα του Μουσείου,

μεταφράζοντας κείμενα στα γαλλικά και τα ιταλικά

– η Ιωάννα Πατελάρου είναι υπεύθυνη ελέγχου των ισπανικών για τον επίσημο διαδικτυακό τόπο του Μουσείου Μπενάκη. Από τον Ιανουάριο του 2006 έως σήμερα ασχολήθηκε με τις μεταφράσεις ελληνικών κειμένων στα ισπανικά, πραγματοποιώντας 191 μεταφράσεις για κείμενα εκθέσεων και εκδηλώσεων, 165 για εκπαιδευτικά προγράμματα, 45 για εκδόσεις και 11 για τα *Νέα του Μουσείου*. Παράλληλα, επιμελήθηκε και την ανανέωση ισπανικών κειμένων στην ιστοσελίδα του Μουσείου.

Προγράμματα

Από τον Οκτώβριο του 2007 είχε ξεκινήσει και συνεχίστηκε το 2008 στη Βιβλιοθήκη το πρόγραμμα της επεξεργασίας και της σύνταξης του αναλυτικού περιγραφικού καταλόγου περισσότερων από 250 δημοσιεύματα χειρόγραφα της συλλογής, τα οποία χρονολογούνται από το 1600 και μετά. Το πρόγραμμα έχει αναλάβει η Βενετία Χατζοπούλου, επιδιώκοντας να συνεχίσει τον δημοσιευμένο το 1991 κατάλογο των βυζαντινών και μεταβυζαντινών χειρογράφων από τις Ε. Λάππα-Ζίζηκα και Μ. Ρίζου-Κουρουπού. Η

έως τώρα πορεία του προγράμματος, το οποίο αναμένεται να ολοκληρωθεί το 2011, περιλαμβάνει μια πρώτη καταγραφή των χειρογράφων με τα κωδικολογικά χαρακτηριστικά τους (υλικό γραφής, διαστάσεις κωδίκων, είδος και αριθμηση τευχών, αναγνώριση υδατοσήμων) και τη συγκέντρωση της σχετικής βιβλιογραφίας. Το ερευνητικό αυτό έργο θα συμπληρωθεί με τη λεπτομερή παρουσίαση των κειμένων και την αναγραφή των κωδικογράφων, την ταύτιση άδηλων κειμένων, τις χρονολογικές αναφορές, τη δήλωση κτητορικών και άλλων σημειωμάτων, και τέλος τη σύνταξη ευρετηρίων.

Το 2008 ξεκίνησε επίσης και το πρόγραμμα της αναλυτικής καταγραφής των περιηγητικών κειμένων της Βιβλιοθήκης, με την επεξεργασία και παράθεση πληροφοριών για τον εκάστοτε συγγραφέα και το ταξίδι του, τις χρονολογικές αναφορές και τις βιβλιογραφικές παραπομπές, την αναλυτική αποδελτίωση των εικόνων κάθε έργου. Έτσι συμπληρώθηκαν από τη Μαρία Κωσταρίδου στοιχεία και σχόλια στα αγγλικά σε 481 εγγραφές ταξιδιωτικών εκδόσεων του 18ου-20ού αιώνα και αποδελτιώθηκαν από την Ιωάννα Πατελάρου 1.950 χαρακτηριστικά από τις εικόνες των βιβλίων. Ο έλεγχος των εγγραφών και η θεματική ευρετηρίαση έγινε από τη Ρέα Γαϊτάνου και την Πίτσα Τσάκωνα.

Δημοσιεύσεις – Δραστηριότητες

- Η Πίτσα Τσάκωνα πραγματοποίησε ξενάγηση και παρουσίασε τις παλαιές εκδόσεις της Βιβλιοθήκης στην Τρίτη τάξη του 8ου Γυμνασίου Πειραιά (Απρίλιος 2008)·
- η Πίτσα Τσάκωνα πραγματοποίησε ξενάγηση στους χώρους της Βιβλιοθήκης στους σπουδαστές του Τμήματος Βιβλιοθηκονομίας των ΤΕΙ Αθηνών (Μάιος 2008)·
- η Πίτσα Τσάκωνα, ύστερα από σχετική έρευνα, παραχώρησε βιβλία και χαρακτηριστικά για το ντοκιμαντέρ με θέμα τα *Επτάνησα* που επιμελήθηκε η Νίκη Πέρδικα (Μάιος 2008)·
- η Πίτσα Τσάκωνα παραχώρησε βιβλία για την έκθεση που οργανώθηκε από το Τμήμα Φωτογραφικών Αρχείων του Μουσείου Μπενάκη με θέμα τον *Hubert Octave Pernot* (Ιούνιος 2008)·
- η Πίτσα Τσάκωνα, μετά από σχετική έρευνα, συγκέντρωσε και παραχώρησε υλικό για την έκθεση με θέμα την *Κηφισιά*, που πραγματοποιήθηκε στην Οικία Δέλτα (Ιούνιος 2008)·
- η Πίτσα Τσάκωνα και η Ρέα Γαϊτάνου προετοίμασαν την αφίσα με θέμα τη Βιβλιοθήκη του Μουσείου Μπενάκη για

την έκθεση που συνόδευε την ημερίδα *Τεκμηρίωση και επιμέλεια πολιτισμικών πληροφοριών*, την οποία οργάνωσε το Τμήμα Πληροφορικής (Σεπτέμβριος 2008)·

– η Πίτσα Τσάκωνα παραχώρησε υλικό για την έκθεση που οργάνωσε το Τμήμα Ζωγραφικής, Χαρακτικών και Σχεδίων με θέμα τον *Γιάννη Μόραλη* (Λάρισα, Νοέμβριος 2008)·

– η Μαρία Κωσταρίδου συμμετείχε στον συλλογικό τόμο *East European Travel Writing in Europe: a bibliography* (Budapest, New York 2008) με τα άρθρα «Greek travel writing: introduction» (171-75) και «Greek travel writing: a bibliography» (176-228) (το δεύτερο σε συνεργασία με την Αννίτα Παναρέτου)·

– η Ρέα Γαϊτάνου συνεργάστηκε με το ηλεκτρονικό περιοδικό της Οργανωτικής Επιτροπής Ενίσχυσης Βιβλιοθηκών του Ινστιτούτου Γκαίτε (Μάρτιος 2008) με το άρθρο «Αλλαγές στην εκπαίδευση των βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης: ικανότητες και δεξιότητες που δεσπόζουν στο κατώφλι του 21ου αιώνα»·

– η Πίτσα Τσάκωνα και η Ρέα Γαϊτάνου συμμετείχαν στο *2ο Συνέδριο Βιβλιοθηκών Τέχνης*, Αθήνα, Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών, 1-2 Φεβρουαρίου 2008, με την ανακοίνωση «Οι μουσειακές βιβλιοθήκες στο ψηφιακό περιβάλλον: προβληματισμοί και μελλοντικές προοπτικές»·

– η Ρέα Γαϊτάνου συμμετείχε στο *17ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*, Ιωάννινα, 24-26 Σεπτεμβρίου 2008, με την ανακοίνωση «Έρευνα για την εξοικείωση των Ελλήνων και Κυπρίων Επιστημόνων πληροφόρησης με τις Web. 2.0 υπηρεσίες»·

– η Ρέα Γαϊτάνου συμμετείχε στο Διεθνές Συνέδριο *Digital Heritage in the New Knowledge Environment: Shavec spaces & open paths to cultural content*, Αθήνα, Υπουργείο Πολιτισμού, 31 Οκτωβρίου - 2 Νοεμβρίου 2008, με την ανακοίνωση «Web 2.0, Second Life and Museums: Visit or access to culture?».

Αποστολές εκδόσεων

Η Βιβλιοθήκη ανέλαβε και αυτή τη χρονιά το έργο της αποστολής υλικού και εκδόσεων του Μουσείου σε σχολικές βιβλιοθήκες, δήμους, εταιρείες, ιδρύματα και μουσειακές βιβλιοθήκες, ύστερα από αίτηση των ενδιαφερομένων, για τον εμπλουτισμό των συλλογών τους. Αποστάλησαν αφίσες για τη διακόσμηση του Εκπολιτιστικού Εξωραϊστικού Συλλόγου «Αρίων» στην Κέρκυρα. Από τα διπλά αντίτυπα της Βιβλιοθήκης πραγματοποιήθηκαν δύο μεγάλες αποστολές σε δύο βιβλιοθήκες: στη Βιβλιοθήκη

«Καίτη Λασκαρίδη» στον Πειραιά και στη Βιβλιοθήκη του Δημοτικού Σχολείου Καμπιών Φθιώτιδας. Βιβλία παραχωρήθηκαν δωρεάν και στους ακόλουθους φορείς: Αμερικάνικο Κολλέγιο «Ανατόλια», Βιβλιοθήκη Αμερικάνικου Κολλεγίου Ελλάδος, Βιβλιοθήκη Πολιτιστικού Κέντρου Δήμου Θερμαϊκού, Γεννάδειος Βιβλιοθήκη, Γενικό Λύκειο Νέας Μάκρης, 2ο Γενικό Λύκειο Κορυδαλλού, 2ο Νηπιαγωγείο Αγίου Κηρύκου Ικαρίας, Δημοτική Βιβλιοθήκη Θεσσαλονίκης, Δημοτική Βιβλιοθήκη Πεύκης, 7ο Γενικό Λύκειο Ηρακλείου Κρήτης, 7ο Ενιαίο Λύκειο Νέας Σμύρνης, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, 25η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, 6ο Διαπολιτισμικό Δημοτικό Σχολείο Ευόσμου Θεσσαλονίκης, Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού, Εταιρεία Εικαστικών Μελετών, Ιόνιο Πανεπιστήμιο, Κοβεντάρειος Δημοτική Βιβλιοθήκη Κοζάνης, Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, Μουσείο Σολωμού και Επιφανών Ζακυνθίων, Πανεπιστήμιο Αθηνών - Σπουδαστήριο Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, 1ο Γενικό Λύκειο Νέας Ιωνίας, 1ο Ενιαίο Λύκειο Σταυρούπολης, Τμήμα Ελληνικών Βιβλίων Εθνικής Βιβλιοθήκης Ιράν, Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Αττικής - Μονάδα 18 άνω.

Μελετητές

Η Βιβλιοθήκη παρέιχε βοήθεια σε κάθε προσπάθεια και ερευνητική εργασία όλων των τμημάτων του Μουσείου τα οποία διοργάνωσαν εκθέσεις, ημερίδες, εκδόσεις και εφαρμογές πολυμέσων. Πραγματοποίησε περίπου 350

εσωτερικούς δανεισμούς και εξυπηρέτησε περισσότερους από 300 εξωτερικούς επισκέπτες, τους οποίους διευκόλυνε με κάθε δυνατό τρόπο.

– Παραχωρήθηκε υλικό για κινηματογράφηση για το ντοκυμαντέρ *Μεταβυζαντινές Οικογένειες* που υλοποίησε το Διεθνές Κέντρο Ελληνικών Ερευνών της Νίκαιας της Γαλλίας (Φεβρουάριος 2008)·

– παραχωρήθηκε υλικό για την έκδοση *Monemvasia: the legendary castle-town* (Ιούλιος 2008)·

– παραχωρήθηκε υλικό από το Αρχείο Ρίτσου στο συνεργείο του Γιώργου και της Ηρώς Σγουράκη για την έκδοση λευκώματος αφιερωμένου στον ποιητή (Σεπτέμβριος 2008)·

– παραχωρήθηκε υλικό από το Αρχείο Ρίτσου στην Εταιρεία Max Production για εκπαιδευτικά προγράμματα του Υπουργείου Πολιτισμού (Σεπτέμβριος 2008)·

– παραχωρήθηκε υλικό για την εκπομπή «Μονόγραμμα» της Ηρώς Σγουράκη με θέμα τον *Mario Vitti* (Σεπτέμβριος 2008)·

– παραχωρήθηκε υλικό από το Αρχείο Ρίτσου στον Τηλεοπτικό Σταθμό Σκάι για κινηματογράφηση αφιερώματος στον ποιητή (Οκτώβριος 2008)·

– παραχωρήθηκε υλικό από το Αρχείο Ρίτσου στο Εθνικό Κέντρο Βιβλίου για αφιέρωμα στον ποιητή (Οκτώβριος 2008)·

– παραχωρήθηκε υλικό από το Αρχείο Ρίτσου για την έκδοση ημερολογίου από τον Σύλλογο Εργαζομένων στην Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Νοέμβριος 2008).

ΤΜΗΜΑ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

Προσωπικό

Δημήτρης Αρβανιτάκης (υπεύθυνος τμήματος), Τάσος Σακελλαρόπουλος

Σύνταξη περιοδικού: *Μάρια Διαμάντη*

Δημοσιεύσεις – Δραστηριότητες

– Ο Δημήτρης Αρβανιτάκης επιμελήθηκε, σε συνεργασία με τον Κωνσταντίνο Παπαχρίστου, τον τόμο Δ. Αρβανιτάκης – Κ. Παπαχρίστου (επιμ.), *Κ. Πορφύρης. Κείμενα για τον πολιτισμό, την ιστορία και την πολιτική* (Αθήνα 2008), στον οποίο συμμετείχε επίσης με το κείμενο «Η συνειδητοποίηση των τόπων ως προϋπόθεση της ανάγνωσης», 13-29·

– ο Δημήτρης Αρβανιτάκης έγραψε το κείμενο «Ένας προ-

τεστάντης υπό την ευρεία έννοια του όρου», στο: Ε. Λούντζης, *Κείμενα για την ιστορία του χριστιανισμού*, μτφρ. Ν. Λούντζης (Αθήνα 2008) 113-48·

– ο Δημήτρης Αρβανιτάκης επιμελήθηκε, σε συνεργασία με τον Πασχάλη Κιτρομηλίδη, τον τόμο D. Arvanitakis – P. Kitromilides (επιμ.), *The Greek World under Ottoman and Western Domination: 15th-19th Centuries* (New York-Athens 2008), στον οποίο συμμετείχε επίσης με το κείμενο «The Institution of the Communities: A Form of Communication between Sovereign and Subject and a Mechanism of Constructing Social Memory», 17-24·

– ο Δημήτρης Αρβανιτάκης συμμετείχε στο μεταπτυχιακό σεμινάριο του Πανεπιστημίου Κύπρου - Τμήμα Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών (καθ. Έλια Χατζηπα-

ναγιώτη), με θέμα: «... *πάρεξ δρασκεία και γλώσσα: Οι Επτανήσιοι, η ιστορία και το έθνος*» (Λευκωσία, 8 Απριλίου 2008)·

– ο Δημήτρης Αρβανιτάκης συμμετείχε με την ανακοίνωση «Οι ξένες κυριαρχίες στη Λευκάδα (1797-1864)» στο συνέδριο *Η Λευκάδα και οι ιστορικοί της (19ος-20ός αι.)*, που διοργανώθηκε στο πλαίσιο των Γιορτών Λόγου και Τέχνης (Λευκάδα, 5-7 Αυγούστου 2008)·

– ο Δημήτρης Αρβανιτάκης συμμετείχε με την ανακοίνωση «Μεταθανάτιες εικόνες του Καποδίστρια στο Ιόνιο» στο επιστημονικό συνέδριο *Ο Καποδίστριας και η εποχή του. 180 χρόνια από την άφιξη του Καποδίστρια στην Αίγινα* (Αίγινα, 26-28 Σεπτεμβρίου 2008)·

– ο Δημήτρης Αρβανιτάκης συμμετείχε στο διεπιστημονικό μεταπτυχιακό σεμινάριο του Παντείου Πανεπιστημίου (Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας), στο μάθημα «Ιστορία της ελληνικής ιστοριογραφίας (18ος-19ος αι.)» (α' εξάμηνο 2008)·

– ο Δημήτρης Αρβανιτάκης συμμετείχε με την ανακοίνωση «Μικρές ιστορίες για την πατρίδα. Τι έγινε στην Ιταλία στις 8 Σεπτεμβρίου του 1943;» στο επιστημονικό συμπόσιο *Από ποιον, για ποιον και πώς γράφεται η ιστορία*, που οργάνωσε η Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας (Αθήνα, 12-13 Δεκεμβρίου 2008)·

– ο Δημήτρης Αρβανιτάκης είχε την εκδοτική φροντίδα του τόμου Γ. Γ. Αλυσανδράτος, *Κείμενα για τον επαναστασιακό ριζοσπαστισμό* (Αθήνα 2008)·

– ο Δημήτρης Αρβανιτάκης υπήρξε μέλος της Οργανωτικής Επιτροπής του Συνεδρίου *Μ. Καραγάτσης: Ιδεολογία και πολιτική*, που οργανώθηκε από το Μουσείο Μπενάκη (Κτήριο οδού Πειραιώς, 4-5 Απριλίου 2008)·

– ο Δημήτρης Αρβανιτάκης υπήρξε μέλος της Οργανωτικής Επιτροπής του Συνεδρίου *Ο Ελευθέριος Βενιζέλος και ο πολιτισμός*, που συνδιοργανώθηκε από το Μουσείο Μπενάκη και το Εθνικό Ίδρυμα Μελετών «Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος» (Κτήριο οδού Πειραιώς, 22-23 Νοεμβρίου 2008)·

– ο Δημήτρης Αρβανιτάκης υπήρξε μέλος της Επιστημονικής Επιτροπής και συντονιστής της προετοιμαζόμενης έκδοσης των *Απάντων* του Ανδρέα Κάλβου (Μουσείο Μπενάκη, Μάρτιος 2008)·

– ο Τάσος Σακελλαρόπουλος, σε συνεργασία με τις συνδέλφους των Φωτογραφικών Αρχείων, ασχολήθηκε με την ολοκλήρωση της παράδοσης του φωτογραφικού αρχείου του Κώστα Μπαλάφα, καθώς και με τη διοργάνωση εκδήλωσης για τη δωρεά Μπαλάφα (Κτήριο οδού Κουμπάρη, 20 Μαΐου 2008)·

– ο Τάσος Σακελλαρόπουλος συμμετείχε με την ανακοίνωση «Ένας εικοσάχρονος φωτογράφος στα βουνά με τους αντάρτες» στην ημερίδα που οργάνωσε η Ηπειρωτική Λαογραφική και Ιστορική Εταιρεία στο πλαίσιο μικρής έκθεσης του Κώστα Μπαλάφα (Βουλγαρέλι Ηπείρου, 8 Αυγούστου 2008)·

– ο Τάσος Σακελλαρόπουλος συμμετείχε με την ανακοίνωση «*Οι ληστές στα πρόθυρα των Αθηνών*. Διάλογος μεταξύ 1870 και 1952: η πολιτική λειτουργία ενός μυθιστορήματος στην μετεμφυλιακή Ελλάδα», στο συνέδριο *Μ. Καραγάτσης. Ιδεολογία και ποιητική* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 4-5 Απριλίου 2008)·

– ο Τάσος Σακελλαρόπουλος συνέγραψε εισαγωγικό άρθρο για τον τόμο Μ. Νταλιάνη, *Παιδιά στη δίνη του Ελληνικού Εμφυλίου Πολέμου 1946-1949. Σημερινοί Ενήλικες* (Αθήνα 2009)·

– ο Τάσος Σακελλαρόπουλος συνέγραψε το άρθρο «Ηγετικά και παραταξιακά αδιέξοδα στον χώρο του Κέντρου κατά την ελληνική πολεμική δεκαετία 1940-1950. Η περίπτωση του Σοφοκλή Βενιζέλου» για τον συλλογικό τόμο *Σοφοκλής Ελευθερίου Βενιζέλος. Η πολιτική διαδρομή. Το πρόσωπο, η εποχή* (Αθήνα 2009), του οποίου είχε επίσης και την επιστημονική συνεπιμέλεια·

– ο Τάσος Σακελλαρόπουλος είχε την επιστημονική συνεπιμέλεια του συνεδρίου *Ελευθέριος Βενιζέλος και πολιτιστική πολιτική*, στο οποίο έκανε επίσης και την εναρκτήρια ομιλία (Κτήριο οδού Πειραιώς, 22-23 Νοεμβρίου 2008)·

– ο Τάσος Σακελλαρόπουλος συνέγραψε το κείμενο «Ελευθέριος Βενιζέλος, Χανιά Κρήτης 1864 - Παρίσι 1936. Πολιτικές εξελίξεις και ανατροπές» για τον κατάλογο της έκθεσης που συνόδευε το συνέδριο *Γιάννης Παππάς: Σπονδές για τον Ελευθέριο Βενιζέλο*, του οποίου είχε επίσης και την επιμέλεια·

– ο Τάσος Σακελλαρόπουλος συνέγραψε το άρθρο «Δημήτρης Χαρισιάδης, 1940-1950. Με διακριτικότητα απέναντι στην πλημμυρίδα της εποχής» για τον κατάλογο της έκθεσης *Πρακτορείο Δ. Α. Χαρισιάδη* (Κτήριο οδού Πειραιώς, Φεβρουάριος 2009)·

– ο Τάσος Σακελλαρόπουλος συνέγραψε σχολιασμένο χρονολόγιο των σημαντικότερων πολιτικών, κυρίως, γεγονότων στην Ελλάδα την περίοδο 1917-1977 και ασχολήθηκε με την εικονογράφησή τους, στο πλαίσιο της προετοιμαζόμενης εφαρμογής πολυμέσων που θα υποστηρίξει τη μόνιμη έκθεση στην υπό ανάπλαση Πινακοθήκη Ν. Χατζηκυριάκου-Γκίκα·

- η Μάρια Διαμάντη δημοσίευσε το κείμενο «The archaeologist in contemporary Greek novel» στο D. Damaskos – D. Plantzos (επιμ.), *A Singular Antiquity. Archaeology and Hellenic Identity in twentieth-century Greece*, *Museum Benaki*, 3rd Supplement, 383-99·
- η Μάρια Διαμάντη έκανε τη μετάφραση του αγγλικού κειμένου για την έκδοση L. Miller, *Κοσμήματα από τα ορεινά χωριά της Λιβύης. Το χρονικό μιας λαϊκής τέχνης που χάνεται* (Αθήνα 2009)·
- η Μάρια Διαμάντη επιμελήθηκε την τιμητική εκδήλωση για τον Νικηφόρο Βρεττάκο με αφορμή τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Ποίησης (Κτήριο οδού Πειραιώς, 21 Μαρτίου 2008)·
- η Μάρια Διαμάντη μίλησε με θέμα «Βυσσινί τριαντάφυλλο: με αφορμή τα λογοκριμένα αποσπάσματα» στο πλαίσιο της περιπλανώμενης δράσης *Rodokanakis Rediscovered*

1908-2008. Το βυσσινί Τριαντάφυλλο, που οργάνωσε η ομάδα «Όχι παίζουμε» (Κέντρο Μελέτης Χορού Ντάνκαν, 29-30 Ιουλίου 2008)·

- η Μάρια Διαμάντη έκανε τις τυπογραφικές διορθώσεις της έκδοσης *Josef Koudelka. Με κείμενα των Robert Delpire, Anna Fárová, Petr Král, Otomar Krejča, Dominique Eddé, Michel Frizot, Gilles Tiberghien* (Αθήνα 2008)·
- η Μάρια Διαμάντη έκανε τις τυπογραφικές διορθώσεις του καταλόγου έκθεσης *Από τη χώρα του χρυσόμαλλου δέρατος: Θησαυροί της αρχαίας Κολχίδας* (Αθήνα 2009)·
- η Μάρια Διαμάντη συνέγραψε σχολιασμένο χρονολόγιο των σημαντικότερων σταθμών στην ιστορία των ελληνικών γραμμάτων 1920-1990, στο πλαίσιο της προετοιμαζόμενης εφαρμογής πολυμέσων που θα υποστηρίξει τη μόνιμη έκθεση στην υπό ανέπλαση Πινακοθήκη Ν. Χατζηκυριάκου-Γκίκα.

ΒΙΒΛΙΟΛΟΓΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ «ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΗΛΙΟΥ»

Προσωπικό

Πόπη Πολέμη (υπεύθυνη Βιβλιολογικού Εργαστηρίου).
Επιστημονικοί συνεργάτες: Αναστασία Μυλωνοπούλου,
Ειρήνη Ριζάκη

Αρωγοί

Κοινοφελές Ίδρυμα Ι. Σ. Λάτση, Δάφνη Ηλιάδη,
Μαίρη Ηλιού-Çiompi, Τάκης Καλδής, Γιώργος Ρουσόπουλος

Εργαστήριο για την κοινωνική ιστορία του βιβλίου και, κατ' επέκταση, για την κοινωνική ιστορία της παιδείας είχε ιδεαστεί ο Φίλιππος Ηλιού, το «Βιβλιολογικό Εργαστήριο», το οποίο έστησε για να πλαισιώσει τα πολυπληθή βιβλιολογικά του σχέδια, το 1986. Φιλοξενήθηκε επί σειρά ετών στο Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο (ΕΛΙΑ) ως άτυπος φορέας, όπου οι προσπάθειες επικεντρώθηκαν ιδίως στη συγκρότηση της ελληνικής βιβλιογραφίας του 19ου αιώνα και της ηλεκτρονικής βάσης των συνδρομητών των ελληνικών βιβλίων από το 1749 έως το 1922, καθώς και στην έκδοση έργων υποδομής.

Η μετονομασία του Βιβλιολογικού Εργαστηρίου σε «Βιβλιολογικό Εργαστήριο Φίλιππος Ηλιού» υπήρξε η αυτονόητη απάντηση στην πρόκληση του θανάτου του ιδρυτή του (5 Μαρτίου 2004). Τα ημιτελή σχέδια βρήκαν

έκτοτε ομόθυμη υποστήριξη από το Μουσείο Μπενάκη, το οποίο τα ενέταξε στα προγράμματά του από τον Μάρτιο του 2006. Τον Μάιο του 2007 το σύνολο του υλικού που είχε συγκεντρωθεί μετεγκαταστάθηκε σε χώρο του Μουσείου – αρχικά σε διαμέρισμα της οδού Βαλαωρίτου 4 και στη συνέχεια της οδού Κουμπάρη 2–, όπου ήρθε να προστεθεί και σημαντικό τμήμα της βιβλιοθήκης του Φίλιππου Ηλιού, το οποίο συναρτάται με το υλικό αυτό (περίπου 5.500 τίτλοι, μαζί με χιλιάδες φωτοαντίγραφα και δελτία), δωρεά της οικογένειάς του. Η καταλογογράφηση της βιβλιοθήκης αυτής πραγματοποιήθηκε από σπουδάστριες του τμήματος Βιβλιοθηκονομίας των ΤΕΙ Αθηνών, που κάνουν την πρακτική τους άσκηση στην κεντρική Βιβλιοθήκη του Μουσείου.

Συγκροτήθηκε έτσι σταδιακά ένα κύτταρο έρευνας και παιδείας, με επίκεντρο τον ελληνικό 19ο αιώνα, που επιτρέπει να είναι ορατά για το εγγύς μέλλον: η συνέχιση της εκδοτικής προσπάθειας στο πεδίο της βιβλιογραφίας, σε συνεργασία με το ΕΛΙΑ και το ΜΙΕΤ, με πρώτη προτεραιότητα την ολοκλήρωση του ημιτελούς δεύτερου τόμου της Ελληνικής Βιβλιογραφίας του 19ου αιώνα (έτη 1819-1832) τον οποίο κατέλιπε ο Φίλιππος Ηλιού σε αρκετά προχωρημένο στάδιο επεξεργασίας· η δημοσιοποίηση, έντυπη και ηλεκτρονική, και η αξιοποίηση της βάσης των 930.000 συνδρομητών ελληνικών βιβλίων

(οι απαραίτητες διορθώσεις, που ξεκίνησαν από το 2006, τείνουν να ολοκληρωθούν)· η διαρκής ενημέρωση και επέκταση του ηλεκτρονικού καταλόγου που παρουσιάζεται στη συνέχεια.

Δημοσιεύσεις – Δραστηριότητες

– Η ολοκλήρωση της ηλεκτρονικής επεξεργασίας του συνόλου των βιβλιογραφικών εγγραφών των ελληνικών εντύπων του 19ου αιώνα, που πραγματοποιήθηκε τα δύο πρώτα χρόνια της ένταξης του Βιβλιολογικού Εργαστηρίου «Φίλιππος Ηλιού» στα προγράμματα του Μουσείου Μπενάκη, καθώς και η οριστικοποίηση του σχετικού προγράμματος παραμετροποίησης των δεδομένων, σε συνεργασία με την εταιρεία Infolib, επέτρεψε τη δημοσιοποίηση, τον Μάιο του 2008, του ηλεκτρονικού καταλόγου της *Ελληνικής Βιβλιογραφίας του 19ου αιώνα*, που είναι πλέον προσίτος στον διαδικτυακό τόπο του Μουσείου (www.benaki.gr/bibliology). Έργο υποδομής, βασικό εργαλείο για την ιστορική και φιλολογική έρευνα, ο ηλεκτρονικός κατάλογος επιδιώκει να συνδυάσει το στοίχημα της τεκμηρίωσης στη νέα εποχή με τα κεκτημένα της ιστορικής βιβλιογραφίας. Περιέχει όλα τα βιβλιογραφημένα ελληνικά φυλλάδια και βιβλία –εκτός από τα μονόφυλλα-δίφυλλα και τους χάρτες– ή, με άλλα λόγια, όλα τα βιβλιογραφημένα αυτοτελή έντυπα, σε ελληνική γλώσσα, που απευθύνονται σε ελληνόγλωσσο αναγνωστικό κοινό. Συγκροτήθηκε με βάση τα προϋπάρχοντα βιβλιογραφικά έργα: πλην όσων προέκυψαν από το Βιβλιολογικό Εργαστήριο και τη συνεργασία του Φίλιππου Ηλιού με την Πόπη Πολέμη, ως μνημονευτεί εδώ το έργο των προδρόμων Δημήτριου Γκίνη και Βαλέριου Μέξα, καθώς και σειρά σχετικών δημοσιευμάτων στο περιοδικό *Ερανιστής* του Ομίλου Μελέτης του Ελληνικού Διαφωτισμού και στα *Τετράδια Εργασίας* του Κέντρου Νεοελληνικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών. Ο χρήστης μπορεί να επιλέξει, είτε την ελεύθερη αναζήτηση στο σύνολο των πληροφοριών που έχουν καταχωριστεί, είτε τη συνδυαστική αναζήτηση, με βάση επιλεγμένα πεδία (τίτλο, συγγραφέα-μεταφραστή-φιλολογικό εκδότη, τόπο έκδοσης, χρόνο έκδοσης, τυπογράφο-εκδότη-βιβλιοπώλη, βιβλιογραφική πηγή, θέματα-φορείς). Οι 45.000 εγγραφές συνοδεύονται από την ένδειξη των βιβλιογραφικών πηγών καθώς και του συνόλου των ελληνικών και ξένων βιβλιοθηκών στις οποίες έχουν εντοπιστεί αντίτυπα του κάθε εντύπου (ο λόγος εδώ για εκατοντάδες χιλιάδες αντίτυπα σε εκατοντάδες βιβλιο-

θήκες). Επισημαίνεται, επίσης, η ηλεκτρονική διεύθυνση ψηφιοποιημένων αντιτύπων που είναι διαθέσιμα στο διαδίκτυο και διαρκώς πληθαίνουν, επιτρέποντας την άμεση πρόσβαση στα έντυπα καθαυτά. Παρέχεται, τέλος, ευρετήριο συγγραφέων-μεταφραστών-φιλολογικών εκδοτών και ευρετήριο συντομογραφιών των βιβλιογραφικών πηγών και των βιβλιοθηκών που έχουν αποδελτιωθεί. Φιλοδοξώντας να αποτελέσει τον συλλογικό κατάλογο των ελληνικών βιβλίων του 19ου αιώνα, έχει σχεδιαστεί για να ανταποκρίνεται στις διαρκώς αυξανόμενες και ολοένα πιο σύνθετες ανάγκες. Δυναμική η ηλεκτρονική μορφή, χωρίς να υποκαθιστά το έντυπο –που προσφέρεται καλύτερα για τη συνολική εποπτεία, τον στοχασμό και την κατανόηση, την ιστορική κατανόηση των φαινομένων–, επιδέχεται, ωστόσο, συνεχείς διορθώσεις, προσθήκες και επεκτάσεις. Κάθε υπόδειξη προς την κατεύθυνση αυτή θα είναι άκρως πολύτιμη και κάθε πρόταση συνεργασίας ευπρόσδεκτη·

– Κατά την πρώτη διετία της λειτουργίας του Βιβλιολογικού Εργαστηρίου «Φίλιππος Ηλιού» στο πλαίσιο του Μουσείου Μπενάκη, η Πόπη Πολέμη εξέδωσε την *Ελληνική Βιβλιογραφία 1864-1900* (εισαγωγικός τόμος προλεγόμενων και ευρετηρίων της Πόπης Πολέμη και τόμ. Α'-Γ' [: *Συνοπτική αναγραφή*] σε συνεργασία με τον Φίλιππο Ηλιού, εκδ. Βιβλιολογικό Εργαστήριο «Φίλιππος Ηλιού» – ΕΛΙΑ, Αθήνα 2006) και πραγματοποίησε τις δημοσιεύσεις: «Δώρα και αντιδώρα» και «Θεοφίλου Καϊρη τύχες», *Τα Ιστορικά* 45 (2006) (εκδ. Εκδοτικός Οίκος Μέλισσα, Αθήνα 2006) 486-89 και 490-95 αντίστοιχα· «Abecedar / Абеседар», *Αρχειοτάξιο* 9 (2007) (εκδ. Θεμέλιο – ΑΣΚΙ, Αθήνα 2007) 182-85· «Βιβλιολογικό Εργαστήριο Φίλιππος Ηλιού», *Τα Ιστορικά* 46 (2007) (εκδ. Εκδοτικός Οίκος Μέλισσα – Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2007) 207-10· «Το στοίχημα των συνδρομητών», στο: Χ. Λούκος (επιμ.), *Κοινωνικοί αγώνες και Διαφωτισμός. Μελέτες αφιερωμένες στον Φίλιππο Ηλιού* (εκδ. Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2007) 109-14. Επίσης είχε την εκδοτική φροντίδα των τόμων: Φ. Ηλιού, *Ψηφίδες ιστορίας και πολιτικής του 20ού αιώνα* (σε συνεργασία με την Άννα Ματθαίου και τον Στρατή Μπουρνάζο, εκδ. Πόλις, Αθήνα 2007) και Σ.Ι. Αοδραχάς, *Βίωση και καταγραφή του οικονομικού. Κύκλος σεμιναρίων* (σε συνεργασία με την Ευτυχία Λιάτα και την Άννα Ματθαίου, εκδ. Ινστιτούτο Νεοελληνικών Ερευνών Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, Αθήνα 2007). Συμμετέχει πάντα στη συντακτική ομάδα της περιοδικής έκδοσης των Αρχεί-

- ων Σύγχρονης Κοινωνικής Ιστορίας *Αρχειοτάξιο*, είναι γραμματέας σύνταξης, μαζί με τον Δημήτρη Αρβανιτάκη, του περιοδικού *Τα Ιστορικά* (το οποίο συνεκδίδουν από το 2007 ο Εκδοτικός Οίκος Μέλισσα και το Μουσείο Μπενάκη) και έχει την τυπογραφική του επιμέλεια, σε συνεργασία με την Άννα Ματθαίου·
- η Αναστασία Μυλωνοπούλου πραγματοποίησε, το ίδιο διάστημα, την επιμέλεια των επιστημονικών εκδόσεων-μεταφράσεων των έργων P. Grimal, *Ιστορία της Αρχαίας Ρώμης* (μτφρ. Μ. Κουμπουρά, εκδ. Πόλις, Αθήνα 2006)· Τ. Κιουσοπούλου, *Βασιλεύς ή Οικονόμος. Πολιτική εξουσία και ιδεολογία πριν την άλωση* (εκδ. Πόλις, Αθήνα 2007)· C. Morisson, *Ο Βυζαντινός κόσμος, 1: Η Ανατολική Ρωμαϊκή αυτοκρατορία (330-641)* (μτφρ. Α. Καραστάθη, εκδ. Πόλις, Αθήνα 2007)·
  - η Ειρήνη Ριζάκη εξέδωσε το βιβλίο *Οι «γράφουσες» Ελληνίδες. Σημειώσεις για τη γυναικεία λογοισύνη του 19ου αιώνα* (εκδ. Κατάρτι, Αθήνα 2007)·
  - η Πόπη Πολέμη είχε την εκδοτική φροντίδα (σε συνεργασία με την Άννα Ματθαίου και τον Στρατή Μπουρνάζο) του τόμου *Στην τροχιά του Φίλιππου Ηλιού. Ιδεολογικές χρήσεις και εμμονές στην ιστορία και την πολιτική* (εκδ. Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2008), όπου δημοσιεύεται και δική της συμβολή («Ο κόσμος του Φίλιππου Ηλιού», 15-19)·
  - η Πόπη Πολέμη δημοσίευσε άρθρο με τίτλο «Η Ελληνική Βιβλιογραφία του 19ου αιώνα στο διαδίκτυο», *Τα Ιστορικά* 48 (2008) (εκδ. Εκδοτικός Οίκος Μέλισσα – Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2008) 209-11·
  - η Πόπη Πολέμη συμμετείχε στην παρουσίαση του βιβλίου της Ε. Ριζάκη, *Οι «γράφουσες» Ελληνίδες. Σημειώσεις για τη γυναικεία λογοισύνη του 19ου αιώνα* (5 Ιουνίου 2008) και δημοσίευσε την εισήγησή της «Μια σελίδα από το έπος της γυναικείας γραφής», *Τα Ιστορικά* 49 (2008) (εκδ. Εκδοτικός Οίκος Μέλισσα – Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2008) 484-87·
  - η Πόπη Πολέμη συμμετείχε σε ημερίδα, με θέμα τον ηλεκτρονικό κατάλογο της Ελληνικής Βιβλιογραφίας του 19ου αιώνα, που οργάνωσε η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κρήτης (Αθήνα, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, 22 Οκτωβρίου 2008)·
  - η Πόπη Πολέμη είχε την επιμέλεια (σε συνεργασία με την Άννα Ματθαίου και την Ειρήνη Ριζάκη) και συνέταξε την εισαγωγή του τόμου *Διά του γένους τον φωτισμόν. Αγγελίες προεπαναστατικών εντύπων (1734-1821) από τα κατάλοιπα του Φίλιππου Ηλιού* (εκδ. Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2008), πρώτη κατάθεση στην κατεύθυνση της έκδοσης των καταλοίπων που κληροδοτήθηκαν·
  - η Αναστασία Μυλωνοπούλου μετέφρασε το άρθρο του Κ. Τσουκαλά, «Ο Μάης του '68 και η Ελλάδα», *Αρχειοτάξιο* 10 (2008) (εκδ. Θεμέλιο – ΑΣΚΙ, Αθήνα 2008) 111-19·
  - η Αναστασία Μυλωνοπούλου μετέφρασε το άρθρο της Ν. Danova, «Ο Αντιδιαφωτισμός στον βουλγαρικό χώρο», *Τα Ιστορικά* 49 (2008) (εκδ. Εκδοτικός Οίκος Μέλισσα – Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2008) 277-94·
  - η Αναστασία Μυλωνοπούλου πραγματοποίησε την επιμέλεια της μετάφρασης του έργου J.C. Michéa, *Η αυτοκρατορία του μικρότερου κακού. Δοκίμιο για τον φιλελευθερισμό* (μτφρ. Α. Ελεφάντης, εκδ. Πόλις, Αθήνα 2008)·
  - η Ειρήνη Ριζάκη πραγματοποίησε διάλεξη στο Τμήμα Φιλοσοφικών και Κοινωνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Κρήτης, με θέμα «Η γυναικεία λογοισύνη στο ελληνικό κράτος κατά τον 19 αιώνα» (Ρέθυμνο, Πανεπιστήμιο Κρήτης, 8 Απριλίου 2008)·
  - η Ειρήνη Ριζάκη δημοσίευσε βιβλιοκρισία για το βιβλίο της Ε. Varikas, *Les rébus du monde. Figures du paria* (Παρίσι 2007), με τίτλο «Οι απόβλητοι του κόσμου: μορφές του παρία στη νεωτερικότητα», *Τα Ιστορικά* 48 (2008) (εκδ. Εκδοτικός Οίκος Μέλισσα – Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2008) 222-26·
  - η Ειρήνη Ριζάκη δημοσίευσε άρθρο με τίτλο «Το φύλο της γραφής ή η γραφή ως δικαίωμα», στο: Β. Κοντογιάννη (επιμ.), *Λόγος Γυναικών, Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου, Κομοτηνή 24-28 Μαΐου 2006* (εκδ. Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Τμήμα Ελληνικής Φιλολογίας – ΕΛΙΑ, Αθήνα 2008) 143-54.

ΤΜΗΜΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

Προσωπικό

Ιφιγένεια Διονυσιάδου (τομέας τεκμηρίωσης), *Ζωή Μεταξιώτου* (τομέας συστημάτων), Χάρης Αρσενίδης, Στέφανος Γιατζής, Μαρία Γκίκα, Μαρία Θρουβάλα, Χρήστος Κασσιμάτης, Χρυσάνθη Κοντάκη, Νικολέττα Μέντη, Δήμητρα Παπακωνσταντίνου. Εθελοντές: Φωτεινή Βενιέρη, Χριστίνα Βόννα, Ειρήνα Βούλγαρη, Ασημίνα Γεωργακοπούλου, Σοφία Γιαννακάκη, Χρήστος Γιαννακόπουλος, Άννα Καρτάση, Κατερίνα Κέντρου, Ελισάβετ Κυταριόλου, Ελίνα Λινοξυλάκη, Γιάννης Μαρνέλης, Στέλιος Πλάκας, Βάσια Ρούσου, Μαρία Σπανουδάκη, Βάλια Ψωμάδη

Δραστηριότητες

– Το Τμήμα Πληροφορικής διοργάνωσε και υλοποίησε μέσα στο 2008 τις παρακάτω εκδηλώσεις:

α. στις 27 Μαΐου 2008 παρουσιάστηκαν τα αποτελέσματα του προγράμματος «Ψηφιακή Τεκμηρίωση και Ανάδειξη Συλλογών και Αρχείων του Μουσείου Μπενάκη» του επιχειρησιακού προγράμματος «Κοινωνία της Πληροφορίας»

β. στις 13 Σεπτεμβρίου 2008 πραγματοποιήθηκε ημερίδα με τίτλο *Τεκμηρίωση και επιμέλεια πολιτισμικών πληροφοριών: από τη θεωρία στην πράξη*. Παράλληλα διοργανώθηκε έκθεση όπου 40 ελληνικοί πολιτιστικοί φορείς παρουσίασαν σε 48 posters το έργο τους στον τομέα της ηλεκτρονικής τεκμηρίωσης. Η εκδήλωση περιλάμβανε πέντε ομιλίες και ακολούθησε συζήτηση με οκτώ προσκεκλημένους. Την εκδήλωση παρακολούθησαν 210 άτομα που συμπλήρωσαν ερωτηματολόγιο σε σχέση με ζητήματα τεκμηρίωσης πολιτιστικών αγαθών

γ. τον Σεπτέμβριο 2008 πραγματοποιήθηκε, με πρωτοβουλία του τμήματος, το διεθνές συνέδριο του CIDOC με θέμα *Digital Curation of Cultural Heritage* [Ψηφιακή επιμέλεια των πολιτιστικών αγαθών]. Το συνέδριο, που παρακολούθησαν 230 σύνεδροι από 36 χώρες, περιλάμβανε 62 ομιλίες από 120 ομιλητές. Στο πλαίσιο του γενικού συντονισμού και της επιμέλειας της διοργάνωσης το Τμήμα Πληροφορικής ανέλαβε την επικοινωνία με τη διεθνή επιτροπή, τη συνολική διαμόρφωση του προγράμματος, τη διαρκή ενημέρωση του διαδικτυακού τόπου του συνεδρίου σε τρεις γλώσσες (ελληνικά, αγγλικά, γαλλικά), την επικοινωνία με τους συνέδρους, την επιμέλεια και την έκδοση των πρακτικών, του προγράμματος και λοιπών εντύπων, την προετοιμασία του υλικού για τους συνέδρους, τη συγκέντρωση

χορηγιών, την παρακολούθηση του προϋπολογισμού, την έρευνα αγοράς, την προμήθεια, την εγκατάσταση και την υποστήριξη τεχνικού εξοπλισμού και υλικοτεχνικής υποδομής χώρων, τη μόνιμη εγκατάσταση ασύρματου δικτύου δεδομένων στους χώρους του συνεδρίου, την πλήρη γραμματειακή υποστήριξη και την οργάνωση επιμέρους εκδηλώσεων

– Στον τομέα της τεκμηρίωσης πραγματοποιήθηκαν οι παρακάτω εργασίες:

α. ολοκληρώθηκε η καταγραφή στο νέο διαχειριστικό σύστημα του συνόλου των αντικειμένων του 12ου τόμου του Γενικού Ευρετηρίου, ο οποίος περιλαμβάνει κυρίως αντικείμενα που εισάχθηκαν στο Μουσείο μετά το 2002. Συνολικά δημιουργήθηκαν, συμπληρώθηκαν ή ελέγχθηκαν εγγραφές για 1.100 αντικείμενα

β. ενημερώθηκε το σύστημα για την παρουσίαση μουσειακών αντικειμένων στις εκθέσεις της Πορτογαλίας, της Αυστραλίας και του Καναδά. Παράλληλα, ενημερώθηκε η βιβλιογραφία τους και έγινε έλεγχος των στοιχείων τους στο σύστημα, σε σχέση με τη δημοσίευσή τους

γ. ολοκληρώθηκε η καταγραφή των δωρητών του έτους 2007 με πλήρη στοιχεία της προσφοράς τους, τα οποία αντλήθηκαν από τα ευχαριστήρια, τους απολογισμούς των τμημάτων, και τους καταλόγους της Νομικής Υπηρεσίας και του Λογιστηρίου. Στο πλαίσιο της εργασίας αυτής εισάχθηκαν στο σύστημα 210 εγγραφές νέων δωρητών και συμπληρώθηκαν στοιχεία σε 140 παλαιότερες

δ. στο πλαίσιο του υπο-έργου *Ψηφιακό Αρχείο Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής* (Ε.Π. «Κοινωνία της Πληροφορίας», Πρόσκληση 172), πραγματοποιήθηκε διεξοδική έρευνα για την παραμετροποίηση και τη διαχείριση του νέου προγράμματος καταγραφής των Αρχείων Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής. Εντοπίστηκαν οι ιδιαιτερότητες του υλικού, μελετήθηκε η ορολογία των αρχιτεκτονικών μελετών, δημιουργήθηκαν νέα πεδία και νέοι όροι εντάχθηκαν στους θησαυρούς ορολογίας του συστήματος. Για την εξυπηρέτηση των απαιτήσεων της καταγραφής συντάχθηκαν οδηγίες χρήσης, προστέθηκαν στις λίστες του συστήματος νέοι αποθηκευτικοί χώροι, ονομασίες αρχείων και ονόματα προσώπων. Το Τμήμα Πληροφορικής παρακολούθησε στενά τις εργασίες καταγραφής, πραγματοποιώντας διαρκείς ελέγχους, δίνοντας επιπρόσθετες οδηγίες και κάνοντας επεμβάσεις για τη βελτίωση της καταγραφής. Συ-

αρχείο επεξεργασία συλλογή διεύθυνση έκθεση αρχείο εικόνων άλλες ενότητες εργαλεία διαχείριση έλεγχος βοήθεια Window

κωδ. 339425 Κρόκου 9/4/2009 Μεταξιώτου γραφή

συλλογή ΟΛΕΣ ΟΙ ΣΥΛΛΟΓΕΣ υπεύθυνος Αρχαία Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής

πρόσωπα Δημήτρης Πικιώνης (1887-1968), δημιουργός

ονομασία/είδος αντικειμένου προοπτικό, σκίτσο

τύπος Οικία Καραμάνου, οδός Ηρακλείου, Τζιτζιφιές: Προοπτικό της οικίας

αρ. ταυτότητας ANA_67_07_04 έτος από 1925 έως 1925

προηγ. αριθμοί χρον/γία 1925

ειδική ομάδα αρχαία νεοελληνικής αρχιτεκτονικής

θέμα οικία

εποχή/στυλ

κύρια στοιχεία επιγραφές χρήση λεζάντα απόκτηση και στοιχεία καταγραφής ειδικά πεδία παρατηρήσεις πρόσθετα στοιχεία

στοιχεία διάστασης	19 εκ.	μέγιστο ύψος	
	27,5 εκ.	μέγιστο πλάτος	

ύλη ρυζόχαρτο, μολύβι

τεχνική

τόπος ANA τοποθεσία κτηρίου: Αθήνα (Τζιτζιφιές)

μουσείο-φορέα ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ

ιδιοκτήτης

περιγραφή Δημήτρης Πικιώνης - Οικία Καραμάνου, οδός Ηρακλείου, Τζιτζιφιές - Προσχέδιο προοπτικό, 1925

προσωρινή αποθήκευση

μόνιμη αποθήκευση Πειραιώς, 1ος, ΑΝΑ, Σχ/θήκη 01, Συρτ. 02

αρχ. ενότητα ANA, Αρχείο Δημήτρη Πικιώνη

ποσοτικός αρ.

FREE

Record: 1 of 1

Ονομασία αντικειμένου ή είδος φωτογραφίας, Τιμές από Θησαυρό Τ. Δες και F1 NUM

Οθόνη με έργο των Αρχείων Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής, από το Σύστημα Τεκμηρίωσης και Διαχείρισης Συλλογών και Αρχείων του Μουσείου Μπενάκη.

ντόνισε τη δημιουργία νέου περιβάλλοντος εργασίας για τα Αρχαία Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής, διαχειρίστηκε ψηφιακά τεκμήρια και συμμετείχε στις εργασίες εισαγωγής των ψηφιακών εικόνων και της τεκμηρίωσής τους στο σύστημα διαχείρισης και τεκμηρίωσης του Μουσείου. Για την προβολή των Αρχιτεκτονικών Αρχείων στο διαδίκτυο πραγματοποιήθηκαν: επανέλεγχος στην παρουσίαση των μεταφρασμένων όρων του συστήματος που αποτελούν κριτήριο αναζήτησης στον διαδικτυακό τόπο του Μουσείου, προετοιμασία των νέων όρων που προέκυψαν για μετάφραση στα αγγλικά, επαναπροσδιορισμός των ιεραρχικών επιπέδων και προσαρμογή των προδιαγραφών, προκειμένου οι λίστες όρων αναζήτησης που χρησιμοποιεί ο χρήστης να εμφανίζονται σωστά, επιλογή του τρόπου παρουσίασης των αφιερωμάτων σε πέντε αρχιτέκτονες, επιμέλεια της καταχώρισης των μεταφρασμένων λεζαντών, συντονισμός εργασιών για την εξαγωγή όλων των τεκμηριωμένων

αρχείων στον διαδικτυακό τόπο του Μουσείου και την παρουσίασή τους μέσω online πρόσβασης από το νέο διαχειριστικό σύστημα του Μουσείου

ε. το νέο διαχειριστικό σύστημα εγκαταστάθηκε σε έξι θέσεις των Αρχείων Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής, δύο θέσεις της Γραμματείας, στη Βιβλιοθήκη, στο Τμήμα Συντήρησης Εικόνων, στα Τμήματα Συντήρησης της Κουμπαρή 3 και στα γραφεία των επιμελητών Πανωραίας Μπενάτου και Σοφίας Χανδακά. Πραγματοποιήθηκε επανεκπαίδευση όσων από τους επιμελητές το ζήτησαν (Φ.Μ. Τσιγκάκου, Μ. Βερύκοκου, Π. Κοσμαδάκη, Κ. Παπαχρίστου, Β. Μαρκάκης, Β. Πασχάλης, Ι. Μωραΐτου, Δ. Φιλίππου), με σκοπό να διευκρινιστούν ζητήματα σχετικά με την αναζήτηση πληροφοριών, την εισαγωγή στοιχείων, τη δημιουργία εγγραφών συντήρησης κ.λπ. Στο τέλος του έτους ελέγχθηκαν από το τμήμα τα στοιχεία που εισήγαγαν οι χρήστες: συνολικά έγιναν 9.700 νέες εγγραφές αντικει-

**CIDOC
2008
ATHENS**

ANNUAL CONFERENCE OF THE INTERNATIONAL DOCUMENTATION COMMITTEE OF ICOM
ΕΤΗΣΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΤΟΥ ICOM

15-18.9.08

**THE DIGITAL CURATION OF CULTURAL HERITAGE
ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ**

BENAKI MUSEUM / Pireos Street Annex
ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ / Κτίριο οδού Πειραιώς
WWW.CIDOC2008.GR

Η αφίσα του διεθνούς συνεδρίου του CIDOC
(15-18 Σεπτεμβρίου 2008).

μένων ή αρχαιακού υλικού (8.300 αρχιτεκτονικά σχέδια, 500 έργα και εργαλεία του Εργαστηρίου Γ. Παππά, 400 ζωγραφικά έργα, 130 έργα του Ν.Χ. Γκίκα, 320 αντικείμενα άλλων συλλογών). Επιπλέον έγιναν 5.900 ενημερώσεις σε στοιχεία παλαιότερων εγγραφών·

στ. εισάχθηκαν στο σύστημα νέες εικόνες για 1.270 αντικείμενα και καταγράφηκαν λεπτομερή στοιχεία στο Αρχείο Εικόνων. Για τις ανάγκες του Τμήματος Φωτογραφικών Υπηρεσιών, καθώς και για την ευρεία χρήση ψηφιακών εικόνων από όλα τα τμήματα, οι ψηφιακές απεικονίσεις αποθηκεύονται επιπλέον σε δύο χαμηλότερες αναλύσεις: α) εκτυπώσιμο μέγεθος 10*15 εκ., ανάλυση 300 dpi και μορφότυπο tiff, και β) ανάλυση 72 dpi, μορφότυπο jpeg και μέγιστη διάσταση 2480 pixels·

ζ. ενημερώθηκε η βάση δεδομένων σχετικά με τις εκδόσεις, εκθέσεις και εκδηλώσεις του Μουσείου για το 2008· η. ολοκληρώθηκε ο έλεγχος του θησαυρού ονομασιών του διαχειριστικού συστήματος·

θ. συνεχίστηκαν οι εργασίες του τμήματος για επεμβάσεις στην επαφή χρήσης, ώστε να επιτυγχάνεται η βέλτιστη δυνατή χρήση: διερευνήθηκε το ζήτημα της συμπλήρωσης ενός Συμφωνητικού Δανεισμού, άλλαξε η ονομασία ορισμένων πεδίων, συσχετίστηκαν σχετικές διευθύνσεις και συνεχίστηκε η καταγραφή αναλυτικών online οδηγιών προς διευκόλυνση των χρηστών, για μεγάλο αριθμό πεδίων του νέου διαχειριστικού συστήματος·

– Για τον διαδικτυακό τόπο του Μουσείου www.benaki.gr υλοποιήθηκαν οι παρακάτω εργασίες:

α. ολοκληρώθηκε η νέα ενότητα του Βιβλιολογικού Εργαστηρίου με online πρόσβαση και μηχανισμό αναζήτησης στη βάση δεδομένων, όπου καταγράφεται η ελληνική βιβλιογραφία του 19ου αιώνα. Η συνολική εποπτεία του έργου, καθώς και η ενσωμάτωση των αποτελεσμάτων στον διαδικτυακό τόπο του Μουσείου πραγματοποιήθηκαν από το τμήμα, ενώ η ανάπτυξη των ιστοσελίδων οφείλεται στην εταιρεία Infolib·

β. ενημερώθηκαν οι ιστοσελίδες για τις νέες δραστηριότητες του Μουσείου: 132 εκθέσεις και εκδηλώσεις, 40 εκδόσεις, εναλλασσόμενες δραστηριότητες του Τμήματος των Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και των Φίλων του Μουσείου Μπενάκη, καθώς και τις λοιπές δραστηριότητες του ιδρύματος που βρέθηκαν στην επικαιρότητα. Η εργασία περιλαμβάνει τη συγκέντρωση στοιχείων, την επικαιροποίηση των σχετικών ιστοσελίδων, την επιμέλεια του υλικού στην ελληνική, την αγγλική και την ισπανική γλώσσα, καθώς και την τεχνική υλοποίηση. Παράλληλα, δημιουργήθηκαν περίπου 44 νέες πρώτες σελίδες και 56 νέες σελίδες που αφορούν δελτία τύπου και προγράμματα εκδηλώσεων·

γ. ολοκληρώθηκαν οι εργασίες αξιολόγησης της online παρουσίασης των συλλογών και των φωτογραφικών αρχείων μέσω του συστήματος τεκμηρίωσης και διαχείρισης συλλογών και αρχείων του Μουσείου, η αποκατάσταση των σφαλμάτων και η επικαιροποίηση του περιεχομένου·

δ. έγινε επεξεργασία όλων των διαθέσιμων εικόνων από εκθέσεις, εκδηλώσεις, εκδόσεις και εκπαιδευτικά προγράμματα προκειμένου να χρησιμοποιηθούν στην ενότητα «Δείτε Επίσης».

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο μέσος μηνιαίος αριθμός επισκέψεων στον διαδικτυακό τόπο του Μουσείου για το 2008 ανήλθε σε 37.562·

– Στον τομέα των εφαρμογών πολυμέσων (multimedia)

Άποψη της έκθεσης poster με τα έργα ελληνικών πολιτιστικών οργανισμών που έχουν δραστηριοποιηθεί στην ηλεκτρονική τεκμηρίωση (φωτ.: Δ. Παρουσιάδη).

που απευθύνονται στο κοινό πραγματοποιήθηκαν:

α. η δημιουργία της δίγλωσσης εφαρμογής πολυμέσων με τίτλο *Ο Ν. Χατζηκυριάκος-Γκίκα και η γενιά του '30* (Ε.Π. «Κοινωνία της Πληροφορίας», Πρόσκληση 172), η οποία σκοπό έχει την προβολή και ανάδειξη του έργου του γνωστού Έλληνα καλλιτέχνη στο ευρύτερο κοινό. Το Τμήμα Πληροφορικής ανέλαβε τον συντονισμό, την εποπτεία και τη διοικητική παρακολούθηση του έργου. Η εφαρμογή απευθύνεται στους επισκέπτες της έκθεσης που ετοιμάζεται στο ανακαινισμένο κτήριο της Πινακοθήκης Νίκου Χατζηκυριάκου-Γκίκα. Στον κύκλο των περιεχομένων της περιλαμβάνει μια εξαντλητική χρονολογική παρουσίαση των έργων και των θεωρητικών κειμένων του Γκίκα, που συνοδεύεται από πλούσιο υλικό για τη ζωή και τις δραστηριότητές του, καθώς και από κείμενα που φωτίζουν την καλλιτεχνική του φυσιογνωμία. Τη βιοεργογραφία του Γκίκα πλαισιώνουν, παράλληλα, εικονογραφημένα χρονολόγια με σταθμούς σημαντικών εικαστικών, λογοτεχνικών, αρχιτεκτονικών, θεατρικών, φωτογραφικών, κοινωνικών, πολιτικών και ιστορικών γεγονότων, που έλαβαν χώρα κατά τη διάρκεια της ζωής του. Η εφαρμογή περιλαμβάνει, επίσης, αφιερώματα σε θέματα όπως «Τα εργαστήρια του καλλιτέχνη», «Σχέδια», «Οι συνεντεύξεις του Ν.Χ. Γκίκα». Για τη σύνταξη και την εικονογράφηση των χρονολογίων εργάστηκαν οι επιμελητές διαφόρων

τμημάτων του Μουσείου, καθώς και εξωτερικοί συνεργάτες. Την ανάπτυξη της εφαρμογής ανέλαβε η εταιρεία Εκδοτική ΕΡΜΗΣ ΕΠΕ. Το Τμήμα Πληροφορικής είχε τη συνολική εποπτεία των περιεχομένων και την επιλογή των αφιερωματικών ενοτήτων. Συμμετείχε στον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό της εφαρμογής, στη διαμόρφωση της αισθητικής της φυσιογνωμίας, καθώς και στον εμπλουτισμό της βάσης δεδομένων της·

β. σχετικά με την εφαρμογή πολυμέσων *Η Αθήνα μέσα από τα μάτια των περιηγητών: 17ος-19ος αιώνας*, αποφασίστηκε ο εμπλουτισμός της με τον σχεδιασμό 25 επιπλέον μονιές clips, η βελτιωτική αναδιάρθρωση της διαχειριστικής της βάσης με σκοπό την καλύτερη διαχείριση του μεγάλου και ανομοιογενούς πλήθους δεδομένων, η φωτογράφιση επιλεγμένων μνημείων της Αθήνας για να εισαχθούν στην εφαρμογή, καθώς και η συμπληρωματική επένδυση των ενοτήτων της εφαρμογής με εικόνες αντικειμένων·

γ. ξεκίνησαν εργασίες για τη δημιουργία εφαρμογής ηλεκτρονικής ξενάγησης των επισκεπτών του Μουσείου με τον ορισμό ενός αρχικού χρονοδιαγράμματος και τη δημιουργία καταλόγου υποψηφίων χορηγών·

– Τεχνικές εργασίες:

α. προμήθεια και εγκατάσταση 10 νέων σταθμών εργασίας και τριών νέων κεντρικών διακομιστών·

β. εγκατάσταση νέου webserver, κεντρικού διακομιστή στο Τμήμα Ιστορικών Αρχείων και Χειρογράφων, και δύο κεντρικών διακομιστών στα Αρχεία Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής με σύστημα δημιουργίας αντιγράφων ασφαλείας (tape library)·

γ. εγκατάσταση κεντρικού διακομιστή και σταθμών εργασίας για την εκπαίδευση των χρηστών στο πλαίσιο του υποέργου *Ψηφιακό Αρχείο Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής*·

δ. έρευνα αγοράς - εγκατάσταση - παραμετροποίηση νέου λογισμικού εξυπηρέτησης ηλεκτρονικής αλληλογραφίας και λογισμικού για την αντιμετώπιση των ανεπιθύμητων μηνυμάτων ηλεκτρονικής αλληλογραφίας·

ε. τεχνική υποστήριξη του μηχανογραφικού εξοπλισμού όλων των υπηρεσιών του Μουσείου. Συνολικά σήμερα υπάρχουν 16 κεντρικοί διακομιστές και 146 σταθμοί εργασίας οι οποίοι χρησιμοποιούνται από 163 χρήστες.

– Για την υποστήριξη των άλλων τμημάτων του Μουσείου πραγματοποιήθηκαν:

α. Εργαστήριο Γιάννη Παππά: εκτυπώθηκαν τα δελτία των περίπου 1.500 έργων του Γιάννη Παππά, κατανεμήθηκαν σε ντοσιέ και παραδόθηκαν στο Εργαστήριο. Καταγράφηκαν 125 προσχέδια έργων του καλλιτέχνη και 380 εργαλεία από τη συλλογή του. Παράλληλα με την καταγραφή έγινε και η αρίθμηση και φωτογράφισή τους, καθώς και η συγκέντρωση σχετικών πληροφοριών. Αναζητήθηκαν, επιλέχθηκαν και εκτυπώθηκαν από το σύστημα έργα του καλλιτέχνη για τις ανάγκες της έκθεσης *Γιάννης Παππάς: Σπονδές για τον Ελευθέριο Βενιζέλο*. Επιλέχθηκαν 160 αντιπροσωπευτικά αντικείμενα και ψηφιοποιήθηκαν 19 ζωγραφικά έργα για την προβολή του Εργαστηρίου Γ. Παππά στον διαδικτυακό τόπο του Μουσείου·

β. Τμήμα Ζωγραφικής, Χαρακτικών και Σχεδίων: ελέγχθηκε λεπτομερώς η καταγραφή περίπου 400 νέων αντικειμένων που πραγματοποίησαν, ύστερα από σχετική εκπαίδευση, οι εθελοντές του Τμήματος Ζωγραφικής. Για τις ανάγκες της καταγραφής εισάχθηκαν στο σύστημα τα ονόματα και τα βιογραφικά στοιχεία 140 καλλιτεχνών. Επιπρόσθετα, το τμήμα ανέλαβε την επικοινωνία, την οικονομική και διοικητική διαχείριση για την υλοποίηση του ευρωπαϊκού προγράμματος «CULTURAL PROGRAMME 2007-2013 – IN PRAISE OF SHADOWS» (πρώην «Black Eyes», Istanbul Museum, Τουρκία) που θα έχει ως αποτέλεσμα τη φιλοξενία από το Μουσείο της ομώνυμης έκθεσης τον Μάιο-Ιούνιο 2009·

γ. Κέντρο Διά Βίου Μάθησης: καταγράφηκε η κατάσταση

της συλλογής Θεοχάρη-Περάκη, δόθηκαν οι προδιαγραφές ορολογίας και οι οδηγίες για τη μέθοδο τεκμηρίωσης-παρόμοιοι υλικού στο Μουσείο. Δημιουργήθηκε βάση δεδομένων για την καταγραφή των θεατρικών έργων της Περάκη, όπου οι επιμελητές κατέγραψαν και κωδικοποίησαν το σύνολο των έργων της·

δ. Τεχνικό Τμήμα: τεχνική υποστήριξη εκδηλώσεων που διοργανώνονται στους χώρους του Μουσείου, εγκατάσταση και τεχνική υποστήριξη τηλεπικοινωνιακού, ηλεκτρονικού και μικρο-ηλεκτρονικού εξοπλισμού, τεχνική υποστήριξη συστημάτων αδιάλειπτης τροφοδοσίας και σταθεροποίησης ηλεκτρικού ρεύματος (UPS) των κτηρίων και του κρίσιμου ηλεκτρονικού εξοπλισμού·

ε. Τμήμα Προϊστορικής, Αρχαίας Ελληνικής και Ρωμαϊκής Συλλογής: αναζήτηση, επικοινωνία και διαχείριση χορηγιών για την έκθεση *Από τη χώρα του χρυσόμαλλου δέρατος: Θησαυροί της αρχαίας Κολχίδας*, εξασφάλιση της αιγίδας της Unesco για την έκθεση, υποστήριξη στη διαμόρφωση του προϋπολογισμού·

στ. Τμήμα Ιστορικών Αρχείων και Χειρογράφων: υποστήριξη επικοινωνίας και διαχείρισης για το ετήσιο ευρωπαϊκό πρόγραμμα «LEONARDO DA VINCI 2008», που αποσκοπεί στη φιλοξενία και την απασχόληση νέων ερευνητών σε πολιτιστικούς φορείς·

ζ. Τμήμα Προσωπικού: επικοινωνία, μελέτη, διαχείριση και υποβολή συμμετοχής στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα «VOCH» (Volunteers in Cultural Heritage) (Museo del Tesuto, Ιταλία). Το πρόγραμμα βρίσκεται σε εξέλιξη, ενώ η τακτική του Μουσείου για τους εθελοντές αναγνωρίστηκε ως «Καλή Πρακτική» τόσο από τον European Officer του προγράμματος, όσο και από τη Διεύθυνση Μουσείων, Εκθέσεων και Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων του ΥΠ.ΠΟ.

Εκτός από τα παραπάνω συγκεκριμένα τμήματα και προγράμματα, το Τμήμα Πληροφορικής γενικότερα συνέβαλε στην αναζήτηση χορηγιών και χρηματοδότησης για εκθέσεις, εκδόσεις και άλλες δραστηριότητες, καθώς και στην προβολή των εκδόσεων του Μουσείου στο ηλεκτρονικό κατάστημα Amazon.

Συμμετοχές σε προγράμματα συνεργασίας:

– Για την υλοποίηση του έργου *Μουσείο Μπενάκη: Ψηφιακό Αρχείο Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής* (Κ. Μπίρης, Π. Μυλωνάς, Δ. Πικιώνης, Ν. Μπτσάκης, Α. Κωνσταντινίδης) / *Διαδραστική Εφαρμογή «Ο Ν. Χατζηκυριάκος-*

Γκίκας και η γενιά του '30» (Ε.Π. «Κοινωνία της Πληροφορίας», Πρόσκληση 172) πραγματοποιήθηκαν: σύνταξη της προκήρυξης και διενέργεια διεθνούς διαγωνισμού για την ανάδειξη αναδόχου, διοικητική παρακολούθηση και εποπτεία του έργου κατά τη διάρκεια της υλοποίησής του, οικονομική διαχείριση, οργάνωση προβολής αποτελεσμάτων και συνεργασία με τους υπόλοιπους φορείς διοίκησης του έργου·

– για την υλοποίηση του έργου *Ψηφιακή Τεκμηρίωση και Ανάδειξη Συλλογών και Αρχείων του Μουσείου Μπενάκη* (Ε.Π. «Κοινωνία της Πληροφορίας», Πρόσκληση 65): πραγματοποιήθηκε οικονομική και διοικητική διαχείριση του έργου, η οποία μεταξύ άλλων περιλάμβανε συγκέντρωση εγγράφων και οικονομικών στοιχείων, αναφορές προόδου, ΤΔ λήξης του έργου, παρακολούθηση τελικών παραδοτέων και αποπληρωμών, έλεγχο δαπανών, προετοιμασία υλικού και παρουσίασή του για 2ο έλεγχο από την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του προγράμματος (14/2/08), Βεβαιώσεις Περαίωσης, Πρακτικά Παραλαβής, Νομικές Δεσμεύσεις, Αιτήματα Χρηματοδότησης, προβολή αποτελεσμάτων και εισαγωγή στοιχείων του έργου στις φόρμες του προγράμματος «Αριστεία Έργων ΚτΠ»·

– για τη μελέτη υλοποίησης του έργου *Οι Συλλογές του Μουσείου Μπενάκη στον Παγκόσμιο Ιστό* (Ε.Π. «Κοινωνία της Πληροφορίας», Πρόσκληση 180) πραγματοποιήθηκαν: έρευνα και προετοιμασία του κειμένου της πρότασης, συντονισμός των διαφόρων τμημάτων του Μουσείου για την επαρκή διαμόρφωση της πρότασης (Βιβλιοθήκη, Τμήμα Ισλαμικής Τέχνης, κινέζικη συλλογή, Εργαστήρι Γ. Παππά, Τμήμα Παιχνιδιών και Παιδικής Ηλικίας, Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων), συμμετοχή στη σύνταξη των τευχών προκήρυξης διεθνούς διαγωνισμού, οικονομική και διοικητική διαχείριση του έργου·

– για τη συμμετοχή του Μουσείου στο εθνικό κομμάτι MICHAEL PLUS του ευρωπαϊκού προγράμματος «MICHAEL» πραγματοποιήθηκαν: συνεργασία με τον αρμόδιο φορέα (ΥΠ.ΠΟ. - Διεύθυνση Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών), εισαγωγή υλικού του Μουσείου στις κατάλληλες φόρμες, έλεγχος και αξιολόγηση της παρουσίας του Μουσείου στην ευρωπαϊκή και την ελληνική πύλη του προγράμματος www.michael-culture.gr, οργάνωση και αποστολή απαραίτητου υλικού προβολής του Μουσείου στην παρουσίαση *MICHAEL European Portal – Προβολή ελληνικών ψηφιακών συλλογών* (Βαρσοβία, 19-20 Μαΐου 2008), κατά την οποία το Μουσείο Μπενάκη επελέγη ως ένα από τα τρία τιμώμενα ελληνικά μουσεία για τα οποία

πραγματοποιήθηκε ειδικό αφιέρωμα μίας εβδομάδας·

– υποβολή συμμετοχής σε δύο προτάσεις ευρωπαϊκών προγραμμάτων: α) ευρωπαϊκό πρόγραμμα «PO MED – TEXMEDIN» (Textile and Costume Traditions of the Mediterranean Area as a Source of Inspiration for Contemporary Textile and Fashion Designers) (Museo del Tessuto, Ιταλία) για το Τμήμα Ισλαμικής Τέχνης και β) ευρωπαϊκό πρόγραμμα «INTERREG III – MED roots» (Cultural Heritage Access and Management of the Mediterranean Basin) (Castello d'Albertis, Ιταλία) για το Τμήμα Φωτογραφικών Αρχείων·

– συνέχιση της οικονομικής και διοικητικής διαχείρισης του έργου «ΕΙΚΟΝΟΓΝΩΣΙΑ» (ΓΓΕΤ – Επεξεργασία εικόνων, ήχου και γλώσσας). Μελέτη επτά προτάσεων ευρωπαϊκών και εθνικών προγραμμάτων. Συμμετοχή στην Ομάδα Αξιολόγησης του Έργου «EUROPEANA» που παρουσιάστηκε από το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο (Κτήριο Βιβλιοθήκης, Πολυτεχνειούπολη Ζωγράφου, 27 Ιουνίου 2008).

Δημοσιεύσεις – Παρουσιάσεις

– Η Ιφιγένεια Διονυσιάδου μίλησε με θέμα «The Digitising Process of the Inventories of the Benaki Museum and the Use of the New Information Management System» στο σεμινάριο *Seminar on the Information and Document Management in Cultural and Art Institutions*, που οργανώθηκε από το Suna and İnan Kıraç Foundation – Pera Museum σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο του Μαρμαρά και το Institut Français d'Études Anatoliennes (Κωνσταντινούπολη, 19 Νοεμβρίου 2008)·

– η Ιφιγένεια Διονυσιάδου συμμετείχε σε στρογγυλή τράπεζα με θέμα «Τα επόμενα βήματα: προβλήματα και προοπτικές βιωσιμότητας του πολιτιστικού ψηφιακού περιεχομένου», που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της διημερίδας *Ψηφιοποιώντας Μνημεία, Συλλογές και Αρχεία*, η οποία οργανώθηκε από τη Διεύθυνση Αρχείου Μνημείων του ΥΠ.ΠΟ. (Αθήνα, 22 Νοεμβρίου 2008)·

– στην παρουσίαση του προγράμματος «Ψηφιακή Τεκμηρίωση και Ανάδειξη Συλλογών και Αρχείων του Μουσείου Μπενάκη» ακούστηκαν οι εξής ομιλίες: Μαρία Θρουβάλα, «Συνοπτική Παρουσίαση του Έργου και Αξιοποίησης των Αποτελεσμάτων του»· Ζωή Μεταξιώτου, «Το νέο Σύστημα Τεκμηρίωσης και Διαχείρισης Συλλογών και Αρχείων: Ψηφιακή απεικόνιση»· Ιφιγένεια Διονυσιάδου, «Το νέο Σύστημα Τεκμηρίωσης και Διαχείρισης Συλλογών και Αρχείων»· Νικολέττα Μέντη, «Το Μουσείο Μπε-

νάκη στον παγκόσμιο ιστό»· Χρυσάνθη Κοντάκη, «Παρουσίαση της εφαρμογής *Η Αθήνα μέσα από τα μάτια των περιηγητών: 17ος-19ος αιώνας*» (Κτήριο οδού Πειραιώς, 27 Μαΐου 2008)·

– οι Ιφιγένεια Διονυσιάδου, Νικολέττα Μέντη και Ζωή Μεταξιώτου συμμετείχαν με την ανακοίνωση-poster «Ψηφιακή Τεκμηρίωση και online διάθεση συλλογών και αρχείων του Μουσείου Μπενάκη» στην έκθεση που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της ημερίδας *Τεκμηρίωση και Επιμέλεια Πολιτισμικών Πληροφοριών: από τη Θεωρία στην Πράξη* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 13 Σεπτεμβρίου 2008)·

– η Ιφιγένεια Διονυσιάδου και η Δήμητρα Παπακωνσταντίνου μίλησαν με θέμα «Διεθνή πρότυπα και ελληνική

πραγματικότητα: η δημιουργία ελεγχόμενων όρων στην καταγραφή των συλλογών του Μουσείου Μπενάκη» στην ημερίδα *Τεκμηρίωση και Επιμέλεια Πολιτισμικών Πληροφοριών: από τη Θεωρία στην Πράξη* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 13 Σεπτεμβρίου 2008)·

– η Νικολέττα Μέντη συνέταξε κείμενο για το περιοδικό *CIDOC Newsletter* (01/2008) που αφορούσε την παρουσίαση του συνεδρίου *CIDOC 2008*·

– η Δήμητρα Παπακωνσταντίνου παρουσίασε και δημοσίευσε το άρθρο «The materiality of cultural information and its absence: digital curation from an archaeological perspective» στα πρακτικά του ετήσιου συνεδρίου *CIDOC 2008* (15-18 Σεπτεμβρίου 2008).

ΤΜΗΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Προσωπικό

Μαρία-Χριστίνα Δεστούνη-Γιαννουλάτου (υπεύθυνη τμήματος), Φωτεινή Γραμματικού, Μαρία Ζαμενοπούλου, Μαρία Καρβουνάκη-Βαποράκη, Σοφία Μπίτσα, Αναστασία Φωτοπούλου-Πρίγκηπα, Χαρούλα Χατζηνικολάου. Εθελόντριες: Μαρία Βασιλοπούλου, Εύη Γεωργίλη, Σοφία Κικιώνη, Ελευθερία Ρεϊζή, Χριστιάννα Στρίντζη, Αθηνά Τρύφων

Κέντρο Διά Βίου Μάθησης – Κτήριο Ελένης Θεοχάρη-Περάκη: Κωνσταντίνος Κυλλής, Αγγελική Φωτεινοπούλου

Άλλη μια χρονιά εκπαιδευτικών προτάσεων και δράσεων ολοκληρώθηκε τον Δεκέμβριο του 2008. Τα προγράμματα υλοποιήθηκαν, κατά κύριο λόγο, στο Κεντρικό κτήριο και στο παράρτημα του Κεραμεικού, όπου στεγάζεται το μεγαλύτερο μέρος των μόνιμων συλλογών του Μουσείου. Από το μεγάλο εύρος των προσωρινών εκθέσεων που φιλοξενήθηκαν, τόσο στο κτήριο της οδού Κουμπάρη, όσο και σε εκείνο της οδού Πειραιώς, επιλέχθηκαν εκείνες που θα προσέλκυαν το ενδιαφέρον του εκπαιδευτικού κόσμου, καθώς και όσες παρουσιάστηκαν για ένα επαρκές χρονικό διάστημα. Για τις υπόλοιπες εκθέσεις το τμήμα προσέφερε σταθερά υποστήριξη, οργανώνοντας τις επισκέψεις και προετοιμάζοντας τους συμμετέχοντες με αποστολές κατάλληλου υλικού. Από το φθινόπωρο, στις πάγιες εκπαιδευτικές επιλογές που προορίζονται για τις σχολικές ομάδες, προστέθηκε το

Εργαστήρι του Γιάννη Παππά στο Ζωγράφου, όπου στη διάρκεια της χρονιάς είχαν ήδη πραγματοποιηθεί κάποιες πρώτες εκδηλώσεις γνωριμίας.

Προγράμματα για σχολικές ομάδες

Μαθητές όλων των βαθμίδων είχαν την ευκαιρία να συμμετάσχουν σε εκπαιδευτικά προγράμματα με άξονα τον ελληνικό πολιτισμό, που πραγματοποιούνταν καθημερινά, εκτός Σαββάτου και Κυριακής, στο Κεντρικό κτήριο του Μουσείου. Η Αρχαία Ελληνική Τέχνη, η Βυζαντινή και Μεταβυζαντινή, ο Νεοελληνικός Πολιτισμός, τα Νεότερα Χρόνια, αλλά και η Ζωγραφική και η Χαρακτική, όπως αποκαλύπτονται μέσα από τα έργα των μουσειακών συλλογών, έγιναν ισάριθμα πεδία ανακάλυψης που οι σχολικές ομάδες μπόρεσαν να συνδυάσουν ή να συμπληρώσουν, ανάλογα με τις ιδιαίτερες ανάγκες/προτιμήσεις τους. Καθημερινά ήταν και τα προγράμματα που προτάθηκαν στο Μουσείο Ισλαμικής Τέχνης.

Συνολικά τις μόνιμες συλλογές στα δύο κτηριακά συγκροτήματα επισκέφθηκαν, με την παιδαγωγική υποστήριξη του τμήματος, 13.311 παιδιά. Ανάμεσα σε αυτά υποδεχτήκαμε, και φέτος, ομάδες με ειδικές ανάγκες, στις οποίες πάντα δίνεται προτεραιότητα.

Παράλληλα, το Εργαστήρι Γιάννη Παππά γνώρισαν 542 μαθητές, ενώ άλλα 198 παιδιά πραγματοποίησαν επίσκεψη στην οικία Δέλτα στην Κηφισιά.

– Σε σταθερή βάση παρουσιάστηκαν στο εργαστήρι του τμήματος τα απογευματινά σεμινάρια για τους εκπαιδευ-

Στιγμιότυπο από το καλλιτεχνικό εργαστήριο με αφορμή την έκθεση *Stephen Antonakos: Αναδρομική*.

τικούς που σκόπευαν να συνοδεύσουν την τάξη τους στο Μουσείο.

– Για τις ανάγκες των προγραμμάτων χρειάστηκε να γίνουν πολλαπλές ανατυπώσεις των εκπαιδευτικών εκδόσεων.

Εκπαιδευτικές δράσεις με αφορμή περιοδικές εκθέσεις:
Κτήριο οδού Κουμπάρη
Τις εκθέσεις του Βασίλη Φωτόπουλου, του Παύλου Κοζαλίδη και του Γιάννη Μιγάδη επισκέφθηκαν με τους εκπαιδευτικούς τους ομάδες των 36, 78 και 52 παιδιών αντίστοιχα. Συνήθως οι κρατήσεις αυτές γίνονταν συμπληρωματικά με τα προτεινόμενα προγράμματα στις μόνιμες συλλογές – συνδυασμός που επιτρέπει μεγαλύτερη προσέλευση μαθητών από το ίδιο σχολείο.

Κτήριο οδού Πειραιώς

– *Stephen Antonakos: Αναδρομική* (18 Δεκεμβρίου 2007 - 9 Μαρτίου 2008). Την έκθεση είδαν συνολικά 286 παιδιά, ενώ σχεδιάστηκε ξεχωριστό καλλιτεχνικό εργαστήριο με τίτλο «Χρώμα-Φως» που απευθυνόταν στην ηλικιακή κατηγορία 9 έως 12 ετών. Την ευθύνη της παρουσίασης είχε ο εικαστικός και σκηνογράφος Θωμάς Οικονομάκος·

– *Josef Koudelka* (18 Σεπτεμβρίου - 23 Νοεμβρίου 2008). Η έκθεση του μεγάλου Τσέχου φωτογράφου προκάλεσε, όπως αναμενόταν, το έντονο ενδιαφέρον της μαθητικής κοινότητας, προσελκύοντας και τους πιο ακριβοθώρητους εφήβους, σπουδαστές των γυμνασίων και λυκείων. Με αφορμή το πλούσιο εκτιθέμενο υλικό, ένα ειδικό εκπαι-

δευτικό πρόγραμμα καλούσε τα παιδιά σε διαχρονικούς προβληματισμούς, με αποτέλεσμα να περάσουν από τις αίθουσες της έκθεσης 864 μαθητές·

– *Κάρολος Κουν – Θέατρο Τέχνης* (25 Σεπτεμβρίου - 16 Νοεμβρίου 2008). Σχεδόν ταυτόχρονα με τα προγράμματα στην έκθεση *Koudelka* προτάθηκαν εκπαιδευτικές δράσεις στο πλαίσιο του αφιερώματος στον Κάρολο Κουν. Το πρόγραμμα περιλάμβανε μια πρώτη γνωριμία με την προσωπικότητα και το έργο του σκηνοθέτη, με παράλληλη έμφαση στην ξεχωριστή συνεισφορά του στην εξέλιξη του νεοελληνικού θεάτρου και την εποχή του. Τα προγράμματα ολοκληρώνονταν με ένα αυτοσχεδιαστικό θεατρικό δρώμενο, στο οποίο τα παιδιά χρησιμοποιούσαν ως άξονα το υλικό από τους «Όρνιθες» που παρουσιαζόταν στον χώρο, αλλά και το ίδιο το κείμενο του έργου. Την έκθεση επισκέφτηκαν 1.076 νεαροί επισκέπτες·

– Το ενδιαφέρον για τις υπόλοιπες εκθέσεις που παρουσιάστηκαν στο Κτήριο της οδού Πειραιώς δεν ήταν ισομερώς καταμερισμένο και η μεγαλύτερη προσέλευση παρατηρήθηκε στις *Διαδρομές Design Routes* (408 παιδιά) και στην έκθεση ζωγραφικής του Βασίλη Θεοχαράκη (100 παιδιά). Ομάδες παιδιών περιηγήθηκαν ακόμη την έκθεση με τα πρωτοσέλιδα της *Athens Voice* (83 άτομα), την αναδρομική της Ναταλίας Μελά (42 παιδιά) και από 20 άτομα τις εκθέσεις *Στέρη* και *Σύγχρονα Μνημεία. 1981-2008*. Ειδικές κοινωνικές συγκυρίες εμπόδισαν, ατυχώς, τη μεγαλύτερη εκπαιδευτική αξιοποίηση της έκθεσης του Παντελή Λαζαρίδη *Parkour. Στάσεις, Παραβάσεις και Ελιγμοί* (3 Δεκεμβρίου 2008 - 11 Ιανουαρίου 2009). Εκπαιδευτικές προτάσεις, τις οποίες υποστήριζε και ο ίδιος ο καλλιτέχνης, δεν μπόρεσαν να υλοποιηθούν.

Εκδηλώσεις για μεμονωμένα παιδιά

Οι εκπαιδευτικές δράσεις αυτού του τύπου είναι αυτοτελείς, πραγματοποιούνται τα Σαββατοκύριακα και στις σχολικές διακοπές, και φιλοδοξούν να συνδέσουν συγκεκριμένες θεματικές με τις συλλογές του ιδρύματος. Τα παιδιά που συμμετέχουν εντάσσονται σε ολιγομελείς ομάδες, γνωρίζουν σε βάθος επιλεγμένα αντικείμενα και, με την καθοδήγηση ειδικών, παρακινούνται να εμπνευστούν από αυτά για να κατασκευάσουν τις δικές τους δημιουργίες.

– «Πόρτες-Περάσματα» (2 Μαρτίου 2008). Αφορμή γνωριμίας με το Μουσείο Ισλαμικής Τέχνης για παιδιά από 7 έως 10 ετών στάθηκε το εικαστικό πρόγραμμα που επιμελήθηκε ο Χρήστος Μηττάς, συνεργάτης του τμήματος·

– «Βιβλία της Άνοιξης και της Ανάστασης» (Απρίλιος

Στο Εργαστήρι του Γιάννη Παππά από τον εορτασμό για τη Διεθνή Ημέρα Μουσείων 2008.

2008). Οι καθιερωμένες πασχαλινές εκδηλώσεις του τμήματος πραγματοποιήθηκαν τέσσερις φορές και απευθύνθηκαν σε παιδιά 5-7 και 8-12 ετών

– «...στον κήπο της Πηνελόπης Δέλτα» (25 Ιουνίου 2008). Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα για παιδιά 5-8 ετών επαναλήφθηκε, μετά την περσινή επιτυχία, στο κτήριο που στεγάζει τα Ιστορικά Αρχεία του Μουσείου

– «Χριστούγεννα στο Μουσείο Μπενάκη» (Δεκέμβριος 2008). Δύο διαφορετικά εορταστικά προγράμματα («Ακολουθώντας το φως» και «...με ένα καράβι γιορτινό») υποδέχτηκαν τα παιδιά στο Μουσείο για τέσσερις χριστουγεννιάτικες μέρες. Οι τρεις ηλικιακές κατηγορίες που συμμετείχαν περιλάμβαναν επισκέπτες 5-7, 7-10 και 8-12 ετών.

Στις εκπαιδευτικές δράσεις που αναφέρθηκαν μετείχαν 154 παιδιά.

Κύκλοι εργαστηρίων για μεμονωμένα παιδιά

Σε αντίθεση με τις αυτοτελείς εκδηλώσεις, τα καλλιτεχνικά εργαστήρια που εξελίσσονται σε συνέχειες καλούν τα παιδιά που δηλώνουν συμμετοχή σε μια σταθερή, πιο απαιτητική σχέση με το Μουσείο. Τα προτεινόμενα θέματα σχετίζονται με τις μουσειακές συλλογές και αναπτύσσονται σε πολλαπλές εβδομαδιαίες συναντήσεις, από 4 έως 8, ανάλογα με την περίπτωση. Πραγματοποιούνται, πάντα σε μικρά τμήματα, στον ειδικό χώρο του Κεντρικού κτηρίου, εκτός από την Κεραμική που φιλοξενήθηκε στο Μουσείο Ισλαμικής Τέχνης.

– «Χειμώνας και Άνοιξη Δημιουργίας στο Μουσείο Μπενάκη». Ο κύκλος απαρτιζόταν από τα εργαστήρια:

α) Ζωγραφίζοντας στο Μουσείο (Φεβρουάριος-Μάρτιος 2008), 8 συναντήσεις για παιδιά 8-12 ετών. Τη φροντίδα της διδασκαλίας είχε η Μαρία Σωνιέ, ζωγράφος

β) Φωτοδιαδρομές, εισαγωγή στην τέχνη της φωτογραφίας (Φεβρουάριος-Μάρτιος 2008), 5 συναντήσεις για παιδιά 8-12 ετών. Τη φροντίδα της διδασκαλίας είχε η Ίρις Γελεκλίδου, φωτογράφος

γ) Κατασκευές Μάσκες-Πουλιά (Φεβρουάριος-Μάρτιος 2008), 3 συναντήσεις για παιδιά 7-10 ετών. Τη φροντίδα της διδασκαλίας είχε η Έφη Μπαρτσώτα, εικαστικός

δ) Από Μάρτη καλοκαίρι..., Χαρακτική (Μάρτιος 2008), 3 συναντήσεις για παιδιά 7-10 ετών. Τη φροντίδα της διδασκαλίας είχε η Έφη Ροδοπούλου, χαράκτρια

ε) Κεραμική (Μάρτιος-Απρίλιος 2008), 4 συναντήσεις για παιδιά 9-12 ετών. Τη φροντίδα της διδασκαλίας είχε η Βέρα Σιατερλή, κεραμίστρια.

– «Φθινόπωρο Δημιουργίας στο Μουσείο Μπενάκη». Στον κύκλο περιλαμβάνονταν τα εργαστήρια:

α) Ανακατέματα. Μια φιγούρα – Πολλές όψεις, Βίντεο – Ζωγραφική (Νοέμβριος-Δεκέμβριος 2008), 5 συναντήσεις για παιδιά 7-10 ετών. Τη φροντίδα της διδασκαλίας είχε η Τζάστελιν Παπακοσμά, εικαστικός

β) Φρούτα Φθινοπώρου, Ζωγραφική – Τυπώματα (Οκτώβριος-Νοέμβριος 2008), 4 συναντήσεις για παιδιά 9-13 ετών. Τη φροντίδα της διδασκαλίας είχε η Έφη Ροδοπούλου, χαράκτρια

γ) Επίσης, από τον Οκτώβριο έως τον Νοέμβριο ολοκληρώθηκε ένας ακόμη κύκλος «Φωτοδιαδρομών».

Τους κύκλους συναντήσεων παρακολούθησαν συνολικά 66 νεαροί καλλιτέχνες.

Κύκλοι μαθημάτων για ενηλίκους

Σε σύνδεση με τα εκθέματα του Μουσείου το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης διοργάνωσε σεμινάρια για τα ακόλουθα θέματα: αιογραφία, art therapy, αφήγηση παραμυθιού, εγκαυστική, εικονογράφηση εντύπου, ζωγραφική, κατασκευή κούκλας, κεραμική, κόσμημα, μικρογραφία, τοιχογραφία, χαρακτική, ψηφιδωτό.

Εκδηλώσεις για οικογένειες

– Στις 18 Μαΐου 2008, στο πλαίσιο του ετήσιου εορτασμού της Διεθνούς Ημέρας Μουσείων, οργανώθηκε μία ανοιχτή ημέρα στο Εργαστήρι του γλύπτη Γιάννη Παππά στον Ζωγράφου. Μέσα από ειδικά σχεδιασμένες δραστηριότητες

και παιχνίδια, μικροί και μεγάλοι ήρθαν σε επαφή με το έργο και την προσωπικότητα του καλλιτέχνη, εξοικειώθηκαν με τα υλικά, τα σύνεργα και τις τεχνικές που εφαρμόσε, και χάρηκαν μια ανοιξιάτικη μέρα στον κήπο του εργαστηρίου·

– Τον ίδιο μήνα, το τμήμα συμμετείχε στην πανελλήνια εκστρατεία που οργάνωσε η Γενική Διεύθυνση Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς του ΥΠ.ΠΟ. με τίτλο «Περιβάλλον και πολιτισμός 2008. Το δέντρο της ζωής, σε 4 εποχές». Επιλεγμένα αντικείμενα σχετικά με το θέμα σηματοδοτήθηκαν τόσο στο Κεντρικό κτήριο όσο και στο Μουσείο Ισλαμικής Τέχνης, και αποτέλεσαν την αφορμή για προβληματισμούς και τοποθετήσεις.

Συνεργασίες – Δημοσιεύσεις – Δραστηριότητες

– Το 2008 εγκαινιάστηκε μια σημαντική επικοινωνία. Η Πινακοθήκη Tate Modern του Λονδίνου, στο πλαίσιο του Διεθνούς Σχολικού Προγράμματος Τέχνης, πρότεινε σταθερή συνεργασία με το τμήμα. Στο πρόγραμμα αυτό, που χορηγεί η εταιρεία Unilever, έχουν συμμετάσχει έως σήμερα 37 χώρες και περισσότερα από 80.000 παιδιά·

– στις 20 Ιουνίου 2008, στο πλαίσιο της ημερίδας που οργανώθηκε από την εκπαιδευτική ομάδα του ICOM, η Αναστασία Φωτοπούλου-Πρίγκηπα παρουσίασε το παιδαγωγικό υλικό που εκπονήθηκε για το Εργαστήρι Γιάννη Παππά και το έργο του γλύπτη·

– στις 12 Δεκεμβρίου 2008 το Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων συμμετείχε στη 12η Ετήσια Ενημερωτική Συνάντηση με θέμα *Εκπαίδευση και Νεοελληνική Πολιτιστική Κληρονομιά*, που διοργάνωσε η ΔΙΝΕΠΟΚ του ΥΠ.ΠΟ. Για τις σχετικές, πρόσφατες δραστηριότητες του τμήματος μίλησαν η Μαρία Ζαμενοπούλου και η συνεργάτιδα Μαρία Βασιλοπούλου·

– τον Δεκέμβριο 2008 η Μαρία-Χριστίνα Γιαννουλάτου

έκανε παρουσίαση στους μεταπτυχιακούς φοιτητές του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου που φοιτούν στο Τμήμα Διαχείρισης Πολιτισμού·

– η Μαρία-Χριστίνα Γιαννουλάτου συνέγραψε το άρθρο «Το Μουσείο Μπενάκη: ο τόπος, οι επισκέπτες, η συνάντηση» για τον υπό προετοιμασία τόμο που θα συγκεντρώνει τις θέσεις των ομιλητών του συνεδρίου *Μουσεία και Εκπαίδευση. Γενικός απολογισμός, κριτική αποτίμηση και προοπτικές. 9-11 Νοεμβρίου 2007*, το οποίο πραγματοποιήθηκε στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας·

– η Μαρία-Χριστίνα Γιαννουλάτου θα δημοσιεύσει το άρθρο με τίτλο «Η νεοελληνική συλλογή του Μουσείου Μπενάκη, κρίκος ανάμεσα στο παρελθόν και το μέλλον» στο τεύχος του περιοδικού *Επτάκνκλος* σχετικά με το μέλλον των εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε λαογραφικές συλλογές. Τη γενική επιμέλεια του εγχειρήματος έχει αναλάβει το Κέντρο Μελέτης Νεώτερης Κεραμικής·

– τα Χριστούγεννα του 2008, ανταποκρινόμενοι για άλλη μια φορά στο αίτημα του συλλόγου «Πίστη», ο οποίος εκπροσωπεί οικογένειες παιδιών που πάσχουν από νεοπλασματικές ασθένειες και νοσηλεύονται στο νοσοκομείο παιδών Αγία Σοφία, οργανώσαμε εκπαιδευτικό πρόγραμμα στους χώρους του νοσηλευτηρίου.

Τέλος, το τμήμα δέχθηκε, όπως πάντα, μεγάλο αριθμό μεταπτυχιακών φοιτητών που εκπονούσαν εργασίες σχετικά με τη μουσειακή εκπαίδευση. Ακόμη, προσέφερε τις εκδόσεις του σε σχολικές ή άλλες βιβλιοθήκες για τον εμπλουτισμό τους. Για άλλη μια χρονιά ανταποκρίθηκε στο αίτημα του Υπουργείου Παιδείας αποστέλλοντας έντυπα σε διεθνείς εκθέσεις. Επίσης έκανε μια μεγάλη δωρεά εκπαιδευτικού υλικού στην Πρεσβεία της Ελλάδας στην Ουάσινγκτον για τους σκοπούς του Γραφείου Συντονιστή Εκπαίδευσης.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Προσωπικό

Σοφία Χανδακά. Εθελόντριες: Χριστίνα Βόνα, Λήδα Παπαματθαϊάκη, Δανάη-Μαρία Παρουσιάδη (φωτογράφος)

Κατά το έτος 2008 η εκτός Μουσείου διάθεση φωτογραφικού υλικού των συλλογών είχε ως εξής: 401 φωτογραφίες διατέθηκαν για ελληνικές και ξενόγλωσσες δημοσιεύσεις (εικονογραφήσεις βιβλίων, άρθρων σε περιοδικά, CD, ιστοσελίδων). Από αυτές, 181 δόθηκαν για μελέτη και 158 χρησιμοποιήθηκαν σε επιστημονικές εκδόσεις, ενώ 130 άδειες παραχωρήθηκαν για εκπαιδευτικές εκδόσεις, 113

για έντυπα εμπορικής χρήσης και 71 για την εικονογράφηση ιστοσελίδων. Το διατεθέν φωτογραφικό υλικό εικονίζει αντικείμενα που ανήκουν στις συλλογές: Βυζαντινή (120), Προϊστορική, Αρχαία Ελληνική και Ρωμαϊκή (112), Ζωγραφικής, Σχεδίων και Χαρακτικών (72), Νεοελληνικής Κοσμικής Τέχνης (125) και Εικόνων (88).

Μετά την ψηφιοποίηση πολλών από τις φωτογραφίες των μουσειακών αντικειμένων, η παραχώρησή τους για μελέτη δεν επιβαρύνει οικονομικά τους χρήστες. Από το σύνολο των 621 αδειών χρήσης που δόθηκαν, τα δικαιώματα δημοσίευσης (copyrights) χρεώθηκαν σε 42.

ΑΡΧΕΙΟ ΤΥΠΟΥ

Το Μουσείο διαθέτει ειδική υπηρεσία αποδελτίωσης και ταξινόμησης των αποκομμάτων τύπου που αφορούν το Ίδρυμα και τις δραστηριότητές του. Υπό την καθοδήγηση της Μάρας Βερούκοκου, οι εθελοντές Στέλιος Πλάκας, Ελισάβετ Κυταριόλου και Χάιδω Τσάφου αποδελτίωσαν και αρχειοθέτησαν περισσότερα από 5.000 αποκόμματα τύπου που αναφέρονταν σε εκθέσεις, εκδηλώσεις και

εκδόσεις του Μουσείου κατά τα έτη 2007-2008. Παράλληλα, οι Πλάκας και Κυταριόλου κάλυψαν και ανάγκες που προέκυψαν κατά την πραγματοποίηση του Ετήσιου Συνεδρίου της Διεθνούς Επιτροπής του ICOM (CIDOC – Μουσείο Μπενάκη) στο Κτήριο της οδού Πειραιώς τον Σεπτέμβριο 2008.

ΤΜΗΜΑ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ

Προσωπικό

– Εργαστήριο συντήρησης εικόνων, ελαιογραφιών και ξυλογλύπτων:

Στέργιος Στασινόπουλος (υπεύθυνος τμήματος), Βασίλης Αργυράτος, Ειρήνη Βλαχοδήμου, Χρύσα Βουρβοπούλου, Λένα Βρανοπούλου, Χάρης Γραμματικός, Δημήτρης Δούμας, Αλεξάνδρα Καλλιγά, Καλυψώ Μιλάνου, Βασίλης Πασχάλης, Δημοσθένης Πιμπλής, Νίκος Σμυρνάκης, Λένια Φαρμακαλίδου, Φωτεινή Φραγκάκη. Πρακτική άσκηση πραγματοποίησαν οι Σοφία Μαύρου, Βασιλική Σπάχου, Μαρία Ταβερνάρη, Maria Vaz Pinto d'Avillez. Εθελόντριες: Ελένη Μαρκουλή, Σοφία Μαύρου, Βασιλική Σπάχου

– Εργαστήριο συντήρησης χαρτιού:

Μυρτώ Δεληβοριά, Σωτήρης Μπεκιάρης, Φλώρα Στεφάνου, Αργυρώ Χιλιιάδακη. Πρακτική άσκηση πραγματοποίησαν οι Ελένη Κατσαδούρη, Κωνσταντίνα Κόλλια

– Εργαστήριο συντήρησης υφάσματος:

Ναούμ Κοκκάλας, Βασιλική Νικολοπούλου, Αναστασία Οζολίν, Βιργινία Ρωμάνου

– Εργαστήριο συντήρησης κεραμικού:

Βασιλική Αποστολοπούλου, Ολυμπία Θεοφανοπούλου, Σοφία Τσίσου. Πρακτική άσκηση πραγματοποίησαν οι Μάντυ Παναγοπούλου, Μαρία Χρήστου

– Εργαστήριο συντήρησης μετάλλου, γυαλιού και οστέινου υλικού:

Μαρία Ζαχαρία, Τζίνια Καρύδη, Ντέπη Κοτζαμάνη, Άνθια Φωκά. Πρακτική άσκηση πραγματοποίησαν οι Μάντυ Παναγοπούλου, Μαρία Ποθητού, Μαρία Χρήστου

Συντήρηση έργων από τις συλλογές του Μουσείου

– Από τη Βυζαντινή και Μεταβυζαντινή συλλογή συντη-

ρήθηκαν: 16 εικόνες, 11 από τις ανήκουν στη δωρηθείσα συλλογή Μαρίας Βαλαδώρου. Επιπλέον συντηρήθηκαν 22 μεταλλικά αντικείμενα, τρία κεραμικά και ένας επιτάφιος του 14ου αιώνα (δωρεά Μαρίας Βαλαδώρου), σπάνιο δείγμα κεντητικής της υστεροβυζαντινής περιόδου. Πραγματοποιήθηκε έλεγχος αυθεντικότητας σε τρεις σφραγίδες·

– από τη συλλογή του Τμήματος Νεοελληνικού Πολιτισμού και Νεοελληνικής Τέχνης συντηρήθηκαν: ένα μπροστοκάσελο και ένα ξυλόγλυπτο απότμημα διακοσμητικού στοιχείου κασέλας (δωρεά Διονύση Φωτόπουλου). Επίσης συντηρήθηκαν 57 μεταλλικά αντικείμενα, μία κεραμική εφραλωμένη πιατέλα, ένα μεταξωτό πουκάμισο (μπούστο με μανίκι, δωρεά Αλέξανδρου Π. Ζάννα), μία ποδιά Μετσόβου, ένας κεφαλόδεσμος Αττικής, ένα βαπτιστικό γιλέκι Ικονίου και δύο κινέζικες εσάρπες. Με αφορμή την έκθεση *Joyas Griegas siglos XVII al XIX. Colección Museo Benaki* (Λίμα, 30 Οκτωβρίου - 7 Δεκεμβρίου 2008), συντηρήθηκαν οκτώ υφασμάτινα έργα, μία ζώνη αρχιερατική με πετράδια και ένα σελάχι. Ακόμη αποπερατώθηκαν οι εργασίες φωτογράφισης και απεντόμωσης σε 520 λαογραφικά υφάσματα (δωρεά Μουσείου Αγγελικής Χατζημιχάλη). Επίσης μέσα στο 2008 ολοκληρώθηκε ο σχεδιασμός για την αναβάθμιση των αποθηκευτικών χώρων της συλλογής·

– από τη συλλογή του Τμήματος Ζωγραφικής, Χαρακτικών και Σχεδίων συντηρήθηκε, για την έκθεση *The Greeks* (Κεμπέκ, 30 Μαΐου - 28 Σεπτεμβρίου 2008), μία προσωπογραφία του Δημητρίου Μπότοαρη. Επιπλέον συντηρήθηκαν και τοποθετήθηκαν σε θήκες Melinex 70 σχέδια, αντίγραφα λαϊκών μοτιβών, επτά σχέδια του κληροδοτήματος Λαμπρίδη και τέσσερα σχέδια του Ν. Λύτρα. Με αφορμή την έκθεση *Romancing the Acropolis, Athenian Views from the Benaki Museum* (Nashville, 20 Απριλίου - 26 Ιουλίου 2008), συντηρήθηκαν και τοποθετήθηκαν σε passerartout 40 χαρακτηριστικά. Για την έκθεση *Thomas Hope* συντηρήθηκαν 13 σχέδια, ενώ για τις εκθέσεις *Οι Έλληνες, Κάρολος Κουν* και *Ιωάννης Καποδίστριας* συντηρήθηκαν και τοποθετήθηκαν σε passerartout και κορνίζες συνολικά 10 χαρακτηριστικά. Επίσης αφαιρέθηκαν από κορνίζες –κατά την επιστροφή τους από εκθέσεις ή κατά τη συντήρησή τους– και τοποθετήθηκαν σε αποθηκευτικές θήκες 62 χάρτινα έργα. Για την προγραμματισμένη για τον Ιανουάριο του 2009 έκθεση της Άννας Κινδύνη ξεκίνησε η συντήρηση 47 σχεδίων της ζωγράφου που ανήκουν στη συλλογή·

– από τη συλλογή της Πινακοθήκης Νίκου Χατζηκυριάκου-Γκίκα συντηρήθηκαν 12 πίνακες του ζωγράφου (ελαιογραφίες και ακρυλικά), ενώ συντηρήθηκαν και τοποθε-

τήθηκαν σε θήκες και αρχειακά κουτιά 275 σχέδια·

– από τη συλλογή του Τμήματος Παιχνιδιών και Παιδικής Ηλικίας συντηρήθηκε και συναρμολογήθηκε μία χάρτινη φάτνη, ενώ έγινε επιφανειακός καθαρισμός και στερεώσεις σε ένα κουκλόσπιτο (δωρεά Ελένης Φράγκου-Γερούλάνου). Για την έκθεση *Πανηγύρι – Λούνα Παρκ* (Ναύπλιο, 9 Ιουλίου - 30 Σεπτεμβρίου 2008) έγινε ο έλεγχος της κατάστασης 1.271 αντικειμένων, καθώς και η συσκευασία τους προκειμένου να μεταφερθούν στο Ναύπλιο·

– από τη συλλογή του Τμήματος Ιστορικών Αρχείων και Χειρογράφων συντηρήθηκαν και τοποθετήθηκαν σε αποθηκευτικές θήκες 17 σημειώματα φυλακής από το αρχείο Πλουμπίδη, καθώς και μία προσωπογραφία του Κ.Π. Καβάφη·

– από την Προϊστορική, Αρχαία Ελληνική και Ρωμαϊκή Συλλογή συντηρήθηκαν δύο κεραμικά αντικείμενα από τη δωρεά Ζουμπουλάκη, καθώς και ένα μεταλλικό βραχιόλι·

– από τη συλλογή των Αρχείων Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής πραγματοποιήθηκε στεγνός καθαρισμός σε 50 υδατογραφίες σε χαρτόνι από το αρχείο Πατρινού, που είχαν υποστεί μεγάλη φθορά από μύκητες, ενόσω βρίσκονταν στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών. Επίσης ξεκίνησε η συντήρηση 16 αρχιτεκτονικών σχεδίων για προγραμματισμένη για το 2009 έκθεση στο Κτήριο της Παλαιάς Βουλής·

– από την Ισλαμική Συλλογή συντηρήθηκε ένα καφτάνι. Ολοκληρώθηκε η μεταφορά και η διευθέτηση περίπου 2.000 ισλαμικών υφασμάτων από τους χώρους της Κουμπάρη 3 στη νέα αποθήκη που διαμορφώθηκε στο Κτήριο της οδού Πειραιώς. Επίσης πλήθος κεραμικών οστράκων, τα οποία φυλάσσονται στις αποθήκες του Μουσείου Ισλαμικής Τέχνης, συντηρήθηκε και φωτογραφήθηκε με σκοπό την αρχειοθέτηση. Επιπλέον, με αφορμή την έκθεση *Byzantium 330-1453* (Λονδίνο, 25 Οκτωβρίου 2008 - 22 Μαρτίου 2009) έγινε η συντήρηση έξι οστέινων αντικειμένων και ενός μεταλλικού κηροπηγίου·

– από την Κινέζικη Συλλογή συντηρήθηκαν δύο αντικείμενα από πορσελάνη. Καταγράφηκαν, επίσης, οι φθορές και τακτοποιήθηκαν τα κεραμικά και πορσελάνινα αντικείμενα στις αποθήκες του Κεντρικού κτηρίου·

– για το Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων συντηρήθηκαν δύο κεραμικοί κουμπαράδες·

– από τη συλλογή της Βιβλιοθήκης συντηρήθηκαν τρία βιβλία για την έκθεση *Γιάννης Μοράλης* (Λάρισα, Νοέμβριος 2008) και τοποθετήθηκε σε θήκες Melinex αρχειακό υλικό του Καραγάτση για την έκθεση που συμπλήρω-

νε το συνέδριο *M. Καραγάτσης: Ιδεολογία και Πολιτική* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 4-5 Απριλίου 2008)·

– από τη συλλογή του Τμήματος Φωτογραφικών Αρχείων τοποθετήθηκαν τρία αντίγραφα φωτογραφιών, που εικόνιζαν δωρήτριες του Μουσείου, σε passepartout και κορνίζες·

– στο Εργαστήριο Γιάννη Παππά συνεχίστηκε η καταγραφή των αντικειμένων και της κατάστασης διατήρησής τους, καθώς και η μελέτη για την αποθήκευση των σχεδίων σε αρχαιακές θήκες και κουτιά. Συντηρήθηκε ένα γλυπτό από άψητο πηλό.

Συντήρηση έργων ιδιωτών και άλλων φορέων

– Στο πλαίσιο της συνεργασίας του Μουσείου με την Ιερά Μονή Αγίας Αικατερίνης Σινά, πραγματοποιήθηκε έλεγχος της κατάστασης διατήρησης και εργασίες στερέωσης σε εννέα εικόνες για την έκθεση *Byzantium 330-1453* (Λονδίνο, 25 Οκτωβρίου 2008 - 22 Μαρτίου 2009). Επίσης, συντηρητής του εργαστηρίου παρέλαβε και συνόδευσε τα εννέα έργα που η μονή δάνεισε για τη συγκεκριμένη έκθεση και επέβλεψε τη διαδικασία συσκευασίας-αποσυσκευασίας και ανάρτησής τους. Επίσης συνεχίστηκε η καταγραφή των εικόνων της συλλογής της μονής από 30 Ιανουαρίου έως 19 Φεβρουαρίου και από 8 έως 21 Ιουνίου 2008·

– για την αναδρομική έκθεση του Γεράσιμου Στέρη (Κτήριο οδού Πειραιώς, 23 Μαΐου - 27 Ιουλίου 2008) συντηρήθηκαν 20 έργα του καλλιτέχνη σε μουσαμά από τη Συλλογή Κουτουλάκη, καθώς και 67 σχέδιά του σε χαρτί, τα οποία επιπλέον τοποθετήθηκαν σε passepartout και κορνίζες·

– με την ευκαιρία του εορτασμού της ενσωμάτωσης των Δωδεκανήσων στο ελληνικό κράτος (1947), η τοπική νομαρχία απέστειλε στο εργαστήριο συντήρησης υφάσματος μία ελληνική σημαία, διαστάσεων 2,50 x 3 μ., προκειμένου να συντηρηθεί και να πραγματοποιηθεί μελέτη για τον τρόπο έκθεσής της·

– για το Μουσείο Ελληνικής Παιδικής Τέχνης συντηρήθηκαν 94 παιδικές ζωγραφιές οι οποίες είχαν υποστεί φθορές από πυρκαγιά·

– από τη συλλογή του Βάσου Καπάνταη τοποθετήθηκαν σε αρχαιακές θήκες και κουτιά 172 σχέδια·

– για τη Βρετανική Αρχαιολογική Σχολή συντάχθηκαν δελτία κατάστασης για έξι βιβλία προκειμένου αυτά να ταξιδέψουν στο εξωτερικό·

– για την έκθεση *Γιάννης Μιγάδης* (Κτήριο οδού Κουμπάρη, 24 Σεπτεμβρίου - 9 Νοεμβρίου 2008) συντηρήθηκαν

και τοποθετήθηκαν σε passepartout 31 σχέδια·

– για την έκθεση *Γιάννης Παππάς: Σπουδές για τον Ελευθέριο Βενιζέλο* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 21 Νοεμβρίου 2008 - 25 Ιανουαρίου 2009) συντηρήθηκαν και τοποθετήθηκαν σε passepartout 87 σχέδια από τη συλλογή της οικογένειας του καλλιτέχνη·

– για την προγραμματιζόμενη για το 2009 έκθεση *Άννα Κινδύνη* (Κτήριο οδού Πειραιώς, 21 Ιανουαρίου - 22 Φεβρουαρίου 2009) συντηρήθηκαν και τοποθετήθηκαν σε passepartout εννέα σχέδια από τη συλλογή της οικογένειας της ζωγράφου·

– συντηρήθηκε η οροφωγραφία που βρίσκεται στο γραφείο του Διοικητή της Αγροτικής Τράπεζας, Μέγαρο Σερπέρη·

– ακόμα, για διάφορους ιδιώτες συντηρήθηκαν 23 μεταβυζαντινές και νεότερες εικόνες, 31 ελαιογραφίες, δύο ξυλόγλυπτα, μία καρέκλα, μία μακέτα πλοίου, 38 κεραμικά και πορσελάνινα αγγεία, 88 χάρτινα έργα, 17 μεταλλικά αντικείμενα, 10 βιβλία, επτά υφάσματα, ένα γυάλινο βάζο και ένα γλυπτό από κοράλλι.

Αναλύσεις υλικών

Στο εργαστήριο χαρακτηρισμού και σήμανσης υλικών πραγματοποιήθηκαν αναλύσεις, με τη μέθοδο φθορισμού ακτίνων Χ (XRF), σε 13 μεταλλικά αντικείμενα των βυζαντινών χρόνων, 71 τάματα, δύο σπαθιά, τέσσερα μεταλλικά έργα λαϊκής τέχνης, δύο εικόνες, μία αιγυπτιακή μάσκα και μία μεταλλική εικόνα του 12ου αιώνα. Στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος των Τεχνολογιών Ενσωματωμένης Στοιχειακής Σήμανσης έγιναν αναλύσεις σε εννέα ελαιογραφίες του Νίκου Χατζηκυριάκου-Γκίκα. Τέλος, έγινε ποιοτική και ποσοτική ανάλυση έξι νομισμάτων του Νομισματικού Μουσείου Αθηνών.

Συμμετοχές σε προγράμματα

– Το εργαστήριο συντήρησης εικόνων συμμετέχει στο ερευνητικό πρόγραμμα «Ανάλυση της χημικής σύστασης, χαρακτηρισμός και διεύρυνση δεικτών προέλευσης των φυσικών οργανικών χρωστικών της Μεσογείου. Μελέτη της τεχνολογίας εφαρμογής τους σε έργα πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς και των βιολογικών ιδιοτήτων τους», μέσω του οποίου θα αναλυθούν δείγματα οργανικών χρωστικών από εικόνες της μεταβυζαντινής συλλογής του Μουσείου, σε συνεργασία με το ΕΜΠ, το Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Διαγνωστικό Κέντρο Έργων Τέχνης «Ορμούλια», το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο και τη ΔΑΤΕΡ·

– το εργαστήριο συντήρησης μετάλλου, γυαλιού και οστέινου υλικού συμμετείχε ως συνεργαζόμενος φορέας στο τριετές ευρωπαϊκό πρόγραμμα PROMET με τίτλο «Developing new analytical techniques and materials for monitoring and protecting metal artifacts and monuments from the Mediterranean», το οποίο ολοκληρώθηκε με ημερίδα στις 15 Φεβρουαρίου 2008·

– τα εργαστήρια συντήρησης εικόνας, κεραμικού και μετάλλου συμμετείχαν στο πρόγραμμα με τίτλο «Έλεγχος Αυθεντικότητας και Διασφάλιση Ταυτότητας Αρχαιολογικών Αντικειμένων, Έργων Τέχνης και Τεχνολογικά Πιστών Αντιγράφων με Μη Καταστρεπτικές Τεχνικές και Τεχνολογίες Ενσωματωμένης Στοιχειακής Σήμανσης», το οποίο ολοκληρώθηκε τον Ιούνιο 2008. Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε από το Υπουργείο Ανάπτυξης (ΓΓΕΤ) και συγχρηματοδοτήθηκε κατά 70% από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης στα πλαίσια του ΠΕΠ Αττικής 2000-2006. Από τον συνολικό προϋπολογισμό του έργου (554.868,00 €) το Μουσείο Μπενάκη συμμετείχε με 290.368,00 €, από τα οποία η δημόσια συμμετοχή κάλυψε ποσό 120.635,00 €. Στο πρόγραμμα αυτό, εκτός από το Μουσείο Μπενάκη, πήραν μέρος το Ινστιτούτο Πυρηνικής Φυσικής του ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος και η ΘΕΤΙΣ Authentics ΕΠΕ.

Μελέτες

– Εργαστήριο συντήρησης υφάσματος:

Η Αναστασία Οζολίν, σε συνεργασία με την Καλλιόπη Καβάσιλα, ανέλαβε τη μελέτη του Επιταφίου της δωρεάς Μαρίας Βαλαδώρου. Οι άξονες γύρω από τους οποίους κινήθηκε η μελέτη είναι οι εξής:

α) τεχνική ανάλυση, ταύτιση και καταγραφή των κλωστών και των ινών των υφασμάτων τα οποία υπάρχουν στον Επιτάφιο μέσω πολωτικού μικροσκοπίου·

β) μελέτη των διαφορετικών υφασμάτων και των τρόπων με τους οποίους ενώνονται, αναπτύσσονται και τοποθετούνται στο αντικείμενο, έτσι ώστε να γίνει σωστή ερμηνεία της παρουσίας τους, και χρονικά, μέσω της παρατήρησης, της σύγκρισης με άλλους Επιταφίους και της απεικόνισης σε melinex σε μέγεθος 1:1·

γ) ανάλυση, κατανόηση και αναπαραγωγή σε μοντέλο (μακέτα) του κεντήματος, των εσωτερικών υφασμάτων, της φόδρας, του πλαισίου κ.λπ·

δ) ανάλυση και καταγραφή των διαφορετικών τεχνικών του κεντήματος, π.χ. χρυσοκέντημα, κέντημα με μεταξωτές κλωστές·

ε) ανάλυση της ύφανσης των υφασμάτων·

ζ) χημική ανάλυση και ταύτιση των βαφών με τη μέθοδο της αέριας χρωματογραφίας GC/MS/MS, σε συνεργασία με το Διαγνωστικό Κέντρο Έργων Τέχνης «Ορμούλια»·

η) ορυκτολογική και ορυκτοχημική εξέταση των μεταλλικών χρυσοσημάτων και αργυρονημάτων μέσω της παρατήρησης στο ηλεκτρονικό μικροσκόπιο σάρωσης (SEM) τύπου JEOL-JSM 5600, σε συνεργασία με το ΙΓΜΕ (Ινστιτούτο Γεωλογικών Μελετών και Ερευνών)·

θ) χρονολόγηση των νεότερων προσθηκών με τη μέθοδο του C14, σε συνεργασία με το Radiocarbon Accelerator Unit (Research Laboratory for Archaeology and the History of art University of Oxford)·

ι) μελέτη της παθολογίας των ινών, των μεταλλικών νημάτων, των βαφών μέσω της οπτικής παρατήρησης, της παρατήρησης μέσω οπτικού στερεομικροσκοπίου, αλλά και των ειδικών δοκιμών στο εργαστήριο, έτσι ώστε να αποφασιστούν οι σωστές μέθοδοι για τη συντήρηση και την αποκατάσταση του Επιταφίου.

– Εργαστήριο συντήρησης μετάλλου, γυαλιού και οστέινου υλικού:

α) παράλληλα με τη συντήρηση των χάλκινων αντικειμένων από τη βυζαντινή συλλογή του Μουσείου που είναι σε εξέλιξη, το εργαστήριο ανέλαβε και τη μελέτη της τεχνικής κατασκευής και διακόσμησής τους, της χημικής σύστασης και της κατάστασης φθοράς τους, στο πλαίσιο μελέτης και δημοσίευσης των έργων της συλλογής. Σε αυτό το χρονικό διάστημα πραγματοποιήθηκαν: παρατήρηση στο στερεοσκόπιο, παρατήρηση και φωτογράφιση στο ορατό και υπεριώδες, ακτινογράφιση, καθώς ανάλυση με φθορισμό ακτίνων X·

β) το εργαστήριο συντήρησης μετάλλου, σε συνεργασία με το ΤΕΙ Αθηνών, συμμετείχε παρέχοντας πληροφορίες, καθώς και υλικό προς συντήρηση, μελέτη και έρευνα σε πτυχιακή εργασία της φοιτήτριας Βαΐας Παπαζήκου του ΤΕΙ Συντήρησης Αθηνών με τίτλο *Τάματα: Μέταλλο και Τεχνική Κατασκευής – Φθορά και Προτάσεις για τη Συντήρησή τους*·

γ) επίσης αναλύθηκαν και μελετήθηκαν 45 επιπλέον ασημένια τάματα της συλλογής Παϊδούση (57 είχαν αναλυθεί το 2006). Τα τάματα εξετάστηκαν κάτω από το στερεοσκόπιο, ενώ για την ανάλυσή τους εφαρμόστηκε η φθορισμομετρία ακτίνων X. Στόχος της μελέτης ήταν η περαιτέρω διερεύνηση της σύστασης και της τεχνολογίας των ταμάτων, ώστε αρχικά να δημιουργηθεί μια σωστή βιά-

ση δεδομένων για τα αντικείμενα αυτά και δευτερευόντως να σχηματιστεί μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα για τα διαφορετικής σύστασης κράματα κατασκευής των ασημένιων ταμάτων ή για τα κράματα και τις τεχνικές που προσομοιάζουν με τον άργυρο, όπως αλπακάδες, επιμεταλλώσεις, επιφανειακοί εμπλουτισμοί κ.λπ.

– Εργαστήριο συντήρησης εικόνας, ελαιογραφίας και ξυλόγλυπτου:

Το εργαστήριο συντήρησης ζωγραφικών έργων, σε συνεργασία με το ΤΕΙ Αθηνών και το ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος, συμμετείχε παρέχοντας πληροφορίες και υλικό για την πτυχιακή εργασία της φοιτήτριας του ΤΕΙ Αθηνών Βασιλικής Σπάχου με τίτλο *Ανάπτυξη μεθοδολογίας για την ανάλυση χρωστικών σε ζωγραφικά έργα του 20ού αιώνα με τη χρήση μη καταστρεπτικών τεχνικών. Εφαρμογή σε Ζωγραφικά έργα του Νίκου Χατζηκυριάκου-Γκίκα που ανήκουν στη συλλογή του Μουσείου Μπενάκη.*

Εκθέσεις

Μεγάλο μέρος του δυναμικού του τμήματος ανέλαβε την υποστήριξη πολυάριθμων εκθέσεων που διοργανώθηκαν το 2008 εντός και εκτός του Μουσείου.

Κατά την υποδοχή συλλογών που φιλοξενήθηκαν προσωρινά στους χώρους του Μουσείου, το εκάστοτε αρμόδιο εργαστήριο ήταν υπεύθυνο για τον έλεγχο και την παραλαβή των έργων κατά την αποσυσκευασία, για την τοποθέτησή τους στις προθήκες και τον έλεγχο των περιβαλλοντικών συνθηκών και, τέλος, για τη συσκευασία τους μετά το πέρας της έκθεσης. Για όσα αντικείμενα κρίθηκε αναγκαίο, αυτά συντηρήθηκαν εκτάκτως προκειμένου να εκτεθούν. Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες έργα του Μουσείου εκτέθηκαν στο εξωτερικό ή την υπόλοιπη Ελλάδα, το αρμόδιο εργαστήριο ανέλαβε την προληπτική ή και την πλήρη συντήρησή τους, τη φωτογράφιση και τη σύνταξη δελτίων κατάστασης, τον έλεγχο της συσκευασίας τους, προκειμένου αυτά να μεταφερθούν με ασφάλεια και να παρουσιαστούν. Συμμετείχε επίσης και στην τελική τοποθέτησή τους στον εκθεσιακό χώρο.

Συγκεκριμένα το Τμήμα Συντήρησης συνέβαλε – με τους παραπάνω τρόπους – στις ακόλουθες εκθέσεις εκτός Μουσείου:

– *Σμάλτα – Χρώμα μέσα στο χρόνο* (Αθήνα, Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο)·

– *Ψυχοπαίδης Νόστος* (Αθήνα, Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης)·

– *Thomas Hope, Regency Patron: A passion for the antique* (Λονδίνο, Victoria and Albert Museum)·

– *Romancing the Acropolis, Athenian Views from the Benaki Museum* (Τένεσος, The Parthenon Museum)·

– *Os Gregos Tesouros do Museu Benaki, Atenas* (Λισαβόνα, Μουσείο Calouste Gulbenkian)·

– *The Greeks* (Κεμπέκ, Καναδικό Μουσείο Πολιτισμού)·

– *Η ελληνική ενδυμασία. Έντυπες πηγές 16ου-19ου αιώνα από τη συλλογή Ι.Δ. Κοιλαλού* (Μόναχο, Antikensammlung)·

– *Joyas Griegas siglos XVII al XIX. Colección Museo Benaki* (Λίμα, Instituto Cultural Peruano Norteamericano)·

– *Byzantium: 330-1453* (Λονδίνο, Royal Academy of Arts)·

– *Worshiping Women: Ritual and Reality in Classical Athens* (Νέα Υόρκη, Alexander S. Onassis Public Benefit Foundation)·

– *Ιωάννης Καποδίστριας* (Ναύπλιο, Εθνική Πινακοθήκη - Μουσείο Αλ. Σούτζου, Παράρτημα Ναυπλίου)·

– *Γιάννης Μόραλης* (Λάρισα, Δημοτική Πινακοθήκη)·

– *Beyond Boundaries: Islamic Art across Cultures* (Ντόχα, Μουσείο Ισλαμικής Τέχνης)·

– *Πανηγύρι – Λούνα Παρκ* (Ναύπλιο, Κτήριο Βουλευτικού)·

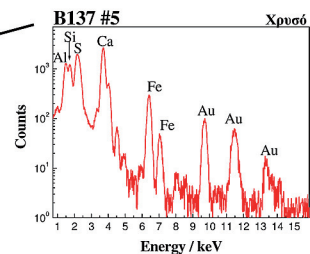
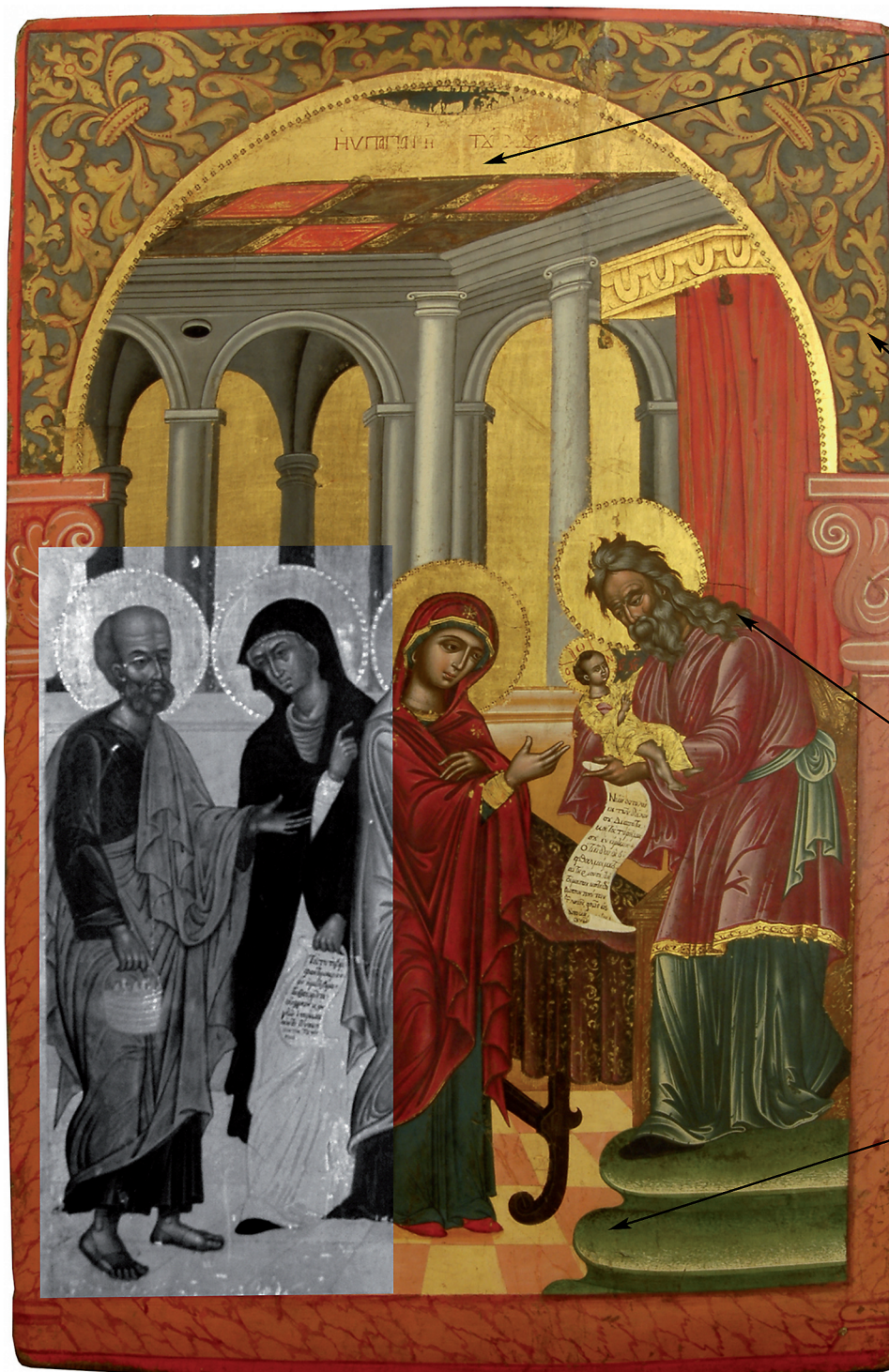
– *From the Incarnation of Logos to the Theosis of Man: Byzantine and Post-Byzantine Icons from Greece* (Βουκουρέστι, National Museum of Bucharest)·

– *Approaching Heaven: Icons from the Velimezis Collection* (Αλεξάνδρεια, Βιβλιοθήκη Αλεξανδρείας).

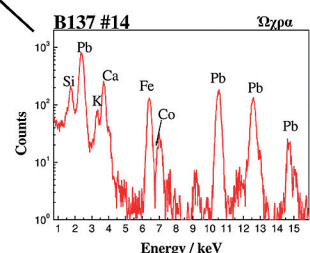
Επίσης, στο πλαίσιο της μόνιμης συνεργασίας με το Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, το εργαστήριο εικόνας, ελαιογραφίας και ξυλόγλυπτου έλεγξε την κατάσταση διατήρησης των αντικειμένων της έκθεσης *Από τον Tiziano στον Pietro da Cortona: Το Ιερό, ο Μύθος, η Ποίηση...* (Αθήνα, Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης).

Δημοσιεύσεις – Δραστηριότητες

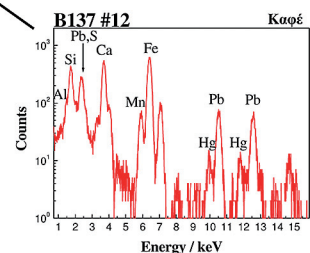
– Οι Καλυψώ Μιλάνου, Χρύσα Βουρμποπούλου, Λένα Βρανοπούλου και Αλεξάνδρα-Ελένη Καλλιγά συνυπογράφουν το βιβλίο *Εικόνες με την υπογραφή «Χειρ Αγγέλου»*. Η τεχνική ενός Κρητικού ζωγράφου του 15ου αιώνα (εκδ. Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2008). Η έκδοση παρουσιάζει τα πορίσματα της τεχνικής μελέτης μιας ομάδας ενυπόγραφων εικόνων του Αγγέλου, του σημαντικότερου ίσως Κρητικού ζωγράφου του 15ου αιώνα. Για πρώτη φορά εξετάζεται και αναλύεται μέσα από ένα σύνολο έργων η τεχνική ενός επώνυμου Κρητικού καλλιτέχνη, με την εφαρμογή

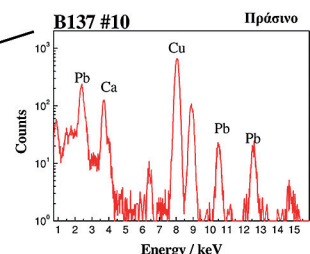
Φύλλο χρυσού πάνω σε αργυλοπορτικό υπόστρωμα και προτοιμασία γύψου.

Κίτρινη ώχρα με λευκό του μολύβδου πάνω σε κοβαλιτιούγο μπλέ υπόστρωμα.

Όμπρα σε ανάμειξη με λευκό του μολύβδου και κιννάβαρη.

Πράσινη χαλκούχα χρωστική σε ανάμειξη με λευκό του μολύβδου.

Η Υπαπαντή του Χριστού, ανγοτέμπερα σε ξύλο, 72,5 x 47 εκ. Αθήνα, Μουσείο Μπενάκη, Δωρεά Μ. Βαλαδώρου. Φωτογραφία μετά την ολοκλήρωση των εργασιών συντήρησης με ένθετη λεπτομέρεια στο υπέρυθρο φάσμα (1000 nm). Ενδεικτικά φάσματα και αποτελέσματα αναλύσεων των ανόργανων χρωστικών πραγματοποιήθηκαν με τη μέθοδο της φασματοσκοπίας φθορισμού ακτίνων Χ στο εργαστήριο ανάλυσης υλικών του Μουσείου Μπενάκη, καθώς και στον επιταχυντή Tandem του ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος.

σύγχρονων φωτογραφικών και αναλυτικών μεθόδων, που έχουν επανειλημμένα αξιοποιηθεί για τους ζωγράφους της δυτικής Αναγέννησης. Καταγράφηκαν πληροφορίες που αφορούν τα υλικά και τον τρόπο κατασκευής των έργων, τη σχεδίαση, τις ιδιαίτερες τεχνικές του πλασίματος και τον τρόπο χρήσης του χρώματος. Το ερευνητικό πρόγραμμα πραγματοποιήθηκε από το Μουσείο Μπενάκη, σε συνεργασία με το Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο Αθηνών, τη Μονή Αγίου Ιωάννου Θεολόγου Πάτμου, το Διαγνωστικό Κέντρο Έργων Τέχνης «Ορμύλια» και το ΤΕΙ Αθήνας:

– η Αναστασία Οζολίν δημοσίευσε τη μονογραφία *Trésors de la Gaule chrétienne: histoire et restauration des reliques textiles de saint Césaire d'Arles* (εκδ. Éditions du musée départemental Arles antique, Arles 2008).

– οι Ιουλία Θεολόγου, Αναστασία Οζολίν και Γιάννης Σαρτζετάκης συνέγραψαν το άρθρο «Fustat carpet Fragments», *HALI* 156 (2008) 65-71.

– η Maria Vaz Pinto d'Avillez και η Χρύσα Βουρβοπούλου συμμετείχαν με το άρθρο «Conservation of a Greek Icon: Technological and Methodological Aspects», στο ηλεκτρονικό περιοδικό *E_Conservation, the Online Magazine* 6 (Σεπτέμβριος 2008) 37-54/84.

– οι Καλυψώ Μιλάνου, Χρύσα Βουρβοπούλου, Λένα Βρανοπούλου και Αλεξάνδρα-Ελένη Καλλιγά μίλησαν με θέμα «Ο άγιος Νικόλαος με υπογραφή 'ΧΕΙΡ ΑΓΓΕΛΟΥ': Παρατηρήσεις σχετικά με τα Υλικά Κατασκευής και της Τεχνικής του Έργου», στο *28ο Συμπόσιο Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Αρχαιολογίας και Τέχνης*, που οργάνωσε η Χριστιανική Αρχαιολογική Εταιρεία (Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο, 16-18 Μαΐου 2008).

– η Λένια Φαρμακαλίδου μίλησε με θέμα «Η Τεχνολογία στη Συντήρηση των Βυζαντινών Εικόνων», στο *1ο Επισημοτικό Συνέδριο: Εκπαίδευση, Ανάπτυξη, Παραγωγή*, που διοργάνωσε το ΤΕΙ Άμφισσας, σε συνεργασία με το ΤΕΙ Λαμίας, το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, το Πανεπιστήμιο Θράκης και το Ινστιτούτο Τουριστικών Μελετών και Ερευνών (Άμφισσα, 17-18 Απριλίου 2008).

– στο πλαίσιο της πρώτης δημόσιας παρουσίασης της εικόνας του αγίου Νικολάου που φέρει την υπογραφή του Αγγέλου και η οποία εκτίθεται πλέον ως παρακαταθήκη στη μόνιμη συλλογή του Μουσείου Μπενάκη, έγιναν οι ομιλίες: Στέργιος Στασινόπουλος, «Η συντήρηση της εικόνας του Αγίου Νικολάου του ζωγράφου Άγγελου»· Καλυψώ Μιλάνου – Χρύσα Βουρβοπούλου – Λένα Βρανοπούλου – Αλεξάνδρα-Ελένη Καλλιγά, «Ο άγιος Νικόλαος με

υπογραφή ΧΕΙΡ ΑΓΓΕΛΟΥ: τεχνική εξέταση του έργου» (Κτήριο οδού Κουμπάρη, 23 Ιουνίου 2008).

– οι Ελένη Αλούπη, Ιωάννα Ασλάνη, Ανδρέας-Γερμανός Καρύδας και Βασίλης Πασχάλης μίλησαν με θέμα «Venetian glass and glassy materials in El Greco's paintings from his early period in Crete», στο *5ο Συμπόσιο της Ελληνικής Εταιρείας Αρχαιομετρίας* (Αθήνα, 8-10 Οκτωβρίου 2008).

– οι Δημοσθένης Σοκαράς, Σοφία Καραμπαγιά, Ευθύμιος Μπιστέκος, Λάμπρος Γεωργίου, Joseph Salomon, Mladen Bogovac, Αναστάσιος Λαγογιάννης, Σωτήριος Χαρισσόπουλος, Βίκυ Κανταρέλου, Ελένη Αλούπη, Ιωάννα Ασλάνη, Βασίλης Πασχάλης και Ανδρέας-Γερμανός Καρύδας μίλησαν με θέμα «The new external ion-beam station at the Demokritos tandem 5.5 MV accelerator for complete elemental characterization of artworks and ancient artefacts», στο *5ο Συμπόσιο της Ελληνικής Εταιρείας Αρχαιομετρίας* (Αθήνα, 8-10 Οκτωβρίου 2008).

– οι Δημοσθένης Σοκαράς, Σοφία Καραμπαγιά, Ευθύμιος Μπιστέκος, Λάμπρος Γεωργίου, Joseph Salomon, Mladen Bogovac, Αναστάσιος Λαγογιάννης, Σωτήριος Χαρισσόπουλος, Βίκυ Κανταρέλου, Ελένη Αλούπη, Ιωάννα Ασλάνη, Β. Πασχάλης και Α. Καρύδας μίλησαν με θέμα «The new external ion-beam station at the Demokritos tandem 5.5 MV accelerator: A unique analytical tool in the fields of cultural heritage and environmental science», στο *17ο Συμπόσιο της Ελληνικής Εταιρείας Πυρηνικής Φυσικής*, που διοργάνωσε το Τμήμα Φυσικής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (Ιωάννινα, 30-31 Μαΐου 2008).

– οι Δέσποινα Κοτζαμάνη, Βαΐτσα Παπαζήκου και Ιωάννα Ασλάνη μίλησαν με θέμα «The Paidousis' silver tamata collection from the Benaki Museum: Chemical characterization and technological issues», στο *5ο Συμπόσιο της Ελληνικής Αρχαιομετρικής Εταιρείας* (Αθήνα, 8-10 Οκτωβρίου 2008).

– στο Forum *CONSERVATION 2008*, που διοργάνωσε η Association of Conservator-Restorers in Bulgaria, παρουσιάστηκαν οι εξής συμμετοχές με poster: Β. Αργυράτος – Φ. Φραγκάκη, «Jerusalem: Preservation State and Treatment»· Β. Πασχάλης – Ε. Αλούπη – Α. Καρύδας – Ι. Ασλάνη, «Adoration of the Magi' by Domenicos Theotokopoulos: Identification of pigments by implementation of non-destructive physicochemical techniques»· Δ. Πιμπλής, «Cleaning a wood-carved iconostasis and a bishop's throne with the use of micro-blasting technology»· Ν. Σμυρνάκης, «Cradling»· Σ. Στασινόπουλος, «Wooden icon supports»· Ε. Φαρμακαλίδου, «Conservation treatment of the icon 'The Deposition of Christ'» (Σόφια, 11-19 Απριλίου 2008).

ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑΤΑ – ΔΩΡΕΕΣ

- Το Σωματείο «Οι Φίλοι του Μουσείου Μπενάκη» αποφάσισε να συνεισφέρει οικονομικά στην αγορά τράπεζας απορρόφησης υπό πίεση (suction table) που απαιτήθηκε για τον εξοπλισμό του Εργαστηρίου Συντήρησης Υφάσματος και Χαρτιού.
- Η Μαρία Τότοικα εμπιστεύτηκε στο Μουσείο Μπενάκη το πλούσιο φωτογραφικό της αρχείο.
- Η Αριάδνη Ζανίδα κατέλιπε στο Ίδρυμα τα βιβλία του συζύγου της Διονύσιου Ζανίδα.
- Ο Εμμανουήλ-Ευάγγελος Βούλγαρης κληροδότησε στο Μουσείο μονοκατοικία επί της οδού Αρμένη Βράιλα 5, Αθήνα.
- Ο Μιχαήλ Μελάς προσέφερε στο Μουσείο εικόνα μεταβυζαντινής τέχνης που απεικονίζει τις άγιες Νίκη και Αικατερίνη.
- Ο Σπύρος Στάικος κατέθεσε στο Μουσείο Μπενάκη το αρχείο του, που περιλαμβάνει αρχιτεκτονικές και πολεοδομικές μελέτες του ίδιου, καθώς και βιβλία, έπιπλα κ.ά.
- Ο Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδας (ΟΤΕ) αποφάσισε την ενίσχυση του προγράμματος ψηφιακής τεκμηρίωσης των συλλογών του Μουσείου με το ποσό των 50.000 ευρώ.
- Ο Ζυλ Ντασσέν κληροδότησε στο Μουσείο Μπενάκη ένα επιτοίχιο έργο από τη Μυτιλήνη.
- Η Νέλλη Λιάμπεη δώρισε στο Ίδρυμα το διαμέρισμά της επί της οδού Άγγελου Σικελιανού 31, Νέο Ψυχικό.
- Ο Κωνσταντίνος Καλλίτσης προσέφερε ποσό 220.000 ευρώ για τους σκοπούς του Ιδρύματος.

Σημ.: Στη σύνταξη των Χρονικών συνέβαλε μεγάλο μέρος του επιστημονικού προσωπικού του Μουσείου Μπενάκη.

ΔΩΡΗΤΕΣ 2008

Ανδρέας Αβδελόπουλος	Δέσποινα Γερουλάνου-Ντέγκα
Αγιορειτική Εστία	Ειρήνη Γερουλάνου
Γιώργος και Βίλκα Αγουρίδη	Καίτη Γεωργακοπούλου-Witt
Αγροτική Τράπεζα Ελλάδος	Ανδρέας Γεωργίου
Μάρω Καρδαμίτση-Αδάμη	Γκαλερί Avril
Χρήστος Αδαμόπουλος	Λένα Γκλαβάνη-Miller
Γιάγκος Αθανασόπουλος	Άννα Γουήλ-Μπαδιερτάκη
Αθηναϊκή Ζυθοποιία ΑΕ	Δέσποινα Γρυπάρη
Βιργινία Αλμπάνη	Ελένη Γρυπάρη
Βασίλειος-Απόλλωνας Αναγνωστάκης	Δειπνοσοφιστήριο catering
Αναγνωστήριο Καλύμνου «Αι Μούσαι»	Άγγελος Δεληβορριάς
Ξένη Αναστασίου	Ηλίας Π. Δημητρακόπουλος
Έρση Ανδρέου-Fellows	Δήμος Ερμούπολης
Βούλα Ανδρουλιδάκη	Δήμος Χανίων
Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης Άνθιμος	Μαρία Δήμου
εφημερίδα <i>ΑΞΙΑ</i>	Διαμαντής Διαμαντίδης
εκδόσεις Απειρωτών	Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών ΑΕ
Μαργαρίτα Αποστολίδη	περιοδικό <i>ΔΟΜΕΣ</i>
Ειρήνη Αποστόλου	Θαλασσινή Δούμα
Δημήτρης Αρβανιτάκης	Μάρκος Δραγούμης
Πρακτορείο Ελληνικού Τύπου ΑΡΓΟΣ	Αθανάσιος Δράκος
Μαίρη Αρδαβάνη	Αδελφότητα Δροσοπηγιωτών
Αρχαιολογικό Ινστιτούτο Αιγαιακών Σπουδών	Εβραϊκό Μουσείο της Ελλάδος
Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης	Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος
Μαρία Βαλάση	Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο
Λέων και Αλίκη Βαρβέρη	εφημερίδα <i>ΕΘΝΟΣ</i>
Μαριλένα Βαρότση	Ελβετική Πρεσβεία
Μαρία Βασιλάκη	Ελληνική Ραδιοφωνία Τηλεόραση ΑΕ
Νίκος Βασιλάτος	Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού
Άννα Βενέζη-Κοσμετάτου	Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος
Μαρίλλα Βεντούρα-Ντάντος	Ένωση Φίλων Ακροπόλεως
εφημερίδα <i>ΤΟ ΒΗΜΑ</i>	Αχιλλέας Έξαρχος
Ιωάννης-Ανδρέας Βλάχος	Έπαφος Συστήματα Πληροφορικής
Χριστίνα Βόνα	Επιγραφικό Μουσείο
Εμμανουήλ-Ευάγγελος Βούλγαρης	Επιτροπή Πωλητηρίου Μουσείου Μπενάκη
Βουλή των Ελλήνων	Επιχειρηματικό Συμβούλιο Ελλάδος - Λατινικής
Ελευθέριος Αγγ. Βούρβαχης	Αμερικής
Μυροσίνη Βρακά	Εστία Νέας Σμύρνης
Κώστας Βρεττάκος	Εταιρεία Στήριξης Σπουδών Προϊστορικής Θήρας
Μαίρη Βρυάκου	Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Βέροιας (11η)
Αναστάσιος Γαβαθάς	Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Καστοριάς (16η)
Γεώργιος Γαζέπης	Γκαλερί ΕΨΙΛΟΝ
Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών	Φαίδρα Ζαμπαθά-Παγουλάτου
Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας	Αλέκος Π. Ζάννας
Αιμιλία Γερουλάνου	Αρίσταρχος Ζάννης

Αριάδνη Ζαννίδη
 Γεώργιος Ζέρβας
 εφημερίδα *Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ*
 Κωνσταντίνος Ηλιόπουλος
 Νικόλαος Ηλιόπουλος
 Μαρία Ηλιού
 Γεώργιος Θαλάσσης
 Ν.Ι. Θεοχαράκης ΑΕ
 Ίδρυμα Ευγενίδου
 Ίδρυμα Ιωάννου Φ. Κωστόπουλου
 Ίδρυμα Α.Γ. Λεβέντη
 Ίδρυμα Μποδοσάκη
 Ίδρυμα Σταύρου Νιάρχου
 Ίδρυμα Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης
 Ισραηλιτική Κοινότητα Βόλου
 Χαρά Ιωακείμογλου
 Αγγέλα-Λουκία Καββαδία
 Λευτέρης Κακλαμάνης
 Ανδρονίκη Καλενδέρη
 Ίδρυμα Κοινωνικών και Ιστορικών Ερευνών
 «Σταύρος Καλλέργης»
 Κωνσταντίνος Καλλίτσης
 Γ. Καραβίας και συνεργάτες ΕΠΕ
 Νατάσα Καραγγέλου
 Αμαλία Καραπαοχαλίδου
 Πόπη Κασωτάκη
 Ντόρα Κατοικάκη
 Ευάγγελος Κατσίκης
 Αλίκη Κελαϊδίτου
 Γεώργιος Κητής
 Κοινοφελές Ίδρυμα Κοινωνικού και Πολιτιστικού
 Έργου (ΚΙΚΠΕ)
 Αγγέλα Κοκόλα
 Παύλος Ι. Κοντέλλης
 Όμηρος Κοντούλης
 Εμμανουήλ Κουτουλάκης
 Μαίρη Κουτσούρη
 Εμμανουήλ Κριαράς
 Καίτη Κυριακοπούλου
 Χαρά Κωνσταντινίδη
 Αθανάσιος Κωνσταντινίδης
 Γιάννης Κωστόπουλος
 Ίλια Λακίδου
 «Παλλάς Αθήνα» Κοινοφελές Ίδρυμα Ι.Σ. Λάτση
 Edmee Λεβέντη
 Στυλιανός Λιάγγης
 Αλέξανδρος Λιακόπουλος
 Μαριλένα Λιακοπούλου
 Νέλλη Λιάμπετη

Εμμανουήλ Λιγνός
 Εμμανουήλ Λορέντζος
 Γεώργιος Μαγγίνης
 Ιωάννης Μαζαράκης-Αιτιάν
 Αναστασία Μάλαμα
 Όλγα Μαλαπέτσα-Περάκη
 Μαρία-Αριέττα Νικηφ. Μανδηλαρά
 Ελπίδα Μανιάτη-Σίτα
 Μαρία Μανουσάκη
 Χρήστος Μαργαρίτης
 Ελένη Μαρκουλή
 Αγλαΐα Μαρούγκα
 Ελένη Μαρτίνου
 Π.Δ. Μαστροδημήτρης
 Ευγένιος Ματθιόπουλος
 Φωφώ Μαυρικού
 Σοφία Μαύρου
 Πέτρος Μεθενίτης
 Μιχαήλ Μελάς
 Εκδόσεις Μέλισσα
 Χρήστος Μεράντζας
 Μεταλλικά Κατασκευαί Ελλάδος ΑΕ (ΜΕΤΚΑ)
 Λένα Μητροπία
 Κυριάκος Μητροστάκης
 Ελένη Μισίου
 Ρούλα Μιχαηλίδου
 Ελένη Μιχαήλου
 Γιάννης Μόραλης
 Γιάννης Μουγογιάννης
 Μαρία Μουρδάκου
 Δημήτρης Μουσάδης
 Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού
 Διονύσης Μουσμώτης
 Στυλιανός Μπαϊρακτάρης
 Κώστας Μπαλάφας
 Λίνος Μπενάκης
 Σούλα Μπόζη
 Αγγελική Μπολέτση
 Δέσποινα Δημ. Νικήτα
 Νομισματικό Μουσείο Αθηνών
 Μαρία Νόνη-Βαλάση
 Γαλήνη Νότι
 Αλίκη Ξένου
 Ηλίας Οικονομάκης
 Ροζαλία Οικονομίδου
 Οργανισμός Τουρισμού του Μεξικού
 Μιχάλης Ορφανός
 Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος ΑΕ

Γιόνα Παϊδούση
 Νότης Παναγιωτόπουλος
 Πανεπιστήμιο Κρήτης
 Πανεπιστήμιο Πειραιώς
 Τόνια Πανταζοπούλου
 Μητροπολίτης Ξάνθης Παντελεήμων
 Νικόλαος Παπαδάκης
 Γκαμπριέλα Παπαευθυμίου
 Ειρήνη Γ. Παπαϊωάννου
 Λήδα Παπαματθαϊάκη
 Δημήτρης Παπαχαραλάμπους
 Μιχάλης και Έττα Παρασκάκη
 Δανάη-Μαρία Παρουσιάδη
 Βασίλης Πάστρας
 Τριαντάφυλλος Πατρασκίδης
 Πατριαρχείο Αλεξανδρείας
 Εμμανουέλα Παυλίδου
 Εύη Παυλώφ
 Καλλιόπη Μιχ. Παχάκη
 Ανθούλα Πέτρον
 Αμαλία Πινιατώρου
 Εταιρεία Μελέτης Πολιτισμού Πλατύφορος
 Πολιτιστικό Ίδρυμα Τραπεζής Κύπρου
 Προποντίς
 Αυγή Προυκάκη
 ΠΡΩΤΕΑΣ
 Ελπίδα Ρακιντζή
 Άννα Ραφαηλίδη
 Πλάτων Ριβέλλης
 Αλέξανδρος Ρωμάνος
 Μάριος Σαββουλίδης
 Τάσος Σακελλαρόπουλος
 Αθηνά Σαρλή
 Αγγελική-Παυλίνα Σβορώνου
 Νίκος Σδράλης
 Διονύσιος Σέρρας
 Σωκράτης Σεφεριάδης
 Άρτεμις Σκουμπουρδή
 Βασιλική Σπάχου
 Πέτρος Σπεντζόπουλος
 Σπίτι της Κύπρου
 Σπύρος Στάικος
 Αντιγόνη Στυλιανοπούλου
 Σύλλογος Μηλεών Πηλίου
 Σίμος Συμεωνίδης
 Σύνδεσμος των εν Αττική Λακεδαιμονίων
 Θωμάς Ταμβάκος
 Μάνια Τεχριτζόγλου

ΑΕ Τοιμέντων ΤΙΤΑΝ
 Μαρία Τότσικα
 Τράπεζα Κύπρου
 Τράπεζα της Ελλάδος
 Λίλα Ντε Τσάβες
 Ελένη Τσαλδάρη
 Καίτη Τσαλίκη
 Φανή-Μαρία Τσιγκάκου
 Ρωζάνη Τσιμπιροπούλου
 Ιωάννης Τσουκαλάς
 Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων
 Υπουργείο Εξωτερικών του Μεξικού
 Υπουργείο Πολιτισμού
 Βικτωρία Φάντη
 Δημήτρης Φασούλης
 Marie-Louise Φέρλα
 Φιλμική Εταιρεία ΑΕ
 Οι Φίλοι του Μουσείου Γ. Δροσίνη
 Οι Φίλοι του Μουσείου Μπενάκη
 Κωνσταντίνος Φιολάκης
 Ερμηνεία Φωτιάδου
 Διονύσης Φωτόπουλος
 Ανδρέας Χαραμής
 Θωμάς Χρισταντώνης-Μπούτλας
 Αλίκη Χριστοπούλου-Λιβέρη
 Νίκη Ψαρράκη-Μπελεσιώτη

Alapis ABEE
 Asea Brown Boveri AE
 εφημερίδα *City Press*
 Elounda Peninsula All Suite Hotel
 Pierre Ennes
 KOSMOS 93,6 FM
 εφημερίδα *Lifo*
 Frederic Mulder
 Pernod Ricard Hellas
 SAMSUNG
 Société Général - Private Banking
 Tool Εταιρεία Πληροφορικής και Επικοινωνίας
 University Studio Press
 Mary Vouras
 ZETCOM AG

ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ

Διοικητική επιτροπή

Πρόεδρος Αιμιλία Γερουλάνου
 Αντιπρόεδρος Γιάννης Κωστόπουλος
 Γενικός Γραμματέας Χαράλαμπος Μπούρας
 Ταμίας Αλέξανδρος Ρωμάνος

Μέλη

Μαρίνος Γερουλάνος, †Ντόλλη Γουλανδρή, Μιχαήλ Μελάς, †Γεώργιος Παπαδημητρίου, Προκόπης Παυλόπουλος, Γιάννης Πυργιώτης

Καλλιτεχνικό Συμβούλιο

Μαρία Αυγούλη, Ελευθέριος Βενιζέλος, Αιμιλία Γερουλάνου, Νικόλαος Ζίας, †Πόπη Ζώρα, Σοφία Καλοπίση-Βέρτη, Ιωάννα Κολτσιδα-Μακρή, Έλενα Κόρκα, Αμαλία Μεγαπάνου, †Ιουλία Μελά, Βίκτωρ Μελάς, †Γιάννης Μόραλης, Μαρία Σπέντοα, Παναγιώτης Τέτσης, Έβη Τουλούπα

Επιστημονική Επιτροπή Αρχείων Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής

Μάρω Καρδαμίτση-Αδάμη, Αλέκα Γερολύμπου, Μάνος Μπίρης, Χαράλαμπος Μπούρας, Γιώργος Πανέτσος, Αριστέα Παπανικολάου-Κρίστενσεν

Επιτροπή Πινακοθήκης Νίκου Χατζηκυριάκου-Γκίκα
 Εβίτα Αράπογλου, Αδριάννα Βερβέτη, †John Craxton, Άγγελος Δεληβορριάς, Ντόρα Ηλιοπούλου-Ρογκάν, Ιωάννα Προβίδη, Διονύσης Φωτόπουλος

Επιτροπή Εργαστηρίου Γιάννη Παππά

Αλέξανδρος Παππάς, Θεόδωρος Βασιλόπουλος, Παναγής Βουρλούμης, Ειρήνη Γερουλάνου, Πραξιτέλης Τζανουλίνος

Επιτροπή Πωλητηρίου

Δέσποινα Γερουλάνου, Αιμιλία Γερουλάνου, Άρτεμις Κορτέση, Έττα Παρασκάκη, Αλέξανδρος Ρωμάνος, Κούλα Σταυροπούλου

Διευθυντής

Άγγελος Δεληβορριάς

Αναπληρωτής διευθυντής

Ειρήνη Γερουλάνου

Γραμματεία

Ελίζα Καβράκη, Μυρτώ Καούκη
 Γραφείο διευθυντή: Σταύρος Βλίζος, Ελίζα Καβράκη
 Υποστηρικτικές υπηρεσίες: Μαρία Κρέτση, Βασιλης Κωστούλας, Νεκτάριος Λυμπέρης, Έφη Μπερτσιά-Δρούγκα, Διονύσης Σκουρλής, Κωνσταντίνος Τζανής, Έλενα Τομπούλογλου
 Φωτογραφικές υπηρεσίες: Σοφία Χανδακά

Τμήμα Προϊστορικής, Αρχαίας Ελληνικής και Ρωμαϊκής Συλλογής

Ειρήνη Παπαγεωργίου, Αγγελική Ζήβα

Τμήμα Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Συλλογής
Αναστασία Δρανδάκη, Άννα Μπαλλιάν, Μάρα Βερούκοκου

Τμήμα Νεοελληνικού Πολιτισμού και Νεοελληνικής Τέχνης, Τμήμα Ιστορικών Κειμηλίων

Κάτε Συνοδινοπού, Στέλλα Γκίκα, Γιούλα Ρίσκα, Σοφία Χανδακά

Τμήμα Ζωγραφικής, Χαρακτικών και Σχεδίων
*Φανή-Μαρία Τσιγκάκου, Βασιλική Δημητροπούλου, Πολύνα Κοσμαδάκη, Πανωραία Μπενάτου, Κωνσταντίνος Παπαχρίστου, Δανάη Φιλίππου*Πινακοθήκη Νίκου Χατζηκυριάκου-Γκίκα
*Ιωάννα Προβίδη, Ιωάννα Μωραΐτη, Νίκος Παΐσιος*Τμήμα Παιχνιδιών και Παιδικής Ηλικίας
*Μαρία Αργυριάδη, Δέσποινα Καρακομνηνού, Τζένη Μαλιαρτίτη, Νόρα Χατζοπούλου*Τμήμα Ιστορικών Αρχείων και Χειρογράφων
Βαλεντίνη Τσελίκα, Μαρία Δημητριάδου, Αλέκος Π. Ζάννας, Βασιλική Κομπιλάκου, Ειρήνη Μαύρου-Ζαφειριάδου. Συντηρήτρια: Ελευθερία Γκούφα

Τμήμα Φωτογραφικών Αρχείων
*Φανή Κωνσταντίνου, Αλίκη Τσίργιαλου, Χρυσούλα Δε-
 πόλλα, Γεωργία Ιμοιρίδου, Λεωνίδα Κουργιαντάκης,
 Ελένη Τσάκωνα, Όλγα Χαρδαλιά. Συντηρήτριες: Αρχο-
 ντία Αδαμοπούλου, Δέσποινα Γρίβα, Μαρία Μάττα*

Αρχεία Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής
*Μαργαρίτα Σάκκα-Θηβαίου, Ελένη Αρβανίτη-Κρόκου,
 Αλεξάνδρα Καραγεώργου, Πολίνα Μπορίσοβα, Νατα-
 λία Μπούρα*

Τμήμα Ισλαμικής Τέχνης
Άννα Μπαλλιάν, Μίνα Μωραΐτου

Βιβλιοθήκη
*Πίτσα Τσάκωνα, Γεωργία Αγγέλου, Πανωραία Γαϊτάνου,
 Κωνσταντίνα Ευαγγελίου, Ειρήνη Κουροπούλου, Μαρία
 Κωσταρίδου, Σπύρος Κωστούλας, Ιωάννα Πατελάρου*

Τμήμα Εκθέσεων
*Ηλέκτρα Γεωργούλα, Νατάσα Καραγγέλου, Ντόρα
 Πικιώνη-Ρόκου, Ξένια Πολίτου, Μαρία Σαρρή*

Τμήμα Εκδηλώσεων
 Λιάνα Τσομπάνογλου

Τμήμα Εκδόσεων
*Δημήτρης Αρβανιτάκης, Τάσος Σακελλαρόπουλος
 Σύνταξη περιοδικού: Μάρια Διαμάντη*

Βιβλιολογικό Εργαστήρι «Φίλιππος Ηλιού»
*Πόπη Πολέμη, Αναστασία Μυλωνοπούλου, Ειρήνη
 Ριζάκη*

Τμήμα Πληροφορικής
*Ιφιγένεια Διονυσιάδου, Ζωή Μεταξιώτου, Χαρίλαος
 Αρσενίδης, Στέφανος Γιατζής, Μαρία Γκίκα, Μαρία
 Θρουβάλα, Χρήστος Κασμάτης, Χρύσα Κοντάκη, Νι-
 κολέττα Μέντη, Δήμητρα Παπακωνσταντίνου*

Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων
*Μαρία-Χριστίνα Δεστούνη-Γιαννουλάτου, Φωτεινή Γραμ-
 ματικού, Μαρία Ζαμενοπούλου, Μαρία Καρβουνάκη,
 Σοφία Μπίτσα, Αναστασία Φωτοπούλου-Πρίγκρηπα, Αγγε-
 λική Φωτεινοπούλου, Χαρά Χατζηνικολάου*

Τμήμα Συντήρησης Έργων Τέχνης
*Στέργιος Στασινόπουλος, Βασιλική Αποστολοπούλου,
 Βασιλίσ Αργυράτος, Ειρήνη Βλαχοδήμου, Χρύσα Βουρ-
 βοπούλου, Ελένη Βρανοπούλου, Χάρης Γραμματικός,
 Μυρτώ Δεληβοριά, Δημήτρης Δούμας, Μαρία Ζαχα-
 ρία, Ολυμπία Θεοφανοπούλου, Αλεξάνδρα Καλλιγά,
 Τζίνια Καρύδη, Ναούμ Κοκκάλας, Ντέπη Κοτζαμάνη,
 Βασιλίσ Μαρκάκης, Καλυψώ Μιλάνου, Σωτήρης
 Μπεκιάρης, Βασιλική Νικολοπούλου, Αναστασία Οζο-
 λίν, Βασιλίσ Πασχάλης, Δημοσθένης Πιμπλής, Βιργινία
 Ρωμάνου, Νίκος Σμυρνάκης, Φλώρα Στεφάνου, Σοφία
 Τσοσίου, Λένια Φαρμακαλίδου, Φωτεινή Φραγκάκη,
 Άνθια Φωκά, Αργυρώ Χιλιαδάκη*

Νομική Υπηρεσία
*Μαρία Βενιέρη, Κορνηλία Βουργουτζή, Φίλιππος Σπυ-
 ράντης*

Υπεύθυνη Προσωπικού
 Χριστιάννα Σαούλη

Λογιστήριο
*Δημήτρης Δρούγκας, Παναγιώτης Βαφειάδης, Γιώρ-
 γος Βλασιδής, Χρήστος Ζουγανέλης, Θωμάς Κωστού-
 λας, Παναγιώτης Μαρνέζος*

Τεχνικό Τμήμα
*Μανώλης Μπλαζιάκης, Κυριάκος Κοομίδης, Μαρκ
 Ρίτσα, Γιάννης Τζεββάκης*

Υποδοχή
*Μαρία Δαμίγου, Γεωργία Αποστολοπούλου, Χριστίνα
 Δενέγρη, Ευθυμία Δουρουδή, Μαρία Νασιοπούλου,
 Αθηνά Σαββάτη, Βαρβάρα Σεβαστοπούλου, Μελοπομένη
 Τριανταφύλλου, Βικτωρία Τσάρτσαλη, Ειρήνη Χαλικιά*

Φυλακτικό Προσωπικό
*Δημήτρης Δημητρίου, Δημήτρης Γεωργακόπουλος,
 Δαμιανός Τζεχιλίδης, Σωτήρης Αβδαλάς, Αριστομένης
 Αθανασακόπουλος, Μιχάλης Ανδρουλάκης, Σταύρος
 Απλαδάς, Σταύρος Α. Απλαδάς, Δημήτρης Αποστο-
 λοπούλου, Ρότζερ Αρμάγκο, Γρηγόρης Γεωργόπουλος,
 Βασιλίσ Γιάννης, Γεράσιμος Γκιολές, Αρτέμης Δαμίγος,
 Δημήτρης Δημακόπουλος, Χρήστος Δημητρακόπουλος,
 Σταυρούλα Δημητρίου, Θεόδωρος Δημητρόπουλος,
 Χρήστος Ελένης, Γιώργος Ελμάς, Ιωάννης Ζαμπάρας,
 Θωμάς Ζαπανιώτης, Κωνσταντίνος Καλλής, Χρήστος
 Καλογερόπουλος, Γιώργος Καντζιέρης, Κωνσταντί-*

νος Καψάλης, Κωνσταντίνος Κουρτικάκης, Δημήτρης Κουτρογιάννης, Κωνσταντίνος Κυλλής, Πέτρος Κυρίτης, Φίλιππος Μαγνήσαλης, Αναστάσιος Μάκκας, Κωνσταντίνος Μαντιδάκης, Κωνσταντίνος Μαργαρίτης, Στέλιος Μαργαρίτης, Γιώργος Μαύρος, Ηλίας Μητσιόπουλος, Θεμιστοκλής Μουδράκης, Γεράσιμος Μουσαγέας, Κωνσταντίνος Μπερτσιάς, Αλέξης Μπουλιάκης, Γιώργος Ντούβαλης, Χαράλαμπος Παντιώρας, Βασίλης Παπαδάκης, Παναγιώτης Παπασταύρου, Αναστάσιος Πατουχέας, Γιώργος Πάτρας, Δημήτρης Πάτρας, Βασίλης Πισπιρίγκος, Αντώνης Πλιάγκος, Ηλίας Πολίτης, Ιωάννης Ραμμόπουλος, Δημήτρης Σαββάτης, Μανсурιάν Σερόζ, Κωνσταντίνος Σκαρής, Προκόπης Σκυριανός, Παναγιώτης Στεφανίδης, Θεόφιλος Στεφάνου, Βασίλης Στραβοσκούφης, Βασίλης Τζελής, Ιωάννα Χάννη, Αλέξανδρος Χίμης, Δημήτρης Χρυσικόπουλος

Κέντρο Ελέγχου

Βασίλης Καραμπάτος, Γιάννης Αντωνάρας, Μιχάλης Βιτάλης, Βαγγέλης Γκλάβας, Άρης Δανιάς, Δημήτρης Ζιαμπάρας, Άλκης Ξένος, Λάμπρος Σταυρόπουλος, Κώστας Σφήκας, Μιχάλης Τσιάμης

Καθαριότητα

Δέσποινα Τζερβάκη, Κωνσταντίνα Δημοπούλου, Alma Qirjo, Ανδρέας Μπάκας, Νικολέττα Μυλωνά, Αντώνης Οζ, Αγγελική Πικροδημήτρη, Μαρία Σκουρλή, Μαρία Χατζηαποστόλου, Νίκος Χουβαρντάς

Πωλητήριο

Δέσποινα Γερονιάνου, Γιώργος Αναστασιάδης, Ιωάννα Αντωνίου, Τατιάνα-Μαρία Αρακά, Βασιλική Βασιλοπούλου, Πόπη Δημητροπούλου, Δήμητρα Ζωγράφου,

Αθανάσιος Θωμόπουλος, Ντορέτα Καλδέλλη, Γιάννης Κανάρης, Βασιλική Καραγγέλου, Ιζαμπέλλα Curtis, Ευαγγελία Κεχρά, Νεφέλη Κολοκυθά, Φλόρα Κυρίτση, Κωνσταντίνος Κωνσταντίνου, Μαρία Μαρινάκη, Bruno Barret, Μαρία Μπερτσιά, Παρασκευή Μπεσούρη, Ροδή Ξυδού, Άννα Παπαθεοφιλοπούλου, Νίκος Πετρόπουλος, Χρυσούλα Ραπανάκη, Κατερίνα Τότσικα

Κυλικείο

Παναγιώτης Χριστοφιλέας, Δήμητρα Γεωργίου, Δέσποινα Γεωργουσοπούλου, Γιώργος Διονυσάτος, Αναστασία Διονυσάτου, Σπύρος Δρανδάκης, Σταύρος Κατακουζηνός, Δημήτρης Κυφονίδης, Στέλιος Λαδάς, Γιάννης Μαστροδήμος, Παναγιώτης Μουσαγέας, Σάρα Μπισίρ Γκερίς, Βασίλης Οικονομέας, Γιώργος Παπαδημητρίου, Έκτορας Ρεμίτης, Αργυρώ Σορωτού, Ολυμπία Τουμπεκτζή, Θεοδόσης Φρίγγης, Βασιλική Χειμωνά, Γιώργος Χριστόπουλος

Σωματείο

Οι Φίλοι του Μουσείου Μπενάκη
Γραμματεία: Μαρτέλλα Τσαλδάρη
Πλατεία Φιλικής Εταιρείας 15
106 74 Αθήνα
τηλέφωνο: 210 7229958
τηλεομοιότυπο: 210 7298183
e-mail: friendbm@otenet.gr

Σημ.: Με πλάγιους χαρακτήρες αναφέρονται οι υπεύθυνοι των τμημάτων.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΥΠΟΒΟΛΗ ΜΕΛΕΤΩΝ ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΜΠΕΝΑΚΗ

1. Γλώσσα: μελέτες προς δημοσίευση μπορούν να υποβληθούν στην ελληνική, καθώς και σε μία από τις υπόλοιπες ευρέως διαδεδομένες γλώσσες. Στο τέλος κάθε άρθρου θα υπάρχει εκτενής περίληψη στην αγγλική γλώσσα για τα ελληνικά κείμενα, και στην ελληνική για τα ξενόγλωσσα. Οι συγγραφείς θα υποβάλουν την περίληψη στη γλώσσα που έχει γραφτεί το άρθρο. Τη μετάφραση της περίληψης αναλαμβάνει η συντακτική επιτροπή.

2. Έκταση κειμένων – χρονικό όριο κατάθεσης: προτείνεται τα κείμενα να μην ξεπερνούν τις 20 δακτυλογραφημένες σελίδες. Χρονικό όριο για την κατάθεση των κειμένων ορίζεται το τέλος Αυγούστου κάθε έτους. Τα κείμενα υποβάλλονται στην υπεύθυνη για τη σύνταξη Μάρια Διαμάντη στη διεύθυνση του Μουσείου: Κουμπάρη 1, 106 74 Αθήνα, τηλ.: +30 210 3671006, ηλεκτρονική διεύθυνση: diamandi@benaki.gr.

3. Η σύνταξη του περιοδικού θα απευθύνεται σε εξωτερικούς ειδικούς κριτές, ανάλογα με το γνωστικό αντικείμενο, οι οποίοι θα κρίνουν το περιεχόμενο των άρθρων, ως προς την πρωτοτυπία και την επιστημονική τους βαρύτητα. Η σύνταξη έχει το δικαίωμα να ορίζει σε ποιον τόμο θα εκδοθούν τα προς δημοσίευση υποβληθέντα άρθρα.

4. Οδηγίες γραφής και κατάθεσης κειμένου: τα κείμενα παραδίδονται εκτυπωμένα σε μία όψη κάθε σελίδας Α4, με κανονικό διάστιχο και σε δισκέτα (πρόγραμμα Word ή Mac). Οι υποσημειώσεις γράφονται στο τέλος του κειμένου και τυπώνονται σε ξεχωριστό φύλλο χαρτιού. Οι συγγραφείς θα δηλώνουν στο τέλος του κειμένου την επαγγελματική τους ιδιότητα και την ταχυδρομική ή την ηλεκτρονική τους διεύθυνση. Οι φωτογραφίες πρέπει να είναι πρωτότυπες, να προσδιορίζεται η προέλευσή τους και τα πλήρη στοιχεία του απεικονιζόμενου θέματος με δακτυλογραφημένες λεζάντες σε ξεχωριστό χαρτί. Στο περιοδικό τυπώνονται ασπρόμαυρες και έγχρωμες φωτογραφίες. Για την καλύτερη εκτύπωση των έγχρωμων φωτογραφιών επιθυμητή είναι η υποβολή διαφανειών.

Το φωτογραφικό υλικό επιστρέφεται στους κατόχους του μετά την εκτύπωση του περιοδικού.

5. Διόρθωση δοκιμών: ο συγγραφέας λαμβάνει προς έλεγχο τυπογραφικά δοκίμια, τα οποία παρακαλείται να τα επιστρέψει με τυχόν διορθώσεις μέσα σε διάστημα δέκα ημερών από την ημερομηνία παραλαβής τους. Σε περίπτωση παρέλευσης του χρονικού ορίου παραιτείται αυτομάτως από το δικαίωμα διόρθωσης, εκτός αν συντρέχει σοβαρός λόγος, ο οποίος πρέπει να κοινοποιείται εγγράφως στον υπεύθυνο σύνταξης του περιοδικού. Εκ των υστέρων αλλαγές στο κείμενο επιβαρύνουν τον συγγραφέα.

6. Ανάτυπα: κάθε συγγραφέας δικαιούται έναν τόμο του περιοδικού και 50 ανάτυπα δωρεάν.

Σύστημα υποσημειώσεων

1. Γενικές οδηγίες:

– αν πρόκειται για παραπάνω από έναν συγγραφέα, τα ονόματα χωρίζονται με παύλα. Οι βιβλιογραφικές παραπομπές μέσα στην ίδια υποσημείωση χωρίζονται με άνω τελεία

– οι τίτλοι των μονογραφιών ή των περιοδικών γράφονται με πλάγια γράμματα

– οι τόμοι δεν δηλώνονται με τη συντομογραφία τ.

– οι σελίδες ακολουθούν πάντα μετά τη χρονολογία χωρίς την ένδειξη σ. Οι αριθμοί των σελίδων παρατίθενται συντετμημένοι, π.χ. 123-34, όχι όμως όταν είναι διψήφιοι, π.χ. 43-47.

– οι μελέτες, οι οποίες αναφέρονται σε προηγούμενη υποσημείωση, παρατίθενται με το όνομα του συγγραφέα και σε παρένθεση: σημ. *, π.χ. Δεληβορριάς (σημ. 8) 34. Αυτές που αναφέρονται ακριβώς στην προηγούμενη, παρατίθενται μόνο με το ό.π. και τους αριθμούς των σελίδων. Αν σε μία υποσημείωση αναφέρονται περισσότερες από μία μελέτες του ίδιου συγγραφέα, τότε σε επόμενη υποσημείωση παρατίθεται μόνο το επίθετο του συγγραφέα και συντετμημένος ο τίτλος της μελέτης στην οποία

παραπέμπεται εκ νέου, π.χ. Χρυσοστόμου, Νέα Εκαταία (σημ. 5) 243-54·

– για τις συντιμήσεις των ονομάτων των αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων χρησιμοποιούνται οι συντομογραφίες του LSJ και για τους Λατίνους του *Latin Dictionary* (Lewis-Short)·

– μετά τις παρενθέσεις δεν ακολουθεί κόμμα·

– οι λατινικοί όροι γράφονται με πλάγια γράμματα·

– στις ελληνικές μελέτες όπου αναφέρεται ο τόπος έκδοσης ή διεξαγωγής συνεδρίου, αυτός δεν μεταφράζεται αλλά παραμένει ως έχει, π.χ. Αθήνα, London κ.λπ·

– στις ξενόγλωσσες μελέτες οι τίτλοι των ελληνικών περιοδικών και των πρακτικών συνεδρίων γράφονται με λατινικούς χαρακτήρες·

– οι αριθμοί των υποσημειώσεων τοποθετούνται μετά τα σημεία στίξης.

2. Μονογραφίες: πρέπει να σημειώνεται σε παρένθεση ο τόπος και ο χρόνος έκδοσης (ο εκδότης δεν αναφέρεται), π.χ. S.R. Canby, *The Golden Age of Persian Art 1501-1722* (London 1999) 38-45.

3. Άρθρα από περιοδικά: οι συντομογραφίες των περιοδικών ακολουθούν το σύστημα του *American Journal of Archaeology* (95 [1991] 4-16) και του *Byzantinische Zeitschrift*. Ο χρόνος έκδοσης και όχι ο τόπος πρέπει να σημειώνεται μέσα σε παρενθέσεις. Μετά τον τίτλο του περιοδικού δεν προστίθεται κόμμα. Ο τίτλος του άρθρου παρατίθεται ανάμεσα σε κόμματα, π.χ. E.B. Harrison, *Eumolpos arrives in Eleusis*, *Hesperia* 69 (2000) 267-91.

4. Συλλογικά έργα: παρατίθεται πρώτα το όνομα του συγγραφέα και ο τίτλος του άρθρου, στη συνέχεια το όνομα του επιμελητή (όταν αναφέρεται) και του συλλογικού έργου, π.χ.:

– W. Hoerpfner, *Architektur und Städtebau*, στο: A. H. Borbein (επιμ.), *Das alte Griechenland* (München 1995) 191-239.

– Α. Καρακατσάνη, *Οι εικόνες της Ιερής Μονής Σταυρονικήτα*, στο: *Μονή Σταυρονικήτα* (Αθήνα 1974) 41-60.

5. Πρακτικά συνεδρίων: παρατίθεται το όνομα του συγγραφέα και ο τίτλος της ανακοίνωσης, κατόπιν το όνομα του εκδότη-επιμελητή (όταν αναφέρεται), το θέμα, ο τόπος και ο χρόνος διεξαγωγής του συνεδρίου και η ημερομηνία έκδοσης των πρακτικών, π.χ.:

– Ν. Οικονομίδης, *Όρος Ρωμαίων και Βουλγάρων*, στο: *Βυζαντινή Μακεδονία 324-1430 μ.Χ.*, *Θεσσαλονίκη 29-31 Οκτωβρίου 1992* (= *Μακεδονική Βιβλιοθήκη* 82, *Θεσσαλονίκη* 1995) 239-45·

– H. von Hesberg, *Das griechische Gymnasium im 2. Jh. v. Chr.*, στο: M. Wörle – P. Zanker (επιμ.), *Stadt und Bürgerbild im Hellenismus. Kolloquium München 24-26 Juni 1993* (= *Vestigia* 47, München 1995) 13-27.

6. Κατάλογοι εκθέσεων:

– εισαγωγικά κείμενα: παρατίθεται πρώτα το όνομα του συγγραφέα, κατόπιν ο τίτλος του κειμένου και της έκθεσης, και σε παρένθεση ο τόπος και ο χρόνος διοργάνωσης και το όνομα του εκδότη-επιμελητή, π.χ. H. Maguire, *Images of the Court*, στο: H.C. Evans – W. D. Wixom (επιμ.), *The Glory of Byzantium* (κατάλογος έκθεσης, The Metropolitan Museum of Art, New York 1997) 183-89·

– λήμματα: παρατίθεται πρώτα ο τίτλος της έκθεσης, σε παρένθεση ο τόπος και ο χρόνος διοργάνωσης και το όνομα του εκδότη-επιμελητή, και κατόπιν οι σελίδες και ο αριθμός του λήμματος. Το όνομα του συγγραφέα μπαίνει στο τέλος μέσα σε παρένθεση, π.χ. H.C. Evans – W. D. Wixom (επιμ.), *The Glory of Byzantium* (κατάλογος έκθεσης, The Metropolitan Museum of Art, New York 1997) 94-95 αρ. 48 (J. C. Anderson).

7. Λήμματα λεξικών/εγκυκλοπαιδειών:

– παρατίθεται πρώτα ο τίτλος του λεξικού με πλάγια γράμματα, κατόπιν μέσα σε παρένθεση η ημερομηνία έκδοσής του χωρίς τον τόπο, ο αριθμός σελίδας, ενδεχομένως ο αριθμός του λήμματος, το όνομα του λήμματος με την ένδειξη λ. Στο τέλος, μέσα σε παρένθεση αναφέρεται το όνομα του συγγραφέα, π.χ. *LIMC* I (1981) 782 αρ. 86 λ. Andromeda I (K. Schauenburg).

GUIDELINES FOR THE PRODUCTION AND SUBMISSION OF ARTICLES FOR THE BENAKI MUSEUM JOURNAL

---

1. Language: articles for publication may be submitted in Greek or any major language. At the end of each article there will be an extended summary in English (for Greek texts) or in Greek (for foreign language texts). Authors should submit the summary in the language of the article, and the Editorial Committee will be responsible for its translation.

2. Length of texts – time limit for submission: submitted articles should preferably not exceed 20 typed pages in length. Texts should be submitted to the assistant editor Maria Diamandi at the Museum: Koumbari 1, 106 74 Athens, tel: +30 210 3671006, e-mail: diamandi@benaki.gr.

3. The Editorial Committee will approach external specialists in the particular field to judge the content of the articles from the point of view of originality and academic value. The Committee reserves the right to determine the issue in which submitted articles are published.

4. Guidelines for production and submission of material. Material should be submitted typed on one side of A4 size paper, in normal double spacing, and on a diskette (in Word or Mac). Footnotes should be placed at the end of the article and be typed on a separate sheet of paper. Contributors should give their professional title and postal and email addresses at the end of the text. Photographs should be originals and be accompanied by information as to their source and full details regarding the subject matter in the form of typed legends on a separate sheet of paper. The periodical contains both colour and black and white photographs. For optimum reproduction of colour photographs submission of transparencies would be appreciated. Photographic material will be returned to its owner after the publication.

5. Correction of proofs: authors will be sent printed proofs for review, which they are requested to return in case of amendments within ten days of the date of receipt. After that time the right of amendment will be automati-

cally forfeited, unless there are exceptional reasons which have been communicated to the Editor. Any subsequent changes to the text will be at the author's expense.

6. Offprints: every author will be entitled to receive the relevant issue of the periodical and 50 offprints free of charge.

Notes

1. General guidelines:

- if a book has more than one author, the names should be separated by a dash. Bibliographical references within the same footnote should be separated by a semi-colon;
- titles of monographs and journals should be written in italics;
- references to volumes should not contain the abbreviation “vol.”, and the number of the volume should be given in Arabic numerals;
- page numbers should always follow the date of publication without “p.” or “pp.”; numbers with three or more figures should be in abbreviated form, e.g. 123-34, not 123-134, but not two-figure numbers, e.g. 45-49, not 45-9;
- works mentioned in an earlier footnote should be referred to by the name of the author, followed by “n” in parentheses – e.g. Delivorrias (n. 8) 34. Where the work has been mentioned in the same or the immediately preceding footnote without intervening reference to another work, the reference may be abbreviated to “*ibid.*” and the page numbers. If the earlier footnote refers to more than one work by an author, the later reference should contain the surname of the author and an abbreviated reference to the particular work, e.g. Delivorrias, chests (n. 5) 243-54;
- for names of ancient Greek authors the abbreviations in Liddell and Scott's *Greek-English Lexicon* should be used, and for Latin authors those in Lewis and Short's *Latin Dictionary*;
- parentheses should not be followed by a comma;
- latin terms should be given in italics;
- where articles in Greek refer to the place of publication

of a foreign language work or the location of a conference, these should not be translated into Greek but should remain in their original form, e.g. London, Paris etc.;

– references in articles in foreign languages to books and articles in Greek should give the name of the author transliterated into Latin characters and the place of publication in the language of the article. The title of the work should remain in Greek characters;

– where articles in foreign languages give the titles of Greek journals or of conference proceedings, these should be transliterated into Latin characters;

– footnote numbers should be placed after the punctuation mark.

2. Monographs:

– the place and year of publication (without the name of the publisher) should be indicated in parentheses: e.g. S.R. Canby, *The Golden Age of Persian Art 1501-1772* (London 1999) 38-45.

3. Articles from journals: the abbreviated title of periodicals should follow the system in the *American Journal of Archaeology* 95 (1991) 4-16 and *Byzantinische Zeitschrift*. The year of publication (and not the place) should be indicated within parentheses; there should be no comma after the name of the journal. The title of the article should be given between commas, e.g. E.B. Harrison, Eumolpos arrives in Eleusis, *Hesperia* 69 (2000) 267-91.

4. Collective works: the name of the author and the title of the article should be given first, followed by the name of the editor where relevant, and that of the collective work, e.g.:

– W. Hoepfner, Architektur und Städtebau, in: A.H. Borbein (ed.), *Das alte Griechenland* (München 1995) 191-239;

– A. Karakatsani, Οι εικόνες της Ιερής Μονής Σταυρο-νικήτα, in: *Μονή Σταυρονικήτα* (Athens 1974) 41-60.

5. Conference papers: The name of the author and the title of the paper should be given first, then the name of the editor where relevant, the subject and the place of the conference and the date of publication of the papers, e.g.

– N. Oikonomides, Ὅρος Ρωμαίων και Βουλγάρων, in: *Byzantini Makedonia 324-1430 AD, Thessaloniki, 29-31 October 1992* (= *Makedoniki Bibliothiki* 82, Thessaloniki 1995) 239-45;

– H. von Hesberg, Das griechische Gymnasium im 2. Jh. v. Chr., in: M. Wörle – P. Zanker (eds), *Stadt- und Bürgerbild im Hellenismus, Kolloquium München 24-26 Juni 1993* (= *Vestigia* 47, 1995) 13-27.

6. Exhibition catalogues:

– introductory articles: the name of the author should be given first, then the name of the editor, the title of the article and the exhibition, with in parentheses the place and year, e.g.: H. Maguire, Images of the Court, in: H. C. Evans – W.D. Wixom (eds), *The Glory of Byzantium* (exhibition catalogue, The Metropolitan Museum of Art, New York 1997) 183-89;

– catalogue entries: First the name of the editor and the title of the exhibition, with in parentheses the place and the year, and then the pages and the number of the entry. The name of the author of the entry comes at the end in parentheses, e.g. H.C. Evans – W.D. Wixom (eds), *The Glory of Byzantium* (exhibition catalogue, The Metropolitan Museum of Art, New York 1997) 94-95 no. 48 (J. C. Anderson).

7. Dictionary/encyclopaedia entries:

– the title of the dictionary/encyclopaedia should be given first in italics, then the date of publication in parentheses, the page number, the number of the entry and the name of the author, e.g. *LIMC* I (1981) 782 no. 86 *s.v.* Andromeda I (K. Schauenburg).

